

ԱՄՐԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՍԵՐԳԵՅ ԳԼԱԶԵՎ.

«ՄՈՏ ԱՊԱԳԱՅՈՒՄ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՑՔԱՅԻՆ
ՈՒՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԵՏՔ Է ԴԱՌՆԱ ՆՈՐ
ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԱԶԵՎԻ ՀԻՄԱՆ
ՎՐԱ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋԸՆԹԱՑԻ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ»

ՄՏԱԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
(ՌՈՍՊԱՏԵՆՏ)

«ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ»
ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՍԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

BULLETIN OF FEDERAL INSTITUTE OF INDUSTRIAL PROPERTY

2025

Հ. 4 № 2 (12)

16+

ՄՏԱԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ (ՌՈՍՊԱՏԵՆՏ) Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ»

ISSN 2782-5086 (Print)

ISSN 2949-2432 (Online)

ԱՄԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Հ. 4 № 2 (12)

Մոսկվա 2025

Գրանցված է.

կապի, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների եւ զանգվածային հաղորդակցությունների վերահսկման Դաշնային ծառայությունում (ՊԻ № ՖՍ77-85468, շարք էլ № ՖՍ77-85469, առ 13 հունիսի 2023թ.):

Տարածման գոտիներ՝

Ռուսաստան (բոլոր գոտիները), ԱՊՀ երկրներ, մերձավոր եւ հեռավոր արտերկրներ:

Հրատարակչության հաճախականություն.

Տարեկան 4 համար՝ լրացուցիչ հատուկ թողարկումների հնարավորությամբ:

Բաժանորդագրման դասիչ՝ 85599:

«ԱՄԴԻ տեղեկագիրը» հիմնադրվել է

2022 թվականին մտավոր սեփականության ոլորտում գիտական գործունեության արդյունքները լուսաբանելու համար գիտության հետեյալ ոլորտներում. Պետություն եւ իրավունք: Իրավաբանական գիտություններ; Տնտեսագիտություն: Տնտեսագիտական գիտություններ; Արտոնագրային իրավունք: Գյուտարարություն; Նորարարություն; Բնական գիտություններ: Ընդհանուր եւ համալիր խնդիրներ, Վիճակագրություն; Կիբեռնետիկա:

Ընթերցող լսարան.

մասնագետներ մտավոր սեփականության ոլորտում, արտոնագրային հավատարմատարներ, իրավաբաններ, փաստաբաններ, ղեկավարներ, ասպիրանտներ, ուսանողներ, գյուտարարներ եւ այլ ընթերցողներ:

«ԱՄԴԻ տեղեկագիր» տրամադրում է անմիջական բաց հասանելիությունիւր բովանդակությանը, էլեկտրոնային սկզբունքից՝

ազատ բաց հասանելիությունը հետազոտության արդյունքներին նպաստում է գիտելիքների համընդհանուր փոխանակմանը: Ամսագրի համարները տեղադրված են ԱՄԴԻ կայքի էլեկտրոնային ռեսուրսում www.vestnikfips.ru (ամսագրի էլեկտրոնային տարբերակ):

Բոլոր նյութերը հասանելի են օգտատերերին հրապարակումից անմիջապես հետո:

Եմբարգոյի ժամանակահատված նախատեսված չէ: Նյութերին անվճար ազատ հասանելիություն ստանալու համար ամսագրի կայքում գրանցում չի պահանջվում:

Հրապարակումն անվճար է բոլոր հեղինակների համար:

Հանդիսանում է բաց մուտքի ամսագիր

(open access), այսինքն՝ ողջ բովանդակությունն գտնվում է օգտատերերի համար անվճար ազատ հասանելիության մեջ՝ բաց հասանելիության սահմանման համապատասխան:

Խմբագրություն ներկայացված նյութերը անցնում են կրկնակի կույր գրախոսման գործընթաց:

Գրախոսումն իրականացվում է անկախ փորձագետների կողմից եւ էթիկական սկզբունքներին համապատասխան:

Ամսագրի էլեկտրոնային արխիվը

հասանելի է հրապարակումից հետո հետեյալ ազգային շտեմարաններում.

«Գիտական էլեկտրոնային գրադարան»

«Ռուսական գիտական մեջբերման ինդեքս»

(ՌԳՄԻ) մատենագիտական տվյալների բազայի շրջանակներում՝ գրանցված օգտատերերի համար (գրանցումը համակարգում եւ մուտքը ամսագրի անվճար է).

«Կիբեռնետիկա»՝ անվճար է բոլոր ընթերցողների համար առանց գրանցման:

«ԱՄԴԻ տեղեկագիր» ամսագրի հիմնադրի, խմբագրության եւ հրատարակչի հասցեն.

125993, Մոսկվա, Գ-59, ԳՄՊ-3,

Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1:

Ամսագրի էլեկտրոնային փոստ.

Vestnik_FIPS@rupto.ru:

Կայք՝ vestnikfips.ru

**Federal Service for Intellectual Property (Rospatent)
Federal State Budgetary Institution
«Federal Institute of Industrial Property»**

ISSN 2782-5086 (Print)

ISSN 2949-2432 (Online)

Bulletin of Federal Institute of Industrial Property

Vol. 4 No. 2 (12)

Moscow 2025

Registered with the Federal Service for Supervision in the Sphere of Communications, Information Technology and Mass Communications (PI No. FS77-85468; EI series No. FS77-85469 of June 13, 2023)

Coverage: Russia (all regions), CIS states, near and far abroad countries

Publication frequency:

4 issues per year with the possibility of additional special issues

Subscription index – 85599

Bulletin of Federal Institute of Industrial Property

was founded in 2022 to highlight the results of scientific activities in the field of intellectual property on the following scientific disciplines (fields of science):

State and Law. Juridical Sciences

Economics. Economic Sciences

Patent Law. Inventive Activities.

Innovative Activities Natural Sciences.

General and Complex Problems

Statistics Cybernetics

Readership:

professionals in the field of intellectual property, patent attorneys, lawyers, advocates, managers, graduate students, students, inventors and others.

The Bulletin of Federal Institute of Industrial Property provides direct open access to its content, based on the following principle:

free open access to research results contributes to an increase in the global exchange of knowledge. The issues of this journal are posted on the electronic resource of the FIPS website www.vestnikfips.ru (electronic version of the journal).

All materials are available to users immediately after publication.

There is no embargo period.

No registration on the journal's website is required to get free access to the materials. Publication is free for all authors.

It is an open access journal,

i. e. all content is freely available at no charge to users in accordance with the definition of open access Initiative.

All materials submitted to the editorial office undergo a double blind peer review procedure.

Reviewing is made by independent experts and in accordance with the ethical principles of the Publication Ethics Committee.

The electronic back issues of the journal

are available after publication in the following national repositories: «Scientific Electronic Library» within the framework of the Russian Index of Science Citation (RINTs) bibliographic database – for registered users (registration in the system and access to the journal are free); «CyberLeninka» – free of charge for all readers, without registration.

Address of the founder, editorial office and publisher of the Bulletin of FIPS:

Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1,
Moscow, G-59, GSP-3, 125993.

Journal email:

Vestnik_FIPS@rupto.ru.

Website: vestnikfips.ru

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՒՆԳԻԱ

Գլխավոր խմբագիր ՆԵՐԵՏԻՆ ՕԼԵԳ ՊՅՈՒՐԻ

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի (ԱՍԴԻ) տնօրեն,
Մոսկվա

ԶՈՒԲՈՎ ՅՈՒՐԻ ՍԵՐԳԵՅԻ

մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, մտավոր
սեփականության դաշնային ծառայության ղեկավար, Մոսկվա

ԻՎԼԻԵՎ ԳՐԻԳՈՐԻ ՊՅՈՒՐԻ

գլխավոր խմբագիր տեղակալ, իրավաբանական գիտությունների
թեկնածու, Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության
նախագահ, ԱՍԴԻ գիտական ղեկավար, Մոսկվա

ԳՐՈՒԲԵԿԻՆԱ ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՆԻԿՈԼՅԱՅԻ

գլխավոր խմբագիր տեղակալ, սոցիոլոգիական գիտությունների
թեկնածու, ԱՍԴԻ գիտական քարտուղար, Մոսկվա

ԱԲԱԼԿԻՆԱ Տատյանա Վստյոկովնա

տնտեսագիտական գիտությունների թեկնածու, պրոֆեսոր, ազգային
հետազոտական համալսարանի տնտեսագիտության բարձրագույն
դպրոցի ստեղծարար տնտեսագիտության Կենտրոնի քաղաքային եւ
տարածաշրջանային զարգացման ֆակուլտետի տնօրեն, Մոսկվա

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎԱ Աննա Վլադիմիրովնա

տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, առաջատար
գիտաշխատող՝ ԱՍԴԻ Վերլուծական կենտրոնի պետ, Մոսկվա

ԱԼԵՔՍԵԵՎԱ Օլգա Լեոնիդովնա

իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԱՍԴԻ որակի
մոնիտորինգի Կենտրոնի պետ, Մոսկվա

ԲԼԻՋՆԵՑ Իվան Անատոլիևի

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ա. Ս.
Գրիբոեդովի անվան Մոսկվայի համալսարանի իրավաբանական
ֆակուլտետի ղեկավար, մտավոր սեփականության ամբիոնի վարիչ,
Մոսկվա

ԲՈՐՈՎԱՍԿԱՅԱ Մարինա Ալեքսանդրովնա

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի
կրթության ակադեմիայի թղթակից անդամ, Հարավային դաշնային
համալսարանի նախագահ, Դոնի Ռոստով

ԲԻԶՆՈՎ Դմիտրի Վլադիմիրովի

ֆիզմաթ գիտությունների թեկնածու, ԵԱԱԳ փորձաքննության
վարչության մեխանիկայի, ֆիզիկայի եւ էլեկտրատեխնիկայի բաժնի
գլխավոր փորձագետ, Մոսկվա

ԳԼԱԶԵՎ Սերգեյ Յուրիևի

տնտեսագիտության գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր,
Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, ՌԳԱ
Եվրասիական տնտեսական ինտեգրման, արդիականացման եւ
կայուն զարգացման համալիր խնդիրների գիտական խորհրդի
նախագահ, Միութենական պետության պետքարտուղար, Մոսկվա

ԳՐԻԲ Վլադիսլավ Վալերիևի

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՌԴ
վաստակավոր իրավաբան, ՌԴ կրթության ակադեմիայի
ակադեմիկոս, Ա. Ս. Գրիբոեդովի անվան Մոսկվայի համալսարանի
ռեկտոր, Ռուսաստանի պրոֆեսորական ժողովի նախագահ, Մոսկվա

ԵՆԱ ՕԼԵԳ Վալերիևի

«Արտոնագրային վերլուծություն» ԱՍԴԻ գիտական ուղղության
ղեկավար, Մոսկվա

ԺՈՒՐԱՎԼՅՈՎ Անդրեյ Լեւի

իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԱՍԴԻ միջազգային
կոոպերացիայի Կենտրոնի պետ, Մոսկվա

ԶՈՒՆՏՆԻՆ Նատալյա Իվանովնա

տնտեսական գիտությունների թեկնածու, «Օպորա Ռոսսի» փոքր եւ
միջին ձեռնարկատիրության համառուսաստանյան հասարակական
կազմակերպության փոխնախագահ, Մոսկվա

ԻՎԱՆՈՎԱ Մարինա Գերմանի

սոցիալական գիտությունների դոկտոր, տնտեսական գիտությունների
թեկնածու, դոցենտ, ԱՍԴԻ Գիտակրթական կենտրոնի առաջատար
գիտաշխատող, Մոսկվա

ԻՎԱՆՈՎԱ Ռոման Ալեքսեյի

«մոլեկուլային իմունոլոգիա» մասնագիտության Ph.D, Տրանսլյացիոն
բժշկության գիտական կենտրոնի տնօրեն, «Միրիս» համալսարանի
«Բժշկական կենսատեխնոլոգիայի» ուղղության գիտական ղեկավար,
Սոչի

ԻՆՅԻՆԱ Իրինա Եվգենիևի

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, Ռուսաստանի
գիտատեխնիկական ոլորտում տնտեսագիտության,
քաղաքականության եւ իրավունքի գիտահետազոտական
ինստիտուտի տնօրեն, Մոսկվա

ԿԱԼՅԱՏԻՆ Վիտալիևի Օլեգի

իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, Ռուսաստանի
Դաշնության Նախագահին առընթեր Ս. Ս. Ալեքսեևի անվան
մտավոր սեփականության իրավունքի ամբիոնի պրոֆեսոր եւ
մասնավոր իրավունքի գիտահետազոտական կենտրոնի մտավոր
սեփականության իրավունքի ամբիոնի խորհրդատու, Մոսկվա

ԿԼԻՄԱՆՈՎ Վլադիմիր Վիկտորի

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, աշխարհագրական
գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, «Հանրային ֆինանսների
բարեփոխման ինստիտուտ» ինքնավար ոչ առեւտրային
կազմակերպության տնօրեն, Մոսկվա

ԿՈՒՋՆԵՑՈՎԱ Տատյանա Վիկտորի

մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր,
«Համառուսական արտոնագրային-տեխնիկական գրադարան»
կենտրոնի ղեկավար, Մոսկվա

ԼՈՊԼԱՏԻՆԱ Նատալյա Վիկտորի

մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԱՍԴԻ
Գիտակրթական կենտրոնի առաջատար գիտաշխատող, Մոսկվա

ԼԻՍՎՈՎ Նիկոլայ Բորիսի

ԱՍԴԻ քիմիայի, կենսաբանության եւ բժշկության կենտրոնի պետ,
Մոսկվա

ՊՐՈՎՈՑԵՎ Ստանիսլավ Եվգենիևի

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի
Դաշնության Կառավարությանն առընթեր ֆինանսական
համալսարանի ռեկտոր, Մոսկվա

ՍԱԼՆԻԿՈՎ Միխայիլ Յուրիևի

ԱՍԴԻ ֆիզիկայի եւ կիրառական մեխանիկայի կենտրոնի պետ,
Մոսկվա

ՍԻՐՈՏՅՈՒՎ Վլադիմիր Օլեգի

տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, ՌԳԱ խնդիրների
կառավարման ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող, Մոսկվա

ՍՄԻՐՆՈՎ Միխայիլ Բորիսի

ֆիզմաթ գիտությունների թեկնածու, ԵԱԱԳ փորձաքննության
վարչության մեխանիկայի, ֆիզիկայի եւ էլեկտրատեխնիկայի բաժնի
գլխավոր փորձագետ, Մոսկվա

ՍՈՒԿՈՆԿԻՆ Ալեքսանդր Վլադիմիրի

տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, ԱՍԴԻ գլխավոր
գիտաշխատող, Մոսկվա

ՖԱԲՐԻՉՆԻ Սերգեյ Յուրիևի

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԴԳԲՀ
«Ռազմական, հատուկ եւ երկակի նշանակության մտավոր
գործունեության արդյունքների իրավական պաշտպանության
դաշնային գործակալություն» տնօրեն, Մոսկվա

ՖԵՂՏՈՎ Միխայիլ Ալեքսանդրի

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՏԲԴ ԱՀՀ
«Հեղինակային, հարակից, մշակութային եւ տեղեկատվական
իրավունքների ՅՈՒՆԵՍԿՕ ամբիոն» Միջազգային գիտակրթական
կենտրոնի տնօրեն, Մոսկվա

ՇՈՐԻՆ Օլեգ Նիկոլայի

տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, Մոսկվա

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief **Oleg P. NERETIN**

Dr. Sci. (Economics), Director of the Federal Institute of Industrial Property (FIPS), Moscow

Yury S. ZUBOV

Cand. Sci. (Pedagogy), Head of the Federal Service for Intellectual Property, Moscow

Grigory P. IVLIEV

Deputy Editor-in-Chief, Cand. Sci. (Law), President of the Eurasian Patent Office, FIPS Research Advisor, Moscow

Svetlana N. GORUSHKINA

Deputy Editor-in-Chief, Cand. Sci. (Sociology), Scientific Secretary of FIPS, Moscow

Tatiana V. ABANKINA

Cand. Sci. (Economics), Professor, Director of the Center of Creative Economy of the Faculty of Urban and Regional Development of NRU HSE, Moscow

Anna V. ALEKSANDROVA

Cand. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher– Head of the FIPS Analytical Center, Moscow

Olga L. ALEKSEEVA

Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS Quality Monitoring Center, Moscow

Ivan A. BLIZNETS

Dr. Sci. (Law), Professor, Dean of the Faculty of Law, Head of the Department of Intellectual Property of the Griboedov Moscow University, Moscow

Marina A. BOROVSKAIA

Dr. Sci. (Economics), Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Education, President of the Southern Federal University, Rostov-on-Don

Dmitry V. BYCHKOV

Cand. Sci. (Physics and Mathematics), chief expert of the Department of Mechanics, Physics and Electrical Engineering of the Examination Department of the Eurasian Patent Office, Moscow

Sergey Yu. GLAZIEV

Dr. Sci. (Economics), Member of the Russian Academy of Sciences, Chairman of the Scientific Council of the Russian Academy of Sciences on complex issues of Eurasian economic integration, modernization and sustainable development, State Secretary of Belarus-Russia Union State, Moscow

Vladislav V. GRIB

Dr. Sci. (Law), Professor, Honored Lawyer of the Russian Federation, Member of the Russian Academy of Education, Rector of the Educational private institution of higher education «Moscow University named after A.S. Griboedov», Chairman of the Russian Professorial Assembly, Moscow

Oleg V. ENA

Head of Scientific Research on Patent Analytics FIPS, Moscow

Andrey L. ZHURAVLEV

Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS International Cooperation Center, Moscow

Natalia I. ZOLOTYKH

Cand. Sci. (Economics), Vice President of the All-Russian Non-Government Organization of Small and Medium Business «Opora Russia», Moscow

Marina G. IVANOVA

Dr. Sci. (Sociology), Cand. Sci. (Economics), Associate Professor, Leading Researcher of the FIPS Scientific Educational Center, Moscow

Roman A. IVANOV

PhD in Molecular Immunology, Director of the Scientific Center for Translational Medicine, Scientific Director of the medical biotechnology field, Sochi

Irina E. ILYINA

Dr. Sci. (Economics), Associate Professor, Director of the Russian Research Institute of Economics, Politics and Law in the scientific and technical field, Moscow

Vitaly O. KALYATIN

Cand. Sci. (Law), Associate Professor, Professor of the Department of Intellectual Rights, Consultant of the Department of Intellectual Rights Law of the Private Law Research Centre under the President of the Russian Federation named after S. S. Alexeev, Moscow

Vladimir V. KLIMANOV

Dr. Sci. (Economics), Cand. Sci. (Geography) Assoc. Prof., Director of NGO «Institute for Public Finance Reform», Moscow

Tatiana V. KUZNETSOVA

Dr. Sci. (Pedagogy), Professor, Head of the «All-Russian Patent and Technical Library» Center, FIPS, Moscow

Natalia V. LOPATINA

Dr. Sci. (Pedagogy), Professor, Leading Researcher of the FIPS Scientific Educational Center, Moscow

Nikolai B. LYSKOV

Head of the FIPS Center for Chemistry, Biology and Medicine, Moscow

Stanislav E. PROKOFIEV

Dr. Sci. (Economics), Professor, Rector of the Financial University under the Government of the Russian Federation, Moscow

Mikhail Yu. SALNIKOV

Head of the FIPS Center for Physics and Applied Mechanics, Moscow

Vladimir O. SIROTYUK

Dr. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher of the Institute of Control Sciences of the Russian Academy of Sciences, Moscow

Mikhail B. SMIRNOV

Cand. Sci. (Physics and Mathematics), chief expert of the Department of Mechanics, Physics and Electrical Engineering of the Examination Department of the Eurasian Patent Office, Moscow

Alexander V. SUKONKIN

Cand. Sci. (Technical Sciences), Chief Scientific Researcher of FIPS, Moscow

Sergey Yu. FABRICHNY

Dr. Sci. (Law), Professor, Director of the Federal State Budgetary Institution «Federal Agency for Legal Protection of the Results of Intellectual Activity for Military, Special and Dual-Use», Moscow

Mikhail A. FEDOTOV

Dr. Sci. (Law), Professor, Director of the International Research and Educational Center «UNESCO Chair on Copyright, Neighboring, Cultural and Information Rights» NRU HSE, Moscow

Oleg N. SHORIN

Cand. Sci. (Technical Sciences), Moscow

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գլխավոր խմբագրի սյունակ Editorial

106 **Օ. Պ. Ներեսին**

1. Երկխոսություն ակադեմիկոսի հետ Dialogue with an academician

Սերգեյ Յուրիի Գլազե

«Մոտ ապագայում տնտեսական քաղաքականության առանցքային ուղղությունը պետք է դառնա նոր տեխնոլոգիական կացութային հիման վրա արդյունաբերական առաջընթացի իրականացումը»

Sergey Yu. Glaziev

«The key trend of economic policy in the near future should be the implementation of an industrial breakthrough based on a new technological paradigm»

108

2. Մտավոր սեփականության իրավունքների պահպանության ու պաշտպանության հարցեր

Issues of intellectual property rights protection and enforcement

Օ. Ի. Տերեշչենկո

Ապրանքային նշանների գրանցումը Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունում. ընթացակարգի առանձնահատկությունները

O. I. Tereschenko

Trademark registration in the People's Republic of China: features of the procedure

112

Օ. Ս. Կոստենկո

Չինաստանում լայն ճանաչում ձեռք բերած ապրանքային նշանների եւ չգրանցված նշանների պահպանության որոշ հարցեր

O. S. Kostenko,

Some issues of trademark protection and unregistered designations that have become widely known in China

120

**Ա. Վ. Չեբան,
Ե. Բ. Գավրիլովա,
Ա. Ա. Լոմակինա**

Եվրասիական արտոնագրային օրենսդրության կատարելագործում՝ հաշվի առնելով Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության արտոնագրային օրենսդրությունը

A. V. Ceban,

E. B. Gavrilova,

A. A. Lomakina

Improving the Eurasian patent legislation taking into account the patent legislation of the People's Republic of China

128

**Գ. Ա. Նեգուլյաեւ,
Օ. Ն. Դարինա**

ՉԺՀ արտոնագրային համակարգը. դրա զարգացումն ու գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրման առանձնահատկությունները

G. A. Negulyaev,

O. N. Darina

Patent system of the People's Republic of China: its development and features of patenting inventions and utility models

138

3. Մտավոր սեփականության տնտեսագիտություն Economy of intellectual property

Ն. Ա. Մաալուֆ

Բելառուսի Հանրապետությունում «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի չինացի ռեզիդենտների գործունեությունը՝ արտոնագրային ակտիվության տարրեր

N. A. Maaluf

Chinese residents activity in the Industrial park «Great Stone» (Republic of Belarus): elements of patent portfolio

151

CONTENT

4. Արտոնագրային տեղեկատվության էլեկտրոնային ծառայություններ

Electronic patent information services

**Օ. Պ. Ներետին,
Ա. Ա. Պոլյակովա,
Ն. Բ. Լիսկով,
Ն. Վ. Ջարյանով**

Ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների վերաբերյալ տվյալների բազաների իրավական, տեխնիկական եւ տեղեկատվական անվտանգության վերլուծություն՝ հաշվի առնելով մտավոր սեփականության Համաշխարհային կազմակերպության նոր դրույթները

**O. P. Neretin,
A. A. Polyakova,
N. B. Lyskov,
N. V. Zaryanov**

Analysis of the legal, technical and informational background of databases on traditional knowledge and genetic resources, taking into account the new provisions of the World Intellectual Property Organization

160

5. ՀԱՏԳ X-Ֆայլեր

Vptb X-Files

172

6. Գրադարակ

Bookshelf

**Տ. Վ. Սեմյոնովա,
Վ. Վ. Կոսենկո,
Օ. Պ. Ներետին**

«Բժշկության եւ առողջապահության ոլորտում նշակումների առևտրայնացում»: Ղեկավարի սեղանի գիրք»

**T. V. Semenova,
V. V. Kosenko,
O. P. Neretin**

«Commercialization of developments in the field of medicine and healthcare. Chief's Desk Book»

174

**Արդյունաբերական
սեփականության դաշնային
ինստիտուտի (ԱՄԴԻ) տնօրեն
Օ. Պ. Ներեատինին**

Ռուսաստանի Գիտությունների Ակադեմիա

Մեծարգո՝ Օլեգ Պյոտոբի:

Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի անունից ջերմորեն շնորհավորում եմ Ձեզ Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի 65-ամյակի կապակցությամբ:

Ավելի քան կեսդարյա պատմության ընթացքում ԱՄԴԻ-ը դարձել է մտավոր սեփականության համընդհանուր էկոհամակարգի կարևոր ենթակառուցվածքային օղակ, փորձագիտական հզոր ներուժ ունեցող բազմապրոֆիլ ինստիտուտ, որը լուծում է միջառարկայական գիտական խնդիրներ:

ԱՄԴԻ ակտիվորեն մասնակցում է մտավոր սեփականության ստեղծման, պահպանության, շրջանառության եւ առևտրայնացման ոլորտում ազգային շահերի պահպանության ապահովման գործում: Տեխնոլոգիական լուրջ վերափոխումների պայմաններում ինստիտուտը նշանակալի ներդրում է մտցնում Ռուսաստանի Դաշնության գիտական եւ տեխնոլոգիական ներուժի օգտագործման արդյունավետության բարձրացման գործում, նպաստում է մեր երկրի տեխնոլոգիական առաջնորդության եւ մարդկային կապիտալի զարգացման համար պայմանների ստեղծմանը:

Կցանկանայի հատուկ շնորհակալություն հայտնել Ռոսպատենտի եւ ԱՄԴԻ ղեկավարությանը՝ գիտական ամսագրերի անվանումների ապրանքային նշանների գրանցման գործում ցուցաբերած աջակցության համար, որի հիմնադիրն ու հրատարակիչը Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիան է: Սա շատ կարևոր քայլ է գիտական պարբերականների ակադեմիական հավաքածուի ինքնության պահպանման համար, որը թույլ է տալիս պաշտպանել Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի (ՌԳԱ) մտավոր սեփականության իրավունքը:

Ինստիտուտի աշխատակազմին մաղթում եմ հետագա բեղմնավոր աշխատանք եւ առաջադրված նպատակների իրականացում

ՌԳԱ փոխնախագահ
ՌԳԱ ակադեմիկոս

Վ. Յա. Պանչենկո

Գլխավոր խմբագրի սյունակ

Հարգելի՛ ընթերցողներ, գործընկերներ, ընկերներ:

«ԱՄԴԻ տեղեկագիր» ամսագրի խմբագրության անունից շնորհավորում եմ մեր ընթերցողներին և հեղինակներին արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի 65-ամյակի կապակցությամբ: Այս ողջ տարիների ընթացքում ինստիտուտն առանցքային դեր է խաղում մտավոր սեփականության (ՄՍ) էկոհամակարգում:

Զգտելով միջազգային մակարդակում ՄՍ ոլորտում կառուցողական փոխգործակցությանը, ինչպես նաև ստանդարտների ներդաշնակեցմանն ու արտոնագրային համակարգերի զարգացմանը, Ռուսաստանը պահպանում է իր դիրքերը Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպությունում (ՄՍՀԿ) և ակտիվորեն մասնակցում է նրա գործունեությանը՝ խթանելով մեր իրավատերերին աջակցելու և 3D և բյուջեյնի վերաբերյալ նոր ստանդարտների մշակման նախաձեռնությունները:

Մենք ընդգրկված ենք ՄՍՀԿ կողմից կառավարվող բոլոր միջազգային գրանցման համակարգերում:

Միջազգային արտոնագրային համակարգի (ՄԱՀ) միջոցով հնարավոր է ձեռք բերել գյուտերի իրավական պահպանություն այլ երկրներում, Մադրիդյան համակարգի միջոցով՝ ապրանքային նշանների, Հաագայի միջոցով՝ արդյունաբերական նմուշների, իսկ Լիսաբոնի համակարգի միջոցով՝ ապրանքների ծագման տեղանունների և աշխարհագրական նշումների:

Ռուսաստանի քաղաքացիների և ընկերությունների համար բոլոր միջազգային ծառայությունները շարունակում են աշխատել:

Ամրապնդվում է համագործակցությունը ԲՐԻԿՍ երկրների հետ ՄՍ հարցերով, ձեռնարկվում է ընդհանուր տեղեկատվական և փորձագիտական տարածք: Վերջնական փուլում՝ նախագիծ, որը վերաբերում է ՄՍ օբյեկտների գրանցման գործնական ուղեցույցների նախապատրաստմանը:

Ռուսաստանի ղեկավար Յու. Ա. Զուբովը նշում է, որ ԲՐԻԿՍ գործընկերները նույնպես համարում են, որ զարգացած, արդյունավետ և օգտատերերի վրա հիմնված ՄՍ համակարգը տնտեսական աճի և հաջող առևտրային համագործակցության գրավական է:

Մերտ համագործակցություն է կապում ԱՄԴԻ ու Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչությունը (ԵԱԱԳ). ստեղծվել են մի շարք գիտահետազոտական աշխատանքներ, որոնց կարելի է ծանոթանալ մեր կայքի «Գիտական գործունեություն» բաժնում¹:

Շնորհիվ ԵԱԱԳ ամսագիրը թարգմանվել է յոթ ազգային լեզուներով: Թողարկումները հասանելի են ԵԱԱԳ² և «ԱՄԴԻ տեղեկագիր»³ կայքերում:

Առաջատար արտոնագրային գ եր ա տ ե ս չ ու թ յ ո ն ն եր ի համագործակցության ժամանակակից տեսանկյունները, ինչպես նաև նրանց փորձագիտական-կազմակերպչական և տեղեկատվական փոխգործակցության հիմնական ծրագրերը ներկայացված են «Եվրասիական տարածաշրջանում արդյունաբերական սեփականության ոլորտում ժամանակակից ընդհանուր տեղեկատվական-փորձագիտական տարածաշրջանի ձեռնարկում» հիմունքները՝ մենագրությունում:

Համատեղ արտադրությունն ու ինտեգրումը միջազգային արտադրական շղթաներին թույլ են տալիս նույնիսկ

տեխնոլոգիական հմտությունների ամբողջական պատկեր չունեցող երկրներին մասնակցել բարձր տեխնոլոգիական արտադրանքի ստեղծմանը: Միջազգային համագործակցության ընդլայնումն ուժեղացնում է մասնակից երկրների տեխնոլոգիական առաջնորդությունը:

Այնուամենայնիվ, ռազմավարական առավելությունները պահպանելու համար կարևոր է պահպանել հավասարակշռությունը բաց լինելու և սեփական տեխնոլոգիաները պաշտպանելու միջև: Այս գործընթացների ցիկլային բնույթը ազդում է մտավոր գործունեության արդյունքի պահանջարկի կառուցվածքի և ծավալի վրա:

Մենք ընթերցողներին հրավիրում ենք քննարկելու ՄՍ զարգացման միտումները: Ձեր հարցերն ու առաջարկությունները միշտ ողջունվում են մեր հրատարակությունների էջերում և փորձագիտական քննարկումների շրջանակներում:

Առանց գիտելիքների փոխանակման և միջազգային համագործակցության ՄՍ ոլորտի զարգացումն անհնար է: Շարունակելով «Երկխոսություն ակադեմիկոսի հետ» խորագիրը՝ մենք առաջարկեցինք Միութենական պետության Պետական քարտուղար, Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, տնտեսական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, տեխնոլոգիական կազմաթանկի տեսության հեղինակ Ս. Յու. Գլազելին կիսվել իր տեսլականով, որ ժամանակահատվածում է գտնվում մեր երկիրն ու որ հիմնական գործոններն են որոշում ազգային նպատակներին հասնելու պայմանները:

Համագործակցության, փորձի փոխանակման և համատեղ լուծումների մշակման բաց լինելը նոր աճի կետեր ստեղծելու և տեխնոլոգիական առաջնորդությունը պահպանելու բանալին է:

Հարգանքներով՝ Օ. Պ. Ներեսին, ամսագրի գլխավոր խմբագիր, տնտեսագիտական գիտությունների դոկտոր

¹ ԱՄԴԻ պաշտոնական կայք: URL: <https://www1.fips.ru/about/deyatelnost/nauchnaya-deyatelnost/informatsiya-o-vypolnennykh-v-fips-nauchno-issledovatel'skikh-rabotakh>
² Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպության (ԵԱԱԳ) պաշտոնական կայք: URL: <https://www.eapo.org/publications/>
³ «ԱՄԴԻ տեղեկագիր» ամսագիր. կայք: URL: <https://www.vestnikfips.ru/arkhiv/publikatsii-na-inostrannykh-yazykakh/>

Editorial

Dear readers, colleagues, friends!

On behalf of the editorial board of FIPS bulletin, I congratulate our readers and authors on the 65th anniversary of the Federal Institute of Industrial Property. Over the years, the institute has played a key role in the Intellectual Property (IP) ecosystem.

Striving for constructive cooperation in the field of IP at the international level, and for the harmonization of standards and the development of patent systems, Russia maintains its position in WIPO and actively participates in its activities, promoting initiatives to support our copyright owners and develop new standards for 3D and blockchain.

We are included in all international registration systems administered by WIPO.

Through the PCT system, it is possible to obtain legal protection for inventions in other countries, through the Madrid system for trademarks, through the Hague system for industrial designs, and through the Lisbon system for appellations of origin and geographical indications.

All international services for Russian citizens and companies continue to operate.

Cooperation with the BRICS countries on IP issues continue to strengthen, and a common informational and expert space is being formed. A project to prepare practical guidelines on IP registration is in the final stage.

Yuri Zubov, Head of Rospatent, noted: «Our BRICS partners share the view that a developed, efficient and user-oriented intellectual property system is the key to

economic growth and successful trade cooperation».

Close cooperation binds FIPS and the Eurasian Patent Office (EAPO): a number of scientific research works have been created, the results of which can be found on our website in the Scientific activities' section¹.

Thanks to the EPA, the bulletin has been translated into seven national languages. The issues are available on the websites of the EAPO² and the FIPS Bulletin³.

Modern aspects of interaction between leading patent offices as well as the main programs of their expert, organizational and informational interaction are represented in the monograph «The foundations of the formation of a modern common information and expert space in the field of industrial property in the Eurasian region».

Co-production and co-integration into international production chains allow countries to participate in the creation of high-tech products, even if they do not possess a full range of technological expertise. The expansion of international cooperation strengthens the technological leadership of the participating countries.

However, in order to maintain strategic advantages, it is important to maintain a

balance between openness and the protection of ones technologies. The cyclic nature of these processes has a significant impact on the structure and volume of demand for results of intellectual activity.

We invite readers to discuss the trends in IP development. Your questions and suggestions are always welcome on the pages of issues and in the framework of expert discussions.

The development of the IP sphere is impossible without constant knowledge exchange and international cooperation. Continuing our section Dialogue with an academician, we invited the State Secretary of the Union State of Russia and Belarus, Academician of the RAS, Dr. Sci. (Economics), Professor Sergey Glazyev the author of the theory of tenor of technology to share his vision, in what period our country currently is and what key factors determine the conditions for achieving the national goals.

Openness to cooperation, exchange of experience and development of joint solutions is the key to creating new growth points and maintaining technological leadership!

**Best regards, Oleg Neretin,
Editor-in-Chief,
Dr. Sci. (Economics)**

¹ Official FIPS website. URL: <https://www1.fips.ru/about/deyatelnost/nauchnaya-deyatelnost/informatsiya-o-vypolnennykh-v-fips-nauchno-issledovatel'skikh-rabotakh>

² Official EAPO website. URL: <https://www.eapo.org/publications/>

³ Official VESTNIK FIPS website. URL: <https://www.vestnikfips.ru/arkhiv/publikatsii-na-inostrannykh-yazykakh/>

ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ ԱԿԱԴԵՄԻԿՈՍԻ ՀԵՏ

EDN <https://elibrary.ru/pwhwj1>

«Մոտ ապագայում տնտեսական քաղաքականության առանցքային ուղղությունը պետք է դառնա նոր տեխնոլոգիական կացութաձեւի հիման վրա արդյունաբերական առաջընթացի իրականացումը»

Սերգեյ Յուրիի Գլազեյ,
ՌԳԱ ակադեմիկոս, տնտեսագիտության դոկտոր

«The key trend of economic policy in the near future should be the implementation of an industrial breakthrough based on a new technological paradigm»

Sergey Yu. Glaziev
academician of the Russian Academy of Sciences, Dr. Sci. (Economics)

1. ԱՍԴԻ տեղեկագիր» ամսագիրը ձգտում է իր ընթերցողներին տրամադրել մտավոր սեփականության ոլորտում առավել ժամանակակից տեղեկատվությունը, որը կրում է միջդիսցիպլինար բ բնույթ է, անկասկած, հանդիսանում է երկրի տեխնոլոգիական առաջնորդության հիմքը: Սերգեյ Յուրիի, Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի «Ռուսաստանի Դաշնության զարգացման ազգային նպատակների մասին մինչև 2030 թվականն ու հեռանկարում՝ մինչև 2036 թվականը» Հրամանագրի համաձայն, տեխնոլոգիական առաջնորդությունը սահմանվում է որպես ազգային նպատակներից մեկը: Ձեր կարծիքով, որպես տեխնոլոգիական կացութաձեւի տեսության հեղինակ, որ ժամանակահատվածում է այժմ գտնվում մեր երկիրն ու որոնք են այն հիմնական գործոնները, որոնք որոշում են սահմանված նպատակին հասնելու պայմանները:

– Տեխնոլոգիական կացութաձեւը ամբողջական եւ կայուն գոյացություն է, որի շրջանակներում իրականացվում է ամբողջական մակրոարտադրական ցիկլ, ներառյալ առաջնային ռեսուրսների արդյունահանումն ու ստացումը, դրանց վերամշակման բոլոր փուլերն ու վերջնական արտադրանքի մի շարք արտադրություն, որոնք բավարարում են հասարակական սպառման համապատասխան տեսակին:

Տեխնոլոգիական կացութաձեւերը փոխելու գործընթացում փոխվում է գիտական հայտնագործությունների եւ գյուտերի պահանջարկի կառուցվածքը: Դրանցից շատերը երկար ժամանակ մնում են չպահանջված, քանի որ դրանք չեն տեղավորվում գերիշխող տեխնոլոգիական կացութաձեւերի արտադրական եւ տեխնոլոգիական համակարգերի մեջ: Միայն դրա աճի հնարավորությունների սպառմամբ է առաջանում սկզբունքորեն նոր տեխնոլոգիաների անհրաժեշտություն, որոնց մրցակցային ընտրությունը ձեւավորում է նոր տեխնոլոգիական հետազոծերի հիմքերը: Այս գործընթացների ցիկլային բնույթը էական ազդեցություն է ունենում մտավոր գործունեության արդյունքների պահանջարկի կառուցվածքի եւ ծավալի վրա:

Երկարաժամկետ տեխնիկական եւ տնտեսական զարգացումը, որպես տեխնոլոգիական կացութաձեւերի փոփոխման գործընթաց

ներկայացնելը, թույլ է տալիս անցկացնել երկարաժամկետ տնտեսական զարգացման գործընթացների չափումներ: Համաշխարհային եւ Ռուսաստանի տնտեսության կոնկրետ պատմական էմպիրիկ ուսումնասիրությունների օգտագործմամբ երկարաժամկետ տնտեսական զարգացման գործընթացների չափումների արդյունքները հայտնաբերել են հինգ տեխնոլոգիական կացութաձեւերի ձեւավորումն ու փոփոխությունը, ներառյալ XXI դարի սկզբին գերիշխող տեղեկատվական եւ էլեկտրոնային տեխնոլոգիական կացութաձեւերը: Դրա միջուկը կազմող, տեղեկատվական եւ հաղորդակցական, նանո-, բիոհիմնական եւ ադրիտիվ տեխնոլոգիաների համալիրը, աճում է տարեկան մոտ 30% տեմպով, իսկ դրա առանձին տարրերն ընդլայնվում են տարեկան 20-ից 70%-ով:

Հինգերորդ եւ վեցերորդ տեխնոլոգիական կացութաձեւերի միջեւ գոյություն ունի շարունակականություն: Դրանց հիմնական գործոնը տեղեկատվական տեխնոլոգիաներն են, որոնք հիմնված են նյութի տարրական կառուցվածքների վերաբերյալ գիտելիքների օգտագործման, ինչպես նաեւ հիմնարար գիտության կողմից ստացված տեղեկատվության մշակման եւ փոխանցման ալգորիթմների վրա: Նրանց միջեւ սահմանը ընկած է նյութի կառուցվածքների եւ տեղեկատվության մշակման մասշտաբի մեջ տեխնոլոգիայի ներթափանցման խորությունում:

Մոտ ապագայում տնտեսական քաղաքականության առանցքային ուղղությունը պետք է դառնա նոր տեխնոլոգիական կացութաձեւի հիման վրա արդյունաբերական առաջընթացի իրականացումը: Տնտեսության առաջանցիկ զարգացման նպատակով առկա ռեսուրսների եւ գիտատեխնիկական ներուժի մոբիլիզացման հետ կապված, երկրի առջեւ ծառայած խնդիրների լուծումն անհնար է առանց ներդրումների ծավալի կրկնապատիկ ավելացման եւ գիտահետազոտական ու փորձակոնստրուկտորական աշխատանքների ծավալների եռապատիկ ավելացման: Նման աճ կարող է ապահովել միայն Ռուսաստանի Բանկի կողմից զարգացման ինստիտուտների նպատակային վարկավորումը՝ վերաֆինանսավորման հատուկ գործիքների միջոցով: Նման վարկերի տոկոսադրույքը չպետք է գերազանցի 1%, այն պայմանով, որ զարգացման ինստիտուտները պետք է վարկերը հասցնեն վերջնական վարկառուներին 2% ոչ ավելի տոկոսադրույքով:

2. Մտավոր սեփականության ինստիտուտը ռուս արտադրողների իրավունքների պաշտպանության արդյունավետ գործիք է, ինչպես նաեւ նպաստում է բարեկամ պետությունների հետ առևտրի եւ համագործակցության ամրապնդմանը: Ինչպես հայտնի է, վերջերս Դուք նշանակվել եք Միութենական պետության Պետական քարտուղարի պաշտոնում: Ինչպե՞ս եք գնահատում տեխնոլոգիական ոլորտում Ռուսաստանի եւ Բելառուսի Հանրապետության փոխգործակցության հեռանկարները՝ հաշվի առնելով երկրի եւ քաղաքացիների ազգային շահերն ու իրական կարիքները:

Կ- Ինչպես գիտեք, Միութենական պետությունը (այսուհետ՝ ՄՊ) մեծ թվով գիտատեխնիկական ծրագրեր է իրականացնում: Ընդհանուր առմամբ, 2000 թվականից ի վեր դրանք իրականացվել

են ավելի քան 80՝ ամենատարբեր ոլորտներում: Հիմնական ուղղություններն են՝ էլեկտրոնիկա եւ միկրոէլեկտրոնիկա (20 ծրագիր), տիեզերական գործունեություն (9 ծրագիր), արդյունաբերություն եւ գյուղատնտեսություն (14 ծրագիր), ինչպես նաեւ առողջապահություն եւ սոցիալական գործունեություն (12 ծրագիր): Հատուկ ուղղությունը պաշտպանությունն ու անվտանգությունն է (28 ծրագիր): Դրանցից մի քանիսը նախաձեռնողական ազդակ հաղորդեցին տնտեսության բարձր տեխնոլոգիական նոր ճյուղերի ստեղծմանը:

Մոտ ապագայում տնտեսական քաղաքականության առանցքային ուղղությունը պետք է դառնա նոր տեխնոլոգիական կացութաձեւի հիման վրա արդյունաբերական առաջընթացի իրականացումը:

Օրինակ, առողջապահության ոլորտում ցողունային բջիջների օգտագործման գիտական եւ տեխնիկական ծրագիրը սկիզբ է տվել Բելառուսում բջջային տեխնոլոգիաների ոլորտում նոր ուղղությունների ստեղծմանը: Այս ծրագրի շնորհիվ ստեղծված գիտատեխնիկական սկզբնամասի հաշվին ծավալվել են տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման նոր դեղամիջոցների եւ մեթոդների արտադրություններ, որոնց օգնությամբ բուժվել են հազարավոր հիվանդներ: Այս ծրագրի էֆեկտների թվում այն է, որ մշակվել են ոսկրածուծի եւ ենթամաշկային ճարպային հյուսվածքի ցողունային բջջանքի մշակման նոր մեթոդներ, մանրամասն նկարագրված են դրանց հատկությունները, ծերացման նշանները, ներուժը: մշակվել են լեյկոզով հիվանդների մոտ նորմալ արյունաստեղծման վերականգնման գործընթացների օգտագործման եւ շտկման մոտեցումներ, ինչպես նաեւ հակաքաղցկեղային ակտիվությամբ զենետիկորեն ձեւափոխված լիմֆոիդ բջիջների ստացման համար: մշակվել են հիմնարար մոտեցումներ անոթային բջիջների եւ հարթ մկանային բջիջների ստացման համար՝ դեղաբանական պատրաստուկների անհատականացված փորձարկման համար եւ այլն:

Այլ ծրագրերի իրականացման շնորհիվ ի հայտ եկան համագործակցության եւ համագործակցության նոր ոլորտներ ռուսական եւ բելոռուսական ինստիտուտների եւ ձեռնարկությունների միջեւ: Օրինակ, տիեզերական թեմաներով Միութենական պետության ծրագրերի իրականացումը դարձել է Երկրի հեռավար զոնդավորման (ԵՀՀ) Բելոռուսական տիեզերական համակարգի տեխնոլոգիական հիմքը:

Ռուս-բելոռուսական գիտական եւ տեխնիկական համագործակցության արդյունքում ստեղծվել են Երկրի հեռահար զոնդավորման Բելոռուսական տիեզերական ապարատը (ԲՏԱ) 2մ լուծաչափով եւ նմանատիպ ռուսական «Կանոպուս-Վ» արբանյակը, որոնք հաջողությամբ ուղեծիր են դուրս բերվել 2012 թվականին Բայկոնուր տիեզերակայանից:

«Ռուսաստանի եւ Բելառուսի սպառողներին Երկրի հեռահար զոնդավորման տեղեկատվությամբ ապահովելու տիեզերական եւ ցամաքային միջոցների մշակում» «Մոնիտորինգ-ՄՊ» (2013-2017թթ.) ծրագրի իրականացման արդյունքների հիման վրա

Առողջապահության ոլորտում ցողունային բջիջների օգտագործման գիտական եւ տեխնիկական ծրագիրը սկիզբ է դրել Բելառուսում բջջային տեխնոլոգիաների ոլորտում նոր ուղղությունների ստեղծմանը:

ստեղծվել են ավելի քան 100 տեխնոլոգիաներ եւ ծրագրային համալիրներ՝ փոքրազանգված, փոքրածավալ տիեզերական ԵՀՁ միջոցների հուսալիության, աշխատունակության եւ կենսունակության բարելավման նպատակով; ստացվել է մոտ 80 մտավոր գործունեության արդյունք, ներառյալ գյուտերը, օգտակար մոդելները, էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենաների համար ծրագրերը, ինչպես նաեւ արտադրության գաղտնիքները:

«Տիեզերական միջոցների նյութերի, սարքերի եւ առանցքային տարրերի եւ այլ ոլորտների հեռանկարային արտադրանքի ստեղծման համալիր տեխնոլոգիաների մշակում» «Տեխնոլոգիա-ՄՊ» (2016-2020թթ.) գիտատեխնիկական ծրագրի իրականացման արդյունքում ստացվել է 39 արտոնագիր, 13 գրանցման վկայական, 2 բացառիկ իրավունք գիտության ստեղծագործության նկատմամբ, 27 նոու-հաու:

Վերջերս Միութենական պետության բարձրագույն պետական խորհուրդը (2024 թվականի հունվարի 29-ի թիվ 2 որոշում) ընդունեց ՄՊ գիտական եւ տեխնոլոգիական զարգացման ռազմավարությունը՝ մինչեւ 2035 թվականը: ՄՊ Նախարարների խորհուրդը (2025 թվականի մարտի 26-ի թիվ 9 որոշում) հաստատել է դրա առաջին փուլի (2025-2030թթ.) իրականացման միջոցառումների ծրագիրը: Այն ներառում է համագործակցության այնպիսի հեռանկարային ուղղություններ, ինչպիսիք են գենետիկ տեխնոլոգիաների զարգացման ոլորտում համաշխարհային մակարդակի հետազոտական ենթակառուցվածքի օբյեկտների ստեղծումը, այդ թվում՝ ՄՊ գենետիկ տեղեկատվության բազան, բնականին նման (կոնվերգենտ) NBIKS գիտությունների եւ տեխնոլոգիաների ամբողջ պատկերում մշակումների իրականացում, սինթրոտրոնային եւ նեյտրոնային հետազոտությունների ոլորտում «մեզասայենս» փորձարարական բազայի ստեղծման եւ զարգացման համատեղ նախագծերի իրականացում, վերականգնվող եւ ոչ վերականգնվող էներգաղբյուրների, առաջին հերթին՝ ատոմային էներգետիկայի բնագավառում նորագույն տեխնիկական միջոցների եւ տեխնոլոգիաների մշակում; գյուղատնտեսության եւ ակվակուլտուրայի, գենետիկայի եւ կենսատեխնոլոգիաների, կենսամոլտանգության, այդ թվում՝ պարենային անվտանգության ոլորտներում գիտահետազոտական եւ նորարարական ամբողջական ցիկլի համալիր ծրագրերի մշակում; նորագույն թեստային համակարգերի, կենսաբանորեն ակտիվ նյութերի եւ դեղաբանական սուբստանցիաների, ինչպես նաեւ բջջային տեխնոլոգիաների մշակում, այդ թվում՝ անձնավորված բժշկության, միջուկային բժշկության զարգացման, հիվանդությունների արդյունավետ կանխարգելման եւ բուժման համար եւ այլն:

3. ՈՒ կրկին տեխնոլոգիական առաջնորդության մասին: Չեր կարծիքով, որքանով են նման Ռուսաստանի եւ Չինաստանի դիրքորոշումներն այս հարցում:

– Չինաստանը, ինչպես եւ Ռուսաստանը, հռչակեց տեխնոլոգիական ինքնիշխանության նվաճումը, որը դարձավ ընթացիկ հնգամյա ծրագրի հիմնական նպատակը: Ինչպես հայտնի է, այն մեծ մասամբ բարձրացել է Արեւմուտքի առաջատար երկրներից տեխնոլոգիաների ներմուծման հաշվին, որոնք ներդրումներ են կատարել ՉԺՀ-ում բազմաթիվ բարձր տեխնոլոգիական արտադրությունների ստեղծման մեջ: Դառնալով աշխարհի արհեստանոց՝ Չինաստանը բարձր տեխնոլոգիական արտադրանքի արտադրության եւ արտահանման ոլորտում դարձել է առաջատար: Գլխի ընկնելով, ԱՄՆ-ի իշխող էլիտան փորձեց կանգնեցնել Չինաստանի արագ զարգացումը, որը նրանց հետ մղեց որպես նյութական արտադրության ոլորտում համընդհանուր առաջատար: Հռչակելով «Ամերիկյան կրկին մեծ դարձնելու» նպատակը՝ Թրամփը առեւտրային պատերազմ սանձազերծեց Չինաստանի հետ՝ պահանջելով ամերիկյան կորպորացիաներից արտադրական հզորությունները վերադարձնել Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ եւ հրաժարվել Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությանը առաջադեմ տեխնոլոգիաների փոխանցումից:

Տեխնոլոգիական առաջնորդության հարցերում համագործակցությունը պետք է հաշվի առնի այն փաստը, որ ներկա փուլում այլեւս անհնար է հասնել մենաշնորհի եւ ապահովել այն առաջադեմ գիտական եւ տեխնիկական նվաճումների համար:

Ռուսաստանը 1990-ական թվականների «շոկային թերապիայի» ընթացքում ընդհանրապես հրաժարվեց սեփական տեխնոլոգիական բազայի զարգացումից՝ այն փոխարինելով բարձր տեխնոլոգիական արտադրանքի ներմուծմամբ: Այդ ժամանակ գիտահետազոտական եւ փորձակոնստրուկտորական աշխատանքների (ԳՀՓԿԱ) ծախսերը կրճատվեցին, սեփականաշնորհման արդյունքում կործանվեց արդյունաբերության գիտությունը. նախագծային բյուրոների եւ կոնստրուկտորական ինստիտուտների մոտ 80% քանդվեց եւ վերափոխվեց առեւտրի կենտրոնների եւ պահեստների: Գիտատեխնիկական ներուժը պահպանվեց միայն պետական հատվածում: Դառնալով ԱՄՆ-ի եւ նրա երոպական արբանյակների ագրեսիայի թիրախ՝ Ռուսաստանը այժմ ստիպված է շտապ վերականգնել գիտատեխնիկական ներուժը՝ Ազգային անվտանգությունն ապահովելու համար:

Ընթացիկ իրողություններում տեխնոլոգիական առաջնորդության հասնելու հարցը Ռուսաստանի եւ Չինաստանի կառավարությունների առաջնահերթությունն է: Պետությունների նպատակները համընկնում են: Ժամանակակից աշխարհի միտումները ցույց են տալիս տնտեսական եւ տեխնոլոգիական

փոխգործակցության տարբեր կենտրոնների փոխգործակցության ուղղություններ: Չնայած արեւմտյան պատժամիջոցներին, մենք ունենք բավարար թվով գործընկերներ (առաջին հերթին Ասիայում), որպեսզի ապահովենք ընդհանուր տեխնոլոգիական առաջնորդություն:

Համաշխարհային տնտեսության ճարտարապետության աննախադեպ վերափոխման եւ նոր տեխնոլոգիական ու աշխարհատնտեսական կացութաձեւի ձեւավորման պայմաններում Եվրասիական տնտեսական միության (ԵԱՏՄ) երկրների եւ Չինաստանի համագործակցությունը ռազմավարական բնույթ է ստանում եւ մեծ հեռանկարներ ունի: Ըստ էության, ԵԱՏՄ եւ Չինաստանը ձեւավորում են տարածաշրջանային տնտեսական զարգացման նոր ուրվագիծ:

Տեխնոլոգիական առաջնորդության հարցերում համագործակցությունը պետք է հաշվի առնի այն փաստը, որ ներկա փուլում այլեւս անհնար է հասնել մենաշնորհի եւ ապահովել այն առաջադեմ գիտական եւ տեխնիկական նվաճումների համար: Հետեաբար, երկրների մի խմբի կողմից բոլոր արտաքին սպառնալիքները ի վիճակի չեն խոչընդոտներ ստեղծել կայուն տեխնոլոգիական զարգացման համար:

Ժամանակակից տնտեսությունը բավականին բարդ է կառուցված, ուստի աշխարհում չկա մի երկիր, որը կարող է ինքնամփոփ զարգանալ: Այսպես թե այնպես միջազգային կոոպերացիան անհրաժեշտ է բոլորին: Բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտում համագործակցության առանձնահատկությունն այն է, որ այն հիմնված է փոխադարձ ճանաչման եւ ձեռքբերումների փոխանակման վրա: Այստեղից առաջանում են տեխնոլոգիական դաշինքներ ընկերությունների միջեւ, որոնք լրացնում են միմյանց՝ ձգտելով բարձրացնել իրենց մրցունակությունը: Ու տեխնոլոգիական առաջնորդություն ապահովելու համար մենք պետք է ձգտենք լինել առաջնորդներ, գուցե ոչ բոլոր, սակայն մի շարք էական ուղղություններով, որպեսզի հնարավոր լինի փոխանակել մեր ձեռքբերումները գործընկերների ձեռքբերումների հետ:

Այսօր մեր արեւելյան եւ հարավային հարեւանների հետ ռազմավարական գործընկերությունը թույլ է տալիս բավականին վստահ կառուցել նման հարաբերություններ: Ամբողջ գիտատեխնոլոգիական տարածքը պետությունների հանրագումարով ծածկելու առումով, ասենք, ԵԱՏՄ եւ Շանհայի համագործակցության կազմակերպությունը լիովին ինքնաբավ են:

Կարծում եմ, որ 5 տարի անց մենք կմտնենք նոր համընդհանուր տնտեսական համակարգ, որտեղ Չինաստանն ու ամբողջ Հարավ-Արեւելյան Ասիան կդառնան համաշխարհային տնտեսության գլխավոր կենտրոնը:

Անհրաժեշտ է ընդլայնել համագործակցության աշխարհագրությունը: Արտաքին քաղաքականությունը գերակայություն է դրել բազմակենտրոնության վրա, ուստի մենք խոսում ենք նոր աշխարհատնտեսական կացութաձեւի մասին, որի միջուկը Չինաստանն է, ինչպես նաեւ Արեւելյան եւ Հարավային Ասիայի այլ երկրներ, որոնք համագործակցում են Չինաստանի հետ, մրցում, մասնակցում են «Մեկ գոտի – մեկ ճանապարհ»-ին եւ համատեղ կառուցում ընդհանուր բարգավաճում, ինչպես չինացիներն են ասում, ոչ զրոյական գումարով, կողմնորոշվելով սիներգետիկ էֆեկտի վրա:

Ամբողջությամբ տեղաշարժվում է միջազգային տնտեսական համագործակցության առանցքային վեկտորը: Եթե ԽՍՀՄ փլուզումից հետո հեռացող համաշխարհային տնտեսական կացութաձեւում հիմնականը լիբերալ գլոբալիզացիան էր, ապա նոր աշխարհատնտեսական կացութաձեւի համար գլխավորը համատեղ ներդրումներն են, մրցակցային առավելությունների համադրությունը՝ փոխշահավետ, հաջող տնտեսական զարգացում ապահովելու համար, որտեղ հարգվում են բոլոր մասնակիցների իրավունքները: Այս նոր աշխարհատնտեսական կացութաձեւը շատ ավելի արդյունավետ է, քան նախորդ կայսերականը, որը առկա էր երկու տարբերակով. խորհրդային՝ դիրեկտիվ պլանավորմամբ, եւ ամերիկյան՝ անդրազգային կորպորացիաներով:

Այսօր Չինաստանը միանգամայն ճիշտ խաղադրույք է կատարում գիտատեխնիկական առաջընթացի, նորարարության վրա: Կարծում եմ, որ 5 տարի անց մենք կմտնենք նոր համընդհանուր տնտեսական համակարգ, որտեղ Չինաստանն ու ամբողջ Հարավ-Արեւելյան Ասիան կդառնան համաշխարհային տնտեսության գլխավոր կենտրոնը: Ռուսաստանի համար շատ կարեւոր է մտնել համընդհանուր տնտեսության այս նոր կենտրոնի միջուկի մեջ:

Մեջբերման համար՝ Գլազեւ Ս. Յու. Մոտ ապագայում տնտեսական քաղաքականության առանցքային ուղղությունը պետք է դառնա նոր տեխնոլոգիական կացութաձեւի հիման վրա արդյունաբերական առաջընթացի իրականացումը // ԱՄԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 4, № 2 (12): էջ. 108–111.

For citation: Glaziev S. Yu. The key trend of economic policy in the near future should be the implementation of an industrial breakthrough based on a new technological paradigm // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 108–111 (In Russ.).

2

ՄՏԱԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Գիտական հոդված

Original article

Ունիվերսալ տասնորդական դասակարգում (ՈՒՏՂ). 347.772
EDN <https://elibrary.ru/udfusp>

Ապրանքային նշանների գրանցումը Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունում. ընթացակարգի առանձնահատկությունները

Օլգա Իվանի Տերեշչենկո

Ռուսաստանի մտավոր սեփականության պետական ակադեմիա
tereshchenko.o.i@rgiis.ru

Անոտացիա. հոդվածում քննարկվում են Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության ապրանքային նշանների Վարչությունում ապրանքային նշանի հայտի գրանցման ընթացակարգի առանձին փուլերի առանձնահատկությունները, զուգահեռներ են անցկացվում Ռուսաստանի Դաշնության առանձնահատկությունների հետ: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում չինական եւ ռուսական օրենսդրությունների համեմատական-իրավական վերլուծությանը, ներառյալ ոչ ավանդական ապրանքային նշանների (օրինակ՝ գունային) գրանցման մոտեցումների տարբերությունները, ընթացակարգային ժամկետներին, միաժամանակ հայտեր ներկայացնելիս կոլիզիաների լուծմանն ու վաղորդ օգտագործման ինստիտուտին: Աշխատանքի արդիականությունը կայանում է ինչպես կիրառական օգտագործման հնարավորության մեջ, այնպես էլ ՉԺՀ-ում բրենդերի գրանցման ռազմավարության կառուցման, ինչպես նաև Ռուսաստանի օրենսդրության կատարելագործման վերաբերյալ իրավական մտքի դոկտրինալ զարգացման մեջ: Մասնավորապես, հեղինակը նշում է արտոնագրային թրոլինգի դեմ կանխարգելիչ մեխանիզմները: Հոդվածը հետաքրքրություն է ներկայացնում մտավոր իրավունքի ոլորտի մասնագետների, այդ թվում՝ կոնտրաֆակտի դեմ պայքարի արտասահմանյան փորձը ուսումնասիրողների, չինական շուկայում աշխատող ձեռնարկատերերի համար: Հիմնական եզրակացությունները կարող են օգտակար լինել ապրանքային նշանների ոլորտում Ռուսաստանի իրավական համակարգի կատարելագործման համար:

Բանալի բառեր: ապրանքային նշաններ, ապրանքային նշանի պահտպանումնակություն, Ռուսպատենտ, Չինաստան, մտավոր սեփականություն:

Մեջբերման համար. Տերեշչենկո Օ. Ի. Ապրանքային նշանների գրանցումը Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունում. ընթացակարգի առանձնահատկություններ // ԱՍԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 3, № 2: էջ. 112-119.

Հնորհակալություն. հոդվածը պատրաստվել է Ռուսաստանի մտավոր սեփականության պետական ակադեմիայի «Ապրանքային նշանների միջազգային գրանցման այլընտրանքային համակարգ» հետազոտական աշխատանքի շրջանակներում:

Trademark registration in the People's Republic of China: features of the procedure

Olga I. Tereshchenko

Russian state academia of intellectual property

[✉]tereshchenko.o.i@rgiis.ru

Annotation: the article examines the specifics of the individual stages of the trademark application registration procedure at the Trademark Office of the People's Republic of China, and draws parallels with the specifics in the Russian Federation. Special attention is paid to the comparative legal analysis of Chinese and Russian legislation, including differences in approaches to registration of non-traditional trademarks (for example, color marks), procedural deadlines, resolution of collisions during simultaneous filing of applications and the institution of pre-use. The relevance of the work lies in the possibility of both applied use in building a brand registration strategy in China, and the doctrinal development of legal thought to improve Russian legislation, in particular, the author notes preventive mechanisms against patent trolling. The article is of interest to experts in the field of intellectual property law, entrepreneurs working in the Chinese market, and specialists studying foreign experience in combating counterfeiting. The key findings may be useful for improving the Russian legal system in the field of trademarks.

Keywords: trademarks, protectability of trademarks, Rospatent, China, intellectual property.

Для цитирования: Tereshchenko O. I. Trademark registration in the People's Republic of China: features of the procedure // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 112–119 (In Russ.).

Acknowledgements: the article was prepared as part of the research work of the RGAIS «Alternative System of International Trademark Registration».

Ներածություն

Օտարերկրյա իրավակարգերի շրջանակներում այս կամ այն իրավահարաբերությունների իրավական կարգավորման առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը հետապնդում է երկու նպատակ՝ դա նմանատիպ բնույթի իրավաբանական կոնֆլիկտների դոկտրինալ լուծման, իրավական մեխանիզմների եւ գործիքների ուսումնասիրության ժամանակ գործունեության համապատասխան ոլորտում ձեռք բերված գիտելիքների հետագա կիրառական օգտագործման հնարավորությունն է կամ առավել հաջող պրակտիկաների գիտական ռեցեպցիան:

Ապրանքային նշանների ինստիտուտը մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում բիզնեսի եւ մասնագիտական համայնքի համար՝ հաշվի առնելով այն դերը, որը նա զբաղեցնում է նորարարական տնտեսության կառուցման գործում:

Ներկայումս աշխարհի պետությունների ճնշող մեծամասնությունում բրենդերի՝ որպես գրանցված ապրանքային նշանների իրավական պաշտպանություն ստանալը կամավոր բնույթ է կրում: Մի շարք երկրներում նախատեսվում է նաեւ չգրանցված ապրանքային նշանների պահպանություն, սակայն, պաշտպանության այս ձեւը համարվում է պակաս կայուն, քանի որ իրավական պահպանությունը առաջանում է միայն այն դեպքում, եթե նշումը հասնի հնարավոր սպառողների շրջանում ճանաչման եւ հեղինակության զգալի աստիճանի: Միեւնույն ժամանակ, ապրանքային նշանի նկատմամբ բացառիկ իրավունքը, իր ավանդական իմաստով, առաջանում է միայն գրանցման ընթացակարգի եւ համապատասխան նշումը լիազորված պետական մարմնի կողմից վարվող գրանցամատյան մտցնելու արդյունքում¹:

Օտարերկրյա իրավակարգերի շրջանակներում այս կամ այն իրավահարաբերությունների իրավական կարգավորման առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը հետապնդում է երկու նպատակ՝ դա նմանատիպ բնույթի իրավաբանական կոնֆլիկտների դոկտրինալ լուծման, իրավական մեխանիզմների եւ գործիքների ուսումնասիրության ժամանակ գործունեության համապատասխան ոլորտում ձեռք բերված գիտելիքների հետագա կիրառական օգտագործման հնարավորությունն է կամ առավել հաջող պրակտիկաների գիտական ռեցեպցիան:

Ռուսաստանում ապրանքային նշանների իրավական պաշտպանություն ստանալը ձեռնարկատիրոջ իրավունքն է, այլ ոչ թե պարտականությունը: Միեւնույն ժամանակ, առանձին իրավասություններ բիզնեսի համար դեռ սահմանափակվում են գրանցման բացակայության դեպքում, որը ամրագրված է Ռուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի չորրորդ

¹ Հնարավոր է նաեւ մուտք անել միջազգային գրանցամատյան, եթե խոսքը գնում է ապրանքային նշանների գրանցման Մադրիդյան համակարգի օգտագործման մասին: - Հեղինակի ծանոթագրություն:

մասով (այսուհետ՝ ՌԴ քաղ. օրենսգիրք): Այսպիսով, օրինակ, գովազդում օտար լեզվով բառերի օգտագործումը թույլատրվում է միայն համապատասխան գրանցված ապրանքային նշանի առկայության դեպքում: Միեւնույն ժամանակ, այս հանգամանքները դեռեւս ուղղակի սահմանափակումներ չեն դնում տնտեսական գործունեության իրականացման վրա, բայց կարող են ստեղծել միայն որոշ անհարմարություններ:

Խորհրդային տարիներին իրավիճակն այլ էր: Այսպես, բոլոր ապրանքային նշանները, նախքան ԽՍՀՄ-ում դրանց կիրառումը, ենթակա էին պարտադիր պետական գրանցման²: Այս մոտեցումը հնարավորություն էր տալիս ապահովել արտադրողների պատասխանատվությունը ապրանքների որակի եւ սպառողների շրջանում ապրանքների միանշանակ նույնացման համար:

Ու այսօր առանձին պետություններ գնում են նույն ճանապարհով: Օրինակ, Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունում ապրանքների որոշ կատեգորիաների համար պահանջվում է գրանցված ապրանքային նշանի պարտադիր առկայություն: Սա առաջին հերթին վերաբերում է ծխախոտային արտադրանքին եւ դեղամիջոցներին: Նման նորմը առանձնացնում է չինական օրենսդրությունը այլ իրավասությունների ֆոնին:

Խոսելով Չինաստանի մասին, հարկ է նշել, որ այս պետությունը վերջին տարիներին վստահորեն առաջատար դիրքեր է զբաղեցնում աշխարհում ապրանքային նշանների հայտերի եւ իրականացված գրանցումների քանակով: Միայն 2023 թվականին ներկայացվել է ավելի քան 7 միլիոն հայտ³:

Վերջին քաղաքական իրադարձությունները միջազգային ասպարեզում նպաստեցին Ռուսաստանի ձգտմանն ընդլայնել տնտեսական կապերն ու ավելի սերտ գործընկերային հարաբերություններ հաստատել մեր աշխարհագրական հարեւանների հետ արեւելքում, մասնավորապես ՉԺՀ հետ: ՉԺՀ-ում ապրանքային նշանների գրանցման ընթացակարգի առանձնահատկությունների վերլուծությունը կարող է օգնել հասկանալ ռուս ձեռնարկատերերի չինական շուկա մուտք գործելիս բրենդի նկատմամբ բացառիկ իրավունքի ապահովման գործընթացները: Հոդվածում դիտարկվում են ընթացակարգի առանձին տեսանկյուններ, ինչպիսիք են չինական ապրանքային նշանների համակարգում բարեխղճության չափանիշը, ապրանքային նշանների եւ սպառողների իրավունքների պաշտպանության ֆունկցիոնալ փոխկապակցությունը, մասնագիտական ներկայացուցիչների իրավական կարգավիճակի առանձնահատկությունները, ժամկետների հաշվարկման առանձնահատկությունները, իրավունքի առաջնության կոլիզիաների լուծումը հայտերի առաջնահերթության ամսաթվերի համընկնման դեպքում եւ նախորդ օգտագործման ինստիտուտը:

Հետազոտության նյութեր եւ մեթոդներ

Սույն հետազոտության մեջ կիրառվել է գիտական ճանաչման մեթոդների համակցություն: Այսպես, համեմատական-իրավական մեթոդը թույլ տվեց համադրել ռուսական եւ չինական օրենսդրությունների նորմերը, բացահայտել ընդհանուր միտումներն ու տարբերությունները առանձին ապրանքային նշանների պահպանումնականության եւ գրանցման թույլատրելիության հաստատման ընթացակարգային մոտեցումներում: Ֆորմալ-իրավաբանական մեթոդը կիրառվել է օրենքների եւ ենթօրենսդրական ակտերի տեքստերի վերլուծության ժամանակ, որոնք կարգավորում են ապրանքային նշանների գրանցումը, այդ թվում՝ ՉԺՀ օրենսդրության փաստաթղթերի բնօրինակ լեզվով:

Հետազոտության արդյունքները

Չինական օրենսդրության տարբերակիչ առանձնահատկությունն այն է, որ շեշտը դրվում է ապրանքային նշանի խթանող գործառույթի վրա, որն ուղղված է արտադրանքի որակի ապահովմանը: Համաձայն ՉԺՀ «Ապրանքային նշանների մասին»⁴ օրենքի 7-րդ հոդվածի (այսուհետ՝ ՉԺՀ օրենք) իրավունքների տերերը պատասխանատվություն են կրում նշված ապրանքների որակի համար, իսկ պետական մարմինները իրականացնում են համապատասխան վերահսկողություն:

Չինական իրավական դոկտրինի տեսանկյունից անհատականացման միջոցների առաջնային գործառույթն է ապահովել սպառողների համար որոշակի որակի ապրանքների նույնացում, ինչպես նաեւ սահմանել արտադրողների պատասխանատվություն անորակ ապրանքների համար: Ընդ որում, բացառիկ իրավունքները կրում են ածանցյալ բնույթ նշված հանրային-իրավական նպատակների նկատմամբ, Այսինքն՝ նշման տիրոջ իրավունքները երկրորդական են [1]: ՉԺՀ օրենքի 4-րդ հոդվածն ամրագրում է բարեխիղճ գրանցման սկզբունքը, որը պահանջում է առեւտրային շրջանառության մեջ ապրանքային նշանի օգտագործման իրական մտադրություն: Նման նպատակի բացակայության դեպքում ներկայացվող հայտերը ենթակա են մերժման: Միեւնույն ժամանակ, որպես բարեխղճության գնահատման չափանիշներ, կարելի է նշել այնպիսիք, ինչպիսիք են քանակական ցուցանիշները ներկայացված եւ գրանցված նշումների առումով; հայտ ներկայացնողի կողմից իրական գործունեություն վարելու ձեռնարկատիրական խորշը; գրանցման ակտիվության պատմությունը:

Ապրանքային նշանների հարցերը գտնվում են Չինաստանի մտավոր սեփականության Ազգային վարչությանը կից ապրանքային նշանների Վարչության (CNIPA) ենթակայության ներքո, որն ուղղակիորեն ենթարկվում է Չինաստանի Պետական խորհրդին [2]: Ու, ըստ էության, ՉԺՀ ապրանքային նշանների Վարչությունը նպատակ ունի մերժել այսպես կոչված սերիական գրանցումները՝ առանց մերժելու ապրանքային նշանների շարքի հայեցակարգը որպես այդպիսին: Իհարկե, ձգտելով

² ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդի 15.05.1962թ. թիվ 442 որոշումը (07.01.1985թ. խմբագրությամբ) «Ապրանքային նշանների մասին» // Տեղեկատու իրավական համակարգ «ԿոնսուլտանտՊլուս» . կայք: URL: <https://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=ESU&n=44440#RfRxxmUoB40vjyaO1> (դիմելու ամսաթիվը . 01.04.2025):

³ Ապրանքային նշանների վերաբերյալ հայտ ասելով հասկացվում է ապրանքների եւ ծառայությունների Միջազգային դասակարգման նշված դասերի թիվը: Տես երկրների մտավոր սեփականության վիճակագրական պորտալը 2023: Չինաստան: ՄԱՀԿ վիճակագրական տվյալների բազա; վերջին թարմացման ամսաթիվը՝ 11/2024:

⁴ Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության «Ապրանքային նշանների մասին» օրենքը (փոփոխություններով, որոնք կատարվել են 30.08.2013թ. ժողովրդական ներկայացուցիչների Համաչինական ժողովի Մշտական կոմիտեի որոշմամբ) «Ապրանքային նշանների պահպանության բնագավառում ընդունված Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության օրենսդրական ակտերում փոփոխություններ կատարելու մասին» // WIPO Lex: ՄԱՀԿ պաշտոնական պորտալ: URL: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=13198> (դիմելու ամսաթիվը . 01.04.2025):

ապահովել բրենդի բազմակոմպոնենտ պաշտպանություն, ձեռնարկատերը կարող է ուղեկցել նրան գրանցված ապրանքային նշանների մի ամբողջ պորտֆելով, որոնցից յուրաքանչյուրը տեղի է ունենում շուկայում անհատականացման իրական իրականացման շրջանակներում: Այնուամենայնիվ, մեկ հայտ ներկայացնողի բազմաթիվ տարաբնույթ եւ ոչ մի կերպ միմյանց միջև կապ չունեցող հայտերը կարող են գնահատվել որպես տնտեսական գործունեության բնականոն կարիքներին չհամապատասխանող եւ օգտագործման իրական մտադրության բացակայության մասին վկայող:

Ապրանքային նշանների հարցերը կառավարվում են Չինաստանի մտավոր սեփականության Ազգային վարչության (CNIPA) ապրանքային նշանների վարչության կողմից, որը ուղղակիորեն ենթարկվում է Չինաստանի Պետական խորհրդին: Ու, ըստ էության, ՉժՀ ապրանքային նշանների վարչությունը նպատակ ունի մերժել այսպես կոչված սերիական գրանցումները՝ առանց մերժելու ապրանքային նշանների շարքի հայեցակարգը որպես այդպիսին:

Չինական իրավական համակարգում անհատականացման միջոցների գործառույթը արտադրանքի որակի երաշխիքների ապահովումն է եւ սպառողների շահերի պաշտպանությունը: Այս մոտեցումն արտացոլվում է Սպառողների իրավունքների պաշտպանության մասին օրենսդրության մեջ, որը ապրանքային նշանների ոլորտի կարգավորման կարեւոր աղբյուր է: Սասնավորապես, սպառողների իրավունքների եւ շահերի պաշտպանության մասին ՉժՀ օրենքի կիրառման Կանոնները, որոնք ուժի մեջ են մտել 2024 թվականի⁵ հուլիսի 1-ից, պարունակում են ապրանքների մակնշման իմպերատիվ պահանջներ, ներառյալ առեւտրային գործունեության իրականացման վայրերում իսկական անվանումների եւ ապրանքային նշանների պարտադիր նշումը, բրենդերի հստակ նույնացումը թվային բաշխման ալիքներում (ինտերնետ հարթակներ, հեռուստատեսություն, փոստային ծառայություններ եւ այլն):

ՉժՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը առանձին ապրանքային կատեգորիաների համար նախատեսում է շուկայում դրանց շրջանառությունն ապահովելու անհրաժեշտությունը միայն գրանցված ապրանքային նշաններով: Նման մոտեցումը

պետական կարգավորման արդյունավետ մոդել է, որը կարող է հարմարեցվել ռուսաստանյան պրակտիկայում՝ կոնտրաֆակտային արտադրանքի դեմ պայքարի համար: Ռուսաստանում այսօր բացակայում են նման պահանջները, այդ թվում՝ այն ապրանքների նկատմամբ, որոնք ունեն բարձր սոցիալական նշանակություն կոնտրաֆակտին հակազդելու կոնտեքստում (օրինակ՝ դեղագործություն), սակայն հարկ է նշել «Չեստնի զնակ» (Честный знак) համակարգով ապրանքների մակնշման ակտիվ զարգացումը [3]:

Ապրանքային նշանների տեսակներն ու ապրանքների ցանկը

ՉժՀ, ինչպես նաեւ Ռուսաստանը, ճանաչում է արտադրանքի նույնացման տարբեր եղանակներն որպես ապրանքային նշանների գրանցման համար թույլատրելի: Մինչ երրորդ փոփոխությունների փաթեթի⁶ ընդունումը, չինական օրենսդրությունը չէր նախատեսում ոչ ավանդական ապրանքային նշանների գրանցում, ինչը հակասում էր համընդհանուր միտումներին: Գործող խմբագրությամբ ՉժՀ օրենքի 8-րդ հոդվածում սահմանված է պաշտպանունակ նշումների ընդլայնված ցանկ, որը ներառում է բառեր, տառեր, թվեր, պատկերներ, ծավալային ձևեր, ծայներ, գույների համակցություններ: Ուշադրություն է գրավում այն տեսանկյունը, որ ՉժՀ-ում անթույլատրելի է ապրանքային նշանների գրանցումը, որոնք ներկայացնում են գույնը իր վերացական ըմբռնմամբ: Չինաստանում հնարավոր է պահպանել միայն տարբեր գույներով կատարված պատկերների համադրությունը: Նման մոտեցման հիմնավորումը կարող է լինել գույների քանակի սահմանափակվածությունը սկզբունքորեն եւ համապատասխանաբար դրանց սպառումը, եթե բացառիկ իրավունք տրամադրվի միայն շուկայի առանձին մասնակիցներին: Սա կարող է խոչընդոտել ծաղիկների օրինական օգտագործումը այլ վաճառողների կողմից [4]: Ռուսաստանում նման ապրանքային նշանները ճանաչվում են որպես համակցված եւ չեն դիտարկվում բացառապես գունային կոնտեքստում⁷: Գույնը համարվում է օբյեկտի բնութագիր, այլ ոչ թե հենց օբյեկտը, ուստի ընդհանուր կանոնով այն ի վիճակի չէ, առանց այլ անհատականացնող տարրերի, իրականացնել անհատականացման գործառույթը: Ռուսաստանում բոլոր գունային ապրանքային նշանները գրանցված են երկրորդային տարբերակիչ ունակության ապացուցման հիման վրա՝ համապատասխան նշման ինտենսիվ շրջանառության եւ դրա անհատականացման միջոցի

⁵ ՉժՀ-ում սպառողների պաշտպանության կանոնների փոփոխություններ // CNLegal. Բլոգ՝ Չինաստանի օրենսդրության մասին: URL: https://cnlegal.ru/civil_law/china_consumer_rights_law_2024/ (դիմելու ամսաթիվը՝ 02.04.2025):

⁶ ՉժՀ «Ապրանքային նշանների մասին» օրենքը ընդունվել է 5-րդ գումարման Համաշինական ժողովրդական Ներկայացուցիչների ժողովի Մշտական կոմիտեի քսանչորսերորդ նիստում 1982 թվականի օգոստոսի 23-ին եւ ուժի մեջ է մտել 1983 թվականի մարտի 1-ին: Ավելի քան 40 տարվա գոյության ընթացքում օրենքում չորս անգամ փոփոխություններ են կատարվել: Վերջին, բավականին էական փոփոխությունն ընդունվել է 2019 թվականի ապրիլի 23-ին: Ապրանքային նշանների վերաբերյալ օրենսդրության վերանայումը դարձավ Չինաստանի կառավարության ձգտման արդյունքը՝ ստեղծելու ավելի բարենպաստ միջավայր ներդրումների եւ նորարարությունների համար՝ խստացնելով պահանջները ապրանքային նշանների պահպանության եւ պաշտպանության նկատմամբ:

⁷ Ապրանքային նշանների, սպասարկման նշանների, կոլեկտիվ նշանների պետական գրանցման համար իրավաբանորեն նշանակալի գործողությունների կատարման հիմք հանդիսացող փաստաթղթերի կազմման, ներկայացման եւ դիտարկման կանոնները, հաստատված Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական զարգացման նախարարության 2015 թվականի հուլիսի 20-ի թիվ 482 հրամանով:

ընկալման մասին վկայող փաստաթղթերի ներկայացման միջոցով: Միեւնույն ժամանակ, համակցված ապրանքային նշանների համար, որոնք ներկայացնում են պատկերների եւ գույների համադրություն, նման ապացուցում չի պահանջվում: Օրինակ, չի հանդիսանում գունային ապրանքային նշան, այլ պահպանում է տարբեր գույների պատկերների կոնկրետ համակցությունը՝ «Օստանկինյան մսի մշակման կոմբինատ» ԲԸ անունով թիվ 648235 ապրանքային նշանը [5]:

Ջգալի փոփոխություն ընթացակարգային մոտեցման մեջ տեղի ունեցավ 2014 թվականին, երբ ներդրվեց բազմադասային հայտերի ներկայացման հնարավորությունը, որը վերացրեց նախկինում առկա՝ Ապրանքների եւ ծառայությունների միջազգային դասակարգման (ԱԾՄԴ) յուրաքանչյուր դասի համար առանձին ապրանքային նշանների գրանցման հայտեր ներկայացնելու անհրաժեշտությունը: Այս բարեփոխումը էապես օպտիմալացրեց գրանցման գործընթացը կրճատելով դիմորդների ժամանակային եւ ֆինանսական ծախսերը:

Չինաստանը այն պետություններից մեկն է, որը, ընդունելով Նիցցայի դասակարգումը⁸ որպես հիմք, մշակել է սեփական լրացուցիչ ենթադասակարգման համակարգ (Similar Group), ինչը պատկերավորվում է, օրինակ, № 30342933 ապրանքային նշանով, որտեղ հիմնական 43 դասը մանրամասնված է 4301-4306 ենթադասերի միջոցով:

Ջգալի փոփոխություն ընթացակարգային մոտեցման մեջ տեղի ունեցավ 2014 թվականին, երբ ներդրվեց բազմադասային հայտերի ներկայացման հնարավորությունը, որը վերացրեց նախկինում առկա՝ Ապրանքների եւ ծառայությունների միջազգային դասակարգման (ԱԾՄԴ) յուրաքանչյուր դասի համար առանձին ապրանքային նշանների գրանցման հայտեր ներկայացնելու անհրաժեշտությունը: Այս բարեփոխումը էապես օպտիմալացրեց գրանցման գործընթացը՝ կրճատելով դիմորդների ժամանակային եւ ֆինանսական ծախսերը:

Էթիկան եւ օրինականությունը ապրանքային նշանների գրանցման ընթացակարգերի ուղեկցման մեջ

Չինական օրենսդրության մեջ առանձնահատուկ դեր է տրվում վարչական ընթացակարգերում շահերի բախման կանխարգելմանը: Այսպես, ենթադրվում է պարտադիր պաշտոնյաների բացարկում, եթե առկա են ազգակցական կապեր գործընթացի մասնակիցների հետ, այլ հարաբերություններ, որոնք կասկածի տակ են դնում անաչառությունը, անձնական շահագրգռվածության բացակայությունը գործի ելքի նկատմամբ: Պաշտոնատար անձինք իրավունք ունեն ինքնաբացարկ հայտնելու, կամ նման նախաձեռնությունը կարող է տեղի ունենալ ցանկացած շահագրգիռ կողմի դիմումով: Բարեխղճության սկզբունքը տարածվում է համակարգի բոլոր մասնակիցների վրա՝ իրավունքների տերերի, մասնագիտական ներկայացուցիչների, պաշտոնատար անձանց, իրավական հարաբերությունների այլ սուբյեկտների վրա: Ի տարբերություն ռուսական պրակտիկայի, չինական ապրանքային նշանների օրենսդրությունը այս առնչությամբ պարունակում է հատուկ դրույթներ պատասխանատվության մասին:

- 1. Արտոնագրային ներկայացուցիչների համար.
 - հակամարտող կողմերի ներկայացուցչության արգելք;
 - պատժամիջոցներ անբարեխիղճ պրակտիկայի, փաստաթղթերի կեղծման, ծառայությունների պարտադրման համար,
- Հնարավոր սահմանափակումներ.
 - ժամանակավոր (սկսած վեց ամսից),
 - շահերը ներկայացնելու իրավունքից մշտապես զրկում:
- 2. Պաշտոնատար անձանց համար.
 - մասնագիտական էթիկայի պահանջներ;
 - առետրային գործունեության հետ համատեղելու արգելք:

Չինական օրենսդրության մեջ առանձնահատուկ դեր է տրվում վարչական ընթացակարգերում շահերի բախման կանխարգելմանը: Այսպես, ենթադրվում է պարտադիր պաշտոնյաների բացարկում, եթե առկա են ազգակցական կապեր գործընթացի մասնակիցների հետ, այլ հարաբերություններ, որոնք կասկածի տակ են դնում անաչառությունը, անձնական շահագրգռվածության բացակայությունը գործի ելքի նկատմամբ:

Չինաստանի օրենսդրությունը պարունակում է եզակի կանխարգելիչ մեխանիզմներ, որոնք ուղղված են ապրանքային նշանների ոլորտում չարաշահումների նվազեցմանը: Մասնավորապես, ԶԺՀ օրենքի 19-րդ հոդվածը սահմանում է սկզբունքային կարելու սահմանափակում մասնագիտական ներկայացուցիչների համար. արտոնագրային բյուրոները

⁸ Ապրանքների եւ ծառայությունների միջազգային դասակարգման նշանների գրանցման համար 1957 թվականի հունիսի 15-ի Նիցցայի համաձայնագիր, որը վերանայվել է Ստոկհոլմում 1967 թվականի հուլիսի 14-ին եւ ժնեւում 1977 թվականի մայիսի 13-ին: Ռուսաստանի Դաշնության համար համաձայնագիրը ուժի մեջ է մտել 1971 թվականի հուլիսի 26-ին: Հրապարակված է օտարերկրյա պետությունների հետ կնքված գործող պայմանագրերի, համաձայնագրերի եւ կոնվենցիաների ժողովածուում, Մ., 1989թ., թող. XLIII, էջ 91:

գրկված են իրենց անունով ապրանքային նշաններ գրանցելու իրավունքից, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ գրանցումը վերաբերում է բացառապես իրավաբանական ծառայություններին (ԱՇՄԴ 4506-րդ ենթադաս): Սույն նորմը հետապնդում է երկու հիմնական նպատակ.

1. Արտոնագրային տրոլինգի դեմ պայքարը, քանի որ բացառվում է հնարավոր հաճախորդների նշումների նախնական գրանցման հնարավորությունը:
2. Շահերի բախում եւ պաշտոնական դիրքի չարաշահում թույլ չտալը:

Ապրանքային նշանների գրանցման վարչական ընթացակարգերում դատավարական ժամկետների հաշվարկման ինստիտուտը ցույց է տալիս սկզբունքային տարբերություններ Չինաստանի եւ Ռուսաստանի իրավական համակարգերում: Չինական օրենսդրությունը սահմանում է տարբերակված մոտեցում փաստաթղթերի տրամադրման պահի որոշման համար:

Նշանների գրանցման ժամկետները

Համաձայն ընդունված նորմերի ապրանքային նշանի առաջնահերթությունը որոշվում է հայտի ներկայացման ամսաթվով, բացառությամբ կոնվենցիոն եւ ցուցահանդեսային առաջնահերթությունների հատուկ դեպքերի, որոնք նախատեսված են Փարիզյան կոնվենցիայի⁹ 4 եւ 11 հոդվածներով:

Ռուսաստանում «պաշտոնական կամ պաշտոնապես ճանաչված» ցուցահանդեսներ ձեւակերպումը (ՌԴ Քաղ. օրենսգրքի 1495-րդ հոդված) մեկնաբանվում է «Միջազգային ցուցահանդեսների մասին»¹⁰ 1928 թվականի Փարիզյան կոնվենցիայի կոնստեքստում: Չինաստանի օրենսդրությունը միջազգային ցուցահանդեսներ է համարում այն ցուցահանդեսները, որոնք կազմակերպված կամ ճանաչված են Չինաստանի կառավարության կողմից (ՉժՀ «Ապրանքային նշանների մասին» օրենքի 26-րդ հոդված):

Ապրանքային նշանների գրանցման վարչական ընթացակարգերում դատավարական ժամկետների հաշվարկման ինստիտուտը ցույց է տալիս սկզբունքային տարբերություններ Չինաստանի եւ Ռուսաստանի իրավական համակարգերում:

Չինական օրենսդրությունը սահմանում է տարբերակված մոտեցում փաստաթղթերի տրամադրման պահի որոշման համար. անձամբ հանձնելու դեպքում՝ փաստացի փոխանցման ամսաթիվը, փոստային առաքման դեպքում՝ փոստային դրոշմով սեւեռված ամսաթիվը: Ռուսական իրավական մոդելը, ընդհակառակը, հիմնված է փաստաթղթերի Ռուսպատենտ իրական մուտքի սկզբունքի վրա:

Ոչ պակաս էական տարբերություններ են նկատվում փաստաթղթերի հանձնման ժամկետների հաշվարկման մեխանիզմներում: Չինական պրակտիկան համադրում է .

- փաստացի մոտեցումը (անձամբ հանձնելու կամ փոստով ստանալու սահմանված ամսաթվի դեպքում);
- ստացման կանխավարկածը (15-օրյա ժամկետ փոստային եւ էլեկտրոնային առաքումների համար):

Ռուսական համակարգում գործում է այնպիսի սկզբունք, ըստ որի հանձնման պահը համարվում է նամակագրության ուղարկման ամսաթիվը: Հարկ է նշել, որ 2014 թվականին ՌԴ Քաղ. օր. բարեփոխման ժամանակ հայտերի դիտարկման ժամկետները երկարացվել են՝ հաշվի առնելով փոստային առաքման միջին ժամանակը (ՌԴ Քաղ. օր. 1496, 1497 հոդվածներ):

Չինաստանի օրենսդրությունը նախատեսում է մանրամասն կարգավորված մեխանիզմ իրավիճակների լուծման համար, երբ մի քանի դիմորդներ միաժամանակ ներկայացնում են նույնական կամ նման նշումների գրանցման հայտեր համանման ապրանքների համար:

Չինաստանի օրենսդրությունը նախատեսում է մանրամասն կարգավորված մեխանիզմ իրավիճակների լուծման համար, երբ մի քանի դիմորդներ միաժամանակ ներկայացնում են նույնական կամ նման նշումների գրանցման հայտեր համանման ապրանքների համար: Նման դեպքերում ՉժՀ ապրանքային նշանների Վարչությունը նախաձեռնում է հատուկ ընթացակարգ, որը պահանջում է դիմորդներից 30-օրյա ժամկետում ներկայացնել վիճարկվող նշման առաջնային օգտագործման ապացույցները առետրային շրջանառության մեջ: Երբ անհնար է որոշել օգտագործման ժամանակային առաջնահերթությունը կամ նման օգտագործման բացակայության դեպքում, օրենսդիրը նախատեսում է կոլիզիայի լուծման այլընտրանքային մեխանիզմներ՝ սկսած դիմորդների միջեւ կամավոր համաձայնագրի կնքումից մինչեւ վիճակահանության անցկացում: Այս մոտեցումը ցույց է տալիս չինացի օրենսդիր մարմնի ձգտումը՝ հնարավորինս հավասարակշռված լուծել վիճելի իրավիճակները՝ պահպանելով մեկ նշումի նկատմամբ մի քանի բացառիկ իրավունքների համակեցության անհնարինության սկզբունքը՝ համապատասխան հայտերի գրանցման առաջնության վերաբերյալ տեղեկատվության բացակայության պայմաններում:

⁹ Արդյունաբերական սեփականության պահտպանության մասին 1883 թվականի մարտի 20-ի կոնվենցիան (այսուհետ՝ Փարիզյան կոնվենցիա), վավերացված ԽՍՀՄ Պերագոյն Լոռիի Նախագահության 1968 թվականի սեպտեմբերի 19-ի № 3104-VII հրամանագրով «Արդյունաբերական սեփականության պահտպանության մասին Փարիզյան կոնվենցիայի Ստոկհոլմյան ակտի եւ Համաշխարհային մտավոր սեփականության կազմակերպության հիմնադրման կոնվենցիայի վավերացման մասին» (ԽՍՀՄ Պերագոյն Լոռիի տեղեկագրեր, 1968, № 40, հոդված 363):

¹⁰ Միջազգային ցուցահանդեսների մասին կոնվենցիա: Կնքվել է Փարիզում 22.11.1928: Լոռիի Նախագահության Բանավորական եւ Գյուղացիական Կառավարության օրենքների եւ կարգադրությունների ժողովածու: Բաժին երկրորդ, 1936թ. հունիսի 27. № 16: Հոդ. 139:

Ռուսաստանյան իրավական համակարգը, պահպանելով ապրանքային նշանի նկատմամբ իրավունքի բացառիկության ընդհանուր սկզբունքը (ՌԴ քաղ. օր-ի 1477-րդ հոդված), առանձնանում է նման կոլիզիաների լուծման զգալիորեն պակաս մշակված մեխանիզմով: Նույն օրը նույնական հայտեր ներկայացնելու դեպքում ռուսական օրենսդրությունը հայտ ներկայացնողներին հնարավորություն է տալիս ինքնուրույն որոշել, թե ով կստանա գրանցման իրավունք: Միեւնույն ժամանակ, ցանկացած կարգավորում այն իրավիճակների լուծման համար, երբ նշումները նույնական չեն, բայց շփոթության աստիճանի նման են, եւ ապրանքները նույնական չեն, բայց միատարր են, օրենքով նախատեսված չէ:

Չինական համակարգի տարբերակիչ առանձնահատկությունն այն է, որ հայտի նյութերը ճշգրտելու խիստ սահմանափակ հնարավորություն կա: Երբ հայտնաբերվում են անհամապատասխանություններ, դիմողին մեկ անգամ հնարավորություն է տրվում 30-օրյա ժամկետում ուղղումներ կատարելու, մինչդեռ ռուսական օրենսդրությունը (ՌԴ Քաղ. օր. 1497-րդ հոդված) նախատեսում է ճշգրտման համար անսահմանափակ թվով հարցումներ, ինչը ստեղծում է ընթացակարգային իրավունքների չարաշահման հնարավոր ռիսկեր:

Սկզբունքային նշանակություն ունի հայտի հրապարակման փուլը, որին հաջորդում է երեքամսյա ժամանակահատվածը առարկությունների ներկայացման համար: Տվյալ ինստիտուտը էապես տարբերվում է «փափուկ ընդդիմություն» (ՌԴ Քաղ. օր. 1493-րդ հոդված) ռուսական մոդելից, որտեղ.

- բացակայում են բողոքների ներկայացման համար ժամանակային սահմանափակումները;
- չի պահանջվում անձի կողմից հետաքրքրություն ունենալու հաստատում;
- դատավարական տուրքեր նախատեսված չեն;
- թույլատրվում է հղում կատարել մերժման համար ցանկացած հիմքի վրա (ինչպես բացառման, այնպես էլ հարաբերական):

Չինական բողոքարկման ընթացակարգը բնութագրվում է ֆորմալիզացված պահանջներով, որոնք ներառում են.

1. Առարկության երկու օրինակի պարտադիր ներկայացումը:
2. Փաստաթղթային հաստատում.
- հակառակորդի անձի,
- ավելի վաղ իրավունքների կամ օրինական շահերի առկայության (սահմանված դեպքերում):
3. Պահանջների հստակ հիմնավորում՝ ապացուցողական բազայի կցմամբ:

Չինական համակարգի տարբերակիչ առանձնահատկությունն այն է, որ հայտի նյութերը ճշգրտելու խիստ սահմանափակ հնարավորություն կա: Անհամապատասխանություններ հայտնաբերելու դեպքում դիմողին Տրվում է 30-օրյա ժամկետում ուղղումներ կատարելու միանվագ հնարավորություն:

Չինական օրենսդրության մեջ (ՉԺՀ օրենքի 59-րդ հոդված) ամրագրված է եզակի իրավական մեխանիզմ, որը նույնանման է արտոնագրային օրենսդրության մեջ վաղօրոք օգտագործման ինստիտուտին: Սույն դրույթը նախատեսում է, որ ապրանքային նշանի գրանցման ժամանակ, որը նույնական է կամ շփոթության աստիճանի նման է այն նշմանը, որը նախկինում օգտագործվել է ձեռնարկատիրական գործունեության մեկ այլ սուբյեկտի կողմից, իրավատերը չի կարող խոչընդոտել այդպիսի օգտագործմանը սկզբնական սահմաններում: Իրավական այս երեւույթը մի կողմից հակասում է first-to-file սկզբունքին, իսկ մյուս կողմից՝ ծառայում է որպես հակակշիռ ապրանքային նշանների պարտադիր գրանցման բացակայության պայմաններում հնարավոր չարաշահումներին:

Հատուկ ուշադրության է արժանի ՉԺՀ Օրենքի 50 հոդվածի դրույթը, որը ստեղծում է լրացուցիչ պաշտպանական մեխանիզմ. իրավական պաշտպանության ժամկետը լրանալուց հետո մեկ տարվա ընթացքում գերատեսչությունը մերժում է նմանատիպ նշումների գրանցումը:

Ռուսական իրավական համակարգը, ի տարբերություն չինականի, հետետողականորեն հերքում է ապրանքային նշանների նկատմամբ վաղօրոք օգտագործման ինստիտուտի կիրառման հնարավորությունը՝ դրա գործողությունը սահմանափակելով արտոնագրային իրավունքի ոլորտով (ՌԴ քաղ. օր. 1361-րդ հոդված): Այս ինստիտուտի գործողության ոլորտից ապրանքային նշանների բացառումը պայմանավորված է դրանց հիմնարար ֆունկցիոնալ առանձնահատկություններով: Ապրանքային նշանների անհատականացնող բնույթը անհնար է դարձնում դրանց զուգահեռ օգտագործումը տարբեր սուբյեկտների կողմից՝ առանց շուկայում խառնաշփոթ ստեղծելու, ինչը կանխորոշում է գրանցված իրավունքների անվերապահ գերակայության անհրաժեշտությունը:

Չինական օրենսդրությունը սահմանում է ապրանքային նշանի գրանցման գործողության տասնամյա ժամկետը, մինչդեռ դրա հաշվարկը սկսելու պահը սկզբունքային նշանակություն ունի: Ի տարբերություն ռուսական համակարգի, որտեղ պաշտպանության ժամկետը հաշվարկվում է հայտի ներկայացման օրվանից (ՌԴ քաղ. օր. 1491-րդ հոդված), չինական իրավունքը (ՉԺՀ Օրենքի 39-րդ հոդված) ժամկետի սկիզբը կապում է վերջնական գրանցման ամսաթվի հետ:

Հատուկ ուշադրության է արժանի ՉԺՀ Օրենքի 50 հոդվածի դրույթը, որը ստեղծում է լրացուցիչ պաշտպանական մեխանիզմ. իրավական պաշտպանության ժամկետը լրանալուց հետո մեկ տարվա ընթացքում գերատեսչությունը մերժում է նմանատիպ նշումների գրանցումը: Սպառողների փորձի «սառեցման» նման ինստիտուտն ուղղված է նաեւ շուկայում նշումների եւ ապրանքների խառնաշփոթի կանխմանն ու հանդիպում է ապրանքային նշանների մասին բազմաթիվ օրենսդրություններում (օրինակ՝ Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ այլն):

Եզրակացություններ

Ապրանքային նշանների գրանցման չինական համակարգը միջազգային ստանդարտների եւ ազգային իրավական ավանդույթի սինթեզ է, որտեղ օրենսդիր մարմնի առաջնահերթությունը սպառողների պաշտպանությունն է, անբարեխիղճ պրակտիկայի դեմ պայքարը եւ չարաշահումների կանխարգելումը:

Որպես ապրանքային նշաններ նշումներին իրավական պաշտպանություն տրամադրելու չինական իրավական մոդելի ամենակարեւոր տարրերն են.

- հանրային իրավական նպատակների գերակայությունը (ապրանքների որակի երաշխավորում, սպառողների պաշտպանություն) իրավատերերի բացառիկ իրավունքների նկատմամբ;
- գրանցման ժամանակ բարեխիղճության պահանջներ, ներառյալ «սերիական հայտերի» կասեցումը՝ առանց օգտագործման իրական մտադրության;
- հատուկ սահմանափակող մեխանիզմներ, ինչպիսիք են վերացական գունային նշումների գրանցման արգելքն ու «սառեցման շրջանի» ներդրումը;
- տարբեր անձանց անունով ամսաթվերի համընկնման դեպքում առաջնահերթության սահմանման մանրամասն ընթացակարգային կարգավորումը;
- Եզակի կանխարգելիչ նորմեր, որոնք ուղղված են շահերի բախումները նվազագույնի հասցնելուն (օրինակ՝ արտոնագրային բյուրոյի կողմից սեփական անունով նշաններ գրանցելու արգելքը):

Չինական փորձը ցույց է տալիս պետական կողմնորոշված մոտեցման արդյունավետությունը, որտեղ ապրանքային նշանների կարգավորումը ծառայում է ոչ միայն բիզնեսի շահերին, այլև՝ շուկայի կոնտրաֆակտից եւ անբարեխիղճ մրցակցությունից պաշտպանելու ռազմավարական խնդիրներին:

Նետագա հետազոտությունների հեռանկարային ուղղությունը կարող է լինել չինական իրավական մոդելի կիրառման հետեւանքների համեմատական ուսումնասիրությունը, մասնավորապես դրա ազդեցությունը կոնտրաֆակտի տարածման դինամիկայի եւ գրանցված ապրանքային նշանների նկատմամբ սպառողների վստահության մակարդակի վրա:

Գրականության ցանկ

1. Буробина, Е. В. Некоторые аспекты гражданско-правовой защиты прав на средства индивидуализации по законодательству Китая / Е. В. Буробина // Журнал Суда по интеллектуальным правам. – 2014. – № 3. – С. 42–47.
2. Терещенко, О. И. Товарные знаки в Китае: монография / О. И. Терещенко. – М.: ФГБОУ ВО РГАИС, 2024. – 92 с.
3. Сунь, Тяньшу. Сунь Тяньшу о нововведениях в обязательной маркировке товаров в 2025 году / Сунь Тяньшу // РБК: сайт. URL: <https://companies.rbc.ru/news/j7612450Sm/sun-tyanshu-o-novovvedeniyah-v-obyazatelnoy-markirovke-tovarov-v-2025-godu/>

[rbc.ru/news/j7612450Sm/sun-tyanshu-o-novovvedeniyah-v-obyazatelnoy-markirovke-tovarov-v-2025-godu/](https://companies.rbc.ru/news/j7612450Sm/sun-tyanshu-o-novovvedeniyah-v-obyazatelnoy-markirovke-tovarov-v-2025-godu/) (дата обращения: 01.04.2025).

4. 中华人民共和国专利法、中华人民共和国商标法: 实用问题版: 升级增订2版/法律出版社大众出版编委会编. – 3版. – 北京: 法律出版社; 2018 (Патентное право Китайской Народной Республики, Закон о товарных знаках Китайской Народной Республики: Издание «Практические вопросы». – Пекин: Юридическое издательство, 2018).
5. Терещенко, О. И. Особенности регистрации товарных знаков в Китайской Народной Республике / О. И. Терещенко // Копирайт (Вестник Академии интеллектуальной собственности). – 2024. – № 3. – С. 5–16.

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Օլգա Իվանի Տերեշչենկո, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԲԿ ԴԲՀ «Ռուսաստանի մտավոր սեփականության պետական ակադեմիա» զարգացման եւ ռազմավարական հարողակցության գծով պրոռեկտոր (Մոսկվա, Միկլուխո-Մակլայի փողոց, 55 ա); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7900-7894>; SPIN-կոդ. 8913-8317; tereshchenko.o.i@rgiis

References

1. Burobina, E. V. (2014), «Some aspects of civil protection of the rights of the means of individualization of Chinese law», Journal of the Intellectual Property Rights Court, no 3, pp. 42–47.
2. Tereshchenko, O. I. (2024), «Tovarnye znaki v Kitae»: monografiya «Trademarks in China: a monograph», Russian state academia of intellectual property, Moscow, Russia.
3. Sun, Tjanshu (2025), «Sun Tianshu on innovations in mandatory labeling of goods in 2025», available at <https://companies.rbc.ru/news/j7612450Sm/sun-tyanshu-o-novovvedeniyah-v-obyazatelnoy-markirovke-tovarov-v-2025-godu/> (Accessed 1 April 2025).
4. Patent Law of the People's Republic of China, Trademark Law of the People's Republic of China: Practical Issues Edition (2018), Law Publishing House, Beijing, China.
5. Tereshchenko, O. I. (2024), «Peculiarities of trademark registration in the People's Republic of China», Copyright (Bulletin of the Academy of Intellectual Property), no 3, pp. 5–6.

Information about the author

Olga I. Tereshchenko, Cand. Sci. (Law), Vice Rector for Development and Strategic Communications of Russian State Academy of Intellectual Property (Moscow, Miklukho-Maklaya str., 55a); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7900-7894>; SPIN-code: 8913–8317; tereshchenko.o.i@rgiis

Հեղինակը հայտարարում է շահերի բախման բացակայության մասին: The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 25.04.2025
Լրամշակվել է գրախոսումից հետո 29.05.2025
Ընդունված է հրատարակման 30.05.2025

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ. 347.772.3

EDN <https://elibrary.ru/tbqjlk>

Չինաստանում լայն ճանաչում ձեռք բերած ապրանքային նշանների եւ չգրանցված նշումների պահպանության որոշ հարցեր

Օլգա Սերգեյի Կոստենկո

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ

kostalya@yandex.ru

Անոտացիա. Չինաստանի օրենսդրությունը կատարելագործվում է, որպեսզի համապատասխանի մտավոր սեփականության պաշտպանության հասարակության ժամանակակից պահանջներին: Չինաստանի իրավունքի տեսության մեջ դիտարկվում է ոչ միայն ապրանքային նշանների պահպանության հարցը, այլև այն նշումների պահպանությունը, որոնք լայն ճանաչում են ձեռք բերել իրենց օգտագործման արդյունքում: Միեւնույն ժամանակ, նման նշումների մրցակցությունը ապրանքային նշանների հետ կարող է հանգեցնել իրավունքների պաշտպանության անհավասարակշռության: Արդիականությունն ու նորույթը պայմանավորված են նրանով, որ այս կամ այն միջոցների կիրառման պրակտիկայի ուսումնասիրությունն իրավունքների պաշտպանության ոլորտում, այդ թվում՝ այլ երկրների օրենսդրության եւ իրավունքի մեջ, թույլ կտա բացահայտել դրանց առանձնահատկությունները: Աշխատանքում օգտագործվել են հետազոտության այնպիսի մեթոդներ, ինչպիսիք են որոնումը, վերլուծությունը, համակարգումն ու համեմատական իրավագիտությունը ուսումնասիրվող թեմայի վերաբերյալ: Տեսական եւ գործնական նշանակությունը որոշվում են արդիականությամբ եւ հետեւություններով, որոնք վերաբերում են ապրանքային նշանների իրավունքների պաշտպանության ոլորտում հարաբերությունների կարգավորման կատարելագործման անհրաժեշտությանը: Աշխատանքի արդյունք դարձան իրավական միջոցների արդյունավետության մասին հետեւությունները, որոնք ուղղված են Չինաստանում լայն ճանաչում ձեռք բերած ապրանքային նշանների եւ չգրանցված նշումների իրավունքների պաշտպանությանը: Նմանատիպ կատեգորիաների գործերով կայացված դատական որոշումների բազմազանությունը, հանրահայտ դարձած նշումների օգտագործման անբավարար օրինական կարգավորումը, ապրանքային նշանների իրավատերերի հետ ծագող շահերի բախումը հանգեցնում են որոշակի իրավական անորոշության: Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքը նախատեսում է չգրանցված, հանրահայտ դարձած նշան նկատմամբ խախտված իրավունքի դատական պաշտպանության հնարավորություն: Դատական վերահսկողության ներմուծումը թույլ է տալիս ապահովել փոխկապակցություն պետական համակարգի եւ հասարակության միջև: Ապրանքային նշանների օգտագործման վերահսկման ընթացակարգը խթանում եւ ապահովում է պարտավորությունների բարեխիղճ կատարումը: Դատական վերահսկողությունը նպաստում է իրավական անորոշության վերացմանը: Միեւնույն ժամանակ առաջանում է անհրաժեշտություն տարբերակելու հասկացությունները, ապրանքային նշանի պաշտպանության մեթոդներն ու հանրահայտ դարձած նշումը, քանի որ մինչ այժմ գոյություն ունեն վիճելի հարցեր տեսության եւ իրավունքների պաշտպանության պրակտիկայի վերաբերյալ:

Բանալի բառեր. լայն ճանաչում ձեռք բերած նշումներ, ապրանքային նշաններ, հանրահայտ ապրանքային նշաններ, անբարեխիղճ մրցակցություն, տարբերակիչ ունակություն:

Մեջբերման համար՝ Կոստենկո Օ. Ս. Չինաստանում լայն ճանաչում ձեռք բերած ապրանքային նշանների եւ չգրանցված նշումների պահպանության որոշ հարցեր // ԱՄԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 4, № 2 (12): էջ 120–126:

Some issues of trademark protection and unregistered designations that have become widely known in China

Olga S. Kostenko,

Federal Institute of Industrial Property

kostalya@yandex.ru

Abstract: China's legislation is being improved to meet modern needs of society in protection of intellectual property. The theory of Chinese law considers not only the protection of trademarks, but also the protection of those designations that have become widely known as a result of their use. At the same time, the competition of such designations with trademarks can lead to an imbalance in the protection of rights. The relevance and novelty are due to the fact that studying the practice of applying certain measures in the field of human rights protection, including in legislation and the law of other countries, will reveal their features. The work used such research methods as search, analysis, systematization, and comparative jurisprudence on the topic under study. The theoretical and practical significance is determined by the relevance and conclusions about the need to improve the regulation of relations in the field of trademark rights protection. The work resulted in conclusions about the effectiveness of legal measures aimed at protecting trademark rights and unregistered designations that have become widely known in China. The variety of court decisions made in similar categories of cases, insufficient legal regulation of the use of well-known designations, and conflicts of interest with trademark holders lead to some legal uncertainty. China's Trademark Law provides for the possibility of providing judicial protection for a violated right to an unregistered, well-known designation. The introduction of judicial supervision makes it possible to ensure the relationship between the state system and society. The trademark control procedure encourages and ensures the faithful fulfillment of obligations. Judicial control helps to eliminate legal uncertainty. At the same time, there is a need to distinguish between the concepts, methods of trademark protection and the designation that has become well-known, since there are still controversial issues of theory and practice of rights protection.

Keywords: well-known designations, trademarks, well-known trademarks, unfair competition, distinguishing ability.

For citation: Kostenko O. S. Some issues of trademark protection and unregistered designations that have become widely known in China // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 120–126 (In Russ.).

Շուկայական տնտեսության զարգացման հետ մեկտեղ աճում է նաև ապրանքային նշանների արժեքը, որոնք մրցակցային առավելությունը բարձրացնելու առումով դառնում են կազմակերպությունների ռազմավարության մի մասը: Այս կապակցությամբ արդիական է դառնում նաև ապրանքային նշանի իրավունքների պաշտպանության հարցը:

Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության իրավունքի տեսության մեջ կարծիքները բաժանվել են՝ կապված ավանդական քաղաքացիական իրավունքի տեսության եւ ժամանակակից մտավոր սեփականության տեսության հետ՝ ապրանքային նշանի նկատմամբ իրավունքի վերաբերյալ: Դա ապրանքային նշանների իրավունքների պաշտպանության գործում հանգեցնում է բարդությունների, օրինակ՝ այնպիսիք, ինչպիսիք են որպես ապրանքային նշաններ չգրանցված նշանների անբավարար պաշտպանությունը:

Ապրանքային նշանների իրավունքների պաշտպանության համար գոյություն ունեն տարբեր եղանակներ, ապրանքային նշանների մասին օրենսդրության եւ անբարեխիղճ մրցակցության դեմ պայքարի օրենսդրության խախտման վերաբերյալ դատական որոշումների ստանդարտներ: Չինաստանի ապրանքային նշանների՝ մասին օրենքը պարունակում է համապատասխան դրույթներ ապրանքային նշանների իրավունքների խախտման պաշտպանության համակարգի վերաբերյալ, սակայն

պաշտպանության բարդության խնդիրներ առաջացել են դատական պրակտիկայում:

Մասնավորապես, Չինաստանում ապրանքային նշանների իրավունքների խախտման դեպքում պաշտպանության դատական պրակտիկան բնութագրվում է տարբեր դատական որոշումների գոյությամբ, նմանատիպ գործերի նկատմամբ տարբեր կանոնների կիրառմամբ եւ ապրանքային նշանների իրավունքների պաշտպանության իրավական բազայի անբավարարությամբ²: Միանման դատական պրակտիկայի ձեւավորման նպատակով անհրաժեշտություն կա կատարելագործելու իրավունքների պաշտպանության համակարգը:

Որպես արժեքային կատեգորիայի իրավունքների պաշտպանության հիմնական նպատակ հանդիսանում է արդար մրցակցության ապահովումը, կողմերի շահերի հավասարակշռության պահպանումը, այդ թվում՝ հասարակական շահերի: Ապրանքային նշանների նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության համակարգը ազատ եւ արդար մրցակցության պայմաններում անհրաժեշտ է նաև իրավատիրոջ կողմից այլ անձանց իրավունքները սահմանափակելու նպատակով իր ապրանքային նշանի օգտագործումը կանխելու համար:

Միեւնույն ժամանակ, անբարեխիղճ մրցակցության դեմ պայքարի օրենսդրությունը լիովին չի ապահովում այն նշանների պահպանությունը, որոնք զրանցված չեն որպես ապրանքային նշաններ:

¹ Trademark Law of the People's Republic of China, WIPO Lex // Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն (ՄՍՀԿ). կայք: URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/19559> (դիմելու ամսաթիվը. 15.04.2025):

² Zhao, Y. (2021). Research on the Protection System of Trademark Infringement [Doctoral dissertation]; Wang, Q. (2021). Intellectual Property Law Course (7th ed.). Beijing: Renmin University Press. DOI: 10.27426/d.cnki.gxtd.2021.000021.

Շուկայական տնտեսության զարգացման հետ մեկտեղ աճում է նաեւ ապրանքային նշանների արժեքը, որոնք մրցակցային առավելությունը բարձրացնելու առումով դառնում են կազմակերպությունների ռազմավարության մի մասը: Այս առնչությամբ արդիական է դառնում նաեւ ապրանքային նշանի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության հարցը:

Ապրանքային նշանների եւ որպես ապրանքային նշաններ չգրանցված նշումների իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ մոտեցումները կոնկրետացնելու համար, ՉԺՀ Գերագույն ժողովրդական Դատարանը հաստատել է հատուկ ակտ՝ «Բացատրություններ որոշ հարցերի վերաբերյալ, որոնք վերաբերում են Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության «Անբարեխիղճ մրցակցության դեմ պայքարի մասին»³ օրենքի կիրառմանը»: Տվյալ ակտում արտացոլված են դրույթներ այն մասին, որ նման նշումները նույնպես ունեն որոշակի ճանաչման աստիճան եւ կատարում են անհատականացման, նույնացման գործառնություն:

Միեւնույն ժամանակ, Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքում ամրագրված են դրույթներ այն նշումների

Իրավունքի տեսության մեջ գոյություն ունեն տարածայնություններ առ այն, թե արդյոք անհրաժեշտ է պահպանել դեռեւս որպես ապրանքային նշաններ չգրանցված նշումները:

վերաբերյալ, որոնք չգրանցված լինելով որպես ապրանքային նշաններ, դարձել են հանրահայտ: Իրավունքի տեսության մեջ գոյություն ունեն տարածայնություններ առ այն, թե արդյոք անհրաժեշտ է պահպանել դեռեւս որպես ապրանքային նշաններ չգրանցված նշումները: Ապրանքային նշանը ոչ միայն կատարում է ապրանքների, ծառայությունների արտադրողի, ծառայությունների մատուցող անձի անհատականացման, նույնացման գործառնություն, այլեւ արտացոլում է նրանց գործարար համբավը [1]: Ընդ որում, գործարար համբավի պաշտպանության ոլորտի ընդլայնումը փոխում է իրավունքների պաշտպանության բնույթը նաեւ ապրանքային նշանների նկատմամբ [2]: Շատ

հեղինակներ Չինաստանում հակված են այն տեսակետին, որ նման նշումների իրավունքների պաշտպանությունը պետք է համազոր լինի ապրանքային նշանների իրավունքների պաշտպանությանը: Դա այն դեպքում, երբ նրանք կատարում են ապրանքների, ծառայությունների անհատականացման, նույնացման հիմնական գործառնություն: Այսպիսով, առաջանում է հարց նրանց միջեւ տարբերություններ հաստատելու մասին:

Դատարանների կողմից նաեւ որոշվում է, որ այն նշումները, որոնք որոշակի հայտնիության մակարդակ ունեն արդեն գրանցված ապրանքային նշանների հետ հավասար ենթակա են պահպանության, քանի որ նրանք կատարում են հիմնական գործառնություն՝ անհատականացնել, նույնացնել արտադրողների եւ ծառայությունների մատուցող անձանց ապրանքներն ու ծառայությունները: Այս դեպքում հեղինակները առաջարկում են օգտագործել «առեւտրային տարբերանիշ» հասկացությունը նման նշումների համար [3]՝ նույն օբյեկտների անհատականացման նպատակով, ինչ ապրանքային նշանները:

Միաժամանակ առաջանում է հարց, որը վերաբերում է նման նշումների մրցակցությանը արդեն գրանցված ապրանքային նշանների հետ, կապված դրանց վրա իրավունքների պաշտպանության նմանատիպ մեթոդների կիրառման անհնարինության հետ: Սա կարող է խառնաշփոթ առաջացնել եւ հանգեցնել անհավասարակշռության՝ արդեն գրանցված նշանների իրավունքների պաշտպանության հարցում, քանի որ ապրանքային նշանների բացառիկ իրավունքը առաջանում է միայն գրանցման միջոցով: Այսպիսով, ըստ հեղինակների, չինական օրենսդրության մեջ նկատվում է անհավասարակշռություն Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքում եւ անբարեխիղճ մրցակցության դեմ պայքարի Ազգային օրենքում⁴ նշված պաշտպանության միջոցների միջեւ:

Սահմանելով այն նշումների հանրահայտության աստիճանը, որոնք դեռեւս չեն գրանցվել որպես ապրանքային նշաններ, բայց արդեն ունեն բավարար տարբերակիչ ունակություն, անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ ապրանքի, ծառայության եւ անվանման միջեւ կապը այնքան ավելի սերտ է, որքան ավելի հեռու է նշանակությունը արտադրանքի իրական տեսքից, արտադրանքի գործառնությունից, ծառայությունից: Պրոֆեսոր Վան Ցյանը առաջարկել է «հասարակության համապատասխան իրազեկություն» հասկացությունը [4]՝ նման նշման կարեւորությունը որոշելու համար: Այսպիսով, ապրանքների, ծառայությունների տեսակը փոփոխությունների է ենթարկվում հենց նշման հետ միասին: Արդյունքում, այսպես կոչված «կեղծ ապրանքային նշանը» ստանում է ավելի մեծ ուշադրություն եւ ավելի բարձր ճանաչման մակարդակ տարբերությունների ազդեցության շնորհիվ (Հոդված 7, Որոշ հարցերի վերաբերյալ Գերագույն ժողովրդական դատարանի դրույթներ, որոնք վերաբերում են ապրանքային նշանների թույլտվությունների տրամադրմանն ու իրավունքների հաստատման վարչական գործերի քննությանը)⁵:

³ Interpretation of the Supreme People’s Court on the Application of Anti-Unfair Competition Law of the People’s Republic of China (Interpretation №. 9 of 2022), WIPO Lex // Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն (ՄԱՀԿ). կայք: URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/22203> (դիմելու ամսաթիվը. 15.04.2025):

⁴ Law of the People’s Republic of China Against Unfair Competition (as revised at the 30th Meeting of the Standing Committee of the 12th National People’s Congress on November 4, 2017), WIPO Lex // Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն (ՄԱՀԿ). կայք: URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/18705> (դիմելու ամսաթիվը. 20.04.2025):

⁵ Interpretation of the Supreme People’s Court on the Application of Laws in the Trial of Civil Disputes Regarding Well-known Trademarks, КИТАЙ, WIPO Lex// Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն

Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքում նշվում են այնպիսի հասկացություններ, ինչպիսիք են «տարբերակիչ ունակության ձեռքբերում», «հանրահայտ ապրանքային նշանի պաշտպանություն», նպատակ ունենալով տարբերակել ապրանքային նշանն ու հայտնի դարձած, բայց չգրանցված նշունը: Ընդ որում, տվյալ օրենքը չգրանցված նշունների պաշտպանության վերաբերյալ ուղղակի դրույթներ չի պարունակում [5]: Նման նշունների պաշտպանության ոչ արդյունավետությունը կապված է դիտարկվող օրենքի 11-րդ հոդվածում համապատասխան դրույթների բացակայության հետ, որոնք կնախատեսեին տարբերակիչ կարողություն ձեռք բերած ապրանքային նշանները:

«Տարբերակիչ ունակություն» հասկացությունը արտացոլվում է Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի 11-րդ հոդվածի 2-րդ կետում որպես «ձեռք բերված տարբերակիչ ունակություն», իսկ նույն օրենքի 9-րդ հոդվածում որպես «բնորոշ տարբերակիչ ունակություն»: Տեսության տեսանկյունից տվյալ տարբերակիչ ունակությունները նույն իմաստն ունեն: Նշումը կամ ի սկզբանե ունի տարբերակիչ հատկություն, կամ ձեռք է բերում այն [6]: Իրականում, Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի 11-րդ հոդվածում նշված հասկացությունը, որը վերաբերում է հանրահայտ դարձած նշուններին, ուղղակիորեն կապված է ապրանքային նշանի գործառույթի հետ. երբ նշանը ձեռք է բերում տարբերակիչ ունակություն, այն դառնում է ունակ տալու սպառողներին հնարավորություն նույնացնելու ապրանքը (ծառայությունները), անհատականացնելու դրա օգտագործման միջոցով, ինչը չունեն սկզբնապես տարբերակիչ ունակություն ունեցող նշունները⁶: Սույն դրույթը նախատեսում է հանրահայտություն ամբողջ երկրի տարածքում, մինչդեռ Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի 9-րդ հոդվածով նախատեսված դրույթը սահմանում է տարբերակիչ ունակություն միայն որոշակի շրջանակներում:

ԶԺՀ Գերագույն դատարանը նշում է, որ ապրանքանիշի իրավունքների պաշտպանության ինտենսիվությունը պետք է հարմարեցվի՝ համապատասխան դրա կարելության, հանրաձանաչ ու ձանաչելի լինելուն⁷: Այսպիսով, դիտարկելով չգրանցված նշունի հանրահայտության հարցը, անհրաժեշտ է նաեւ որոշել շուկայի հնարավոր մասնակիցների ընդգրկումն ու տարածման աշխարհագրությունը:

Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքում առետրային նշունների վերաբերյալ դրույթը նույնպես հաշվի չի առնվել: Այս առնչությամբ որոշ գիտնականներ պարզաբանում են, որ ապրանքային նշանների գրանցման համակարգի նպատակն է սեւեռել եւ նշել օբյեկտը, բովանդակությունն ու ապրանքային նշանի իրավունքների սահմանները՝ որպես այդպիսին գործարար համբավի հակասականության խնդիրը լուծելու նպատակով: Ու որոշակի սահմաններում նշման

հայտնիության պահանջների սահմանումը կարող է հանգեցնել հակասական արդյունքների [7]:

Եթե խոսենք իրավունքների օբյեկտի մասին, պետք է նշել, որ ժամանակի ընթացքում տեղի են ունեցել որոշակի փոփոխություններ: Եթե նախկինում ապրանքային նշանի նկատմամբ իրավունքի օբյեկտ ասելով հասկացվում էր որպես

ապրանքային նշան գրանցված նշունը [8], ապա այժմ իրավունքների օբյեկտ է հանդիսանում այն գործարար համբավը, որը կրում է այդպիսի նշունը: Տվյալ փոփոխությունը անհրաժեշտ էր, որպեսզի ապահովվի դեռեւս որպես ապրանքային նշան չգրանցված նշունների պահպանությունը, թեեւ դա ընդլայնեց ապրանքային նշանի հակացությունը [9]:

2023 թվականին հրապարակված Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության «Ապրանքային նշանների մասին» օրենքի փոփոխությունների նախագծի 18-րդ հոդվածում⁸ ավելացվել է դրույթ, որը արգելում է չգրանցված նշունների օգտագործումը հանրահայտ ապրանքային նշանների պահպանության նպատակով: Փարիզյան կոնվենցիայի⁹ 6bis (1) հոդվածի փոխարեն Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքը ներմուծում է պաշտպանության այլ մեթոդ. այն դեպքում, երբ նշանը, որն ունի համապատասխան հանրահայտության մակարդակ, ենթակա է պատճենման, նմանակման, դատարանը կարող է տրամադրել պաշտպանություն չգրանցված հանրահայտ նշանի իրավունքների խախտման դեմ՝ համաձայն Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի 13-րդ հոդվածի: Այսպիսի մեկնաբանությունը դիտարկվում է որպես առաջնորդող սկզբունք չգրանցված հանրահայտ ապրանքային նշանների դատական պաշտպանության մեջ եւ աջակցվում է չինացի հեղինակների կողմից [10]:

Համընդհանուր ձանաչում ձեռք բերած չգրանցված նշունների պահպանության դրույթների իրականացման նպատակով, 2020 թվականի Գերագույն դատարանի հանրահայտ ապրանքային նշանների Ղատական մեկնաբանության 9-րդ հոդվածի 1 եւ 2 կետերը նախատեսում են «անուղղակի պաշտպանություն» շփոթումից եւ ողողումից, ինչպես գրանցված, այնպես էլ չգրանցված նշունների համար: Երկու հանրահայտ նշունների տարբերության միակ հիմքը հանդիսանում են Չինաստանի ապրանքային

(ՄՍՀԿ). կայք: URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/6468> (ղիմելու ամսաթիվը. 20.04.2025):

⁶ 全国人大常委会法制工作委员会. 中华人民共和国商标法释义 [M]. 北京: 法律出版社, 2013:30: Համաշինաստանյան ժողովրդական ներկայացուցիչների ժողովի մշտական կոմիտեի օրենսդրական հարցերի հանձնաժողով (2013), Պեկին, Իրավաբանական հրատարակչություն, էջ 30:

⁷ 参见最高人民法院 (2016) 最高法民再 216 号民事判决书: Hangzhou Aopu Kitchen and Bathroom Technology Co., Ltd. ընդդեմ Zhejiang Modern New Energy Co., Ltd., Zhejiang Lingpu Electric Co., Ltd. եւ Yang Yan: URL: <https://www.iphouse.cn/cases/detail/d7qz8dkx90eyl0175n6p1452vwo3mrg.html> (ղիմելու ամսաթիվը. 15.04.2025):

⁸ ԶԺՀ «Ապրանքային նշանների մասին» օրենքի փոփոխությունների նախագիծ. ՄՍ օգտագործման եւ պաշտպանության բարելավում // PRC.today . կայք: URL: <https://prc.today/proekt-popravok-k-zakonu-knr-o-tovarnyh-znakah-ulshchenie-ispolzovaniya-i-zashchity-is/> (ղիմելու ամսաթիվը. 15.04.2025):

⁹ Արդյունաբերական սեփականության պահպանության մասին կոնվենցիա (կնքվել է Փարիզում 20.03.1883) (խմբ. առ 02.10.1979) // ՏԻՀ «Կոնսուլտանտ Պլյուս». կայք: URL: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5111/ (ղիմելու ամսաթիվը. 15.04. 2025):

նշանների մասին օրենքի 13-րդ հոդվածի դրույթները¹⁰: Ընդ որում, անբարեխիղճ մրցակցության պատճառած վնասը չի տարբերվի նման նշանների գրանցումից կախված, քանի որ դրանց պաշտպանության սկզբունքը հիմնված է հանրահայտության վրա [11]:

Անբարեխիղճ մրցակցության մասին օրենքի 6-րդ նորմերը ուղղված են կոնտրաֆակտային արտադրանքի դեմ պայքարին, ուրիշի հեղինակության չարամիտ օգտագործմանը, կեղծ գովազդին, գործարար հեղինակությանը վնաս պատճառելուն եւ այլն: Այսպիսով, տվյալ նորմերը նախատեսված են լրացնելու պաշտպանության միջոցների նկատմամբ Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի դրույթները:

Այսպիսով, Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի 13-րդ հոդվածի դրույթները սահմանում են տարբերություններ երկու հանրահայտ նշանների կատեգորիաների միջև՝ մրցակցային առավելությունների պաշտպանության նպատակով:

Ապրանքային նշանների չօգտագործելը կարելի է բնութագրել որպես իրավատերերի բացասական վարքագիծ: Այսպես տեղի է ունենում «կուտակման» էֆեկտը, որը խոչընդոտում է նոր նշանների գրանցմանը:

Երկու եղանակների առանձնացումը՝ տարբերակիչ ունակություն ձեռք բերելու համար՝ նշումը որպես ապրանքային նշան գրանցելու եւ հանրահայտություն ձեռք բերելու միջոցով, առաջացրել է մի շարք հարցեր գրանցված ապրանքային նշանների վերաբերյալ, որոնք կապված են անբարեխիղճ մրցակցության եւ ապրանքային նշանների կուտակման խնդրի հետ:

Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի 32-րդ հոդվածը նախատեսում է, որ ապրանքային նշանի գրանցման հայտի ներկայացումը չպետք է վնասի այլ անձանց գոյություն ունեցող առաջնային իրավունքներին եւ չպետք է հանգեցնի այնպիսի ապրանքային նշանների գրանցմանը, որոնք օգտագործվել են այլ անձանց կողմից եւ որոշակի անպատշաճ ազդեցություն են գործել: Միեւնույն ժամանակ, այս դրույթը չի ամրապնդվում իրավունքների պաշտպանության միջոցների նշումով:

Ապրանքային նշանների չօգտագործելը կարելի է բնութագրել որպես իրավատերերի բացասական վարքագիծ: Այսպես տեղի է ունենում «կուտակման» էֆեկտը, որը խոչընդոտում է նոր նշանների գրանցմանը: Նշումները, որոնք պարունակում են չինական հիերոգլիֆներ, որպես կանոն, չեն ներառում հազվագյուտ սիմվոլներ՝ համաձայն ապրանքային նշանների տարբերակման պահանջների: Դրա հետեւանքով ապրանքային նշանների ռեսուրսը որոշ չափով սահմանափակված է հիերոգլիֆների խմբերի կիրառմամբ: Բացի գրանցված նշանները չօգտագործելու օբյեկտիվ պատճառներից, բացահայտվել են նաեւ դեպքեր, երբ

ապրանքային նշանները գրանցվել են բացառապես մրցակցությունը սահմանափակելու նպատակով, ինչը նույնպես վնաս է հասցնում շուկայական հարաբերություններին եւ արտադրողներին:

Անբարեխիղճ մրցակցությունը ապրանքային նշանների ոլորտում վերաբերում է այն կողմերի վարքագծին, որոնք իրենց սեփական շահերը հետապնդելով խախտում են տնտեսական գործունեության մեջ գործարար էթիկան, ուսնահարում են այլ անձանց օրինական իրավունքներն ու շահերն եւ խախտում են հասարակական կարգը, շուկայի սուբյեկտների գործունեությունը:

Արտադրողները դիմում են ոչ միայն նախկինում հայտնի նշանների փոխառմանը, որպես կանոն, դրանք ամբողջ աշխարհում հայտնի բրենդեր են, այլեւ օգտագործում են դրանց փոխակերպման որոշակի եղանակներ: Օրինակ, տրանսլիտերացիան ենթադրում է մեկ լեզվի նշանների փոխանցում մեկ այլ լեզվի նշաններով՝ պահպանելով բառի ֆոնետիկ հիմքը: Այս մեթոդին դիմում են նաեւ հենց ընկերությունները՝ չինացի սպառողի ընկալումը հեշտացնելու համար, օրինակ՝ Gucci – 古姿 [Gǔzī], Olympus – 奧林巴斯 [Àolínbāsī], Siemens 西门子 [Xīménzǐ].

Փոխակերպման այլ եղանակ է կրկնագրումը, երբ բրենդի անվանման մեջ դրված է որոշակի իմաստ, ապրանքային նշանը մարմնավորող սիմվոլիկա: Այսպիսով, Apple ընկերությունը գրանցել է իր նշումը որպես 苹果 [Píngguǒ], Կորն ունի նույն իմաստը, բայց այլ հնչողություն:

Ամենաբարդ, բայց ճիշտ կատարման դեպքում ամենաարդյունավետ թարգմանության եղանակը ադապտացիան է: Այս մեթոդը թույլ է տալիս միաժամանակ պահպանել անվան ֆոնետիկ արտասանությունն ու հասցնել սպառողին դրա իմաստը: Ներկայումս սա արտասահմանյան ընկերությունների շրջանում տարածված մեթոդ է, որը ենթադրում է սպառողին իմաստի եւ արտադրանքին համապատասխանող ասոցիացիաների փոխանցում՝ պահպանելով որոշակի հնչյունային նմանություն: Այսպիսով, BMW-ն «Բավարական շարժիչների գործարաններից» դարձավ «Թանկարժեք ձի»՝ 宝马 [Bǎomǎ].

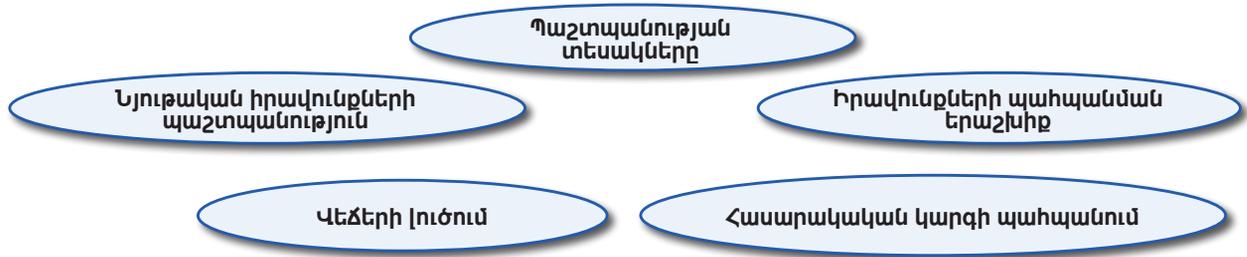
Տվյալ դեպքում օտարերկրյա ապրանքանիշի վերամշակման հարցը վիճահարույց է: Կարո՞ղ է արդյոք նման նշանը մոլորեցնել սպառողներին: Միեւնույն ժամանակ, դժվար է որոշել, արդյոք դա իրավունքների անուղղակի խախտում է՝ բարեխղճության սկզբունքի պահպանման դեպքում [12]:

Տեսության մեջ նույնպես դիտարկվում է ապրանքային նշանների խնդիրը, որոնք բաղկացած են չպահպանվող տարրերից եւ ունեն թույլ տարբերակիչ ունակություն: Դրանց թվին են պատկանում նշանները, որոնք պարունակում են, օրինակ, նկարագրական տարրեր, աշխարհագրական նշումներ, ապրանքների ծագման վայրերի անվանումներ: Համաձայն իրավական պաշտպանության համաչափության սկզբունքի՝ Չինաստանում քննարկվում է այդ նշանների իրավական պաշտպանության սահմանափակման հարցն ընդհանուր առմամբ:

Կապված նշանների տարբերակման ունակության նվազման հետ, համաչափ կերպով կրճատվում է իրավունքների պահպանության ծավալը, որպեսզի հետագայում իրավունքների տերը չկարողանա խոչընդոտել ապագա իրավունքների տերերի կողմից չպահպանվող տարրերի օգտագործմանն իր նշաններում: Տարբերակման ունակության որոշման հարցերում մեծ նշանակություն ունի նաեւ նշանի հայտնիությունը, դրա օգտագործման բարեխղճությունը (կամ չարամտությունը) [13]:

Չինաստանում դատական վերահսկողություն մտցնելը դարձավ իրավունքների ապահովման, վարչական իշխանության

¹⁰ 郎胜. 中华人民共和国商标法释义 [U]. 北京: 法律出版社, 2013:95-96 [Լան Շեն, (2013), Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության «Ապրանքային նշանների մասին» օրենքի մեկնաբանություն, Պեկին. Իրավաբանական իրատարակչություն, էջ 95-96:]

Սկար:

Գույքային (ոչ նյութական) իրավունքների պաշտպանություն՝ կազմվել է հեղինակի կողմից

Drawing.

Protection of property (immaterial) rights. Compiled by the author

վերահսկման հաստատման եւ կառավարման համակարգի արդիականացման անհրաժեշտության անխուսափելի արդյունք: Դատական վերահսկողության համակարգը պետք է հիմնված լինի օբյեկտիվության հայտանիշի վրա, լինի համակարգված կազմակերպված, ապահովի պետական համակարգի եւ հասարակության, ինչպես նաեւ միջազգային հանրության համաշխարհային կարգի միջեւ փոխադարձ կապը: Այսպիսով, առանձնանում են նկարում ներկայացված պաշտպանության մի քանի տեսակներ:

Դատական վերահսկողության կիրառման հիմնական ոլորտը վարչական հարցերն են, որոնք հիմնականում վերաբերում են ապրանքային նշանների օրենսդրության իրավական անորոշության վերացմանը: Տվյալ ոլորտում դատական ամփոփումները էպպես ազդում են ապրանքային նշանների գրանցման համակարգի կողմից հիմքի ձեւավորման եւ ապրանքային նշանների նկատմամբ իրավունքների առաջացման եւ պահպանման դատական վերահսկողության ընթացակարգի զարգացման վրա:

Այսպիսով, ապրանքային նշանների օգտագործման վերահսկման ընթացակարգը պետք է պնդի ապրանքային նշանների գրանցման ռեժիմը իրավատերերի կողմից եւ խթանի դրանց համակարգված բարեխիղճ օգտագործումը, բացահայտի գրանցված, բայց չօգտագործվող ապրանքային նշանները՝ այս ոլորտում պարտավորությունների բարեխիղճ կատարման նպատակով:

Ունեւորվելով՝ կարելի է ասել, որ Չինաստանը պայքարում է կոնտրաֆակտի եւ ծովահենության դեմ՝ ստեղծելով բարենպաստ միջավայր տնտեսական գործունեության համար: Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի փոփոխությունները բարձրացրել են իրավական միջոցների արդյունավետությունը, որոնք ուղղված են որպես ապրանքային նշան գրանցվող նշանների նկատմամբ իրավունքների պաշտպանությանը: Ընդ որում, վիճելի է մնում հանրահայտ դարձած այն նշանների իրավական վիճակի մասին հարցը, որոնք գրանցված չեն որպես ապրանքային նշան:

Կողմերի շահերի եւ հանրային շահերի հավասարակշռությունը պահպանելու նպատակով անհրաժեշտ է ոչ միայն տարանջատել «ապրանքային նշան» եւ «հանրահայտ դարձած նշան» հասկացությունները, այլեւ սահմանազատել այդ նշանների պահպանության եղանակները: Քանի որ նրանք կատարում են նմանատիպ գործառույթներ, տեղի է ունենում հասկացությունների խառնաշփոթ, ինչը դժվարացնում է խախտված իրավունքների

սահմանումն ու հանգեցնում է արդեն գրանցված նշաններով իրավունքների պաշտպանության անհավասարակշռության:

Չգրանցված, բայց հայտնի դարձած նշանների պաշտպանության ոչ արդյունավետությունը առաջին հերթին պայմանավորված է Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի 11-րդ հոդվածում համապատասխան դրույթների բացակայությամբ: Հասկացությունների հարաբերակցությունը հեղինակների կողմից դիտարկվում է պաշտպանության մեթոդների տեսանկյունից, ինչը հակասություններ է առաջացնում հասկացությունների խառնաշփոթի հնարավորության վերաբերյալ եւ հաստատվում է նույնանման կատեգորիաների գործերի նկատմամբ դատական պրակտիկայի այլատեսակությամբ: Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքով սահմանվում է հայտնի դարձած նշանների դատական պաշտպանության եղանակ՝ նման նշան նկատմամբ իրավունքի խախտման դեպքում: Սույն դրույթը դիտարկվում է որպես չգրանցված հանրահայտ ապրանքային նշանների դատական պաշտպանության ուղեցույց սկզբունք եւ պահպանվում է չինացի հեղինակների կողմից:

Միեւնույն ժամանակ, անբարեխիղճ մրցակցության մասին օրենքի նորմերը կոչված են լրացնելու պաշտպանության միջոցների հետ կապված Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքի դրույթները, սակայն չեն լուծում անբարեխիղճ մրցակցության, ապրանքային նշանների կուտակման, վերամշակման եւ թույլ տարբերակիչ ունակությամբ նշանների պաշտպանության հետ կապված հարցը:

Չինաստանի ապրանքային նշանների մասին օրենքում եւ անբարեխիղճ մրցակցության դեմ պայքարի մասին Ազգային օրենքում հայտնի դարձած նշանների պահպանության վերաբերյալ դրույթներում փոփոխություններ կատարելը թույլ կտա առաջին հերթին ստեղծել դատական պրակտիկայի որոշակիություն: ԾժՀ ազգային օրենսդրությունը զարգանում է, եւ անհրաժեշտ է ապահովել այնպիսի անհատականացման միջոցների պատշաճ պաշտպանություն, ինչպիսիք են ապրանքային նշաններն ու նշանները, որոնք լայն ճանաչում են ձեռք բերել, պայմաններ են ստեղծում նորարարությունների ներդրման եւ պետության հետագա տնտեսական աճի համար

Գրականության ցանկ

1. Wu, K. (2022), Theory of Trademark Rights Object, University of International Business and Economics, pp. 74–100.

2. Du Y. (2015), «The Imbalance of the Trademark Legal System and Its Rational Return», Chinese Law, no 3, p. 120.
3. Ji S. (2024), «On the Symbolic Mechanism of Commercial Logo Protection: From the Perspective of the New Anti-Legal Interpretation», Times Law, no 5, pp. 29–43.
4. Wang Q. (2021), Intellectual Property Law Course (Seventh Edition), Renmin University of China Press, Beijing, China.
5. Zhang L. (2019), «On the Judicial Recognition and Protection of Unregistered Well-Known Trademarks», Review of the Application of Article 13 of the Trademark Law and Article 6, Clause 1 of the Anti-Unfair Competition Law, no 11, p. 119.
6. Huang H. (2016), Trademark Law, 2nd ed., Law Publishing House, Beijing, China.
7. Yu Z. (2024), «On the System for Obtaining Trademark Rights», Legal Sciences, no 9, pp. 5533–5539.
8. Yeh-xuan Y. (2007), «The Object of Trademark Rights Should Be the Reputation Carried by a Trademark – Protection of Unregistered Well-Known Trademarks», Chinese Inventions and Patents, no 3, p. 56.
9. Feng X. (2012), «Protection of Unregistered Well-Known Trademarks and Improvement of Their System», Lawyer, no 4, p. 116.
10. Wang T. and Yuan Z. (2018), «Analysis of the Protection System of Commercial Logos under the Anti-Unfair Competition Law», Intellectual Property, no 5, p. 11; Feng Xiaoqing (2012), «Protection of Unregistered Well-Known Trademarks and Their Creation», Lawyer, no 4, p. 119.
11. Wang L. and Zeng T. (2021), «Improving the Protection System of Unregistered Well-Known Trademarks of My Country from an International Perspective», Intellectual Property, no 3, p. 60.
12. Liu R. (2024), «Reflections and Corrections in Litigation on Trademark Infringement Disputes Related to Foreign Manufacturers», Journal of Shanghai University of International Business and Economics, no 6, pp. 66–68.
13. Liu Y. (2024), «Conceptual Analysis of Weakly Distinctive Trademark and the Decision on Infringement», Electronic Intellectual Property, no 11, pp. 76–88.
3. Ji S. (2024), «On the Symbolic Mechanism of Commercial Logo Protection: From the Perspective of the New Anti-Legal Interpretation», Times Law, no 5, pp. 29–43.
4. Wang Q. (2021), Intellectual Property Law Course (Seventh Edition), Renmin University of China Press, Beijing, China.
5. Zhang L. (2019), «On the Judicial Recognition and Protection of Unregistered Well-Known Trademarks», Review of the Application of Article 13 of the Trademark Law and Article 6, Clause 1 of the Anti-Unfair Competition Law, no 11, p.119.
6. Huang H. (2016), Trademark Law, 2nd ed., Law Publishing House, Beijing, China.
7. Yu Z. (2024), «On the System for Obtaining Trademark Rights», Legal Sciences, no 9, pp. 5533–5539.
8. Yeh-xuan Y. (2007), «The Object of Trademark Rights Should Be the Reputation Carried by a Trademark – Protection of Unregistered Well-Known Trademarks», Chinese Inventions and Patents, no 3, p. 56.
9. Feng X. (2012), «Protection of Unregistered Well-Known Trademarks and Improvement of Their System», Lawyer, no 4, p. 116.
10. Wang T. and Yuan Z. (2018), «Analysis of the Protection System of Commercial Logos under the Anti-Unfair Competition Law», Intellectual Property, no 5, p.11; Feng Xiaoqing (2012), «Protection of Unregistered Well-Known Trademarks and Their Creation», Lawyer, no 4, p. 119.
11. Wang L. and Zeng T. (2021), «Improving the Protection System of Unregistered Well-Known Trademarks of My Country from an International Perspective», Intellectual Property, no 3, p. 60.
12. Liu R. (2024), «Reflections and Corrections in Litigation on Trademark Infringement Disputes Related to Foreign Manufacturers», Journal of Shanghai University of International Business and Economics, no 6, pp. 66–68.
13. Liu Y. (2024), «Conceptual Analysis of Weakly Distinctive Trademark and the Decision on Infringement», Electronic Intellectual Property, no 11, pp. 76–88.

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Օլգա Սերգեյի Կոստենկո, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ ., շ. 30, մ. 1) մտավոր սեփականության պետական փորձագետ, «Ռուսաստանի մտավոր սեփականության պետական ակադեմիա» բարձրագույն կրթության ԴԴԲՀ (Մոսկվա, Միկլուխո-Մակլայի փողոց, 55ա) իրավաբանական ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի ասպիրանտ; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1631-3207>; SPIN-կոդ. 3537-6585; kostalya@yandex.ru

References

1. Wu, K. (2022), Theory of Trademark Rights Object, University of International Business and Economics, pp. 74–100.
2. Du Y. (2015), «The Imbalance of the Trademark Legal System and Its Rational Return», Chinese Law, no 3, p. 120.

Information about the author

Olga S. Kostenko, State expert on intellectual property of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1), 2nd year postgraduate student at the Faculty of Law, Russian State Academy of Intellectual Property (Moscow, Miklukho-Maklaya str., 55a); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1631-3207>; SPIN-code: 3537-6585; kostalya@yandex.ru

Հեղինակը հայտարարում է շահերի բախման բացակայության մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ընդունվել է խմբագրություն 28.04.2025

Լրամշակվել է գրախոսումից հետո 29.05.2025

Ընդունվել է հրատարակման 30.06.2025

Օգոստոսի 27-30

քաղաք Նովոսիբիրսկ

Տեխնոլոգիական զարգացման XII
Միջազգային համաժողով

ՏԵԽՆՈՂՐՈՄ -2025

Գիտություն, կադրեր, արդյունաբերություն.
տեխնոլոգիական առաջնորդության
հիմնական բաղադրիչներ

Միջազգային
ցուցահանդեսային
համալիր «Նովոսիբիրսկ
Էքսպոցենտր»

0+

ՖՈՐՈՒՄ ՏԵԽՆՈՂՐՈՄ: ՈՂ

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏՂ. 347.77

EDN <https://elibrary.ru/xzdyet>

Եվրասիական արտոնագրային օրենսդրության կատարելագործում՝ հաշվի առնելով Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության արտոնագրային օրենսդրությունը

Աուրելիա Վիկտորի Չեբան*, Ելենա Բորիսի Գավրիլովա**, Անաստասիա Ալեքսանդրի Լոմակինա**

* Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպություն

** Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ

✉EGavrilova@eapo.org

Անոտացիա. հոդվածը նվիրված է Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության արտոնագրային համակարգի եւ եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության իրավակիրառ պրակտիկայի ուսումնասիրությանն եւ համեմատական վերլուծության արդյունքներին: Տվյալ վերլուծությունը արդիական է եվրասիական արտոնագրային համակարգի կատարելագործման համար: Հետազոտության նպատակն է՝ մշակել առաջարկություններ, որոնք վերաբերում են եվրասիական արտոնագրային օրենսդրության կատարելագործմանը: Հոդվածի նորույթն ու գործնական արժեքը կայանում է Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունում եւ եվրասիական արտոնագրային գերատեսչությունում համադրական վերլուծության անցկացման մեջ՝ գյուտերի արտոնագրման իրավական եւ գործնական տեսանկյունների եւ ստացված եզրակացությունների միջեւ, որոնք վերաբերում են նրան, որ նորմատիվ բազան եւ գյուտերի, այդ թվում՝ ընտրողական, արտոնագրային գնահատման գործնական մոտեցումները շատ ընդհանրություններ ունեն: Հոդվածի գործնական արժեքը կայանում է նոր դրույթների մշակման առաջարկություններում՝ դրանք Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպության նորմատիվ իրավական բազայում ներառելու համար: Առաջարկում ենք այս հոդվածում քննարկել առավել հետաքրքիր նորմերն ու մեթոդաբանական մոտեցումները:

Բանալի բառեր. ԶժՀ արտոնագրային օրենք, ԵԱԱԿ արտոնագրային օրենսդրություն, նորույթի արտոնություն, գյուտի արտոնագրաւոնակություն, ընտրողական գյուտ:

Մեջբերման համար՝ Չեբան Ա. Վ., Գավրիլովա Ե. Բ., Լոմակինա Ա. Ա. Եվրասիական արտոնագրային օրենսդրության կատարելագործում՝ հաշվի առնելով Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության արտոնագրային օրենսդրությունը // ԱՍԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 4, № 2 (12): էջ 128–137:

Improving the Eurasian patent legislation taking into account the patent legislation of the People's Republic of China

Aurelia V. Ceban*, Elena B. Gavrilova[✉]*, Anastasiia A. Lomakina**

* Eurasian Patent Organization

**Federal Institute of Industrial Property

✉EGavrilova@eapo.org

Abstract: the article is devoted to the results of the study and comparative analysis of patent legislation and practice of the patent system of the People's Republic of China and the Eurasian Patent Office. This analysis is relevant for the improvement of the Eurasian patent system. The purpose of the study is to develop proposals aimed to improving the Eurasian patent legislation. The novelty and practical value of the article lies in the comparative analysis of the legal and practical aspects of patenting inventions in the People's Republic of China and the Eurasian Patent Office, and in conclusions that the regulatory framework and practical approaches in assessing the patentability of inventions, including selective ones, have much in common. Also, the practical value of the article lies in the proposals for the development of new legal dispositions for their inclusion in the regulatory framework of the Eurasian patent organization. In this article we propose to consider the most interesting norms and methodological approaches in assessing the patentability of inventions.

Keywords: Patent Law of the PRC, patent legislation of the EAPO, patentability of invention, selective inventions.

For citation: Ceban A. V. , Gavrilova E. B., Lomakina A. A. Improving the Eurasian patent legislation taking into account the patent legislation of the People's Republic of China // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 128–137 (In Russ.).

Ներածություն

Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունը (ՉԺՀ) ոչ միայն աշխարհի առաջատար տնտեսություններից մեկն է, այլև ունի զարգացած արտոնագրային համակարգ, որը կարելի է խաղում իր երկրում մտավոր սեփականության պաշտպանության եւ նորարարության խթանման գործում:

Արտոնագրային օրենսդրության եւ ՉԺՀ արտոնագրային համակարգի իրավակիրառ պրակտիկայի ուսումնասիրությունը դարձել է Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության (ԵԱԱԳ) կողմից «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» (ԱՍԴԻ) դաշնային պետական բյուջետային հաստատության կողմից համատեղ անցկացված հետազոտության նպատակը:

ՉԺՀ եւ Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպության (ԵԱԱԿ) գյուտերի արտոնագրման իրավական եւ գործնական տեսանկյունների վերաբերյալ համադրական վերլուծության արդյունքները ցույց տվեցին, որ մեր նորմատիվ բազան եւ գյուտերի արտոնագրաունակության գնահատման գործնական մոտեցումները շատ առումներով նման են: Միեւնույն ժամանակ առկա են մի շարք տարբերություններ, որոնք մեր կողմից վերլուծվել են՝ ԵԱԱԳ-ում արտոնագրման գործընթացի կատարելագործման նպատակով հնարավոր օգտագործման համար:

Առաջարկում ենք այս հոդվածում քննարկել առավել հետաքրքիր նորմերն ու մեթոդաբանական մոտեցումները:

Գրականության վերլուծություն

Վերջին տարիներին ՉԺՀ գիտնականների ուշադրության կենտրոնում է: Սա կապված է ինչպես նրա տնտեսության արագ աճի, այնպես էլ գիտության եւ տեխնոլոգիաների առաջընթաց զարգացման հետ: Նման զարգացում հնարավոր չէր լինի առանց մտավոր սեփականության համակարգի, մասնավորապես՝ արտոնագրային համակարգի կատարելագործման: Նշված տեսանկյունները ինչպես համալիր, այնպես էլ առանձին-առանձին դիտարկվում են բազմաթիվ հրապարակումներում: Այսպես, ՉԺՀ արտոնագրային համակարգի զարգացման պատմությանը, որը նպաստել է գիտության եւ տեխնիկայի առաջընթացին, նվիրված են Ցի Չժունի [1], Յու. Դ. Կուզնեցովի [2], Դ. Բորգենկոի եւ Ս. Պոլտարակի [3], Ա. Ի. Սալիցկու եւ Ե. Ա. Սալիցկայի [4], Ն. Վ. Անիսիմցեի [5] հոդվածները: Կանաչ տեխնոլոգիաների արտոնագրումն ու գյուտարարությունը այս ոլորտում Չինաստանում՝ թեմա է, որն ընդգրկված է Ա.

Նեգուլյանի [6] գիտական հետաքրքրությունների շրջանակում: Տնտեսական զարգացման հարցերը լուսաբանված են Ա. Ն. Սպարտակի [7], ինչպես նաեւ Ե. Պ. Չենցովայի եւ Մ. Ս. Չենցովի [8] հրապարակումներում: ԱՀԿ անդամ պետությունների, մասնավորապես ՉԺՀ, առևտրային իրավունքի մասին, իր մենագրության մեջ դատողություններ է անում Տ. Կ. Գույաեան [9]: Ա. Ա. Դեմիդչիկը համեմատում է Չինաստանի, Հնդկաստանի եւ Բելառուսի տեխնոլոգիական անկախության ծեռքերման փորձը [10], իսկ Ա. Վ. Պոկրովսկայան տալիս է չինական եւ ամերիկյան իրավունքի ոչ ակնհայտության չափանիշի վերաբերյալ համեմատական վերլուծություն [11]:

Կատարելագործվում է նաեւ Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպության (ԵԱԱԿ) շրջանակներում մտավոր սեփականության պահպանության համակարգը. Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի (ԵԱԿ) մասնակից երկրները ձգտում են Եվրասիական տարածաշրջանում մտավոր սեփականության օբյեկտների պահպանության ներդաշնակեցմանն ու ազգային գերատեսչությունների միջեւ համագործակցության բարելավմանը:

Միեւնույն ժամանակ կատարելագործվում է նաեւ Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպության (ԵԱԱԿ) շրջանակներում մտավոր սեփականության պահպանության համակարգը. Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի (ԵԱԿ) մասնակից երկրները ձգտում են Եվրասիական տարածաշրջանում մտավոր սեփականության օբյեկտների պահպանության ներդաշնակեցմանն ու ազգային գերատեսչությունների միջեւ համագործակցության բարելավմանը: Նշված միտումները

արտացոլված են ինչպես տեղական հեղինակների, այնպես էլ ԵԱԿ անդամ երկրների հեղինակների հրապարակումներում: Տվյալ երկրների արտոնագրային գերատեսչությունների համագործակցության տեսանկյունները մտավոր սեփականության ոլորտում առաջատար երկրների (ԱՄՆ, Ճապոնիայի, Չինաստանի, Կորեայի Հանրապետության) արտոնագրային գերատեսչությունների, ինչպես նաև Եվրոպական արտոնագրային գերատեսչության հետ մանրամասն նկարագրված են ԵԱԱԳ եւ ԱՍԴԻ աշխատակիցների կողմից պատրաստված մենագրության մեջ [12]: Ա. Ջայացը դիտարկում է մտավոր սեփականության ոլորտում փոխազդեցության տարբեր ձևերն ու դրանց ազդեցությունն Եվրասիական տարածաշրջանի պետությունների ինտեգրման աստիճանի վրա, ինչպես նաև մտավոր սեփականության ոլորտում Եվրասիական տնտեսական միության (ԵԱՄՍ) եւ ԵԱԱԿ շրջանակներում հաստատված իրավական մեխանիզմների վերլուծություն է անցկացնում եւ քննարկում նշված տարածաշրջանի պետությունների համագործակցության հեռանկարները [13]: Եվրասիական տարածքում մտավոր սեփականության զարգացման ռազմավարությունները համեմատում է Ա. Օ. Առաքելովան [14]: ԵԱՄՍ երկրների եւ Չինաստանի միջև առեւտրատնտեսական համագործակցության իրավական տեսանկյունները դիտարկում է Ա. Վ. Կոմենդանտովը [15], Բելառուսում զուգահեռ ներմուծման հարցերը լուսաբանվել են Մ. Ն. Շիմկովիչի եւ Կ. Դ. Բազայայի կողմից [16]: Առավել մոտն այս հետազոտությանը Օ. Վ. Մայդաննիկի, Մ. Ա. Գապոնենկոյի, Մ. Օ. Դաշկովայի հոդվածն է [17], սակայն այնտեղ կատարվել է արտասահմանյան երկրներում գյուտերի պահպանության վերլուծությունն առանձին-առանձին, բայց ոչ միջազգային կազմակերպությունների շրջանակներում:

Չնայած մտավոր սեփականության պահպանության եւ, մասնավորապես, Չինաստանում եւ ԵԱԱԿ-ում գյուտերի թեմայի նկատմամբ հետաքրքրության մասին վկայող, բազմաթիվ աղբյուրներին, վերջին հինգ տարիների գիտական գրականություն որոնելիս Չինաստանի եւ ԵԱԱԿ արտոնագրային օրենսդրության համադրական վերլուծություն պարունակող հրապարակումներ չեն հայտնաբերվել: Տվյալ հոդվածի նպատակն է՝ լրացնել այս բացը:

Արտոնագրային պահպանության բացառությունների ցանկն ու հայտի ներկայացման ընթացակարգը

Առաջին հերթին, մենք ուշադրություն դարձրեցինք արտոնագրային պահպանությունից բացառությունների ցանկին՝ որպես գյուտեր, որոնք շարադրված են ՉժՀ Արտոնագրային օրենքի¹ 5-րդ հոդվածում եւ ՉժՀ արտոնագրային փորձաքննության անցկացման Ուղեցույցի 2-րդ մասի 1 գլխում (այսուհետ՝ ՉժՀ փորձաքննության Ուղեցույց)²:

Բացառությունները վերաբերում են սոցիալական էթիկային հակասող օբյեկտների ցանկի մանրամասնմանը, որոնք կարող են առավել կիրառելի լինել Եվրասիական արտոնագրային օրենսդրության կատարելագործման համար, օրինակ.

- մարդու սաղմնային գծի գենետիկ նույնացման փոփոխության մեթոդները,
- մարդու կլոնավորումը, կամ կլոնավորման մեթոդները;
- մարդկային էմբրիոնների կիրառումը արդյունաբերական կամ առեւտրային նպատակներով;
- կենդանիների գենետիկ նույնականության փոփոխության մեթոդները, որոնք կարող են տառապանք պատճառել կենդանիներին մարդու կամ կենդանիների բժշկական բուժման համար առանց էական օգուտի եւ այլն:

Նման լրացումները մասամբ պարունակվում են Ռուսաստանի Դաշնության արտոնագրային օրենսդրության մեջ եւ կարող են ներառվել նաև Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիային կից Արտոնագրային հրահանգի (այսուհետ՝ ԵԱԿ Հրահանգ)³ 3 (4) կանոնի մեջ՝ կենսավերարտադրողական նյութի հետ կապված գյուտերի արտոնագրային պահպանությունից բացառելու մասով, որոնց առեւտրային օգտագործումը հակասում է սոցիալական էթիկային եւ բարոյականությանը:

Առանձնացված հայտերի ներկայացման կարգն ու դրանց նկատմամբ պահանջները ՉժՀ-ում եւ ԵԱԱԿ-ում ընդհանուր առմամբ նման են: Հայտի առանձնացումը հնարավոր է ինչպես հայտ ներկայացնողի նախաձեռնությամբ, այնպես էլ գյուտի միասնության պահանջի խախտման մասին գերատեսչությանը ծանուցելու արդյունքում:

Եվրասիական արտոնագրային օրենսդրության կատարելագործման համար հետաքրքրություն ներկայացնող հետեւյալ տարբերությունները վերաբերում են ֆորմալ փորձաքննության փուլում առանձնացված հայտի ներկայացման ստուգման առանձնահատկություններին:

Առանձնացված հայտերի ներկայացման կարգն ու դրանց նկատմամբ պահանջները ՉժՀ-ում եւ ԵԱԱԿ-ում ընդհանուր առմամբ նման են: Հայտի առանձնացումը հնարավոր է ինչպես հայտ ներկայացնողի նախաձեռնությամբ, այնպես էլ գյուտի միասնության պահանջի խախտման մասին գերատեսչությանը ծանուցելու արդյունքում: Առանձնացված հայտն ունի ներկայացման ամսաթիվ եւ սկզբնական հայտի առաջնության համապատասխան ամսաթիվ՝ օրենսդրությամբ սահմանված պայմանները կատարելիս (ՉժՀ Արտոնագրային

¹ ՉժՀ 12.03.1984 թվականի արտոնագրային օրենքը (2020 թվականի հոկտեմբերի 17-ի փոփոխություններով) // CNIPA. պաշտոնական կայք: URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2022/8/25/art_3039_1.html (դիմելու ամսաթիվը. 25.04.2025):

² ՉժՀ փորձաքննության անցկացման ուղեցույցը 21.12.2023 թվականի խմբագրությամբ (Patent Examination Guidelines 2023, CNIPA Office Order No.78) // ՄԱՀԿ. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/22371> (դիմելու ամսաթիվը. 25.04.2025):

³ Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիային կից արտոնագրային հրահանգ // ԵԱԱԿ. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.eapo.org/wp-content/uploads/2023/12/instr202312-p2.pdf> (դիմելու ամսաթիվը. 25.04.2025):

օրենքի կիրառման կանոնների հոդ. 43 (այսուհետ՝ ՉԺՀ կանոններ)⁴ եւ ԵԱԿ Հրահանգի 49 (6) եւ 42 (5) կանոններ):

Սակայն մեր օրենսդրությունների միջեւ առկա են առանձնացված հայտի ներկայացման ժամկետների տարբերություններ:

ՉԺՀ-ում առանձնացված հայտը կարող է ներկայացվել .

- ոչ ուշ, քան հայտով արտոնագրի տրման մասին արտոնագրային գերատեսչության ծանուցագիրը ստանալու օրվանից երկու ամիս լրանալուց առաջ;
- մերժման մասին որոշման դեպքում՝ մերժման մասին որոշում ստանալու օրվանից երեք ամսվա ընթացքում՝ անկախ նրանից տրվել է վերանայման միջնորդություն (այսինքն առարկություն), թե ոչ;
- արտոնագրի անվավեր ճանաչման վարչական ընթացակարգի շրջանակներում՝ վերանայման մասին որոշում (այսինքն երրորդ անձանց առարկության մասին որոշում) ստանալու օրվանից երեք ամսվա ընթացքում:

ԵԱԿ-ում առանձնացված հայտի ներկայացման ժամկետը արտոնագրի տրման դեպքում երկարացվել է մինչեւ արտոնագրի տրման մասին տեղեկությունների հրապարակման ամսաթիվը; արտոնագրի տրման վերաբերյալ մերժման մասին որոշման դեմ առարկության քննության շրջանակներում՝ մինչեւ առարկության վերաբերյալ վերջնական որոշում ընդունելու օրը; միեւնույն ժամանակ վարչական ընթացակարգով արտոնագրի անվավեր ճանաչման շրջանակներում առանձնացված հայտի ներկայացման ժամկետը սահմանափակված է առարկման արդյունքներով որոշման կայացման ամսաթվով:

Կապված այն բանի հետ, որ առանձնացված հայտերի ներկայացման ժամկետները կարելի է գործնականում հայտատուի կողմից հայտի նյութերում դրա ներկայացման օրվա դրությամբ բացահայտված գյուտերի նկատմամբ իր իրավունքների իրականացման համար, մեր կարծիքով հայտատուի համար առավել բարենպաստ պայմանների ստեղծումը նպատակահարմար մոտեցում է տվյալ հարցի քննարկման համար: Նպատակահարմար է մշակել վարչական ընթացակարգի շրջանակներում ԵԱԿ-ում եվրասիական արտոնագրի տրման դեմ առարկությունների քննարկման համար առանձնացված հայտերի ներկայացման ժամկետների փոփոխման հնարավորությունը:

Հայտատուի համար շատ կարելի է այն արտոնությունը, որը նրան տրամադրվում է գիտական հրապարակման մեջ կամ կոնֆերանսում, կամ միջազգային ցուցահանդեսում գյուտի վաղ բացահայտման դեպքում՝ այսպես կոչված նորույթի արտոնություն, չնայած նրան, որ բազմաթիվ երկրներում, այդ թվում եւ ԵԱԿ, այն կիրառվում է ոչ միայն նորույթի, այլ եւ գյուտարարական մակարդակի գնահատման ժամանակ: Հարցը կայանում է նրանում, թե հենց իր, հայտատուի, ինչպիսի առավել վաղ տեղեկությունների աղբյուրներ չեն ներառվում տեխնիկայի մակարդակի մեջ եւ թելեանտ չեն իր գյուտի արտոնագրառնակությունը գնահատելիս

ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի 22 հոդ. 5-րդ պարբերության դրույթների համաձայն, տեխնիկայի մակարդակ ասելով հասկացվում է այն ամենն ինչ հայտնի է եղել հանրությանը երկրի

ներսում եւ արտասահմանում մինչեւ հայտի ներկայացման ամսաթիվը: Տեխնիկայի մակարդակը ներառում է լուծումներ, որոնք առաջնություն ունեն մինչեւ հայտի ներկայացման ամսաթիվը, եւ որոնք հրապարակված են եղել հայրենական եւ արտասահմանյան հրապարակումներում, բացահայտ օգտագործվել են երկրի ներսում եւ արտասահմանում կամ այլ կերպ եւ հայտնի դարձել հանրությանը մինչեւ հայտի առաջնության ժամկետը: Տեխնիկայի մակարդակում ներառված են նաեւ հայտ ներկայացնելու ամսաթվից հետո հրապարակված հայտերն ու արտոնագրերը:

Համաձայն ԵԱԿ Հրահանգի 3 (1) կանոնի եւ ԵԱԿ գյուտերի համար եվրասիական արտոնագրերի տրման հայտերի կազմման, ներկայացման եւ դիտարկման Կանոնների 5.6 եւ 5.7 կետերի (այսուհետ՝ ԵԱԿ Կանոններ)⁵, տեխնիկայի նախորդ մակարդակը նաեւ ներառում է ցանկացած բացահայտում, որն աշխարհում դարձել է հանրամատչելի գրավոր կամ բանավոր տեսքով, օգտագործման ճանապարհով, կամ այլ ձևով: Տեխնիկայի մակարդակում ներառված են նաեւ եվրասիական հայտերն ու արտոնագրերը, որոնք ունեն ավելի վաղ ներկայացման/առաջնահերթության ամսաթիվ, որոնք հրապարակվել են հայտի ներկայացման ամսաթվից հետո:

Հայտատուի համար շատ կարելի է այն արտոնությունը, որը նրան տրամադրվում է գիտական հրապարակման մեջ կամ կոնֆերանսում, կամ միջազգային ցուցահանդեսում գյուտի վաղ բացահայտման դեպքում՝ այսպես կոչված նորույթի արտոնություն, չնայած նրան, որ բազմաթիվ երկրներում, այդ թվում եւ ԵԱԿ, այն կիրառվում է ոչ միայն նորույթի, այլ եւ գյուտարարական մակարդակի գնահատման ժամանակ:

Երկու իրավասություններում էլ նախատեսված է արտոնյալ ժամանակահատված, որի դեպքում հայտի ներկայացման/առաջնահերթության ամսաթվից առաջ վեց ամսվա ընթացքում հնարավոր է գյուտի բացահայտում⁶ որոշակի հանգամանքներում, եւ դա չի արատավորում գյուտի արտոնագրառնակությունը: Արտոնյալ ժամանակահատվածի ժամկետը

ՉԺՀ-ում եւ ԵԱԿ-ում նույնն է, սակայն, ԵԱԿ-ում տվյալ նորմը ԵԱԿ Հրահանգի 3 (2) կանոնում բավականին ընդհանուր

⁴ 11.12.2023 թվականի ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի կիրառման կանոններ (ուժի մեջ են մտել 20.01.2024 թ.) // ՄԱՀԿ. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/text/309815> (դիմելու ամսաթիվը .25.04.2025

⁵ Գյուտերի համար եվրասիական արտոնագրերի տրման հայտերի կազմման, ներկայացման եւ դիտարկման Կանոններ // ԵԱԿ. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.eapo.org/documents/voprosy-pravovoj-ohrany-izobretenij-pravila-sostavleniya-podachi-irassmotreniya-zayavok-na-vydachu-evrazijskih-patentov-na-izobreteniya/pravila-sostavleniya-podachi-irassmotreniya-evrazijskih-zayavok-v-evrazijskom-patentnom-vedomstve-2014/> (դիմելու ամսաթիվը . 25.04.2025):
⁶ Սուլչկովա Օ. Վ. Մտավոր իրավունքների պաշտպանությունը դեղագործական գործունեության մեջ. ուսումնական ձեռնարկ: Մ. Պրոսպեկտ, 2017: 112 էջ. ISBN 9785-392-21582-9:

բառերով է ձեւակերպված, մինչդեռ ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի 24 հոդվածում ներկայացված է նորույթը չարատավորող հանգամանքների սպառիչ ցուցակ, այն է.

- 1) գյուտը առաջին անգամ բացահայտվել է հանրային շահերից ելնելով, երբ արտակարգ իրավիճակ է առաջացել;
- 2) գյուտը ցուցադրվել է Չինաստանի կառավարության կողմից հովանավորվող կամ ճանաչված միջազգային ցուցահանդեսում;
- 3) գյուտը առաջին անգամ հրապարակվել է գիտական կոնֆերանսի կամ տեխնիկական կոնֆերանսի նյութերում;
- 4) գյուտը բացահայտվել է առանց հայտ ներկայացնողի համաձայնության:

Վերոհիշյալ՝ 2-4 կետերում շարադրված հանգամանքները նախատեսված են եւ ԵԱԱԳ-ում. ցուցահանդեսին բաց ցուցադրության վեցամսյա ժամանակահատվածը քննարկված է Հրահանգի 6 (5) կանոնում, իսկ 3 եւ 4 կետերում ընդգրկվում են Հրահանգի 3 (2) կանոնի ձեւակերպմամբ:

Ինչ վերաբերում է ՉԺՀ (1) հանգամանքին, ապա նման դրության առկայությունն արդարացված է ազգային մակարդակով, սակայն կիրառելի չէ կազմակերպության համար, որի կազմի մեջ մտնում են մի քանի պետություններ, ազգային օրենսդրություններում հասարակական շահերի եւ արտակարգ իրավիճակների հարցերով տարբեր կարգավորումների պատճառով:

Այն հանգամանքների սպառիչ ցանկից, որոնց նկատմամբ կիրառվում է նորույթի արտոնությունը ՉԺՀ-ում, հստակ հետեւում է, որ այս արտոնությունը կիրառելի չէ արտոնագրային փաստաթղթերի համար: ԵԱԱԳ նորմը կիրառվում է նույն կերպ, սակայն դրա բավականին ընդհանրացված ձեւակերպումը թույլ է տալիս երկիմաստ մեկնաբանություն՝ այդ արտոնյալ ժամանակահատվածում հրապարակված արտոնագրային փաստաթղթերի նկատմամբ նորույթի արտոնության կիրառելիության առումով:

ՉԺՀ-ում եւ ԵԱԱԳ-ում նորույթի գնահատման սկզբունքների համեմատությունը ցույց է տալիս, որ երկու իրավասություններում էլ կիրառվում են նորույթի գնահատման նույն մոտեցումները:

Տվյալ հանգամանքների կապակցությամբ անհրաժեշտ է ձևով ԵԱԱՀ Հրահանգի 3 (2) կանոնը՝ օգտագործելով ՉԺՀ որոշ դրույթներ, որպեսզի ավելի ճշգրիտ կարգավորվեն այն հանգամանքները, որոնց նկատմամբ կիրառվում է նորույթի արտոնությունը:

Նորույթի գնահատման սկզբունքները
Նորույթի գնահատման սկզբունքները մանրամասն, կոնկրետ օրինակներով ներկայացված են ՉԺՀ փորձաքննության Ուղեցույցի 3-րդ գլխի 2-րդ մասում:

ԵԱԱԳ-ում նորույթի գնահատման մեթոդաբանությունը շարադրված է ԵԱԱԳ Կանոնների 5.7 կետում եւ գյուտի համար եվրասիական արտոնագրերի տրամադրման փորձաքննության

Ուղեցույցի 9 մասում՝ առ 11 նոյեմբերի 2024թ. (այսուհետ՝ ԵԱԱԳ փորձաքննության Ուղեցույց)՝:

ՉԺՀ-ում եւ ԵԱԱԳ-ում նորույթի գնահատման սկզբունքների համեմատությունը ցույց է տալիս, որ երկու իրավասություններում էլ կիրառվում են նորույթի գնահատման նույն մոտեցումները:

- Մասնավորապես.
- գնահատվում են գյուտի բոլոր հատկանիշները,
 - նորույթը համեմատվում է առանձին բացահայտումների նկատմամբ, այլ ոչ թե դրանց համադրության,
 - միատեսակ է բացահայտումների գնահատման «մասնավոր՝ ընդհանուր» սկզբունքը, երբ տեխնիկայի մակարդակի բացահայտումն ընդհանուր տեսակային հասկացությամբ չի արատավորում մասնավոր հայտարարված դեպքի նորույթը, եւ հակառակը՝ հայտնի մասնավոր դեպքն արատավորում է ընդհանուր բացահայտման նորույթը,
 - միատեսակ է արժեքների դիապազոններով բնութագրվող գյուտերի նորույթի գնահատման սկզբունքը, երբ լայն ինտերվալի հայտնիության դեպքում ճանաչվում է արժեքների ավելի նեղ դիապազոնի կամ կետային արժեքի նորույթը,
 - միատեսակ է արտադրանքի նորույթի գնահատման սկզբունքը, որը բնութագրվում է հատկություններով, պարամետրերով, օգտագործմամբ, պատրաստման, օգտագործման եղանակով, նախապատրաստման մեթոդով եւ այլն (ԵԱԱԳ փորձաքննության Ուղեցույցի 2-րդ մասի 3-րդ գլխի կետ 3.2.5):

Միակ հայտնաբերված տարբերությունը՝ նորույթի գնահատման ժամանակ կիրառվող սովորական միջոցների (օրինակ, հեղույս-պտուտակ) փոխարինման սկզբունքն է, որը ԵԱԱԳ-ում վերաբերվում է համարժեք միջոցներին եւ դիտարկվում է գյուտարարական մակարդակի գնահատման շրջանակներում:

Առավել կարեւոր է կոնկրետ արժեքով կամ արժեքների դիապազոններով բնութագրվող գյուտերի նորույթի գնահատման հարցի ուսումնասիրությունը (ՉԺՀ փորձաքննության Ուղեցույցի 2-րդ մասի 3-րդ գլխի 3-րդ կետ):

Եթե հայտարարված գյուտում առկա են տեխնիկական հատկանիշներ, որոնք սահմանափակված են փոփոխված թվային արժեքներով կամ թվային դիապազոններով, օրինակ՝ չափսի, ջերմաստիճանի, ճնշման, կոմպոզիցիայում բաղադրիչների պարունակության, իսկ մնացած տեխնիկական բնութագրերը նույնն են, ինչ հայտնի տեխնիկական լուծման մեջ, նորույթի գնահատումը հիմնվում է հետեւյալ դրույթների վրա.

1. Եթե հայտնի լուծման մեջ բացահայտված թվային արժեքը կամ թվային դիապազոնը ընկնում են հայտարարված գյուտի թվային դիապազոնի մեջ, դա նշանակում է, որ հայտարարված գյուտը նոր չէ:
2. Եթե հայտնի լուծման թվային դիապազոնը մասամբ վերածածկվում է կամ հայտարարված լուծման թվային դիապազոնի հետ ունի ընդհանուր սահմանային արժեք, դա նշանակում է, որ հայտարարված գյուտը նոր չէ:

⁷ Գյուտի համար եվրասիական արտոնագրերի տրման փորձաքննության Ուղեցույց առ 11 նոյեմբերի 2024թ. // ԵԱԱԳ. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.eapo.org/documents/voprosy-pravovoj-ohrany-izobretenij/rukovodstvo-po-ekspertize-zayavok-navydachu-evrazijskih-patentov-na-izobreteniya/> (դիմելու ամսաթիվը. 25.04.2025):

3. Թվային դիապագոնի հայտնի երկու ծայրակետերը չեն խաթարում դիապագոնի ներսում գտնվող կետային թվային արժեքների նորոյթը:

4. Եթե տեխնիկական բնութագրերի թվային արժեքը կամ թվային դիապագոնը հայտնի թվային դիապագոնի մեջ չի ընկնում եւ հայտնի թվային դիապագոնի հետ առանձին ընդհանուր կետեր չունի, ապա հայտնի փաստաթուղթը հայտարարված գյուտի նորոյթը չի խաթարում:

Այս կատեգորիայի գյուտերի նորոյթի գնահատման մոտեցումները լիովին համապատասխանում են ԵԱԱԳ-ում կիրառվողներին: Միաժամանակ 2ԺԿ փորձաքննության Ուղեցույցի մեջ մանրամասն շարադրված են վերոհիշյալ մոտեցումների կիրառման օրինակները, որոնք նույնպես կարող են ներառվել ԵԱԱԳ փորձաքննության Ուղեցույցի եւ Կանոնների մեջ:

Գյուտարարական մակարդակի գնահատման սկզբունքները

Գյուտարարական մակարդակի որոշումը 2ԺԿ-ում են ԵԱԱԳ-ում տարբերվում է:

ԵԱԱԳ-ում առկա է կարճ սահմանում, որ գյուտն ունի գյուտարարական մակարդակ, եթե մասնագետի համար դա ակնհայտորեն չի բխում տեխնիկայի նախորդ մակարդակից (ԵԱԿ Հրահանգի 3 (1) կանոն):

2ԺԿ-ում գյուտարարական մակարդակը նշանակում է, որ գյուտն ունի էական տարբերակիչ հատկանիշներ եւ առկա տեխնիկայի մակարդակի համեմատ զգալի առաջընթաց է ապահովում:

2ԺԿ փորձաքննության Ուղեցույցի 2-րդ մասի 4-րդ գլխում տրվում են բացատրություններ գյուտարարական մակարդակի բնութագրերի վերաբերյալ:

Էական տարբերակիչ հատկանիշներ

Եթե գյուտն ունի էական տարբերակիչ հատկանիշներ, դա նշանակում է, որ առկա տեխնիկայի մակարդակի համեմատ տեխնիկայի ոլորտի մասնագետի համար գյուտը ակնհայտ չէ: Եթե գյուտը կարող է ստացվել տեխնիկական ոլորտի մասնագետի կողմից միայն տրամաբանական վերլուծության, դատողությունների կամ փորձարկումների միջոցով՝ հիմնված առկա տեխնիկայի մակարդակի վրա, ապա գյուտը ակնհայտ է եւ էական տարբերակիչ հատկանիշներ չունի:

Զգալի առաջընթաց

Գյուտարարական մակարդակի գնահատման ժամանակ համակցված հաշվի է առնվում այն խնդիրը, որին ուղղված է գյուտը, միջոցները, որոնցով լուծվում է խնդիրը, դրանց օգտագործման հայտնիությունը տվյալ տեխնիկական ոլորտում կամ հայտարարված նպատակներում եւ տեխնիկական արդյունքը, որին հասնում են նշանակալի իրականացման ժամանակ:

Չնայած այն հանգամանքին, որ 2ԺԿ-ում գյուտարարական մակարդակի գնահատման բաժանումը կատարվում է երկու կատեգորիայի, ԵԱԱԳ-ում այդ երկու կատեգորիաները հաշվի են առնվում առանց դրանց բաժանման: Մեր կարծիքով, նման մոտեցումը բարդացնում է գյուտարարական մակարդակի գնահատումը՝ առանց նոր առավելություններ բերելու:

Միեւնույն ժամանակ, բավականին հետաքրքիր է դիտարկել, թե ինչպես է 2ԺԿ-ում իրականացվում էական տարբերակիչ հատկանիշների գնահատումը:

Որոշել, արդյոք գյուտը ունի էական տարբերակիչ հատկանիշներ, նշանակում է որոշել, արդյոք հայտարարված գյուտը ակնհայտ է տվյալ տեխնիկական ոլորտի մասնագետների համար՝ նախորդ տեխնիկայի մակարդակի համեմատ:

- 1) որոշել առավել մոտ հայտնի տեխնիկական լուծումը;
- 2) որոշել գյուտի տարբերակիչ հատկանիշները;
- 3) որոշել, արդյոք ակնհայտ է հայտարարված գյուտը տվյալ տեխնիկական ոլորտի մասնագետի համար:

Զգալի առաջընթացի գնահատում

Համարվում է, որ գյուտը ունի օգտակար տեխնիկական արդյունք եւ զգալի առաջընթաց հետեւյալ հանգամանքներում.

- 1) գյուտը ապահովում է ավելի լավ տեխնիկական արդյունք, քան գոյություն ունեցող տեխնոլոգիան, օրինակ՝ դրակի բարելավում, արտադրողականության բարձրացում, էներգախնայողություն, շրջակա միջավայրի աղտոտման կանխարգելում եւ այլն;
- 2) գյուտն իրենից ներկայացնում է տեխնիկական լուծում, որն ունի անհայտ տեխնիկական առանձնահատկություններ, բայց միեւնույն ժամանակ ապահովում է տեխնիկայի մակարդակից հայտնի տեխնիկական արդյունք;
- 3) գյուտն իրենից ներկայացնում է որոշակի նոր տեխնոլոգիայի զարգացում;
- 4) չնայած այն հանգամանքին, որ գյուտը որոշ տեսանկյուններում ունի բացասական ազդեցություն, այն ապահովում է ակնհայտ դրական տեխնիկական արդյունք այլ տեսանկյուններում:

Ինչպես տեսնում ենք, 2ԺԿ-ում եւ ԵԱԱԳ-ում գյուտարարական մակարդակի գնահատման մեթոդաբանությունը (այգորիթմը) նման են եւ ուղղված առավել մոտ անալոգի նկատմամբ տարբերակիչ հատկանիշների հայտնաբերմանը՝ նվաճելի տեխնիկական արդյունքի վրա դրանց ազդեցության ակնհայտության որոշմամբ:

2ԺԿ փորձաքննության Ուղեցույցի 2-րդ մասի 4-րդ գլխում թվարկված են տարբեր տեսակի գյուտեր, որոնք չեն համապատասխանում գյուտարարական մակարդակի պահանջին, բայց լիովին համապատասխանում են ԵԱԱԳ Կանոնների 5.8 կետում եւ ԵԱԱԳ փորձաքննության ուղեցույցի 10-րդ մասում թվարկվածներին (գյուտեր, որոնք վերաբերում են հայտնի մասով փոխարինմանը, մասի բացառմանը, հայտնի հատկությունների միջոցների օգտագործմանը եւ այլն):

Երկու իրավասություններում էլ կիրառվում են նույն լրացուցիչ անուղղակի չափանիշները, որոնք մատնանում են գյուտարարական մակարդակի առկայությունը (երկար ժամանակ գոյություն ունեցող պահանջմունքի բավարարում; լուծվող խնդրի բարդություն; տեխնիկական առաջընթացում էական բարելավումների ներդրում; մասնագետների անվստահության եւ թերահավատության հաղթահարում եւ այլն):

Գյուտարարական մակարդակի գնահատում անսպասելի գյուտերի համար

Ուղեցույցի նույն գլխում նկարագրված են անսպասելի գյուտերի գյուտարարական մակարդակի գնահատման չափանիշները՝ «գյուտեր, որոնք վերաբերում են նեղ տեխնիկական լուծման նպատակաուղղված ընտրությանը: Առանձին գյուտի գյուտարարական մակարդակը գնահատելիս, հիմնական գործոնը, որը պետք է հաշվի առնել, անսպասելի տեխնիկական արդյունքներն են, որոնք առաջանում են ընտրության արդյունքում»:

Ակնհայտ է, որ այսպես կոչված անսպասելի գյուտերը ԵԱԱԳ-ում ընտրողական գյուտերի անալոգներն են, եւ դրանց

գյուտարարական մակարդակի գնահատման չափանիշները համապատասխանում են ԵԱԱԳ-ում օգտագործվողներին:

Գյուտարարական մակարդակի գնահատումն անսպասելի գյուտերի (ընտրողական գյուտերի) համար:

1. Եթե գյուտը ներկայացնում է միայն հայտնի տեխնիկական լուծումների միջուկը, ընտրություն, եւ այդ ընտրված լուծումը չի ապահովում անսպասելի տեխնիկական արդյունքներ, ապա գյուտը չունի գյուտարարական մակարդակ:

2. Եթե գյուտը ենթադրում է կոնկրետ չափերի, ջերմաստիճանային դիապազոնների կամ այլ պարամետրերի ընտրություն հնարավոր եւ սահմանափակ դիապազոնի սահմաններում, եւ այդ ընտրությունը կարող է իրականացվել տվյալ տեխնիկական ոլորտի մասնագետների կողմից սովորական միջոցներով եւ չի հանգեցնում անսպասելի տեխնիկական արդյունքների, ապա գյուտը չունի գյուտարարական մակարդակ:

3. Եթե գյուտը ընտրություն է, որը անմիջականորեն հետևում է տեխնիկայի մակարդակից, ապա գյուտը նույնպես չունի գյուտարարական մակարդակ:

Ակնհայտ է, որ այսպես կոչված անսպասելի գյուտերը ԵԱԱԳ-ում ընտրողական գյուտերի անալոզներն են, եւ դրանց գյուտարարական մակարդակի գնահատման չափանիշները համապատասխանում են ԵԱԱԳ-ում օգտագործվողներին:

4. Եթե գյուտը, ըստ էության, հայտնի տեխնիկական լուծումների միջոց ընտրություն է, եւ ընտրությունն ապահովում է անսպասելի տեխնիկական արդյունքներին հասնելը, ապա գյուտը համապատասխանում է գյուտարարական մակարդակի պայմանին:

Այս կատեգորիայի գյուտերի գյուտարարական մակարդակը գնահատելիս մոտեցումները համապատասխանում են ԵԱԱԳ-ում կիրառվողներին:

Արդյունաբերական կիրառելիության գնահատման սկզբունքները

Համաձայն ԶԺՀ Արտոնագրային օրենքի 22-րդ հոդվածի, գործնական կիրառելիությունը նշանակում է, որ գյուտը կարող է արտադրվել կամ օգտագործվել՝ ապահովելով արդյունավետ արդյունքներ⁸:

ԶԺՀ Ուղեցույցի 5-րդ գլխի, 2-րդ մասում պարզաբանվում է, որ գործնական կիրառելիությունը նշանակում է, որ գյուտը կարող է արտադրվել եւ օգտագործվել արդյունաբերության մեջ,

⁸ Հետազոտություն ԶԺՀ-ում գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրման իրավական եւ գործնական տեսանկյունների վերաբերյալ. գիտահետազոտական աշխատանքի (եզրափակիչ) հաշվետվություն / Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչություն (ԵԱԱԳ), Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ (ԱՄԴԻ); գիտահետազոտական աշխատանքի գիտական ղեկավար Ա. Լ. Ժուրավյով, 2025: 353 էջ:

ընդ որում գյուտը, որի վրա կտրամադրվեն արտոնագրային իրավունքներ, պետք է լուծի որոշակի տեխնիկական խնդիրներ:

Գործնական կիրառելիության պայմանը ըստ մոտեցումների էության համարժեք է «արդյունաբերական կիրառելիություն» հասկացությանը, որը կիրառվում է ԵԱԱԳ-ում եւ իրավասությունների մեծամասնության մեջ: Հետագայում կօգտագործվի «արդյունաբերական կիրառելիություն» հասկացությունը:

Արդյունաբերական կիրառելիության ստուգում

ԶԺՀ-ում, ինչպես նաեւ ԵԱԱԳ-ում, արդյունաբերական կիրառելիությունը գնահատվում է ելնելով ներկայացման ամսաթվին ներկայացված հայտի ընդհանուր տեխնիկական բովանդակությունից, որը բացահայտված է նկարագրության (ներառյալ գծագրերը) եւ գյուտի բանաձևի մեջ, այսինքն՝ չի սահմանափակվում միայն գյուտի բանաձևի բովանդակությամբ⁹:

Տեխնիկական լուծումները, որոնք համապատասխանում են արդյունաբերական կիրառելիությանը, չպետք է խախտեն բնության օրենքները եւ պետք է լինեն վերարտադրելի: Արդյունաբերական կիրառելիության բացակայությունը, որպես կանոն, պայմանավորված է հենց տեխնիկական լուծմանը բնորոշ թերություններով եւ ոչ մի կապ չունի նկարագրության բացահայտման աստիճանի հետ¹⁰:

Գյուտը չի համապատասխանում արդյունաբերական կիրառելիության արտոնագրաունակության պայմանին հետևյալ դեպքերում.

- 1. Գյուտը վերարտադրելի չէ:
- 2. Բնության օրենքների խախտում:
- 3. Արտադրանքները ստեղծված են եզակի բնական պայմանների օգտագործմամբ:
- 4. Գյուտը հիմնված է ծայրահեղ պայմաններում մարդու կամ կենդանու օրգանիզմի ֆիզիոլոգիական պարամետրերի չափման մեթոդների վրա:
- 5. Բացակայում է դրական էֆեկտը (տեխնիկական արդյունքը):

Վերոնշյալից ակնհայտ է, որ ինչպես ԶԺՀ-ում, այնպես էլ ԵԱԱԳ-ում արդյունաբերական կիրառելիության հիմնական պահանջներն են հայտարարված գյուտի վերարտադրելիությունը հայտարարված տեխնիկական արդյունքի ստացման հնարավորությամբ եւ գյուտի իրականացման հնարավորության համար բնության օրենքներին հակասության բացակայությունը:

⁹ Հետազոտություն ԶԺՀ գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրման իրավական եւ գործնական տեսանկյունների վերաբերյալ. գիտահետազոտական աշխատանքի (եզրափակիչ) հաշվետվություն ¹⁰ Նույն տեղում:

Վերոնշյալից ակնհայտ է, որ ինչպես ՉԺՀ-ում, այնպես էլ ԵԱԱԳ-ում արդյունաբերական կիրառելիության հիմնական պահանջներն են հայտարարված գյուտի վերարտադրելիությունը՝ հայտարարված տեխնիկական արդյունքի ստացման հնարավորությամբ եւ գյուտի իրականացման հնարավորության համար բնության օրենքներին հակասության բացակայությունը¹¹:

Նաեւ առկա է հստակ նշում այն մասին, որ արդյունաբերական կիրառելիությունը գնահատվում է հայտի բոլոր նյութերում գյուտի բացահայտման նկատմամբ, այլ ոչ միայն գյուտի բանաձեւի նկատմամբ: ՉԺՀ-ում բացակայում է խիստ կապը գյուտի նշանակության նշման առկայության հետ, որը առկա է ԵԱԱԳ արտոնագրային օրենսդրությունում; արդյունաբերական կիրառելիության պայմանը գնահատվում է ավելի ընդլայնված իմաստով՝ հիմնվելով մասնագետի դատողության վրա՝ հայտարարված գյուտի բազմակի վերարտադրման հնարավորության մասին՝ միեւնոյն տեխնիկական արդյունքը ստանալու համար եւ համապատասխանում է այն մոտեցումներին, որոնք կիրառվում են իրավասությունների մեծ մասում:

Կրկնակի փորձաքննություն (արտոնագրի տրամադրման մերժման որոշման դեմ առարկությունների քննարկում)

Համաձայն ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի 41-րդ հոդվածի, եթե հայտատուն համաձայն չէ արտոնագրի տրամադրման մերժման որոշման հետ, ապա որոշման ստացման օրվանից երեք ամսվա ընթացքում հայտատուն կարող է նախաձեռնել կրկնակի փորձաքննության գործընթաց՝ ներկայացնելով խնդրանք Պետական խորհրդին կից արտոնագրային վարչության դեպարտամենտ՝ համապատասխան տուրք վճարելով կրկնակի փորձաքննության համար:

Գերատեսչության Վարչական դեպարտամենտի կողմից նշանակվում է կոլեգիա՝ կրկնակի փորձաքննություն անցկացնելու համար: Կրկնակի փորձաքննության անցկացման արդյունքում կարող է ընդունվել որոշում արտոնագրի տրամադրման մասին, կամ կարող է հաստատվել մերժման նախնական որոշումը:

Եթե հայտատուն չի բավարարվում կրկնակի փորձաքննության որոշմամբ, ժանուցումը ստանալու օրվանից երեք ամսվա ընթացքում հայտատուն իրավունք ունի հայց ներկայացնել դատարան:

Կրկնակի փորձաքննության ընթացակարգն ու ժամկետները ՉԺՀ-ում համապատասխանում են ԵԱԱԳ-ում արտոնագրի տրամադրման մերժման որոշման դեմ առարկության ներկայացման եւ քննության ընթացակարգին՝ համաձայն Հրահանգի 48 կանոնի եւ Եւրասիական արտոնագրի տրամադրման մերժման որոշման դեմ առարկությունների քննության Կարգի:

ՉԺՀ-ի ընթացակարգի տարբերությունը կայանում է գերատեսչության որոշման բողոքարկման հնարավորության մեջ՝ դատական կարգով վերանայման միջոցով, մինչդեռ ԵԱԱԳ-ում ԵԱԱԳ-ի նախագահի անունով ներկայացված վերաքննության արդյունքում կայացված որոշումը վերջնական է եւ հետագա բողոքարկման ենթակա չէ:

Որպես վեճերի քննության եւրասիական համակարգի կատարելագործման առաջարկ անհրաժեշտ է շարունակել

ՉԺՀ-ի ընթացակարգի տարբերությունը կայանում է գերատեսչության որոշման բողոքարկման հնարավորության մեջ՝ դատական կարգով վերանայման միջոցով, մինչդեռ ԵԱԱԳ-ում ԵԱԱԳ-ի նախագահի անունով ներկայացված վերաքննության արդյունքում կայացված որոշումը վերջնական է եւ հետագա բողոքարկման ենթակա չէ:

աշխատանքը ԵԱԿ երկրների արտոնագրային գերատեսչությունների հետ՝ ստեղծելու միասնական եւրասիական դատական իրավասություն արտոնագրային վեճերի լուծման եւ ԵԱԱԳ որոշումների բողոքարկման համար:

Եզրահանգում

Այսպիսով, հոդվածում անցկացվել է ՉԺՀ եւ եւրասիական արտոնագրային գերատեսչությունում գյուտերի արտոնագրման իրավական եւ գործնական տեսանկյունների համադրական վերլուծություն: Շարադրված են առաջարկություններ, որոնք վերաբերում են եւրասիական արտոնագրային օրենսդրության կատարելագործմանը: Արվել են հետետեսություններ ընտրողական գյուտերի գնահատման միասնական մոտեցումների վերաբերյալ, ինչպես նաեւ շարադրվել են նոր նորմերի մշակման առաջարկություններ դրանք Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիային կից Արտոնագրային հրահանգի եւ գյուտերի համար եւրասիական արտոնագրերի տրամադրման հայտերի կազմման, ներկայացման եւ դիտարկման Կանոններում ներառելու համար: Օրինակ, այնպիսիք, ինչպիսիք եւրասիական արտոնագրային օրենսդրության մեջ սոցիալական էթիկային հակասող օբյեկտների ցանկի ձգտումն է, որոնք որպես գյուտեր ենթակա են բացառման արտոնագրային պահպանության շրջանակներից, կամ այն հանգամանքների ցանկի սահմանումը, որոնք գյուտարարին տրամադրում են գյուտի բացահայտման համար արտոնյալ ժամանակաշրջան՝ գյուտի նորոյթը գնահատելու ընթացքում, ինչպես նաեւ գյուտարարական մակարդակի եւ արդյունաբերական կիրառելիության գնահատման մոտեցումները:

Գրականության ցանկ

1. Ци Чжун. Развитие механизма интеллектуальной собственности в Китае и России: сходство и различия / Ци Чжун // Статистика и экономика. – 2013. – № 4. – С. 119–123.
2. Кузнецов, Ю. Д. Интеллектуальная собственность в научной сфере / Ю. Д. Кузнецов // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. – 2024. – № 3. – С. 55–57.
3. Борзенко, Д. Особенности современной патентной системы в КНР: этапы и факторы формирования, специфика институционализации, стратегические

¹¹ Նույն տեղում:

подходы к развитию / Д. Борзенко, С. Полторацк // Интеллектуальная собственность в Беларуси. – 2024. – № 6 (109). – С. 37–45.

4. Салицкий, А. И. Китай на пути к мировому технологическому лидерству / А. И. Салицкий, Е. А. Салицкая // Вестник Российской академии наук. – 2022. – Т. 92, № 5. – С. 451–457. – DOI 10.31857/S0869587322050085.
5. Анисимцев, Н. В. История и современность становления авторского права и интеллектуальной собственности в КНР / Н. В. Анисимцев // Исторические события в жизни Китая и современность / Российская академия наук; Федеральное автономное государственное учреждение науки «Институт Китая и современной Азии». Выпуск VII. – Москва: Институт Китая и современной Азии Российской академии наук, 2022. – С. 167–187. – DOI 10.48647/IFES.2022.81.29.025.
6. Негуляев, Г. А. О практике стимулирования изобретательства в области зеленых технологий / Г. А. Негуляев // Копирайт (вестник Академии интеллектуальной собственности). – 2023. – № 3. – С. 108–127.
7. Спартак, А. Н. Экономический потенциал и планы развития Китая в контексте российско-китайского сотрудничества / А. Н. Спартак // Российский внешнеэкономический вестник. – 2024. – № 7. – С. 7–25. – DOI 10.24412/2072-8042-2024-7-7-25.
8. Ченцова, Е. П. Особенности инновационного развития страны: опыт Китая / Е. П. Ченцова, М. С. Ченцов // Вопросы инновационной экономики. – 2023. – Т. 13, № 4. – С. 1835–1854. – DOI 10.18334/vinec.13.4.120104.
9. Гуляева, Т. К. Соотношение «права ВТО» и национального права государств-членов / Т. К. Гуляева. – Второе издание, стереотипное. – Москва: Юридический дом «Юстицинформ», 2024. – 228 с. – ISBN 978-5-7205-2010-6.
10. Демидчик, А. А. Интеллектуальные ресурсы как фактор обеспечения технологического суверенитета / А. А. Демидчик // Вестник Белорусского государственного экономического университета. – 2024. – № 3 (164). – С. 35–44.
11. Покровская, А. В. Сравнительный анализ стандарта неочевидности в китайском и американском патентном праве / А. В. Покровская // Актуальные проблемы права интеллектуальной собственности: Сборник докладов межвузовской научно-практической конференции студентов и молодых ученых, Санкт-Петербург, 26 апреля 2021 года. – Санкт-Петербург: ООО «Скифия-принт», 2023. – С. 76–80.
12. Основы формирования современного общего информационно-экспертного пространства в сфере промышленной собственности в Евразийском регионе / Г. П. Ивлиев, А. Л. Журавлев, Д. Ю. Рогожин, О. Н. Дарина. – Москва: Федеральное государственное бюджетное учреждение «Федеральный институт промышленной собственности», 2024. – 344 с. – ISBN 978-5-907602-20-5.
13. Заяц, А. Интеллектуальная собственность – ключевой аспект экономической интеграции Евразийского ре-

гиона / А. Заяц // Интеллектуальная собственность в Беларуси. – 2023. – № 2 (99). – С. 29–33.

14. Аракелова, А. О. Стратегия развития интеллектуальной собственности на евразийском пространстве / А. О. Аракелова // Копирайт (вестник Академии интеллектуальной собственности). – 2023. – № 4. – С. 5–56.
15. Комендантов, С. В. Об основных положениях Соглашения о торгово-экономическом сотрудничестве между ЕАЭС и Китаем / С. В. Комендантов // Электронное сетевое издание «Международный правовой курьер». – 2023. – № 7. – С. 49–53.
16. Шимкович, М. Н. Правовые аспекты государственного регулирования параллельного импорта в Республике Беларусь / М. Н. Шимкович, К. Д. Базайа // Проблемы гражданского права и процесса: Сборник научных статей. – Гродно: Гродненский государственный университет имени Янки Купалы, 2023. – С. 219–229.
17. Майданник, О. В. Правовые аспекты предоставления охраны изобретениям, полезным моделям и промышленным образцам в России и зарубежных странах / О. В. Майданник, М. А. Гапоненко, М. О. Дашкова // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. – 2022. – № 12. – С. 32–46.

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Արտելիա Վիկտորի Զեբան, փորձաքննության վարչության փոխնախագահ՝ Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության քիմիայի եւ բժշկության բաժնի պետ; ACeban@EAPO.ORG
Ելենա Բորիսի Գավրիլովա, Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության որակի մոնիտորինգի Կենտրոնի պետ; EGavrilova@eapo.org
Անաստասիա Ալեքսանդրի Լոմակինա, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ գիտական գործունեության կազմակերպման Կենտրոնի կրտսեր գիտաշխատող (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ալ., շ. 30, մ. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1493-9311>; SPIN-կոդ. 1463-1513; anastasiia.lomakina@rupro.ru

Համահեղինակների հայտարարված ներդրումը

Ա. Վ. Զեբան՝ ՉԺՀ արտոնագրային օրենսդրության (ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի, ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի կիրառման Կանոնների եւ ՉԺՀ արտոնագրային փորձաքննության Ուղեցույցի) եւ ԵԱԱԿ արտոնագրային օրենսդրության (Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիային կից Արտոնագրային հրահանգի, գյուտերի համար եւրասիական արտոնագրերի տրամադրման հայտերի կազմման, ներկայացման եւ դիտարկման Կանոնների եւ գյուտերի համար եւրասիական արտոնագրերի տրամադրման հայտերի փորձաքննության Ուղեցույցի); եւրասիական արտոնագրային համակարգի կատարելագործման վերաբերյալ առաջարկությունների մշակում, հաշվի առնելով ՉԺՀ փորձը:
Ե. Բ. Գավրիլովա՝ ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի եւ Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիային կից Արտոնագրային հրահանգի համադրական վերլուծություն; եւրասիական արտոնագրային համակարգի կատարելագործման վերաբերյալ առաջարկությունների մշակում, հաշվի առնելով ՉԺՀ փորձը:

Ա. Ա. Լոմակինա՝ հետազոտության արդիականության եւ եզակիության հիմնավորում, աշխատանք զիտական արդյունքների հետ, գրականության ցանկի պատրաստում:

References

1. Qing Zhong (2013), Development of intellectual property mechanism in China and Russia: similarities and differences, *Statistics and Economics*, no 4, pp. 119–123.
2. Kuznetsov, Y. D. (2024), «Intellectual property in the scientific field», *Intellectual Property. Industrial Property*, no 3, pp. 55–57.
3. Borzenko, D. and Poltorak, S. (2024), «Features of the modern patent system in China: stages and factors of formation, specifics of institutionalization, strategic approaches to development», *Intellectual property in Belarus*, no 6 (109), pp. 37–45.
4. Salitsky, A. I. and Salitskaya, E. A. (2022), «China on the way to global technological leadership», *Bulletin of the Russian Academy of Sciences*, Vol.92, no. 5, pp. 451–457. – DOI 10.31857/S0869587322050085.
5. Anisimtsev, N. V. (2022), History and modernity of the formation of copyright and intellectual property in China, Historical events in the life of China and modernity, Russian Academy of Sciences; Federal Autonomous State Institution of Science Institute of China and Modern Asia, Institute of China and Modern Asia of the Russian Academy of Sciences, Vol. VII, pp. 167–187. DOI 10.48647/IFES.2022.81.29.025
6. Negulyaev, G. A. (2023), «On the practice of stimulating invention in the field of green technologies», *Copyright (Bulletin of the Academy of Intellectual Property)*, no. 3, pp. 108–127.
7. Spartak, A. N. (2024), «China's economic potential and development plans in the context of Russian-Chinese cooperation», *Russian Foreign Economic Journal*, no. 7, pp. 7–25. DOI 10.24412/2072-8042-2024-7-7-25.
8. Chentsova, E. P. and Chentsov M. S. (2023), «Features of the country's innovative development: China's experience», *Russian journal of innovation economics*, Vol. 13, no. 4, pp. 1835–1854. DOI 10.18334/vinec.13.4.120104.
9. Gulyaeva, T. K. (2024), The relationship of «WTO law» and the national law of the member states, 2nd ed stereotypical, Law House «Justicinform», Moscow, Russia, pp. 228. ISBN 978–5–7205–2010–6.
10. Demidchik, A. A. (2024), «Intellectual resources as a factor of ensuring technological sovereignty», *Belarusian State Economic University Bulletin*, no. 3 (164), pp. 35–44.
11. Pokrovskaya, A.V. (2023), Comparative analysis of the standard of non-obviousness in Chinese and American patent law, Actual problems of intellectual property law: Collection of reports of the interuniversity scientific and practical conference of students and young scientists, April 26 In 2021. Saint Petersburg: Scythia-Print LLC, St. Petersburg, pp. 76–80.
12. Ivliev. G. et al (2024), Fundamentals of the formation of a modern common information and expert space in the field of industrial property in the Eurasian region, Federal State Budgetary Institution «Federal Institute of Industrial Property», Moscow, Russia, pp. 344. ISBN 978-5-907602-20-5.
13. Zayats, A. (2023), «Intellectual property is a key aspect of the economic integration of the Eurasian region», *Intellectual property in Belarus*, no.2 (99), pp. 29–33.
14. Arakelova, A. O. (2023), «Strategy of intellectual property development in the Eurasian space», *Copyright (Bulletin of the Academy of Intellectual Property)*, no. 4, pp. 5–56.
15. Komendantov, S. V. (2023), «On the main provisions of the Agreement on Trade and Economic cooperation between the EAEU and China», *International legal courier*, no. 7, pp. 49–53.
16. Shimkovich, M. N. and Bazaya, K. D. (2023), Legal aspects of state regulation of parallel imports in the Republic of Belarus, Problems of civil law and process: Collection of scientific articles, Yanka Kupala Grodno State University, Grodno, pp. 219–229.
17. Maidannik, O. V., Gaponenko, M. A. and Dashkova, M. O., (2022), «Legal aspects of granting protection to inventions, utility models and industrial designs in Russia and abroad», *Intellectual property. Industrial property*, no. 12, pp. 32–46.

Information about the authors

Aurellia V. Ceban, Deputy Director Examination Department – Director Chemistry and Medicine division of Eurasian patent organization (Moscow, M. Cherkassky lane, 2); aceban@eapo.org

Elena B. Gavrilova, Head of the Quality Monitoring Center of Eurasian Patent Organization (Moscow, M. Cherkassky lane, 2); EGavrilova@eapo.org

Anastasiia A. Lomakina, junior researcher of the Center of Scientific Activity Management of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, building 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1493-9311>; SPIN-code: 1463-1513; anastasiia.lomakina@rupto.ru

Contribution of the authors

A. V. Ceban – comparative analysis of the People's Republic of China legal framework concerning patents (PRC Patent Law, Implementing Regulations of the PRC Patent law and Guidelines for patent examination) and the EAPO's legal framework (Patent Regulations under the Eurasian patent Convention, Rules for filing and examining of Eurasian patent applications and Guidelines for examination of Eurasian patent applications); drafting proposals for the improvement of the Eurasian patent system taking into account the PRC experience.

E. B. Gavrilova – comparative analysis of the Patent Law of the People's Republic of China and the Patent Regulations under the Eurasian patent Convention; drafting proposals for the improvement of the Eurasian patent system taking into account the PRC experience.

A. A. Lomakina – substantiation of the relevance and uniqueness of the research, work with scientific sources, preparation of a list of references.

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interests.

Ընդունվել է խմբագրություն 28.04.2025

Լրամշակվել է գրախոսումից հետո 03.06.2025

Ընդունվել է հրատարակման 06.06.2025

Վերլուծական հոդված

Review

ՌԻՏԴ. 338.24: 504.05: 347.77
EDN <https://elibrary.ru/zcffzx>

ԶԺՀ արտոնագրային համակարգը. նրա զարգացումն եւ գյուտերի ու օգտակար մոդելների արտոնագրման առանձնահատկությունները

Գենադի Անատոլիի Նեգուլյաե, Օլգա Նիկոլայի Դարինա¹
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
¹otd3226@rupto.ru

Անոտացիա. ներկայումս, երբ հատուկ ուշադրություն է դարձվում Ռուսաստանի եւ ԶԺՀ միջեւ նորագույն տեխնոլոգիաների փոխանակմանը, հատկապես արդիական են դառնում գյուտերի եւ օգտակար մոդելների փոխադարձ արտոնագրման խնդիրները: Փորձը ցույց է տալիս, որ փոխադարձ արտոնագրման մակարդակը դեռեւս լիովին չի համապատասխանում երկու երկրների միջեւ տնտեսական եւ տեխնիկական համագործակցության զարգացման տեմպերին: Դրա պատճառներից մեկը ԶԺՀ փորձի անբավարար ուսումնասիրությունն է ԶԺՀ-ի արտոնագրային համակարգի առանձնահատկությունների վերաբերյալ, ինչպես նաեւ ռուս հայտատուների անբավարար տեղեկացված լինելն այս երկրում նշված օբյեկտների արտոնագրման առանձնահատկությունների եւ պահանջների վերաբերյալ: Սրանով է պայմանավորված ԶԺՀ Արտոնագրային օրենքի հիմնական դրույթներն ու նորմերն եւ դրա կիրառման պրակտիկական ավելի խորը ուսումնասիրելու առանձնահատուկ կարեւորությունն ու անհրաժեշտությունը: Ուսումնասիրության նպատակն էր դիտարկել ԶԺՀ արտոնագրային համակարգի ձեւավորման հիմնական փուլերն ու գործոնները, ներառյալ դրա զարգացման պետական աջակցության միջոցները, ինչպես նաեւ արտոնագրային հայտերի ներկայացման խթանումն ու լրացուցիչ իրավական մեխանիզմների ստեղծումը, որոնք ուղղված են գյուտերի եւ օգտակար մոդելների ներդրմանն ու օգտագործմանը: Աշխատանքում օգտագործվել են ֆորմալ-տրամաբանական, համեմատական եւ համակարգային վերլուծության ընդհանուր գիտական մեթոդներ: Աշխատանքի արդյունքը դարձավ հեղինակների կողմից մեծ ծավալի տեղեկատվական նյութի համակարգային եւ համադրական շարադրումը, որը վերաբերում է արտոնագրային հայտերի ներկայացման եւ դիտարկման ընթացակարգերին ու պահանջներին, ինչպես նաեւ հետզհետեւ ընթացակարգերի կատարմանը: Առանձին դիտարկվել են չինական օրենսդրության հատուկ առանձնահատկությունները՝ համեմատած ռուսական նորմերի հետ: Բերվում են որոշ հիմնական առաջարկություններ արտոնագրման առավել օպտիմալ մոտեցումների եւ տարբերակների ընտրության վերաբերյալ: Աշխատանքի արդյունքները կարող են հետաքրքրություն ներկայացնել ինչպես նորմատիվ փաստաթղթերի մշակողների, այնպես էլ արտասահմանյան արտոնագրման կոնկրետ հարցերով զբաղվող անձանց համար:

Բանալի բառեր. ԶԺՀ Արտոնագրային օրենք, պետական աջակցություն, գյուտեր, օգտակար մոդելներ, արտոնագրի տրամադրման հայտի փորձաքննություն, արտոնագրառնակության չափանիշներ, Զինաստանում արտոնագրման առանձնահատկություններ:

Շնորհակալություն. տվյալ հոդվածը արտացոլում է «Հետազոտություն ԶԺՀ գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրման իրավական եւ գործնական տեսանկյունների վերաբերյալ» գիտահետազոտական աշխատանքի արդյունքները, որը կատարվել է հեղինակների կոլեկտիվի՝ Ռուսաստանի Դաշնության արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի (ԱՍԴԻ) եւ Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության (ԵԱԱԳ) աշխատակիցների կողմից¹:

¹ Հետազոտություն ԶԺՀ գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրման իրավական եւ գործնական տեսանկյունների վերաբերյալ. գիտահետազոտական աշխատանքի (եզրափակիչ) հաշվետվություն /Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչություն: ղեկավար՝ Ա. Լ. Ժուրավյով, Մ., 2025: 353

Մեջբերման համար. Նեգուլյաև Գ. Ա., Դարինա Օ. Ն. ՉԺՀ արտոնագրային համակարգը. դրա զարգացումն ու գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրման առանձնահատկությունները // ԱՄԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 4, № 2 (12): էջ. 138–149:

Patent system of the People's Republic of China: its development and features of patenting inventions and utility models

Gennady A. Negulyaev, Olga N. Darina[✉]

Federal Institute of Industrial Property

[✉]otd3226@rupto.ru

Abstract: At present, when special attention was paid to the exchange of the latest technologies between Russia and China, the problems of mutual patenting of inventions and utility models are becoming especially urgent. Practice shows that the level of mutual patenting does not yet fully correspond to the pace of development of economic and technical cooperation between the two countries. One of the reasons for this is the insufficient study of the PRC experience in relation to the specifics of the PRC patent system, as well as the insufficient awareness of Russian applicants about the features and requirements for patenting these objects in this country. This determines the particular relevance and necessity of a more in-depth study of the main provisions and norms of the Patent Law of the PRC and the practice of its application. The purpose of the study was to consider the main stages and factors of the formation of the patent system of the PRC, including measures of state support for its development, as well as stimulation of filing patent applications and the creation of additional legal mechanisms aimed at the implementation and use of inventions and utility models. The work was carried out by using general scientific methods of formal-logical, comparative and systemic analysis. The result of the authors' work was a systematic and comparative presentation of a large volume of information material concerning the procedures and requirements for filing and examination of patent applications, as well as performing post-registration procedures. Specific features of Chinese legislation are considered in particular in comparison with Russian norms. Some basic recommendations for choosing the most optimal approaches and options for patenting are given. The results of the work may be of interest both to developers of regulatory documents and to persons involved in specific issues of foreign patenting.

Keywords: Patent Law of the People's Republic of China, state support, inventions, utility models, examination of a patent application, patentability criteria, features of patenting in China.

For citation: Negulyaev G. A., Darina O. N. Patent system of the People's Republic of China: its development and features of patenting inventions and utility models // Bulletin of Federal Institute of Industrial property. 2025.Vol. 4, No 2 (12): 138–149 (In Russ.).

Acknowledgements: this article reflects the results of the research work «Study of the legal and practical aspects of patenting inventions and utility models in the PRC», conducted by a team of authors from the Federal Institute of Industrial Property (FIPS) and the Eurasian Patent Organization (EAPO).

Ներածություն

Ժամանակակից տնտեսական փոխգործակցության պայմաններում ՉԺՀ Ռուսաստանի համար նորագույն տեխնոլոգիաների փոխանակման առաջատար գործընկերներից մեկն է: Գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրման փոխադարձ հարցերի քննարկումն ձեռնարկատերերի համար արդիական է՝ մեր երկրների տարածքներում իրենց բիզնես շահերի բարձր մակարդակի պահպանությունն ապահովելու մասով:

Գյուտի եւ օգտակար մոդելի համար արտոնագրի ստացման հայտերի ներկայացման տարեկան անսովոր բարձր աճը ՉԺՀ Արտոնագրային գերատեսչությունում (China National Intellectual Property Administration – CNIPA) պայմանավորում է ՉԺՀ նորմատիվ փաստաթղթերի վերլուծության ու Չինաստանում արտոնագրման խթանման պրակտիկայի անցկացման անհրաժեշտությունը՝ Ռուսաստանի Ռաշնությունում լավագույն մեթոդիկաները կիրառելու համար:

Հետազոտության նյութեր եւ մեթոդներ

Չինական օրենսդրության հատուկ առանձնահատկությունների որոշման նպատակին հասնելու համար՝ համեմատած ռուսաստանյան զարգացման եւ իրավական հարաբերությունների կարգավորման նորմերի հետ՝ Ռուսաստանում գյուտերի եւ օգտակար մոդելների պահպանության մասով, որպես հետազոտության մեթոդներ ընտրվել է ընդհանուր գիտական մեթոդների՝ ֆորմալ-տրամաբանական, համեմատական եւ համակարգային վերլուծության, ինչպես նաեւ նորմատիվ եւ այլ ակտերի եւ տեղեկատվության աղբյուրների բովանդակային վերլուծության մեթոդների կիրառումը:

Արտոնագրային համակարգի ընդհանուր բնութագիրը

Վերջին 20 տարիների ընթացքում Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունը (ՉԺՀ) զարմանալի արդյունքների է հասել

Հարկ է ընդգծել, որ ԶԺՀ, լինելով զարգացող երկիր, ըստ ազգային հայտատուներից ստացված հայտերի թվի հարաբերակցության յուրաքանչյուր 100 միլիարդ դոլարի ՀՆԱ նկատմամբ, զբաղեցնում է 2-րդ տեղը աշխարհում՝ զիջելով միայն Կորեայի Հանրապետությանը:

մտավոր սեփականության (ՄՍ) ոլորտում: Սկսած 2015 թվականից ԶԺՀ գյուտերի եւ օգտակար մոդելների գրանցման հայտերի քանակով զբաղեցնում է աշխարհում առաջին տեղը: Ըստ ՄԱԿ-ի վիճակագրական տվյալների, ԶԺՀ 2023 թվականին ըստ գյուտերի գրանցմանը ներկայացված հայտերի (1 677 701 հայտ) եւ օգտակար մոդելների (3 061 373 հայտ) թվի զգալիորեն առաջ է անցել այնպիսի երկրներից, ինչպիսիք են ԱՄՆ (602 498 գյուտի հայտ), Ճապոնիան (300 133 հայտ) եւ Կորեայի Հանրապետությունը (243 310 գյուտի հայտ)²: ՌԴ այս ցուցանիշով զբաղեցնում է համապատասխանաբար 11-րդ տեղը (26 692 հայտ)³:

2024 թվականին ԶԺՀ առաջատար է նաեւ PCT միջազգային հայտերի թվով՝ 70 160 PCT հայտ (2023 թվականին՝ 69 512): Համեմատած ԶԺՀ հետ ԱՄՆ հայտատուների կողմից ներկայացված միջազգային հայտերի թվը, որոնք մինչ այդ զբաղեցնում էին առաջին տեղը տվյալ ցուցանիշով, 2024 թվականին կազմել է 55 618 (2023 թվականին՝ 54 087 PCT հայտ)⁴:

Հարկ է ընդգծել, որ ԶԺՀ, լինելով զարգացող երկիր, ըստ ազգային հայտատուներից ստացված հայտերի թվի հարաբերակցության յուրաքանչյուր 100 միլիարդ դոլարի ՀՆԱ նկատմամբ, զբաղեցնում է 2-րդ տեղը աշխարհում՝ զիջելով միայն Կորեայի Հանրապետությանը: (ՌԴ զբաղեցնում է 19-րդ տեղը):

Ճիշտ է, արտասահմանյան արտոնագրման ակտիվությունը չինացի հայտատուների կողմից համեմատած այլ արդյունաբերական զարգացած երկրների հայտատուների հետ դեռեւս համեմատաբար բարձր չէ (130 145 հայտ), մինչդեռ ԱՄՆ-ում այն կազմում է 242 936 հայտ, իսկ Ճապոնիայում՝ 188 773 հայտ: 2024 թվականին չինացի հայտատուների կողմից ներկայացված հայտերի ամենամեծ քանակը ներկայացվել է Հնդկաստան (4015), Ավստրալիա (2452) եւ ԵՄ երկրներ (20 782): Զինաստանի հայտատուների կողմից 2024 թվականին ՌԴ-ում ներկայացված հայտերի թվը կազմել է 1242 (որոնցից 119՝ ազգային ընթացակարգով եւ 1123՝ PCT ընթացակարգով): Ռուսաստանի հայտատուների կողմից ԶԺՀ-ում ներկայացված հայտերի թվը կազմել է մոտ 200: Ակնհայտ է, որ այս ցուցանիշները լիովին չեն համապատասխանում ԶԺՀ-ի Ռուսաստանի Դաշնության միջեւ գիտատեխնիկական համագործակցության մակարդակին,

հատկապես հաշվի առնելով վերջին տարիներին դրա արագացող զարգացումը:

Վերոնշյալ ցուցանիշների հետ կապված առանձնահատուկ հետաքրքրություն է ներկայացնում այն գործոնների վերլուծությունը, որոնք նպաստել են ԶԺՀ արտոնագրային համակարգի նման արագ զարգացմանը:

Նախ, պետք է ընդգծել, որ ի սկզբանե ԶԺՀ ակտիվ ջանքեր է գործադրել միջազգային ՄՍ համակարգ մուտք գործելու համար: Այս նպատակով ԶԺՀ 1984 թվականին Արտոնագրային օրենքի ընդունումից հետո, իր օրենսդրությունը միջազգային նորմերին համապատասխանեցնելու նպատակով միացավ մի շարք կարեւոր միջազգային համաձայնագրերի, օրինակ՝ Արդյունաբերական սեփականության պահպանության մասին Փարիզյան կոնվենցիային (1985 թվական); Արտոնագրային համագործակցության մասին պայմանագրին (PCT) (1994 թվական), որը ուղղված է հայտերի ներկայացման եւ փորձաքննության անցկացման միասնական ընթացակարգեր սահմանելուն: 2001 թվականից Զինաստանը միացավ Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության ու, համապատասխանաբար, դարձավ մտավոր սեփականության իրավունքների՝ առեւտրին առնչվող տեսանկյունների մասին համաձայնագրի (TRIPS) մասնակից պետություն, ինչն ապահովեց նշված կազմակերպության իրավական ակտերի գործողությունը Զինաստանի տարածքում, այդ թվում՝ մտավոր իրավունքների պահպանության ոլորտում [1]:

Նշված միջազգային համաձայնագրերին մասնակցությունը պահանջում էր արտոնագրային օրենքում բազմիցս համապատասխան փոփոխություններ եւ շտկումներ կատարել (1992, 2000 եւ 2009 թվականներին): 2021 թվականի հունիսի 1-ից ուժի մեջ է մտել չորրորդ փոփոխությունը⁵, որը կոչված էր ապահովելու արտոնագրատերերի օրինական իրավունքների եւ շահերի ավելի հուսալի պաշտպանություն եւ գյուտարարական ակտիվության բարձրացում:

Երկրորդը, ՄՍ ոլորտում վերը նշված արդյունքների հասնելուն նպաստել է գյուտարարության խթանման ոլորտում ռացիոնալ եւ կշռադատված պետական քաղաքականությունը, մասնավորապես.

- 1) տնտեսապես հիմնավորված եւ ընտրովի կերպով կիրառվող սեփական արդյունաբերության եւ ձեռնարկությունների պրոտեկցիոնիզմի միջոցների օգտագործումն արեւմտյան կապիտալի հանդեպ,
- 2) օտարերկրյա գիտելիքների եւ տեխնոլոգիաների լայն ներգրավումը երկիր,
- 3) աճող կապերի եւ համագործակցության հաստատումն առաջատար արեւմտյան տեխնոլոգիական ընկերությունների եւ համալսարանների հետ,
- 4) երկրում հատուկ մրցակցության առկայությունը, որը բնորոշ է ներքին չինական շուկային [2]:

Այսպես, պրոտեկցիոնիզմի միջոցները (առաջին գործոն), որոնք պետք է պաշտպանեն չինական ընկերությունները արտասահմանյան մրցակցությունից, հիմնականում կիրառվել են վերջերս ստեղծված ընկերությունների եւ ստարտափների նկատմամբ: Հիմնարար եւ կիրառական հետազոտություններով զբաղվող կազմակերպությունների, ինչպես նաեւ պետական ֆինանսավորմամբ ձեռնարկությունների նկատմամբ

² Intellectual property statistical country profile 2025. China // WIPO. կայք: URL: <https://www.wipo.int/edocs/statistics-country-profile/en/cn.pdf> (ղիմելու ամսաթիվը. 21.04.2025):

³ WIPO IP Statistics Data Center, մայիս 2025թ. // WIPO. կայք: URL: <https://www3.wipo.int/ipstats/key-search/search-result?type=KEY&key=221> (ղիմելու ամսաթիվը. 28.04.2025):

⁴ IP FACTS AND FIGURES, մայիս 2025թ. // WIPO. կայք: URL: <https://www.wipo.int/en/ipfactsandfigures/patents> (ղիմելու ամսաթիվը. 28.04.2025):

⁵ Patent Law of the People's Republic of China, Updated: Oct 13, 2022 // CNIPA. կայք: URL: <https://english.cnipa.gov.cn/col/col3068/index.html> (ղիմելու ամսաթիվը. 28.04.2025):

պրոտեկցիոնիզմը կիրառվում էր ընտրողաբար: Երկրորդ գործոնի ազդեցությունը (օտարերկրյա գիտելիքների եւ տեխնոլոգիաների ներգրավումը երկիր) ուղղված էր նախկինում արտագաղթած հայտնի չինացի գիտնականների վերադարձի խթանմանը, չինացի մասնագետների արտասահմանում վերապատրաստման կազմակերպմանը, ինչպես նաեւ ուղեղների արտահոսքի կանխարգելման միջոցներին: Բացի այդ, այս գործոնը արտահայտվում է այսպես կոչված «ստիպողական» միջոցների կիրառմամբ՝ չինական գործընկերներին արեւմտյան տեխնոլոգիաների փոխանցման համար, երբ արեւմտյան ընկերությունները, որոնք ցանկանում են օգտվել արտոնյալ արտադրության պայմաններից, համագործակցության պայմանագրեր ստորագրելիս ստիպված են համաձայնել համապատասխան տեխնոլոգիաների փոխանցմանը: Երրորդ գործոնի ազդեցությունը (կապեր եւ համագործակցություն առաջատար արեւմտյան տեխնոլոգիական ընկերությունների եւ համալսարանների հետ) դրսեւորվում է չինական ընկերությունների ակտիվ մասնակցությամբ արեւմտյան գործընկերների հետազոտական մշակումներում: Միեւնույն ժամանակ, նման համագործակցության շրջանակներում շատ հաճախ ձեռք է բերվում համաձայնություն արեւմտյան գործընկերների առաջադեմ տեխնոլոգիաների ձեռքբերման վերաբերյալ: Ժամանակին նման մոտեցումը հատկապես բնորոշ էր էլեկտրոնային արդյունաբերության ոլորտում գործող ընկերություններին, ինչպիսիք են Oppo, Vivo եւ Xiaomi [3]

Վերջապես, վերջին գործոնը (հատուկ ներքին մրցակցություն) ունի առանձնահատուկ նշանակություն, քանի որ ԶԺՀ-ում խառը սեփականության պայմաններում (պետական եւ մասնավոր) մասնավոր ընկերությունները ստիպված են մրցակցել ոչ այնքան հավասար պայմաններում նմանատիպ պետական ձեռնարկությունների հետ, որոնք գործում են ամբողջական պետական ֆինանսավորմամբ, ներառյալ նրանց տեխնիկական զինումն ու սարքավորումների արտոնյալ տրամադրումը: Որպես նման խթանող մրցակցության օրինակ կարելի է բերել ծրագրային ապահովման ոլորտի ընկերությունների օրինակը. այս ոլորտի հինգ խոշորագույն ընկերություններից չորսը՝ Huawei, JD.com, Alibaba եւ Tencent, մասնավոր են եւ ստիպված են մրցակցել ոչ միայն միմյանց հետ, այլեւ պետական China Mobile ընկերության հետ:

Այս գործոնների հետ միասին, ԶԺՀ կառավարության կողմից նաեւ գործնական միջոցներ են ձեռնարկվել՝ բնակչության գյուտարարական ակտիվությունը բարձրացնելու ուղղությամբ:

Այս առումով պետք է նշել տարբեր մոտեցումների կիրառումը: Այսպես, հենց սկզբում պետական քաղաքականության կենտրոնում ՄՍ ոլորտում երկար ժամանակ (2000 թվականից մինչեւ 2020 թվականը) որպես նորարարությունների գնահատման հիմնական ցուցանիշ դիտարկվում էր տրվող արտոնագրերի թվի աճը: Այս մոտեցման շրջանակներում օգտագործվել են տարբեր խթաններ՝ ազգային հայտատուներին, հատկապես գիտահետազոտական ընկերություններին եւ ինստիտուտներին խրախուսելու համար, որոնց նպատակն էր ստեղծել եւ օգտագործել ավելի շատ թվով արտոնագրեր: Միեւնույն ժամանակ, պետական աջակցության հիմնական եւ առավել պարզ միջոցը դառնում էր ուղղակի սուբսիդիաների տրամադրումը, որոնք նախատեսված էին արտոնագրային հայտերի ներկայացման, դրանց գործավարության եւ ստացված արտոնագրային իրավունքներն ուժի մեջ պահպանելու ծախսերը փոխհատուցելու համար [4]: Նման մոտեցումը, դրական

2021 թվականին ընդունվել է նոր ռազմավարություն ՄՍ ոլորտում, որը նախատեսում է անցում «արտոնագրային հայտերի քանակից տրվող արտոնագրերի որակին» եւ խթանել մտավոր գործունեության արդյունքի ներդրումը՝ ներկայացված արտոնագրային հայտերի քանակը խթանելու փոխարեն:

արդյունքների հետ մեկտեղ, խթանեց ձեռնարկություններին հիմնարար հետազոտությունների եւ խորը ԳՀՓԿԱ-ի փոխարեն ստեղծել «իմիտացիոն նորարարություններ»⁶, ներկայացնել հայտեր աննշան տեխնիկական բարելավումների համար [5]:

Ստեղծված իրավիճակը շտկելու համար 2021 թվականին ընդունվել է նոր ռազմավարություն ՄՍ ոլորտում, որը նախատեսում է անցում «արտոնագրային հայտերի քանակից տրվող արտոնագրերի որակին» եւ խթանել մտավոր գործունեության արդյունքի (ՄԳԱ) ներդրումը՝ ներկայացված արտոնագրային հայտերի քանակը խթանելու փոխարեն [6]:

Նոր քաղաքականության իրականացման համար փոփոխվեց սուբսիդավորման կարգը, ներդրվեցին սուբսիդիաների նոր տեսակներ եւ բարձրացվեց սուբսիդիաներ ստացողների հասցեականությունը:

Պետության կողմից սուբսիդավորվող նորարարությունների առաջխաղացման համար, առաջարկվել է ներդնել հետսուբսիդային եւ հետզնահատման ծրագրերի մեխանիզմ՝ միաժամանակ կրճատելով կամ նույնիսկ դադարեցնելով պետական միջամտությունը ձեռնարկությունների նորարարությունների պլանավորման եւ անցկացման մեջ: Սկսած 2025 թվականից ԶԺՀ-ում վերջնականապես ներդրվել է արտոնագրային աջակցության նոր ձեւ՝ «հետզնահատման սուբսիդիա» (post-grant subsidy), որը հայտատուն կարող է ստանալ միայն իրեն արտոնագրի տրամադրումից հետո, ընդ որում սուբսիդիայի ծավալը չպետք է գերազանցի արտոնագրման գործընթացում վճարված պաշտոնական վճարների 50% եւ չի կարող տարածվել միջնորդական ծառայությունների վճարման վրա: Սուբսիդիաների տրամադրման հասցեականությունը բարձրացնելու համար առաջարկվել է սուբսիդիաները տարածել առաջին հերթին այն գյուտերի վրա, որոնք վերաբերում են Զինաստանի բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության ճյուղերին կամ նոր ճյուղերին, որոնք ունեն ռազմավարական նշանակություն, օրինակ՝ էներգախնայողություն եւ շրջակա միջավայրի պաշտպանություն, նոր նյութեր, դեղագործություն եւ բժշկական սարքավորումներ, ավիացիա եւ աերո-տիեզերական արդյունաբերություն, տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ, հեռահաղորդակցություն կամ առաջադեմ սարքավորումների արտադրություն եւ այլն:

Հայտնագործությունների բացահայտման համար, որոնց նկատմամբ առաջարկվում է առաջին հերթին տրամադրել պետական ֆինանսական աջակցություն, CNIPA-ն ներմուծել է

⁶ Winger of Schwegman, Lundberg A. and Woessner, P.A. (2022), «The 2022 Annual Report of the China National Intellectual Property Administration China IP Law», available at: <https://natlawreview.com/article/2022-annual-report-china-national-intellectual-property-administration-955000-patent/> (Accessed 29 April 2025).

«առանձնապես արժեքավոր հայտնագործություններ» (high-value inventions) հասկացությունը: Նման գյուտերը պետք է բավարարեն հետևյալ չափանիշներից որեւէ մեկին.

- 1) վերաբերվել կամ արտոնագրված լինել ռազմավարական կարևոր ոլորտներում,
- 2) իրենց արտոնագրային ընտանիքի կազմում ունենալ օտարերկրյա արտոնագրեր,
- 3) օգտագործման մեջ լինել՝ 10 տարուց ավելի,
- 4) արժեքով գերազանցել արտոնագրատերերի գրավի ֆինանսավորման գումարը,
- 5) վերաբերվել այն մշակումներին, որոնց համար հեղինակները ստացել են գիտության եւ տեխնիկայի պետական մրցանակներ կամ պետական արտոնագրային մրցանակներ:

Մեկ այլ արդյունավետ ֆինանսական աջակցության ձև, որը ուղղված է Չինաստանում նորարարությունների խթանմանը, նախատեսում է հարկային արտոնությունների տրամադրում [7]: Ամենից բնորոշ օրինակն է նախընտրական հարկային քաղաքականությունը, որը իրականացվում է այն ընկերությունների նկատմամբ, որոնք ձեռք են բերել բարձր եւ նոր տեխնոլոգիաների ձեռնարկությունների (High and New Technology Enterprise, HNTE) կարգավիճակ: Որպես HNTE (բարձր եւ նոր տեխնոլոգիաների ձեռնարկություն) որակավորվող ընկերությունը կարող է օգտվել շահույթի կորպորատիվ հարկի (corporate income tax-CIT) նվազեցված 15% դրույքաչափից (համեմատած սովորական 25% դրույքաչափի հետ) եւ վնասների փոխհատուցումը տեղափոխել մինչեւ 10 տարի, ինչպես նաեւ ստանալ լրացուցիչ սուբսիդիաներ, ինչպիսիք են ԳՀՓԿԱ կամ ներդրումների սուբսիդիաները, առեւարային բանկերի մրցումակ վարկերն ու զանձումներից այլ պահումներ:

Ձեռնարկության որակավորումը որպես HNTE իրականացվում է Գիտության եւ տեխնոլոգիաների նախարարության կամ նրա տարածաշրջանային մասնաճյուղի կողմից: HNTE որակավորման հիմնական պահանջներից կարելի է նշել հետևյալը. ձեռնարկությունը պետք է գործի այն ոլորտներում, որոնք սահմանված են որպես բարձր եւ նոր տեխնոլոգիաների ոլորտներ, անձնակազմի կազմը պետք է կազմի առնվազն 30% բուհերի եւ քոլեջների շրջանավարտներ, որոնցից 10% աշխատակիցներ զբաղված լինեն ԳՀՓԿԱ-ում, ընդ որում՝ ընդհանուր եկամուտի 3–6% պետք է ներդրվի ԳՀՓԿԱ-ում, ԳՀՓԿԱ-ի ծախսերի 60% պետք է օգտագործվի Չինաստանի ներսում, իսկ եկամուտի 60% պետք է ստացվի բարձր տեխնոլոգիական արտադրանքների եւ ծառայությունների իրացումից:

Կենտրոնական զանձապետարանը, արտասահմանյան արտոնագրավորման խթանման հայեցակարգի իրականացման համար, ստեղծել է հատուկ հիմնադրամ՝ արտասահմանում չինական կազմակերպությունների կողմից ներկայացված արտոնագրերի նպատակային սուբսիդավորման համար: Տվյալ հիմնադրամի սուբսիդիաներ իրավունք ունեն ստանալու՝ փոքր եւ միջին ձեռնարկությունները, պետական հաստատություններն ու գիտահետազոտական ինստիտուտները: Ձեռնարկությունների որպես ՓՍԶ (փոքր եւ միջին ձեռնարկություններ) որակավորման դրույթները սահմանված են համապատասխան ազգային դասակարգման ստանդարտում:

Սուբսիդիան տրամադրվում է երկու փուլով՝ համապատասխանաբար օտարերկրյա արտոնագրային հայտերի հրապարակումից հետո, պայմանով, որ հայտը ունի նորոյթ, գյուտարարական մակարդակ եւ արդյունաբերական

Կենտրոնական զանձապետարանը, արտասահմանյան արտոնագրավորման խթանման հայեցակարգի իրականացման համար, ստեղծել է հատուկ հիմնադրամ՝ արտասահմանում չինական կազմակերպությունների կողմից ներկայացված արտոնագրերի նպատակային սուբսիդավորման համար: Տվյալ հիմնադրամի սուբսիդիաներ իրավունք ունեն ստանալու՝ փոքր եւ միջին ձեռնարկությունները, պետական հաստատություններն ու գիտահետազոտական ինստիտուտները:

կիրառելիություն, եւ օտարերկրյա արտոնագրի տրամադրումից հետո, պայմանով, որ արտոնագիրը ունի կայուն իրավական կարգավիճակ:

Թարմացված Չինաստանի արտոնագրային քաղաքականությունը նախատեսում է տարբեր տեսակի ֆինանսական խրախուսանքներ բարձր որակի արտոնագրեր ստեղծողների համար, որոնք վճարվում են գավառների եւ կենտրոնական ենթակայության քաղաքների մակարդակով: Այդ նպատակների համար CNIPA-ն ԶԺՀ ֆինանսների նախարարության հետ համատեղ 2022-2024 թվականներին իրականացրել է «Մեկնարկային ֆինանսական աջակցություն» ծրագիրը՝ խթանելու տարածաշրջանների նորարարական ակտիվությունն ու մտավոր գործունեության արդյունքի առեւտրայնացումը: 2022 թվականին ֆինանսավորման ծավալը կազմել է 50 միլիոն յուան (545 միլիոն ռուբլի), 2023 թվականին այն կրկնապատկվել է առավել նշանակալի արդյունքներ ունեցող սուբյեկտների համար (100 միլիոն յուան, կամ 1,1 միլիարդ ռուբլի):

Գյուտարարների խթանման նոր ֆինանսական մեխանիզմը նախատեսում է շահույթներում գյուտարարների մասնակցության տարբեր օրենսդրական ձեւերի օգտագործում, ինչպիսիք են բաժնետոմսերը, բաժնետոմսերի օպցիոններն ու դիվիդենդները [8]: Այս դրույթը թույլ է տալիս նաեւ գործատուներին ավելի ձկուն եւ խելամիտ բաշխել նորարարություններից ստացված շահույթը գյուտարարների պարգեւատրման համար, ինչը իր հերթին խթանում է նորարարություններն ու նպաստում արտոնագրերի առեւտրայնացմանը, ներդրմանն ու կիրառմանը:

Եթե գործատուն օգտագործում է գյուտը մտավոր սեփականության օբյեկտի նկատմամբ իրավունքի գործողության ընթացքում, գյուտարարը իրավունք ունի ստանալ գործատուի շահույթի առնվազն 2,0%, որը ստացվել է գյուտի կամ օգտակար մոդելի արտոնագրի օգտագործման արդյունքում:

Խթանման նոր քաղաքականության անցնելու համար 2021 թվականին ԶԺՀ արտոնագրային օրենսդրության մեջ ընդունվել են համապատասխան փոփոխություններ եւ լրացումներ, որոնք ուղղված են չինական համակարգի խնդիրների լուծմանն ու, որոնք վերաբերում են արտոնագրային հայտերի ցածր որակին, արտադրությունում արտոնագրերի կիրառման թույլ պրակտիկային, ինչպես նաեւ մտավոր իրավունքների պահպանման եւ պաշտպանության անբավարար վիճակին [9]:

Գյուտերի եւ օգտակար մոդելների առեւտրայնացման օժանդակման նպատակով, Օրենքում նոր փոփոխությունները նախատեսում են բաց լիցենզիայի մեխանիզմի ներդրում, որի շրջանակներում արտոնագրի հեղինակը կարող է փոխանցել օգտագործման իրավունքներն անսահմանափակ թվով անձանց՝ ինքնուրույն որոշելով վճարումների չափերը: Բաց լիցենզիայի մեխանիզմը տարբերվում է ապակենտրոնացված կառավարման սկզբունքով: Լիցենզիայի իրավունքները գրանցում է ոչ թե ՉԺՀ Պետխորհրդի վարչական ղեկարտամենտը (ինչպես նախկինում էր), այլ ՉԺՀ գավառների եւ կենտրոնական ենթակայության քաղաքների արտոնագրային գերատեսչությունների պրոֆիլային բաժինները: Այս բաժինները նաեւ, արտոնագրատերերի կողմից նախաձեռնված բաց լիցենզիաներին, ապահովում են արագ առաջխաղացումը շուկա՝ սպասարկման ինտերնետ հարթակների միջոցով:

Արտոնագրային խախտումների նկատմամբ վերահսկողությունը ուժեղացնելու նպատակով Արտոնագրային օրենքում վերջին փոփոխությունների շրջանակներում ներդրվել է հատուկ գլուխ, որը նախատեսում է տուգանքներ արտոնագրային իրավունքների խախտման հետեւանքով պատճառված վնասների համար:

Արտոնագրային խախտումների նկատմամբ վերահսկողությունը ուժեղացնելու նպատակով Արտոնագրային օրենքում վերջին փոփոխությունների շրջանակներում ներդրվել է հատուկ գլուխ, որը նախատեսում է տուգանքներ արտոնագրային իրավունքների խախտման հետեւանքով պատճառված վնասների համար: Իրավատիրոջը պատճառված փաստացի վնասի համար նախատեսված են հետեւյալ փոխհատուցման տեսակները. փոխհատուցում խախտողի անօրինական շահույթի (հարստացման) համար, փոխհատուցում՝ լիցենզիոն վճարի ողջամիտ բազմապատիկ ավելացման չափով, եւ, երբ անհնար է որոշել փաստացի փոխհատուցումը արտոնագրային իրավունքների խախտման դեպքում, նշանակվում է օրենքով սահմանված փոխհատուցում (օրենսդրական փոխհատուցում):

Սկսած 2024 թվականի հունվարի 1-ից, Արտոնագրային օրենքում ներդրվել են լրացուցիչ փոփոխություններ, որոնք ընդլայնում են անհատական գյուտարարների նյութական խթանման հնարավորությունները, որոնք վերաբերում են ծառայողական գյուտերի ստեղծմանն ու օգտագործմանը: Համաձայն կատարված փոփոխությունների, ծառայողական գյուտի սեփականության իրավունքն այժմ լռելյայն չի պատկանում իրավաբանական անձին, մինչեւ աշխատակիցը չկնքի պայմանագիր, որտեղ հստակ նախատեսված կլինի նրա իրավունքների փոխանցումը⁷:

Բացի այդ, եթե գյուտը ստեղծվել է ոչ գյուտարարի կամ հեղինակի ծառայողական առաջադրանքների կատարման արդյունքում, այսինքն՝ դրա ստեղծումը չի մտնում աշխատակցի սովորական ամենօրյա պարտականությունների մեջ, գյուտի սեփականության իրավունքն այլեւս պարտադիր կերպով չի պատկանելու իրավաբանական անձին, նույնիսկ եթե ՄՍ օբյեկտների ստեղծման ժամանակ օգտագործվել են ձեռնարկության նյութերն ու տեխնիկական միջոցները:

Աշխատակիցների խրախուսման եւ պարգևատրման վերաբերյալ այլ բան նախատեսող պայմանագրի բացակայության դեպքում գործատուն կարող է պարտադրվել յուրաքանչյուր գյուտարար աշխատակցին վճարել խրախուսում՝ ոչ պակաս քան համապատասխան պաշտոն զբաղեցնող աշխատակիցների երկու միջին ամսական աշխատավարձը, եթե խոսքը գնում է գյուտի արտոնագրի մասին, եւ ոչ պակաս քան մեկ միջին ամսական աշխատավարձ՝ մտավոր սեփականության օբյեկտների նկատմամբ այլ իրավունքների դեպքում [10]:

ՉԺՀ-ում գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրային պահպանության հատուկ առանձնահատկությունների մասին

ՉԺՀ տարածքում իրավական պահպանության ենթակա են, միջազգային արտոնագրային իրավունքով նախատեսված, բոլոր հիմնական մտավոր սեփականության օբյեկտները, այսինքն՝ գյուտերը, օգտակար մոդելներն ու արդյունաբերական նմուշները: Այնուամենայնիվ, ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքում այս օբյեկտների սահմանումը, ընդհանուր առմամբ համընկնելով միջազգային պրակտիկայում ընդունված ըմբռնման հետ, որոշ չափով տարբերվում է այլ երկրների, այդ թվում՝ Ռուսաստանի օրենսդրության մեջ օգտագործվող սահմանումներից: Այսպես, համաձայն ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի 2-րդ հոդվածի՝ որպես գյուտ հասկացվում է «նոր տեխնիկական լուծում, որը վերաբերում է արտադրանքին, եղանակին կամ արտադրանքի կամ եղանակի կատարելագործմանը», այսինքն՝ այս հասկացության սահմանման մեջ ներառված է լրացուցիչ հատկանիշ՝ «արտադրանքի կամ եղանակի կատարելագործում»: Բացի այդ, ծրագրային ապահովումը, որը սովորաբար ստանում է պահպանություն առանց լրացուցիչ գրանցման՝ հեղինակային իրավունքների իրականացման համար նախատեսված կանոններով, ՉԺՀ-ում կարող է նաեւ արտոնագրվել որպես գյուտ, եթե հայտարարվի համատեղ ապարատային մասի կամ որոշակի սարքի հետ, որտեղ այն իրականացվում է:

ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքը պարունակում է նաեւ օգտակար մոդելի ընդլայնված հասկացությունը, որը սահմանվում է որպես «նոր տեխնիկական լուծում, որը վերաբերում է ձեւին, կառուցվածքին կամ այս երկու տարրերի համակցությանը, կամ արտադրանքին, որը պիտանի է գործնական օգտագործման համար»: Ըստ այս սահմանման՝ Չինաստանում, ի տարբերություն ՌԴ օրենսդրության պահանջների, որպես օգտակար մոդել հնարավոր է ցանկացած նոր տեխնիկական լուծման պահպանությունը, որը վերաբերում է արտադրանքի ձեւին կամ կառուցվածքին կամ այս հատկությունների համակցությանը, պայմանով, որ այն արդյունաբերորեն կիրառելի է:

Ի տարբերություն «արդյունաբերական նմուշ» հասկացության, օգտակար մոդելի սահմանման մեջ «ձեւի» եւ «կառուցվածքի» հատկանիշների առկայությունը նախատեսում է դրանց օգտագործման պահանջը որոշակի գործնական նշանակությամբ, մինչդեռ «արդյունաբերական նմուշ» հասկացության մեջ դրանց

⁷ China's National Intellectual Property Administration Releases Amended Patent Examination Guidelines – Introduces Inventiveness Examination of Utility Models // China IP law. կայք: URL: <https://www.chinaiplawupdate.com/2023/12/chinas-national-intellectual-property-administration-releases-amended-patent-examination-guidelines-introduces-inventiveness-examination-of-utility-models> (դիմելու ամսաթիվը. 05.05.2025):

նշանակությունն այլ տարրերի, օրինակ՝ զույնի հետ համակցված, պետք է արտադրանքի մեջ նոր գեղագիտական տպավորություն ստեղծի:

Բացի այդ, Ռուսաստանի օրենսդրության համեմատ էական տարբերություններ կան չարտոնագրվող օբյեկտների սահմանման մեջ, որոնց համար արտոնագրային հայտերի ներկայացումը անհնար է: ԶԺՀ Արտոնագրային օրենքը չարտոնագրվող օբյեկտների թվում ներառում է նաեւ այն օբյեկտները, որոնք թույլատրվում են արտոնագրման համար ռուսական օրենսդրությամբ, մասնավորապես՝ հիվանդությունների ախտորոշման եւ բուժման մեթոդները, ինչպես նաեւ նյութերը, որոնք ստացվել են միջուկային փոխակերպումների միջոցով:

Հարկ է նշել, որ հիվանդությունների ախտորոշման եւ բուժման մեթոդները կարող են ստանալ անուղղակի պահպանություն ԶԺՀ-ում, երբ դրանք ներկայացվում են որպես տեղեկատվության մշակման համապատասխան ընթացակարգեր, որոնք բոլոր փուլերում կատարվում են համակարգչային եղանակով: Այս մոտեցման իրականացման համար ԶԺՀ Արտոնագրային գերատեսչությունը պատրաստել է հատուկ ուղեցույց, որը պարունակում է էլեկտրոնային սարքերով կատարվող ախտորոշիչ տեղեկատվության փուլային մշակման մեթոդների ընդլայնված ցանկ: Նման մոտեցումը, գերատեսչության կարծիքով, պետք է նպաստի խելացի բժշկության ոլորտում նորարարությունների առաջընթացն ու արտոնագրային պահպանությանը⁸:

Պահպանությունից բացառված մեկ այլ օբյեկտի՝ «կենդանիների ցեղատեսակների եւ բույսերի տեսակների» նկատմամբ պահպանությունն, այնուամենայնիվ, կարող է տրամադրվել այդ օբյեկտներին վերաբերող արտադրանքի արտադրության եղանակների համար:

ԶԺՀ Արտոնագրային օրենքում (հոդված 5)⁹ հանրահայտ նորմերի կողքին, որոնք արգելում են պետության օրենքների, հասարակական բարոյականությանը հակասող կամ հանրային շահին վնասող տեխնիկական լուծումների արտոնագրումը, վերջերս ավելացվել է նոր պահանջ, որը բացակայում է այլ երկրների մեծամասնության օրենքներում: Այն նախատեսում է արգելել այն գյուտերը, որոնցում «գյուտի մշակման համար օգտագործվող գենետիկ ռեսուրսների ձեռքբերումը կամ օգտագործումը խախտում է ԶԺՀ օրենքների կամ վարչական կանոնների դրույթները»:

Գյուտի եւ օգտակար մոդելի արտոնագրառնակության չափանիշները

Արտոնագրային օրենքի 22 հոդ. գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրառնակության չափանիշների վերաբերյալ կարելի է նշել, որ դրանք գործնականորեն համընկնում են իրենց հասկացման հետ, որն ընդունված է ռուսական օրենսդրությունում, բացառությամբ տերմինաբանական տարբերությունների: Գյուտը ստանում է իրավական պաշտպանություն, եթե այն օժտված է նորոյթով, գյուտարարական մակարդակով (ԶԺՀ տերմինաբանությամբ՝ «գյուտարարությամբ») եւ արդյունաբերական կիրառելիությամբ (ԶԺՀ տերմինաբանությամբ՝ «գործնական օգտագործմամբ»): Նորոյթի պահանջը ենթադրում է բացարձակ համաշխարհային նորոյթի չափանիշի բավարարում, որը

ԶԺՀ-ում գյուտի հայտ ներկայացնելիս, ռուսական հայտատուները կարող են օգտվել այս երկրի օրենսդրության եզակի առանձնահատկությունից, համաձայն որի հնարավոր է միաժամանակ զուգահեռ հայտեր ներկայացնել գյուտի եւ օգտակար մոդելի գրանցման համար, ինչը, որպես կանոն, չի թույլատրվում երկրների մեծամասնության արտոնագրային օրենքով: Գյուտի արտոնագիր տալու դեպքում օգտակար մոդելի արտոնագիրը ենթակա է անվավեր ճանաչման:

սկսեց օգտագործվել 2000 թվականից՝ ավելի թույլ չափանիշի՝ հարաբերական նորոյթի փոխարեն:

Օգտակար մոդելը պետք է բավարարի արտոնագրառնակության գրեթե նույն չափանիշներին, ինչ գյուտը: Սակայն, գյուտարարական մակարդակի պահանջը ավելի նվազ խիստ է. բավական է, որ օգտակար մոդելը ունենա միայն որոշ էական հատկանիշներ, որոնք բնութագրում են որոշակի առաջընթաց, մինչդեռ գյուտի դեպքում գյուտարարական մակարդակի (գյուտարարության) ներքո ենթադրվում է, որ հայտնի տեխնիկայի մակարդակի համեմատ գյուտը ունի ակնառու էական հատկանիշներ եւ իրենից ներկայացնում է ակնհայտ առաջընթաց

Արտոնագրային հայտերի ներկայացման պահանջները

Զինաստանում գյուտի արտոնագիր ստանալու համար հայտ կարող է ներկայացվել միայն մեկ գյուտի համար: Մեկ հայտ երկու գյուտերի համար կարող է ներկայացվել այն դեպքում, եթե երկու գյուտերը վերաբերում են մեկ ընդհանուր գյուտարարական կոնցեպցիային (ԶԺՀ Արտոնագրային օրենքի հոդված 3): Արտոնագրային օրենքի կիրառման կանոնների 20-րդ հոդվածում⁹ ճշտվում է, որ բանաձեւը պետք է պարունակի միայն մեկ անկախ կետ, որը բաղկացած է երկու մասից՝ նախաբանից եւ բնութագրող մասից: Կախյալ կետերի քանակը անսահմանափակ է:

ԶԺՀ-ում գյուտի հայտ ներկայացնելիս, ռուսական հայտատուները կարող են օգտվել այս երկրի օրենսդրության եզակի առանձնահատկությունից, համաձայն որի հնարավոր է միաժամանակ զուգահեռ հայտեր ներկայացնել գյուտի եւ օգտակար մոդելի գրանցման համար, ինչը, որպես կանոն, չի թույլատրվում երկրների մեծամասնության արտոնագրային օրենքով: Գյուտի արտոնագիր տալու դեպքում օգտակար մոդելի արտոնագիրը ենթակա է անվավեր ճանաչման: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով, որ նույն լուծման միաժամանակյա պահպանությունը գյուտի

⁸ Patent Guidelines for Examination – changes for AI, big data and software, 18th January 2024 // Spruson and Ferguson. կայք: URL: <https://www.spruson.com/patents/china-patent-guidelines-for-examination-changes-for-ai-big-data-and-software> (դիմելու ամսաթիվը. 05.05.2025):

⁹ Rules for the Implementation of the Patent Law of the People's Republic of China, // CNIPA. կայք: URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2014/3/31/art_1349_81671.html (դիմելու ամսաթիվը. 05.05.2025):

արտոնագրով եւ օգտակար մոդելի արտոնագրով թույլատրված չէ, գյուտի արտոնագրի տրամադրման դեպքում օգտակար մոդելի արտոնագիրը ենթակա է անվավեր ճանաչման՝ համաձայն արտոնագրային օրենքի 9-րդ հոդվածի:

Գրանցել հայտը ՉԺՀ-ում կարելի է նաեւ Արտոնագրային վարչության տարածքային ստորաբաժանումների համակարգի միջոցով, սակայն հետագա փորձաքննությամբ եւ գրանցմամբ կգբաղվի Գերատեսչության գլխավոր կառույցը:

ՉԺՀ արտոնագիր տալու հայտերը կարող են ներկայացվել ինչպես ավանդական կրիչով, այնպես էլ էլեկտրոնային տեսքով: Հայտերը էլեկտրոնային տեսքով ընդունվում են, որպես կանոն, միայն Պեկինի կենտրոնական գրասենյակում (<https://cponline.cnipa.gov.cn/>): Վերջերս վերանայված Արտոնագրային օրենքի կիրառման կանոններում հաստատվել է, որ փաստաթղթերի էլեկտրոնային ձևը պետք է դիտարկվի որպես գրավորի հետ նույն իրավաբանական ուժ ունեցող, որպեսզի հայտատուների համար հեշտացվի արտոնագրային հայտի ներկայացումը:

Օտարերկրյա հայտատուներին եւ ՉԺՀ ռեզիդենտ չհանդիսացող ընկերություններին ներկայացվող պահանջները էապես տարբերվում են չինական հայտատուներին ներկայացվող պահանջներից:

Համաձայն Արտոնագրային օրենքի 19-րդ հոդվածի, օտարերկրյա հայտատուները, որոնք Չինաստանում չունեն մշտական բնակության վայր կամ բիզնեսի վարման գրասենյակ, ՉԺՀ-ում արտոնագրի հայտ ներկայացնելիս կամ հետագա արտոնագրային գործավարության գործողություններ իրականացնելիս պետք է մշանակեն արտոնագրային ներկայացուցիչ՝ արտոնագրային գործակալությունների թվից, որոնք օրինական կերպով հավատարմագրված են եւ հաստատված Արտոնագրային գերատեսչության կողմից¹⁰:

Օտարերկրյա հայտատուները, ովքեր ունեն հաստատված բնակության վայր կամ բիզնեսի վարման վայր, կամ այլ օտարերկրյա ձեռնարկություններ, կամ օտարերկրյա կազմակերպություններ, որոնք գտնվում են Չինաստանում, արտոնագրային իրավական պահպանության հետ կապված, օգտվում են նույն արտոնություններից, ինչ չինացի քաղաքացիները:

ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքի նոր ընդունված նորմի համաձայն՝ առաջնահերթություն խնդրելիս հայտատուն սկզբնական փուլում իրավունք ունի ներկայացնել հայտ գյուտի նկարագրության կամ բանաձևի բացակայող մասերով, իսկ հետո երկու ամսվա ընթացքում խնդրել այդ մասերի ներառումը՝ հղում կատարելով նախորդ հայտին:

Միեւնույն ժամանակ, ռուսական հայտատուները պետք է հաշվի առնեն, որ չինական օրենքը պարունակում է լրացուցիչ պահանջ, որը բացակայում է այլ երկրների օրենսդրություններում, այն է՝ առաջին հայտի ներկայացման օրվանից 16 ամսվա ընթացքում հայտատուն պետք է ներկայացնի բոլոր փաստաթղթերի պատճենները, որոնք առնչվում են այլ գերատեսչությունում առաջին անգամ ներկայացված նույնօրինակ արտոնագրային հայտին: Գրավոր դիմում չներկայացնելը կամ փաստաթղթերի պատճենների տրամադրման հետ կապված ուշացումը համարվում է առաջնահերթություն սահմանելու պահանջից իրաժարվելը (հոդված 30):

Գյուտի հայտը ներկայացնելուց առաջ հայտատուին խորհուրդ է տրվում իրականացնել երկու նախապատրաստական միջոցառում, որոնք նախատեսված են Գերատեսչության հետ նամակագրության ժամանակը բացառելու կամ զգալիորեն կրճատելու համար .

- անցկացնել նախնական մանրամասն արտոնագրային որոնում;
- նախապատրաստել հայտում ներառվող փաստաթղթերի փաթեթը:

Լիարժեք նախնական որոնման ապահովման համար խորհուրդ է տրվում օգտագործել CNIPA-ի արտոնագրային տվյալների բազաները, որոնք ներառում են ինչպես իրապարակված, այնպես էլ չիրապարակված արտոնագրային հայտեր, ինչպես նաեւ ՉԺՀ Գերատեսչության տվյալների բազայի տրված արտոնագրերը (տես ՉԺՀ Գերատեսչության կայքը՝ <https://pss-system.cponline.cnipa.gov.cn/>): Չինարեն լեզվով հայտնաբերված փաստաթղթերի ուսումնասիրման համար, կարելի է օգտվել մեքենայական թարգմանության համակարգից (չինարենից անգլերեն) հետևյալ հղումով՝ PSS – Retrieving a machine translation (English interface)

Ուելեւանտ արտոնագրեր եւ օտարերկրյա երկրներում ներկայացված արտոնագրային հայտեր հայտնաբերելու նպատակով՝ այլ երկրներում փնտրման համար օգտագործվում են հետևյալ հանրահայտ տվյալների բազաները . ՄԱՀԿ Patent-scope տվյալների բազան (<https://www.wipo.int/patentscope/en/>), ԵԱԿ-ի Espacenet տվյալների բազան (<https://www.epo.org/en/searching-for-patents/technical/espacenet>), ԱՄՆ-ի Patent Public Search tool տվյալների բազան (<https://www.uspto.gov/patents/search>), ԵԱԱԳ EAPATIS տվյալների բազան (epatatis@eapo.org):

Հայտին կցվող փաստաթղթերի փաթեթը, չի տարբերվում ռուսական օրենսդրության պահանջներից, բացառությամբ հայտատուին հաստատող փաստաթղթի ներկայացման անհրաժեշտության (կազմակերպության վկայական (հավաստագիր) կամ անձնագրի պատճեն): 2024 թվականի հունվարի 1-ից հայտում նշված գյուտարարների կազմի փոփոխություններ կատարելու հնարավորություն է ստեղծվել (հեռացման կամ ավելացման միջոցով): Դրա համար անհրաժեշտ է դիմում ներկայացնել հայտի ընդունման մասին հաստատումն ստանալուց հետո մեկ ամսվա ընթացքում:

Մեկ այլ լրացուցիչ պահանջ, որը վերջերս ներառվել է ՉԺՀ Արտոնագրային օրենքում, վերաբերում է գենետիկ ռեսուրսների վրա հիմնված գյուտերին, որոնց վերաբերյալ հայտատուն պարտավոր է իր հայտում նշել այդ գենետիկ ռեսուրսների աղբյուրը, ինչպես նաեւ ներկայացված փաստաթղթերում գրանցել այդ ռեսուրսների անմիջական սկզբնաղբյուրը: Եթե հնարավոր չէ մեջբերել սկզբնական աղբյուրը, հայտատուն պետք է նշի դրա պատճառները (հոդված 26):

Բացի վերը նշված պարտադիր հայտային փաստաթղթերի փաթեթից, հայտատուն կարող է Գերատեսչություն ներկայացնել նաեւ մի շարք այլ լրացուցիչ փաստաթղթեր, հիմնականում միջնորդություններ, որոնք ներկայացվում են հայտատուի նախաձեռնությամբ՝ ըստ առաջացող անհրաժեշտության: Դրանց թվին են պատկանում .

- միջնորդություն ըստ էության փորձաքննության անցկացման վերաբերյալ (ներկայացվում է հայտի ներկայացման ժամանակ կամ ավելի ուշ, բայց ոչ ուշ, քան ամենավաղ առաջնահերթության ամսաթվից երեք տարի անց);
- հետաձգված փորձաքննության վերաբերյալ միջնորդությունը (պետք է ներկայացվի ըստ էության փորձաքննության

¹⁰ Brief Introduction of Filing Procedures for Hong Kong, Macau and Taiwan Patent Applications // AFD China, ARTICLES & CASES. կայք: URL: https://www.afdip.com/insights/Articles/IP_KNOWLEDGE/2024/1128/1780.html (դիմելու ամսաթիվը. 05.05.2025):

2024 թվականի հունվարի 1-ից հայտում նշված գյուտարարների կազմի փոփոխություններ կատարելու հնարավորություն է ստեղծվել (հեռացման կամ ավելացման միջոցով): Դրա համար անհրաժեշտ է դիմում ներկայացնել հայտի ընդունման մասին հաստատումն ստանալուց հետո մեկ ամսվա ընթացքում:

անցկացման միջնորդության հետ միաժամանակ: Թույլատրվում է մեկ, երկու կամ երեք տարվա հետաձգման ժամանակահատված՝ հետաձգված փորձաքննության միջնորդության ուժի մեջ մտնելու օրվանից;

- վաղորդը հրապարակման մասին միջնորդությունը (միայն գյուտերի հայտերի համար), ներկայացվում է ֆորմալ փորձաքննության ավարտից հետո՝ օրենքով նախատեսված, արագ արտոնագրի ստացմանը խոչընդոտող, 18 ամսվա ժամկետը կրճատելու նպատակով;
- լիազորագիր հայտ ներկայացնողի անունից հանդես գալու իրավունք ունեցող անձանց համար;
- վավերացված պատճեն առաջնահերթ փաստաթղթի կամ DAS (առաջնահերթ փաստաթղթի էլեկտրոնային պատճենի համար) ծածկագիր;
- այլ հայտատուի անունով իրավունքների փոխանցման մասին դիմումը (ներկայացվում է Գերատեսչություն ամենավաղ առաջնահերթության ամսաթվից 16 ամսվա ընթացքում):

Ֆորմալ փորձաքննության անցկացման ընթացակարգը գրեթե չի տարբերվում ռուսական ընթացակարգից: Այնուամենայնիվ, դրա ավարտից էլ գյուտի արտոնագրի տրամադրման հրապարակումից հետո հայտատուն ստանում է իրավունք պահանջելու իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձից, որը օգտագործում է նշված գյուտը, վճարել համապատասխան չափի ռոյալթի (Արտոնագրային օրենքի 13-րդ հոդված):

Օգտակար մոդելների փորձաքննության ընթացակարգը բաղկացած է երեք փուլից՝ հայտի ստացումն էլ գրանցում, ֆորմալ փորձաքննության անցկացումն էլ արտոնագրի տրամադրում:

Ռուս հայտատուները պետք է նաև հաշվի առնեն չինական փորձաքննության ընթացակարգի հատուկ պահանջը, որը վերաբերում է այն անհրաժեշտությանը, որ ներկայացվեն գյուտի մասին բոլոր տեղեկատու նյութերը, որոնք վերաբերում են մինչև հայտը ԶԺՀ Գերատեսչություն ներկայացնելու ժամանակաշրջանին (Արտոնագրային օրենքի 36 հոդված):

Օգտակար մոդելի արտոնագրային իրավունքը ուժի մեջ է մտնում տեղեկագրում պաշտոնական հաղորդագրության հրապարակման ամսաթվից:

Սակայն, այս օբյեկտի պահպանության ստացման պարզությունն ու հեշտությունը, ինչպես նաև դրա արտոնագրման ժամանակ տարբեր նյութական էլ բարոյական խթանների առկայությունը հանգեցրել են օգտակար մոդելների արտոնագրերի թվի դրամատիկ աճին (ավելի քան 3 միլիոն 2023 թվականին), որոնց թվում եղել են շատ իմիտացիոն էլ «անբարեխիղճ» (abnormal), այսինքն՝ արտոնագրային իրավունքի նորմերին չբավարարողները: Ըստ Գերատեսչության նախնական գնահատականի, նման անբարեխիղճ արտոնագրերի թիվը կազմել է ավելի քան 1 միլիոն [10]: Ուստի 2024 թվականի հունվարի 20-ից օգտակար մոդելների նախնական փորձաքննության ընթացակարգը լրացվել է օգտակար մոդելի գյուտարարական մակարդակի լրացուցիչ ստուգման դրույթով, ինչպես սահմանված է Արտոնագրային օրենքի 22-րդ հոդվածում, մասնավորապես՝ «գյուտարարական մակարդակը պետք է արտահայտվի որոշակի առաջընթաց բնութագրող, էական հատկանիշներով»: Տվյալ դրույթը ներառվել էր փորձաքննության Ուղեցույցի մեջ¹¹: Շատ դեպքերում նշված ստուգումը հանգում է :

Որոյթի կամ գյուտարարական մակարդակի ակնհայտ բացակայության փորձագիտական գնահատմանը:

Քանի որ գյուտերի հայտերի արտոնագրային փորձաքննությունը ըստ էության հետաձգված է, հայտատուն պետք է ընտրի հետեյալ տարբերակներից մեկը.

- հայտ ներկայացնելիս անմիջապես հայտարարել ըստ էության փորձաքննության անցկացման մասին,
- ներկայացնել հետաձգման դիմում՝ նշելով ցանկալի ժամկետը,
- արտոնագրի գրանցման հայտ ներկայացնելուց հետո երեք տարվա ընթացքում ներկայացնել արտոնագրային փորձաքննություն անցկացնելու միջնորդություն (Արտոնագրային օրենքի 35-րդ հոդված): Առանց հարգելի պատճառների ըստ էության փորձաքննություն անցկացնելու վերաբերյալ հայտատուի խնդրանքի ժամկետներն անցնելու դեպքում, տվյալ հայտը համարվում է հետ կանչված:

Ռուս հայտատուները պետք է նաև հաշվի առնեն չինական փորձաքննության ընթացակարգի հատուկ պահանջը, որը վերաբերում է այն անհրաժեշտությանը, որ ներկայացվեն գյուտի մասին բոլոր տեղեկատու նյութերը, որոնք վերաբերում են մինչև հայտը ԶԺՀ Գերատեսչություն ներկայացնելու ժամանակաշրջանին (Արտոնագրային օրենքի 36 հոդված): Այս նյութերի կազմի մեջ պետք է ներառվեն տեղեկություններ, որոնք վերաբերում են, արտերկրում հայտի դիտարկման նպատակով անցկացված ցանկացած որոնմանը կամ ցանկացած փորձաքննության արդյունքներին:

Ընդհանուր առմամբ, ԶԺՀ Գերատեսչությունում անցկացվող փորձաքննությունը չի տարբերվում ռուսական ընթացակարգից. ստուգվում է, արդյոք հայտարարված լուծումը հանդիսանում է արտոնագրային իրավունքների օբյեկտ, արդյոք հայտարարված գյուտը վերաբերում է տեխնիկական լուծումներին էլ արդյոք հայտարարված գյուտը չի վերաբերում այնպիսի լուծումներին, որոնք չեն հանդիսանում գյուտեր կամ որոնք չի տրամադրվում իրավական պահպանություն որպես գյուտերի: Սահմանված չափանիշներով

¹¹ Guidelines for examination Ordinance of State Intellectual Property Office, № 38 // WIPO Lex. կայք: URL: <https://wipo.lex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/cn/cn192en.pdf> (դիմելու ամսաթիվը - 06.05.2025):

(բացարձակ համաշխարհային նորույթ, գյուտարարական մակարդակ եւ գործնական (արդյունաբերական) կիրառելիություն) գյուտի արտոնագրաունակությունը հաստատելու համար Գերատեսչությունը համաշխարհային արտոնագրային ֆոնդում անցկացնում է տեղեկատվական որոնում՝ ինչպես արդեն տրված արտոնագրերով, այնպես էլ գրանցված հայտերով: Նաեւ ստուգվում է գյուտի միանություն պահանջի եւ բավարարության պահանջի կատարումը:

Սակայն, պետք է նկատի ունենալ, որ գրանցման գործավարության շրջանակներում Գերատեսչությունը կարող է պահանջել նաեւ լրացուցիչ փաստաթղթեր եւ բացատրություններ, որոնք անհրաժեշտ են փորձաքննության համար: Այդ պատճառով, հայտատուն պետք է հետեւի հայտի դիտարկման ընթացքին եւ սահմանված ժամկետներում պատասխանի Գերատեսչության ծանուցումներ եւ հարցումներ պարունակող նամակներին: Հակառակ դեպքում հայտը կարող է համարվել հետ կանչված: Պատասխան պահանջող Գերատեսչության հարցումների շարքում հարկ է նշել հետևյալները.

- իշխեցում փորձաքննության խնդրանքի վերջնաժամկետի մասին, ինչպես նաեւ արտոնագրային հայտի վերաբերյալ անհրաժեշտ փոփոխությունների ներկայացման հնարավորության մասին (ուղարկվում է միջնորդություն ներկայացնելու ժամկետի ավարտից 3 ամիս առաջ),
- Գերատեսչության առաջին գործողության (որոշման) արդյունքները, որոնք սովորաբար վերաբերում են նորույթի, գյուտարարական մակարդակի բացակայությանը, միասնության խախտման եւ այլն, հայտատուի պատասխանի պատրաստման անհրաժեշտության նշումով, որը ներառում է հայտատուի կարծիքի պատրաստումը կամ ուղղումների կատարումը (պատասխանի ժամկետը՝ 4 ամիս եւ 15 օրվա ընթացքում),
- հարցում անհրաժեշտ նյութերի տրամադրման վերաբերյալ, որոնք վերաբերում են նկարագրության բավարարությանը կամ ամբողջականությանը, արտասահմանյան գերատեսչությունում որոնման արդյունքների բացակայությանը եւ այլն (պատասխանի ժամկետը՝ 2 ամիս եւ 15 օրվա ընթացքում),
- ծանուցում արտոնագրային իրավունքների տրամադրման եւ արտոնագրային իրավունքի համար տուրքի վճարման անհրաժեշտության մասին (պատասխանի ժամկետը՝ 2 ամիս եւ 15 օրվա ընթացքում):

Համապատասխան վարչական մարմինների եւ նախարարությունների գնահատմամբ բարձր կարեւորություն ունեցող (high-value patent՝ բարձր որակի արտոնագիր) արտոնագրերի դիտարկման ժամանակահատվածը 2-3 տարվա փոխարենը կարող է կրճատվել մինչեւ 1 տարի 4 ամիս՝ օգտագործելով առաջնահերթ (արագացված) արտոնագրային փորձաքննության ընթացակարգը¹²:

Եթե փորձաքննության արդյունքում ընդունվում է բացասական որոշում, հայտատուն կարող է ծանուցումը ստանալու օրվանից երեք ամսվա ընթացքում կրկնակի փորձաքննության խնդրանքով դիմել Վերանայման հանձնաժողովին, որը գործում է Արտոնագրային գերատեսչության շրջանակներում (Արտոնագրային օրենքի 41-րդ հոդված, Արտոնագրային օրենքի Կանոնների կիրառման

65-րդ կանոն): Վերանայման դիմումը պետք է պարունակի բավարար հիմնավորում եւ որպես հավելվածներ ունենա այն հաստատող փաստաթղթեր: Հայտատուն այս փուլում կարող է նաեւ փոփոխություններ կատարել հայտում, բայց միայն այն մասում, որի պատճառով Գերատեսչությունը մերժում է կայացրել (Արտոնագրային օրենքի Կանոնների կիրառման 66-րդ կանոն):

Եթե այս վերանայման արդյունքում որոշումը մնում է անփոփոխ, հայտատուն կարող է նախաձեռնել դատական վարույթ՝ պահանջելով չեղարկել Գերատեսչության որոշումն ու տրամադրել արտոնագիր (Արտոնագրային օրենքի 41-րդ հոդված): Արտոնագրային օրենքով նախատեսված է նաեւ երրորդ անձանց կողմից առարկությունների ներկայացումը գյուտի համար տրամադրվող արտոնագրային իրավունքների դեմ: Առարկությունը ներկայացվում է նաեւ Վերանայման հանձնաժողովին, եւ բացասական որոշման դեպքում՝ ժողովրդական դատարան: Ցանկացած արտոնագրային իրավունք, որը հայտարարվել է անվավեր, համարվում է գոյություն չունեցող հենց սկզբից: Սակայն, արտոնագրի տիրոջ կողմից այլ անձանց անբարեխղճորեն պատճառված վնասը ենթակա է փոխհատուցման (Արտոնագրային օրենքի 47-րդ հոդված):

Գյուտի արտոնագրի գործողության ժամկետը 20-ում կազմում է 20 տարի հայտի ներկայացման օրվանից, իսկ օգտակար մոդելի արտոնագրի համար՝ 10 տարի (Արտոնագրային օրենքի 42-րդ հոդված): Գյուտի արտոնագրի գործողության ժամկետը կարող է նաեւ երկարաձգվել արտոնագրի տիրոջ խնդրանքով՝ որպես փոխհատուցում գյուտի արտոնագրի տրամադրման գործընթացում անհիմն ձգձգման համար: Օգտակար մոդելի նկատմամբ արտոնագրային իրավունքը ուժի մեջ է մտնում Գրանցամատյանում օգտակար մոդելի գրանցման մասին հայտարարության օրվանից, ֆորմալ փորձաքննություն անցկացնելուց հետո (Արտոնագրային օրենքի 40-րդ հոդված): Արտոնագրի գործողության ժամկետը հաշվարկվում է Արտոնագրային գերատեսչություն դիմում ներկայացնելու պահից:

20-ը Արտոնագրային օրենքը Արտոնագրի երկարաձգման հնարավորություն չի նախատեսում: Սակայն արտոնագրի տիրոջ միջնորդությամբ գյուտի արտոնագրի գործողությունը կարող է երկարաձգվել այն գյուտերի համար, որոնք վերաբերում են դեղամիջոցին, պեստիցիդին կամ ագրոքիմիկատին, որոնց կիրառման համար պահանջվում է թույլտվություն ստանալ, բայց ոչ ավելի, քան 5 տարով (Արտոնագրային օրենքի 42-րդ հոդված):

Գյուտի արտոնագրի գործողության ժամկետը 20-ում կազմում է 20 տարի հայտի ներկայացման օրվանից, իսկ օգտակար մոդելի արտոնագրի համար՝ 10 տարի (Արտոնագրային օրենքի 42-րդ հոդված): Գյուտի արտոնագրի գործողության ժամկետը կարող է նաեւ երկարաձգվել արտոնագրի տիրոջ խնդրանքով՝ որպես փոխհատուցում գյուտի արտոնագրի տրամադրման գործընթացում անհիմն ձգձգման համար:

¹² Administrative Measures for Prioritized Patent Examination (2017), SIPO Directive No. 76 // Lindapatent. կայք: URL: http://www.lindapatent.com/en/law_patent/674.html (դիմելու ամսաթիվը. 06.05.2025):

Բացի այդ, գյուտի արտոնագրի գործողության ժամկետը կարող է նաեւ երկարաձգվել արտոնագրի տիրոջ խնդրանքով՝ որպես փոխհատուցում գյուտի արտոնագրի տրամադրման գործընթացում անհիմն ձգձգման համար, բացառությամբ այն ձգձգման, որը առաջացել է հայտատուի մեղքով (Արտոնագրային օրենքի 42-րդ հոդված), երկու դեպքում. եթե գյուտի արտոնագիրը տրամադրվել է հայտի ներկայացման օրվանից չորս տարին լրանալուց հետո կամ ըստ էության փորձաքննություն անցկացնելու հարցման օրվանից երեք տարին լրանալուց հետո:

Հոդվածի վերջում պետք է մի քանի գործնական առաջարկներ ներկայացնել արտոնագրի տիրոջ համար:

Արտոնագրի ուժի մեջ պահպանումը: ԶԺՀ-ում արտոնագրի ստանալուց հետո անհրաժեշտ է ժամանակին հետեւել արտոնագրային վճարների վճարմանը: Ամենամյա տուրքը վճարվում է սկսած այն տարվանից, երբ տրամադրվել է արտոնագրային իրավունքը (Արտոնագրային օրենքի 43-րդ հոդված): Գյուտերի վերաբերյալ նման պարտականությունը ծագում է արտոնագրի գործողության երրորդ տարվանից, իսկ այս կանոնի խախտումը բերում է իրավական պաշտպանության ռեժիմի դադարեցմանը: Օգտակար մոդելների վերաբերյալ նշված տուրքերը պետք է վճարվեն արտոնագրի գործողության առաջին տարվանից: Համաձայն տուրքերի վճարման Կանոնների, արտոնագրի տերը հաջորդ տարվա համար տարեկան տուրքը վճարում է մինչեւ նախորդ տարվա ժամկետի ավարտը:

Սոնիտորինգ: Անհրաժեշտ է իրականացնել ԶԺՀ-ում շուկայի իրավիճակի մշտական մոնիտորինգ՝ ձեռնարկային իրավունքների խախտումը կանխելու համար: Սա ենթադրում է ԶԺՀ արտոնագրային տվյալների բազաներում կանոնավոր որոնումներ անցկացնել եւ հետեւել հնարավոր մրցակիցների գործունեությանը:

Արտոնագրի գրանցումը ԶԺՀ Սաքսային ծառայությունում: Արտոնագրի տիրոջ դիմումով, ով ունի հիմքեր ենթադրելու, որ որոշակի ապրանքների ներմուծումը կամ արտահանումը ԶԺՀ սահմանով խախտում է իր արտոնագրային իրավունքները, ԶԺՀ Արտոնագրային ծառայությունը ապահովում է այդ ապրանքների որսն ու ձեռնարկում է անհրաժեշտ միջոցներ հետագա հետաքննության համար [11]:

Իրավունքների պաշտպանություն: Արտոնագրային իրավունքների խախտման փաստերի հայտնաբերման դեպքում արտոնագրատիրոջը խորհուրդ է տրվում անհապաղ ձեռնարկել համապատասխան միջոցներ, որոնք կարող են ներառել խախտողին նամակ ուղարկելը՝ ապօրինի գործողությունները դադարեցնելու պահանջով (cease-and-desist letter), լիցենզիայի համաձայնագիր կնքելու առաջարկ՝ դատական հետապնդումից խուսափելու համար կամ դատական գործ հարուցելը [10]:

Լիցենզավորում: Արտոնագրված գյուտի գործնական ներդրման հնարավորության բացակայության դեպքում պետք է դիտարկել նման արտոնագրի համար լիցենզիայի տրամադրման նպատակահարմարությունը համապատասխան վարձատրության դիմաց: Բաց լիցենզիան (հոդված 50) հանդիսանում է լիցենզավորման գրավիչ ձեւերից մեկը: Բաց լիցենզիայի տրամադրման դեպքում արտոնագրատերը կամավոր կերպով գրավոր դիմում է ԶԺՀ Արտոնագրային գերատեսչությանը, որ պատրաստ է տրամադրել լիցենզիա ցանկացած իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձի իր արտոնագրի օգտագործման համար եւ նշում է վճարման եղանակն ու ռոյալթիի ստանդարտը (հոդված 51): Օգտակար մոդելի նկատմամբ բաց լիցենզիա տրամադրելիս արտոնագրատերը նաու պետք է

հայտին կցի արտոնագրի գնահատման հաշվետվությունը, որը պատրաստվում է Գերատեսչության կողմից իր խնդրանքով: Բաց լիցենզիայի գործողության ընթացքում արտոնագրատիրոջ կողմից վճարվող տարեկան տուրքը պետք է համապատասխանաբար նվազեցվի կամ ազատվի հարկերից:

Եզրահանգում

Հոդվածում կատարվել է իրավական նորմերի վերլուծություն՝ կապված ԶԺՀ արտոնագրային համակարգի առանձնահատկության հետ: Հիմնական ուշադրությունը դարձվել է Զինաստանի Ժողովրդական Հանրապետությունում գյուտերի եւ օգտակար մոդելների արտոնագրման առանձնահատկությունների եւ պահանջների վերլուծությանը՝ ռուսաստանյան հայտատուներին տեղեկացնելու նպատակով, ինչպես նաեւ արտոնագրային հայտերի ներկայացման խթանման եւ լրացուցիչ իրավական մեխանիզմների ստեղծման համար, որոնք ուղղված են Ռուսաստանում եւ ԶԺՀ-ում գյուտերի եւ օգտակար մոդելների ներդրմանն ու օգտագործմանը:

Գործնական առաջարկները բաղկացած են որոշակի քայլերի հաջորդականությունից՝ արտոնատերերին ամբողջ ծավալով որակյալ իրավական աջակցություն ստանալու համար: Աշխատանքի արդյունքները կարող են հետաքրքրություն ներկայացնել ինչպես նորմատիվ փաստաթղթերի մշակողների, այնպես էլ ձեռնարկատերերի եւ արտասահմանյան արտոնագրման կոնկրետ հարցերով զբաղվող անձանց համար:

Ներկայումս մշակվում է գիրք մենագրությունը հետաքրքրված անձանց համար, որը կներառի ուղեցույց ռուսական հայտատուների համար ԶԺՀ-ում գյուտերի արտոնագրման վերաբերյալ, ներառյալ արտոնագրման համար տեղեկատվական աջակցության բաժինը:

Գրականության ցանկ

1. Еременко, В. И. Совершенствование патентного законодательства Китайской Народной Республики / В. И. Еременко // Изобретательство. – 2011. – Т. 11, № 3. – С. 1–10.
2. Thiruchelvam, Sh. (2018), «How China became a leader in intellectual property», Raconteur, available at: <https://www.raconteur.net/legal/intellectual-property/how-china-became-leader-intellectual-property/> (Accessed 24 Apr 2025).
3. Campos, G. (2022), «China is committing to strengthening IP protections. But should foreign companies take it in good faith?», China Briefing, available at: <https://www.china-briefing.com/news/china-is-committing-to-strengthening-ip-protections-but-should-foreign-companies-take-it-in-good-faith> (Accessed 24 Apr 2025).
4. Cheng Hong, Fan Hanbing, Hoshi Takeo and Hu Dezhuang Do «Innovation Subsidies Make Chinese Firms More Innovative? Evidence from the China Employer Employee Survey» (January 2019), NBER Working Paper No. w25432, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3315236> (Accessed 24 Apr 2025).
5. Feifei Song and Changheng Zhao (2022), «Why do Chinese enterprises make imitative innovation? – An empirical explanation based on government subsidies», Front Psychol., Sep 12;13:802703. doi: 10.3389/fpsyg.2022.802703.
6. Клыпин, А. Мировой лидер патентования КНР поднимает планку качества / А. Клыпин, И. Иванова, М. Гершман // Институт статистических исследований

- и экономики знаний Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики» (hse.ru), опубликовано 2 марта 2023 года – URL: <https://issek.hse.ru/news/818184234.html> (дата обращения: 24.04.2025).
- Qian Zho (2023) «What Are the Tax Incentives in China to Encourage Technology Innovation?», China Briefing, available at: <https://www.china-briefing.com/news/tax-incentives-china-to-encourage-technology-innovation-updated/> (Accessed 24 Apr 2025).
 - Дьяченко, О. Г. Меры поддержки патентной активности: зарубежный опыт / О. Г. Дьяченко, С. Ю. Тузова, А. А. Ищенко // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. – 2022. – № 5. – С. 3–20.
 - Xia J. Du S. and Li I. (2024), «Revised Chinese Statutory Standards for Inventor Awards and Remunerations Effective from January 2024», Gen Law, available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=b81ea7ca-3e7f-4652-8d34-93a3a0f78624> (Accessed 24 Apr 2025).
 - Rühlig T. (2023), «The Sources of China's Innovativeness: Why China's «Unstoppable» Innovation Powerhouse Might Falter», DGAP Analysis, no 5, 31.10.2023, available at: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/90270> (Accessed 24 Apr 2025).
 - Liang Xinzhu (2024), «The customs protection system and intellectual property rights practice in China», CCPIT Patent & Trademark Law Office, available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=47c542c1-cfc9-4e8c-8ccf-22f6c5616a3b> (Accessed 24 Apr 2025).
 - strengthening-ip-protections-but-should-foreign-companies-take-it-in-good-faith (Accessed 24 Apr 2025).
 - Cheng Hong and Fan Hanbing and Hoshi Takeo and Hu Dezhuang Do «Innovation Subsidies Make Chinese Firms More Innovative? Evidence from the China Employer Employee Survey» (January 2019), NBER Working Paper No. w25432, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3315236> (Accessed 24 Apr 2025).
 - Feifei Song and Changheng Zhao (2022), «Why do Chinese enterprises make imitative innovation? – An empirical explanation based on government subsidies», Front Psychol., Sep 12;13:802703. doi: 10.3389/fpsyg.2022.802703.
 - Klypin, A., Ivanova I. and Gershman, M. (2023), World Patent Leader China Raises the Bar for Quality, Institute for Statistical Studies and Economics of Knowledge, National Research University Higher School of Economics (hse.ru), URL: <https://issek.hse.ru/news/818184234.html> (Accessed 24 Apr 2025).
 - Qian Zho (2023) «What Are the Tax Incentives in China to Encourage Technology Innovation?», China Briefing, available at: <https://www.china-briefing.com/news/tax-incentives-china-to-encourage-technology-innovation-updated/> (Accessed 24 Apr 2025).
 - Dyachenko, O. G., Tuzova, S. Yu. and Ishchenko, A. A. (2022), Measures to support patent activity: foreign experience, Intellectual Property. Industrial Property, no. 5, pp. 3–20.
 - Xia J., Du S. and Li I. (2024), «Revised Chinese Statutory Standards for Inventor Awards and Remunerations Effective from January 2024», Gen Law, available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=b81ea7ca-3e7f-4652-8d34-93a3a0f78624> (Accessed 24 Apr 2025).
 - Rühlig, T. (2023), «The Sources of China's Innovativeness: Why China's «Unstoppable» Innovation Powerhouse Might Falter», DGAP Analysis, no 5, 31.10.2023, available at: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/90270> (Accessed 24 Apr 2025).
 - Liang Xinzhu, (2024) «The customs protection system and intellectual property rights practice in China», CCPIT Patent & Trademark Law Office, available at URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=47c542c1-cfc9-4e8c-8ccf-22f6c5616a3b> (Accessed 24 Apr 2025).

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Գեննադի Անատոլիի Նեգուլյաև, բանասիրական գիտությունների թեկնածու, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ՂԴԲՀ արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների ոլորտում միջազգային դասակարգումների եւ տեղեկատվական աջակցության որոնման բաժնի առաջատար գիտաշխատող (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1); GNegouliaev@rupto.ru.
Օլգա Նիկոլայի Դարինա, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ՂԴԲՀ արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների ոլորտում միջազգային դասակարգումների եւ որոնման տեղեկատվական աջակցության բաժնի ավագ գիտաշխատող (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1); ORCID: 0000-0003-2845-7013; SPIN-կոդ . 3989-7120; otd3226@rupto.ru.

References

- Eremenko, V. I. (2011), «Improvement of patent legislation in the People's Republic of China», *Izobretatel'stvo*, vol, XI, no. 3, pp. 1–10.
- Thiruchelvam, Sh. (2018), «How China became a leader in intellectual property», Raconteur, available at: <https://www.raconteur.net/legal/intellectual-property/how-china-became-leader-intellectual-property/> (Accessed 24 Apr 2025).
- Campos, G. (2022), «China is committing to strengthening IP protections. But should foreign companies take it in good faith?», China Briefing, available at: [## Information about the authors](https://www.china-briefing.com/news/china-is-committing-to-

</div>
<div data-bbox=)

Gennady A. Negulyaev, Cand. Sci (Philology), Leading Researcher of Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); GNegouliaev@rupto.ru

Olga N. Darina, Senior Researcher of Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); ORCID: 0000-0003-2845-7013; SPIN-code: 3989-7120; otd3226@rupto.ru

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interests.

Ընդունվել է խմբագրություն 28.04.2025

Լրամշակվել է գրախոսումից հետո 02.06.2025

Ընդունվել է հրատարակման 06.06.2025

3 ՄՏԱՎՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Գիտական հոդված

Original article

YՈՒՏԴ. 347.77:001.895
EDN <https://elibrary.ru/rlpzex>

Բելառուսի Հանրապետությունում «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի չինացի ռեզիդենտների գործունեությունը՝ արտոնագրային ակտիվության տարրեր

Նատալյա Ադելի Մաալուֆ
Մտավոր սեփականության Ազգային կենտրոն
✉n.maaluf@ncip.by

Անոտացիա. տվյալ հոդվածը նվիրված է Բելառուսի Հանրապետությունում «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի չինացի ռեզիդենտների գործունեության վերլուծությանը: Հոդվածի հեղինակը չինական ընկերությունների գործունեությունը դիտարկում է՝ Բելառուսի Հանրապետությունում առավել պահանջված տեխնոլոգիաների փոխանցման հնարավորությունների կոնտեքստում՝ ներմուծման փոխարինման, մտավոր գործունեության արդյունքների հետագա արտոնագրման եւ պարկի աշխարհագրական դիրքի արդյունավետ օգտագործման նպատակով՝ բելոռուսական տնտեսական զարգացման համար: Հետազոտության մեթոդները ներառում էին վերլուծություն եւ սինթեզ, համեմատություն, արտոնագրային որոնում: Չինական ընկերությունների՝ արդյունաբերական պարկի ռեզիդենտների գրանցված գյուտերի եւ ապրանքային նշանների վերաբերյալ արտոնագրային տեղեկատվության ընտրությունը կատարվել է 15 տարվա խորությամբ Բելառուսի մտավոր սեփականության Ազգային կենտրոնի, ԵԱՊԱՏԻՍ եւ PATENTSCOPE տվյալների բազայում: Ամենակարեւոր արդյունքը հետազոտության մեջ դարձավ համընդհանուր շուկայի երկու խոշորագույն չինական ընկերությունների՝ «ՀՈՒՎԵՅ ՏԵՆՆՈՒՈՒՋԻՋ ԿՈ., ԼՏԴ.» եւ «ՋՏԵ Կորպորեյշն», հայտնաբերումը, որպես Բելառուսի Հանրապետությունում գյուտերի արտոնագրերի եւ ապրանքային նշանների գրանցման վկայականների ստացման համար հայտերի ներկայացման առավել ակտիվ հայտատուներ: Ըստ հետազոտության արդյունքների, հեղինակը տալիս է գործնական առաջարկներ արդյունաբերական պարկի հետագա զարգացման եւ չինական ռեզիդենտ ընկերությունների գործունեության պլանավորման վերաբերյալ՝ օգտագործելով ՄՍՀԿ մեթոդաբանությունը աշխարհագրապես բաշխված նորարարական կենտրոնների ստեղծման համար: Հրապարակումը կարող է օգտակար լինել նորարարությունների, տեխնոլոգիաների փոխանցման եւ մտավոր գործունեության արդյունքների (ՄԳԱ) առեւտրայինացման ոլորտի մասնագետների համար: Նաեւ այս նյութը կարող է օգտագործվել նորարարական զարգացման ոլորտում կոնցեպցիաների, ռազմավարությունների եւ նորմատիվ-իրավական ակտերի մշակման ժամանակ:

Բանալի բառեր. տեխնոլոգիաների փոխանցում, միջազգային գիտատեխնիկական համագործակցություն, արդյունաբերական պարկեր, նորարարական կլաստերներ, նորարարական տնտեսական զարգացման աշխարհագրություն, նորարարական զարգացման մեթոդաբանություն, հայտային ակտիվություն, արտոնագրային որոնում, ապրանքային նշանների գրանցում:

Մեջբերման համար՝ Մաալուֆ Ն. Ա. Բելառուսի Հանրապետությունում «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի չինական ռեզիդենտների գործունեությունը. արտոնագրային ակտիվության տարրեր // ԱՍԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 4, № 2 (12): էջ. 150–159:

Շնորհակալություն. գիտական ղեկավարության իրականացման, այս նյութի գրառման ժամանակ մեթոդական աջակցության ցուցաբերման եւ դրա գնահատման, ինչպես նաեւ առհասարակ դրա նախապատրաստմանն ակտիվ աջակցության համար շնորհակալություն են հայտնում.

1. Աննա Վլադիմիրի Ալեքսանդրովային, տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, առաջատար գիտաշխատող՝ «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» Դաշնային պետական բյուջետային հիմնարկի Վերլուծական կենտրոնի պետ (Ռուսաստանի Դաշնություն);
2. Ելենա Յուրիի Ուսաչյովային, մտավոր սեփականության Ազգային կենտրոնի Արդյունաբերական սեփականության փորձաքննության վարչության պետ (Բելառուսի Հանրապետություն);
3. Արթուր Դմիտրիի Ախրամենկոյին, մտավոր սեփականության Ազգային կենտրոնի միջոցառումների կազմակերպման եւ միջազգային համագործակցության վարչության պետ (Բելառուսի Հանրապետություն):

Chinese residents' activity in the Industrial park «Great Stone» (Republic of Belarus): elements of patent portfolio

Natallia A. Maaluf

National Center of Intellectual Property

[✉]n.maaluf@ncip.by

Abstract: the focus of this article is set upon analysing activity of the Chinese resident companies registered in the industrial park «Great Stone» in the Republic of Belarus. The author studies current performance of the Chinese companies contextualised by options of technologies transfer most in demand into the Republic of Belarus to meet the needs of import substitution, later filing of intellectual activity results and efficient use of this park geographical location for the benefit of the Belarusian national economic development. Research methods in use are analysis and synthesis, comparison and patent search. Patent search and analysis of patent information segment of registered inventions and trademarks of the industrial park Chinese residents was done with a 15-year step in the National Center of Intellectual Property of the Republic of Belarus, EAPATIS and PATENTSCOPE databases. The key research finding is identification of the two largest Chinese companies from the global market, which are Huawei Technologies CO., LTD and ZTE Corporation, with their operational activities in the Republic of Belarus to be most prospective filing applicants for patents for inventions and trademarks certificates. As a result of this study the author gives practical recommendations for further industrial park development planning and support to registered Chinese companies by using WIPO methodology of spreading geography of innovation in local hotspots and global networks. This publication can be useful for experts in innovatics, technology transfer and commercialisation of intellectual activity results. Additionally, this data can be employed as a contributive part for concepts, strategies and legal acts elaborations in innovative development.

Keywords: technology transfer, international scientific and technical cooperation, industrial parks, innovation clusters, geography of innovative economic development, methodology of innovative development, filing activity, patent search, trademarks registration.

For citation: Maaluf, N. A., Chinese residents activity in the Industrial park «Great Stone» (Republic of Belarus): elements of patent portfolio // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025.Vol. 4, No 2 (12): 150–159 (In Russ.).

Acknowledgements: for research and scientific tutorial, methodological support and evaluation during this material writing as well as proactive engagement for its preparation on the whole I would like to acknowledge the contribution of the following individuals:

1. Anna Vladimirovna Aleksandrova, Cand. Sci.PhD (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher – Head of the Analytical Centre, Federal Institute of Industrial Property (Russian Federation);
2. Elena Jur'jevna Usacheva, Head of Industrial Property Examination Department, National Center of Intellectual Property (Republic of Belarus);
3. Arthur Dmitrijevich Akhramenko, Head of Protocol and International Cooperation Department, National Center of Intellectual Property (Republic of Belarus).

Ներածություն

Արդյունաբերական արտադրության մեջ Չինաստանի տնտեսության հաջողությունները քաջ հայտնի են եւ ուսումնասիրված: Չինաստանը նաեւ ունի տարբեր տեսակի տնտեսական գոտիների զարգացման հարուստ փորձ, որոնց հիման վրա ապագայում ձեւավորվում են նորարարական

կենտրոններ եւ քաղաքային կազմավորումներ [1-3]: Տեխնոպարկերում նորարարությունների զարգացման հիման վրա նոր բաց տնտեսությանն անցնելու Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության փորձի ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի եւ շատ արդիական է ինչպես Բելառուսի Հանրապետության, այնպես էլ Ռուսաստանի Դաշնության համար:

Տվյալ ուսումնասիրության նպատակն է ուսումնասիրել չինական ընկերությունների գործունեության փորձը «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկում՝ մտավոր սեփականության իրավական պահպանության և առևտրային անվտանգության ուղղությամբ:

Բելառուսի Հանրապետության պետական նորարարական քաղաքականության հիմնական ուղղությունները

Նորարարական գործունեության ոլորտում գրեթե ցանկացած երկրի Պետական քաղաքականությունը ներառում է նոր տնտեսական սեկտորների, արտադրությունների և աշխատատեղերի ստեղծման, ազգային և տարածաշրջանային մասշտաբով տարածքների զարգացման, հողային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման և դրանց տնտեսական զարգացման խնդիրները: Բելառուսի Հանրապետությունը բացառություն չէ, ինչը ամրագրված է Բելառուսի Հանրապետության 2021-2025 թվականների նորարարական զարգացման պետական ծրագրի (այսուհետ՝ Նորարարական զարգացման պետական ծրագիր) («Պետական նորարարական քաղաքականության հիմնական ուղղությունները» 3-րդ գլուխ և «Ազգային նորարարական համակարգի զարգացումը» 4-րդ գլուխ) դրույթներում, հաստատված՝ Բելառուսի Հանրապետության Նախագահի 2021 թվականի սեպտեմբերի 15-ի № 348 Հրամանագրով: Պետական նորարարական զարգացման ընթացիկ ծրագրում գիտական, գիտատեխնիկական և նորարարական գործունեության ոլորտներում ենթակառուցվածքների արագացված ձեռնարկում համար ապահովվում է «տեխնոպարկների զարգացման ուղղությամբ՝ նորարարական ոլորտում փոքր ձեռնարկությունների ստեղծմանն աջակցելու և դրանց բազայի վրա սուբյեկտների գործունեության նյութատեխնիկական, ֆինանսական, կազմակերպչամեթոդական, տեղեկատվական, խորհրդատվական և այլ սուբյեկտների գործունեության այլ ապահովման» խնդիրների լուծումը¹:

Գլխավոր պլանով և «Մեծ քար» Չին-Բելառուսական արդյունաբերական պարկի (այսուհետ՝ «Մեծ քար» Պարկ) զարգացման կոնցեպցիայով, որոնք հիմնված են Սուչժու քաղաքի չինական արդյունաբերական պարկի գործունեության փորձի վրա, առաջիկայում խնդիր է դրված «Մեծ քար» Պարկը վերափոխել քաղաքային կազմավորման: Միևնույն ժամանակ, մինչև 2050 թվականը Մինսկ քաղաքի Գլխավոր պլանի թարմացված տարբերակը նախատեսում է «Մեծ քար» Պարկի հիման վրա մայրաքաղաքի արբանյակ քաղաքի ձեռնարկում՝ Մինսկի ագլոմերացիայի ձեռնարկում շրջանակներում տնտեսական միջավայրի հետ կլաստերային կապերի զարգացման հիման վրա:

Արդյունաբերական պարկերի մոդելներ

Տեխնոպարկների տեսակներից են համարվում արդյունաբերական պարկերը, որոնք տնտեսության տարածքային կազմակերպման համեմատաբար նոր ձեռնարկները իրականացվում են տեխնոլոգիական փոխանցման միջոցով

բազմաթիվ հետխորհրդային երկրներում: Արդյունաբերական պարկի տակ ավանդաբար հասկանում են անշարժ գույքի օբյեկտների համալիր, որը բաղկացած է հողամասից (հողամասերից)՝ արտադրական, վարչական, պահեստային և այլ շենքերով, կառույցներով և շինություններով, ապահովված ինժեներական և տրանսպորտային ենթակառուցվածքներով՝ նոր արդյունաբերական արտադրություն ստեղծելու համար, որն ունի անհրաժեշտ իրավական ռեժիմ՝ արտադրական գործունեություն իրականացնելու համար²: Ըստ տեսակների, արդյունաբերական պարկերը բաժանվում են հետևյալ կերպ.

Greenfield	Brownfield
Երբ պարկը ստեղծվում է բացարձակապես նոր, նախկինում չկառուցված հողամասի վրա, հաճախ նման պարկը չունի պատրաստի ենթակառուցվածք, այլ այն զարգանում է դրա շուրջ ³ .	որտեղ ռեզիդենտներին առաջարկվում են պատրաստի արտադրական հողորդություններ և արտադրական ենթակառուցվածք [4]

Երկրներում, որտեղ տնտեսական կառավարման համակարգը բազմաշերտ է բարդ է դաշնային և տեղական մակարդակներում, օրինակ՝ Ռուսաստանի Դաշնությունում, արդյունաբերական պարկերը կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

- հատուկ տնտեսական գոտու կարգավիճակ ունեցողները,
- մոնոքաղաքների տարածքում գտնվողները,
- արդյունաբերական կլաստերի ենթակառուցվածքում ներառվածները,
- առանց հատուկ կարգավիճակի [5]:

Ցանկացած արդյունաբերական պարկում պետությունը հանդես է գալիս որպես հիմնական շահագրգիռ կողմ՝ «ռազմավարորեն ուղղված բարձր տեխնոլոգիական արտադրություններին՝ առաջնահերթություն տալով բարձր վերամշակման վերջնական արտադրանքի թողարկմանը» [4]: Նման հետաքրքրվածությունը թույլ է տալիս ստեղծել տնտեսական տարբեր սեկտորների ռազմավարական զարգացման հատուկ տնտեսական ձեռնարկում տնտեսական համագործակցության տեսակ պետության, ազգային և միջազգային մասնավոր ձեռնարկատիրական սեկտորի միջև՝ պետական-մասնավոր գործընկերություն (այսուհետ՝ ՊՄԳ): ՊՄԳ-ի հիմնական խնդիրն է տարբեր ռեսուրսների, այդ թվում՝ մտավոր, մարդկային, նյութական, տեխնիկական, ֆինանսական, վարչական, հողային, պահեստային, որոնք գտնվում են ինչպես պետական կազմակերպությունների, այնպես էլ մասնավոր ընկերությունների տնօրինության տակ, առավելագույն կենտրոնացումը՝ ենթակառուցվածքի օբյեկտների ձեռնարկում և հետագա զարգացման համար: Արդյունավետ օգտագործելով ՊՄԳ մեխանիզմը արդյունաբերական պարկերի հիման վրա, այս ենթակառուցվածքի յուրաքանչյուր սուբյեկտ

¹ Բելառուսի Հանրապետության 2021-2025 թվականների նորարարական զարգացման Պետական ծրագիր / «Համակարգային վերլուծության և գիտատեխնիկական ոլորտի տեղեկատվական ապահովման բելառուսական ինստիտուտ» ՊՀ; խմբ. Ս. Վ. Շիչկովի: Մինսկ. «ԲելիՍՍ» ՊՀ, 2022. 192 էջ. տպագրական հրատարակության էլեկտրոնային պատճենը URL: http://www.belisa.org.by/pdf/2022/gpir_2021-2025_22.pdf (դիմելու ամսաթիվը. 10.04.2025):

² ԳՕՍՆ Ռ 56301-2014 Արդյունաբերական պարկեր: Պահանջներ // Կողեքս: իրավական և նորմատիվ տեխնիկական փաստաթղթերի էլեկտրոնային հիմնադրամ: URL <https://docs.cntd.ru/document/1200115731?ysclid=mbkwh6hlag20582680> (դիմելու ամսաթիվը. 22.01.2025):

³ Greenfield և brownfield՝ տարբերությունը միայն գույնի՞ մեջ է: // Ռուսաստանի ինդուստրիալ պարկեր և տեխնոպարկեր. կայք: URL: <https://russiaindustrialpark.ru/article/greenfield-i-brownfield-raznica-lish-v-cvete> (դիմելու ամսաթիվը. 22.01.2025):

կարող է հանդես գալ իր առաջարկներով եւ նախագծային գաղափարներով:

Ամենաարդյունավետ արդյունաբերական պարկեր համարվում են նրանք, որոնք ունեն ստորեւ նշված ենթակառուցվածքի տարրերը, որոնք գործնականում առկա են Մեծ Բրիտանիայի 15 առավել հաջողված պարկերի գործառնական գործունեության մեջ⁴: Նման տարրերից են.

- մեծ մակերեսով գրասենյակային տարածքները, որոնք տրամադրվում են ռեզիդենտներին օգտագործման համար,
- արդյունաբերական պարկի տարածքում շուրջօրյա տեսահսկման եւ տեսադիտման համակարգի առկայությունը,
- կառավարող ընկերության եւ արդյունաբերական պարկի կառուցապատողի հաստատուն հեղինակությունը շուկայում,
- արդյունաբերական պարկի ձեռնարկություններում ստեղծված եւ աշխատանքային տեղերի ստեղծման համար նախատեսվող քանակը,
- արդյունաբերական պարկի նորարարական արտադրությունների եւ մտավոր գործունեության նորարարությունների ոլորտում (արհեստական բանականության օգտագործման տեխնոլոգիաներ, մեքենայական ուսուցում, ինքնավար եւ անօդաչու տեխնիկայի ստեղծում եւ զարգացում, թվային երկվորյակներ, վիրտուալ եւ լրացված իրականություն, 5G եւ 6G-Ready ցանցերի ներդրում եւ տեղակայում, քվանտային տեխնոլոգիաներ) աշխատող ընկերությունների գրասենյակների տարածքում առաջնահերթ տեղաբաշխումը [6],
- պարկի գործունեության իրավական եւ տեղեկատվական ապահովումը (իրավաբանական հասցեի գրանցման հնարավորություն, արդյունաբերական պարկի գեոլոկացիայի նշում բջջային սարքերի հավելվածներում, կառավարման ընկերության անձնակազմին արագ հասանելիություն տարբեր կապի միջոցներով, պարկի մասին տեղեկատվության տեղադրում տարբեր սոցիալական ցանցերում),
- լավ տրանսպորտային կապ մոտակա բնակավայրերի, կայարանների, օդանավակայանների, գետային եւ ծովային նավահանգիստների հետ: Հնարավոր է կազմակերպել առանձին տրանսպորտային օպերատորի (շատլներ, երթուղայիններ, մինիբուսներ, տաքսիներ, բիզնես-ջեթեր եւ այլն) աշխատանքը արդյունաբերական պարկի աշխատակիցների/այցելուների համար;
- հյուրանոցի առկայությունը արդյունաբերական պարկի ռեզիդենտ ընկերությունների հաճախորդների համար;
- ռեկրեացիոն հնարավորությունների առկայություն:

Հաշվի առնելով այն, որ այս իրապարակման հետազոտության օբյեկտը «Մեծ քարն» Չին-Բելոռուսական արդյունաբերական պարկն է, իսկ առարկան՝ դրա մեջ գործող չինական ընկերությունների գործունեությունը, անհրաժեշտ է կանգ առնել նրա ենթակառուցվածքի զարգացման չինական մոտեցման որոշ առանձնահատկությունների վրա: Որպես կանոն, չինական արդյունաբերական պարկերը կառուցվում են Greenfield տարածքում՝ ձեռնարկությունների առավելագույն կենտրոնացմամբ եւ կապիտալատար ենթակառուցվածքի

Հայտարարված արտադրությունը ենթադրում է ծախսերի առավելագույն կրճատում, իսկ իրականացված տեխնոլոգիական փոխանցումը շարունակվում է հետագայում՝ արտոնագրված պայմանագրերի կնքման միջոցով՝ որպես մտավոր գործունեության արդյունքի (ՄԳԱ) բացառիկ իրավունքի կամ համատեղ գիտական եւ տեխնոլոգիական զարգացումների տնօրինման գործիքներ՝ նորարարական արտադրանք ստեղծելու համար:

կառուցման եւ պահպանման մասշտաբի էֆեկտի օգտագործմամբ: Հայտարարված արտադրությունը ենթադրում է ծախսերի առավելագույն կրճատում, իսկ իրականացված տեխնոլոգիական փոխանցումը շարունակվում է հետագայում՝ արտոնագրված պայմանագրերի կնքման միջոցով՝ որպես մտավոր գործունեության արդյունքի (ՄԳԱ) բացառիկ իրավունքի կամ համատեղ գիտական եւ տեխնոլոգիական զարգացումների տնօրինման գործիքներ՝ նորարարական արտադրանք ստեղծելու համար: Քիչ-քիչ չինական արդյունաբերական պարկերը համալրվում են մեծ քանակությամբ նորաստեղծ ընկերություններով կամ համատեղ ձեռնարկություններով, եթե այդպիսի պարկը գտնվում է արտասահմանյան պետությունում, ինչը կոչված է ապահովելու նոր արդյունաբերականացում եւ տնտեսության արդիականացում: Բացի այդ, չինական արդյունաբերական պարկերի գործարկման համար նախատեսված է վարչական խոչընդոտների լուրջ նվազեցում, ներդրումների ներգրավման հստակ կառուցված ռեժիմի եւ տարածքի բարենպաստ ներդրումային կլիմայի ստեղծում⁵:

Ինտելեկտուալ սեփականությունը որպես տնտեսական ակտիվ

Ռեզիդենտներ ընկերությունները միշտ հնարավորություն ունեն ներկայացնելու հայտ՝ իրենց երկրում ազգային ընթացակարգով կամ միջազգային ընթացակարգով (PCT, Մադրիդյան միություն) ցանկացած ստեղծված մտավոր սեփականության օբյեկտի (ՍՄՕ) իրավունքների գրանցման համար՝ ընտրելով անհրաժեշտ երկիրը, որտեղ պետք է գործի արտոնագիր/վկայագիրը: Ավելին, արտոնագրային իրավունքները թույլ են տալիս ոչ միայն պահպանել ՄԳԱ, այլեւ զբաղվել դրանց անմիջական առեւտրայնացմամբ հյուրընկալող պետության կամ ամբողջ տարածաշրջանի տարածքում, օրինակ Եվրասիական տնտեսական միության (ԵԱՏՄ) կամ Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի

⁴ 15 of the Best Business Parks in the UK // Prime Office Space. կայք: URL: <https://primeofficespace.co.uk/latest/15-best-business-parks-in-the-uk/> (դիմելու ամսաթիվը. 30.01.2025):

⁵ Քե, Լ. «Մեծ Քար» արդյունաբերական պարկն ու նրա նշանակությունը բելոռուսաչինական համագործակցության զարգացման մեջ. դիպլոմային աշխատանք / Լ. Քե. Մինսկ, 2018. էջ. 83:

(ԵԱԿ) իրավասության ոլորտի: Սա կարող է տեղի ունենալ ավելի մեծ արդյունավետությամբ, քան արդյունաբերական պարկում աշխատանքի ավարտից հետո առևտրատնտեսական կապերի հաստատման առանձին փորձերը: Մտավոր սեփականությունն ու դրա օբյեկտները կարևոր մասն են ցանկացած ազգային եւ միջազգային նորարարական էկոհամակարգի, որը թույլ է տալիս գյուտարարներին, գիտնականներին եւ նորարարներին իրականացնել ՄԳԱ ամբողջ նորարարական ներուժը՝ գաղափարի ծնունդից մինչեւ դրա արդյունաբերական իրականացումը: Այսպես, օրինակ, ՄՍՕ բաժինը տոկոսային արտահայտությամբ, որոնք օգտագործում են Մեծ Բրիտանիայի տարբեր տնտեսական ճյուղերն ու ձեռնարկությունները «Արտոնագրված գյուտեր» կատեգորիայում, կազմում է 72%, «Ապրանքային նշաններ» ըստ Ապրանքների եւ ծառայությունների միջազգային դասակարգման (ԱՄՄԴ)՝ 65%, «Արտոնագրված արդյունաբերական նմուշներ» կատեգորիայում՝ 59%⁶: Չնայած այն հանգամանքին, որ այս տվյալները չեն ներառում հայտերի, տրված արտոնագրերի եւ ապրանքային նշանների վկայականների ցուցանիշները ֆիզիկական անձանց համար, Մտավոր սեփականության օգտագործման (ՄՍՕ) մակարդակը Մեծ Բրիտանիայի տնտեսությունում շատ բարձր է:

Վերոնշյալ գործոնների վերլուծությունը, որոնք կարող են նպաստել արդյունաբերական պարկերի ստեղծման եւ գործարկման հաջողությանը, նպաստեց բելոռուսական կառավարության կողմից սեփական մոտեցման մշակմանը՝ գործընկերների որոնման եւ նորարարական տնտեսական զարգացման այս ձեւի օգտագործման համար: Սա ոչ միայն առևտրային եւ ներդրումային համագործակցության ընդլայնման, այլեւ առանձին աշխարհագրական տարածաշրջանների սոցիալ-տնտեսական զարգացմանն աջակցելու եւ առհասարակ Բելառուսի Հանրապետության արտահանման ներուժի ավելացման համար է:

Վերոնշյալ գործոնների վերլուծությունը, որոնք կարող են նպաստել արդյունաբերական պարկերի ստեղծման եւ գործառնության հաջողությանը, նպաստեց բելոռուսական կառավարության կողմից սեփական մոտեցման մշակմանը՝

գործընկերների որոնման եւ նորարարական տնտեսական զարգացման այս ձեւի օգտագործման համար: Սա ոչ միայն առևտրային եւ ներդրումային համագործակցության ընդլայնման, այլեւ առանձին աշխարհագրական տարածաշրջանների սոցիալ-տնտեսական զարգացմանն աջակցելու եւ առհասարակ Բելառուսի Հանրապետության արտահանման ներուժի ավելացման համար է: 2011 թվականի սեպտեմբերի 18-ին Մինսկում, երկու երկրների ձեռնարկությունների կողմից Բելառուսի Հանրապետության տարածքում չին-բելոռուսական արդյունաբերական պարկի համատեղ ստեղծման հարցով բանակցությունների շարքից հետո, ստորագրվեց համաձայնագիր Բելառուսի Հանրապետության կառավարության եւ Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության կառավարության միջեւ Չին-Բելոռուսական արդյունաբերական պարկի վերաբերյալ (Համաձայնագիր), որը ստացավ «Մեծ քար» անվանումը: Այս միջազգային նախագիծը հանդիսանում է առավել հաջողված բելոռուս-չինական տնտեսական նախագծերից մեկը, եւ «2020 թվականին «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկը դարձավ առաջատար «Գոտի եւ ճանապարհ» նախաձեռնության արդյունաբերական պարկերի վարկանիշում [7]: Նախկինում այս նախաձեռնությունը կոչվում էր «Մեկ գոտի – մեկ ճանապարհ»:

Հատուկ ուշադրության է արժանի ՉԺՀ պարտավորությունների մասին Համաձայնագրի կետը՝ արդյունաբերական պարկում ձեռնարկություններին աջակցելու համար ներդրողներ ներգրավելու, ընկերություններ ստեղծելու, տնտեսական գործունեություն վարելու, ֆինանսական միջոցներ հատկացնելու վերաբերյալ: Այս Համաձայնագրի ամրագրված կետը ցույց է տալիս չինական կողմի բարձր շահագրգռվածությունը «Մեծ քար»⁷ արդյունաբերական պարկի ստեղծման եւ զարգացման գործում, քանի որ սովորական պրակտիկայում կողմերը կարող են դեկլարատիվ ձևով ամրագրել ներդրումների ներգրավման աջակցման ձգտումը, բայց չսեռել իրենց պարտավորությունները:

Համաձայն Բելառուսի Հանրապետության Նախագահի «Չին-Բելոռուսական «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի հատուկ իրավական ռեժիմի կատարելագործման մասին» 2017 թվականի մայիսի 12-ի № 166 Հրամանագրի 40-րդ կետի (Բելառուսի Հանրապետության Նախագահի 2023 թվականի հունիսի 1-ի № 161 Հրամանագրի խմբագրությամբ) (Հրամանագիր № 166), արդյունաբերական պարկի հատուկ իրավական ռեժիմի առանձնահատուկ առավելություններից մեկը բոլոր ռեզիդենտների համար հարկային կարգավորման հատուկ կարգի մասով այն է, որ արդյունաբերական պարկի տարածքում արտադրված սեփական արտադրանքի (աշխատանքների, ծառայությունների) իրացումից ստացված շահույթը ազատվում է շահութահարկից 10 օրացուցային տարվա ընթացքում՝ սկսած այն առաջին հարկային ժամանակաշրջանից (ներառյալ), երբ արդյունաբերական պարկի ռեզիդենտի մոտ առաջացել է

⁷ «Բելառուսի Հանրապետության կառավարության եւ Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության կառավարության միջեւ Չին-Բելոռուսական արդյունաբերական պարկի վերաբերյալ համաձայնագրի վավերացման մասին» 2012 թվականի հունվարի 7-ի № 348-Յ Բելառուսի Հանրապետության օրենքը. ընդունվել է Բելառուսի Հանրապետության Ազգային ժողովի ներկայացուցիչների պալատի կողմից 2011 թվականի դեկտեմբերի 14-ին: Հաստատված է Բելառուսի Հանրապետության Ազգային ժողովի Հանրապետության Խորհրդի կողմից 2011 թվականի դեկտեմբերի 20-ին // ILEX. հաշվապահության, հարկման եւ իրավունքի պատրաստի իրավական լուծումների առցանց ծառայություն / «ՅուրՍպեկտոր» ՍՊԸ: 2011: Գրանցված է Բելառուսի Հանրապետության իրավական ակտերի ազգային գրանցամատյանում 2012 թվականի հունվարի 12-ին № 2/1900:

⁶ Use of intellectual property rights across UK industries, Research and analysis. updated 9 June 2022 // UK Intellectual Property Office: պաշտոնական կայք: URL: <https://www.gov.uk/government/publications/use-of-intellectual-property-rights-across-uk-industries/use-of-intellectual-property-rights-across-uk-industries> (դիմելու ամսաթիվը. 03.02.2025):

համախառն շահույթ հաշվետու ժամանակաշրջանի համար՝ աճողական արդյունքով հարկային ժամանակաշրջանի սկզբից, ներառյալ նշված ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների) իրացումից ստացված շահույթը:

Բացի այդ, «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկում աշխատելու լրացուցիչ առավելությունը, որը վերաբերում է տվյալ հետազոտության օբյեկտին, հանդիսանում է նրա ռեզիդենտների համար հարկային կարգավորման հատուկ կարգը, համաձայն № 166 Հրամանագրի 46 կետի, որտեղ նշվում է ամբողջական ծավալով ավելացված արժեքի հարկի գումարների նվազեցման իրավունքը (բացառությամբ այն հարկերի գումարների, որոնք օրենսդրության համաձայն չեն ենթարկվում նվազեցման), ներկայացված՝ Բելառուսի Հանրապետության տարածքում ձեռք բերված (Բելառուսի Հանրապետության տարածք ներմուծելիս վճարված) ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների), գույքային իրավունքների համար, որոնք օգտագործվել են արդյունաբերական պարկի քաղաքաշինական նախագծերի մշակման, կառուցման, արդյունաբերական պարկի օբյեկտների զինման համար, անկախ ավելացված արժեքի հարկի գումարներից, որոնք հաշվարկված են ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների), գույքային իրավունքների իրացման շրջանառություններից, բայց ոչ ուշ, քան տվյալ պարկի համապատասխան օբյեկտի շահագործման ընդունման տարվան հաջորդող տարվա դեկտեմբերի 31-ը⁸:

«Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի գործարկման համար բոլոր ներկայացված առավելությունները նպաստեցին ներդրումների առավելագույն ներգրավմանը Բելառուսի Հանրապետություն: Այսպես, Բելառուսի Հանրապետությունում Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության արտակարգ և լիազոր դեսպան Զժան Կենչուանը հայտարարեց. «2024 թվականի սկզբից «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկը աջակցում է առողջ և կայուն զարգացմանը: Համաձայնեցված ներդրումների գումարը կազմել է գրեթե 1,5 միլիարդ ԱՄՆ դոլար»⁹: Բելառուսական կողմի՝ «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի վարչակազմի ղեկավար Ալեքսանդր Յարոշենկոյի հայտարարությունների համաձայն, «չինական ընկերությունները մնում են «Մեծ քարի» հիմնական ներդրողները՝ նրանք իրականացնում են 61 նախագիծ և ներդրել են պարկում ավելի քան 300 միլիոն դոլար»¹⁰: Արտադրության տեղայնացման հնարավորությունները արդյունաբերական պարկում և ներդրումային ծրագրերը թույլ են տալիս կանխատեսել մոտ 16 հազար նոր բարձր

Ներկա պահին Բելառուսի Հանրապետությունում առավել ակտիվ է, հարկ է նշել, մշտական հայտատուներ են համարվում համաշխարհային շուկայի երկու հայտնի չինական SS ընկերությունները՝ «ՀՈՒԱԿԵՅ ՏԵՆՆՈՒՈՋԻԶ ԿՈ., ԼՏՂ.» և «ՁՏԵ Կորպորեյշն»: Նրանց բաժին է ընկնում 25 գործող արտոնագիր և 34 ապրանքային նշանի գրանցման վկայական:

տեխնոլոգիական աշխատատեղերի ստեղծում և լուրջ խթան են հանդիսանում Բելառուսի տնտեսական աճի համար:

Անկասկած, հետաքրքիր են արդյունաբերական պարկի չինական ընկերությունների հայտային ակտիվության ցուցանիշները: Ներկա պահին Բելառուսի Հանրապետությունում, համաձայն պաշտոնական տվյալների գյուտերի արտոնագրերի և մտավոր սեփականության Ազգային կենտրոնին ապրանքային նշանների գրանցման վկայականների տվյալների բազաների, հայտային ակտիվության իրավիճակը նպատակահարմար է դիտարկել ոչ թե ցուցակով ըստ ռեզիդենտների, «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի ընկերությունների, այլ ըստ իրենց մայր ընկերությունների հայտատուների շահագրգռվածության: Պարկի զարգացման նախագիծը իր գործնական փուլում իրացվում է 2015 թվականից, իսկ բարձր աստիճան արտոնագրաունակությամբ նորարարության կենսական ցիկլի ժամանակահատվածը, բացառությամբ արտադրության գաղտնիքի, իր ձեռավորման, մշակման (հիմնարար, կիրառական հետազոտությունների անցկացման, փորձակոնստրուկտորական մշակումների), նորարարական արտադրանքի փորձարկման, ՄԳԱ առևտրայնացման պլանավորման փուլում անցնում է 5-ից 7 տարի, իսկ բարձր արտադրանքի նմանակների ստեղծման դեպքում՝ 6-ից 10 տարի: Սրանից ելնելով, կարելի է ենթադրել, որ արդյունաբերական պարկի ռեզիդենտ ընկերություններից մտավոր իրավունքների գրանցման հայտերը (չինական ներդրումներով աշխատող ընկերությունների ամբողջական ցանկին կարելի է ծանոթանալ <https://industrialpark.by/rezidenty/hղումով>) կարող են ստացվել 5 տարի անց: Փաստորեն, հայտային ակտիվության վիճակը հետևյալ վիճակագրական տեսք ունի: Ներկա պահին Բելառուսի Հանրապետությունում առավել ակտիվ է, հարկ է նշել, մշտական հայտատուներ են համարվում համաշխարհային շուկայի երկու հայտնի չինական SS ընկերությունները՝ «ՀՈՒԱԿԵՅ ՏԵՆՆՈՒՈՋԻԶ ԿՈ., ԼՏՂ.» և «ՁՏԵ Կորպորեյշն»: Նրանց բաժին է ընկնում 25 գործող արտոնագիր և 34 ապրանքային նշանի գրանցման վկայական: Բոլոր գրանցված հայտերը տվյալ ընկերությունների գյուտերի համար ներկայացվել են Բելառուսի Հանրապետություն միջազգային ՄԱՀ ընթացակարգով: Բոլոր 7 արտոնագրերը, որոնց գործողությունը դադարեցվել է, առանց բացառության կատարելագործվել են նոր հայտերում: «ՀՈՒԱԿԵՅ ՏԵՆՆՈՒՈՋԻԶ ՔՈ. ԼՏՂ.» ընկերության գրանցված մտավոր սեփականության պորտֆելում ԵԱԿ անդամ երկրների տարածքում հայտարարված է գյուտերի 8 գործող արտոնագիր: Համաձայն Միջազգային

⁸ Բելառուսի Հանրապետության Նախագահի «Չին-Բելառուսական «Մեծ քար» արդյունաբերական պարկի հատուկ իրավական ռեժիմի կատարելագործման մասին» 2017 թվականի մայիսի 12-ի № 166 Հրամանագիրը (Բելառուսի Հանրապետության Նախագահի 2023 թվականի հունիսի 1-ի № 161 Հրամանագրի խմբագրությամբ) // ILEX հաշվապահության, հարկման և իրավունքի պատրաստի իրավական լուծումների առցանց ծառայություն / «Յուրսպեկտր» ՍՊԸ: 2023: Գրանցված է Բելառուսի Հանրապետության իրավական ակտերի ազգային գրանցամատյանում 2017 թվականի մայիսի 22-ին № 1/17065:

⁹ Չինաստանի դեսպանը Բելառուսում. «Մեծ քար»-ում ներդրումների գումարը կազմել է գրեթե \$ 1,5 միլիարդ // ԽԲ: Բելառուսում այսօր. կայք: URL: <https://www.sb.by/articles/posol-kitaya-v-belarusi-summa-investitsiy-v-velikiy-kamen-sostavila-pochti-1-5-mlrd.html> (դիմելու ամսաթիվը. 30.01.2025):

¹⁰ «Մեծ քարի» վարչակազմի ղեկավար Ալեքսանդր Յարոշենկոն բելառուսական հետազոտության տեղում պատմել է, թե ինչպես է զարգանում արդյունաբերական պարկն ու ինչ ծրագրեր է կառուցում նրա ղեկավարությունը // Myfin.by. կայք: URL: <https://myfin.by/article/biznes/stalo-izvestno-skolko-kitajskij-biznes-uze-investiroval-v-velikij-kamen-37948> (դիմելու ամսաթիվը. 06.06.2025):

արտոնագրային դասակարգման, բոլոր գյուտերը գրանցված են դասերում.

- G06 «Տվյալների մշակում; հաշվարկ կամ հաշվում»;
- H04 «Էլեկտրական կապի տեխնիկա»
- կամ երկու դասերում միաժամանակ:

Չինական ռեզիդենտ ընկերությունների ներկայիս գործունեության երկրորդ ցուցանիշ է հանդիսանում նրանց արտադրանքի առաջարկները, որոնք պահանջարկ ունեն ոչ միայն բելոռուսական շուկայում, այլ նաև ԵԱՏՄ երկրների պատվիրատուների կողմից: Անհերքելի է, որ առավել հայտնի են ՏՏ տեխնոլոգիաների ոլորտի (լարային և անլար կապի շուկայի, շարժական և սեռեզված տեղմիմայների)՝ «ՀՈՒՎԵՅ ՏԵՆՆՈՒՈՋԻԶ ԿՈ., ԼՏԴ.» և «ԶՏԵ Կորպորեյշն» ընկերությունները, որոնց արտադրանքը զբաղեցնում է առաջատար դիրքեր անլար ադապտերների, անլար երթուղիչների, անլար մուտքի կետերի և Wi-Fi ուժեղացուցիչների, մեդիափլեյերների, հեռուստատեսային սարքերի, շարժական հեռախոսների, սմարթֆոնների, պլանշետների, խելացի ժամացույցների առաջարկի մեջ: Բացի այդ, «ՀՈՒՎԵՅ ՏԵՆՆՈՒՈՋԻԶ ԿՈ., ԼՏԴ.» առաջարկում է տարբեր բարդ և բարձր տեխնոլոգիական սարքավորումներ հինգ հիմնական տեխնոլոգիական ուղղություններով՝ մայրուղային երթուղավորում, կոմուտացում և ծառայություններ; համատեղ աշխատանքի համար լուծումներ; տվյալների մշակման կենտրոնների վիրտուալացում և ամպային հաշվարկներ; վիդեոտեխնոլոգիաներ; բիզնեսի փոխակերպման ճարտարապետություններ:

Հաջողված նախագծերին կարելի է դասել նաև «ԶՈՒՄԻՈՒՆ ԲԵԼ-ՈՒՌՍ» ՍՊԸ ընկերության գործունեությունը, որտեղ կենտրոնացված է սուպերկոնդենսատորների գիտահետազոտական և արտադրական կենտրոնը, իսկ նրանց «տեխնոլոգիական ցիկլում ներառված են սուպերկոնդենսատորների հավաքումը, արտադրությունը, փորձարկումը, տեխնիկական և երաշխիքային սպասարկումը, ինչպես նաև տրանսպորտային միջոցի վրա դրանց տեղադրման հետ կապված աշխատանքները»¹¹: Ավելին, ընկերության սեփական արտադրանքի պորտֆելում ներառված են ավտոկոնդենստորներ, հող փորող տեխնիկա, վերամբարձ տեխնիկա, պահեստային տեխնիկա, հեռադիտակային բեռնիչներ, տրակտորներ, աշտարակային կռունկներ, հորատման սարքեր, բետոնի տեխնիկա:

«ԶԱՅՆԱ ՄԵՐՉԱՆՏՍ ՍԻԵՂԷՆ-ԲԻԷԼԱՐ ԿՈՍԵՐՑԻՈՆ ԵՎ ԼՈԳԻՍՏԻԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ» ՓԲԸ առաջարկում է նորարարական շինարարական տեխնոլոգիաներ պահեստային լոգիստիկայի և պահպանման ոլորտում: 2018 թվականին ընկերությունը բացեց ամենամեծ, առավել ժամանակակից և հագեցած պահեստը Բելառուսի Հանրապետության տարածքում, որը գտնվում է «Չայնա Մերչանտս» լոգիստիկ և կոմերցիոն պարկում: Պահեստի ընդհանուր մակերեսը կազմում է 10 000քմ, նախատեսված է նախագծված է հարմարավետ տրանսպորտային կապը դրա հետ, կազմակերպված է մաքսային պահեստի շուրջօրյա աշխատանք՝ շահագրգիռ հաճախորդների

Վերոնյալ ընկերությունները նույնպես ձգտում են ընդլայնել իրենց բիզնեսի վարումը ԵԱՏՄ երկրների և ԵԱԿ անդամ երկրների տարածքում, ներկայումս առավել ակտիվ են նաև ՏՏ ոլորտի ընկերությունները, որոնք ներկայացուցչություններ ունեն Ռուսաստանի Ղաշնությունում, Հայաստանի Հանրապետությունում, Ադրբեջանի Հանրապետությունում, Ղազախստանի Հանրապետությունում, Ղրղզստանի Հանրապետությունում, Թուրքմենստանում և Տաջիկստանի Հանրապետությունում:

տրամադրելով մաքսային սպասարկման մասնագիտական և որակյալ մակարդակ:

«Ֆլուենս Ինտերնեշնլ Տեխնոլոջի» ՍՊԸ ընկերությունը զբաղվում է նորարարական մշակումներով հովացման և լուսադիոդային լուսավորության ոլորտում և առաջարկում է այնպիսի արտադրանքների լայն տեսականի, ինչպիսիք են՝ փողոցային լուսատուներ, փոխարինելի լուսադիոդային մոդուլներ, «Արմսթրոնգ» տիպի լուսատուների բաղադրիչներ, արդյունաբերական լուսավորության արտադրանք, առևտրային-գրասենյակային, ճարտարապետական լուսատուներ, սպորտային լուսավորության տարրեր, լուսադիոդային լամպեր

Գեոթերմալ ջերմային պոմպերի սարքավորումների արտադրությամբ զբաղվում է «Բել Լոտսսելնը» ՍՊԸ ընկերությունը:

Վերոնյալ ընկերությունները նույնպես ձգտում են ընդլայնել իրենց բիզնեսի վարումը ԵԱՏՄ երկրների և ԵԱԿ անդամ երկրների տարածքում, ներկայումս առավել ակտիվ են նաև ՏՏ ոլորտի ընկերությունները, որոնք ներկայացուցչություններ ունեն Ռուսաստանի Ղաշնությունում, Հայաստանի Հանրապետությունում, Ադրբեջանի Հանրապետությունում, Ղազախստանի Հանրապետությունում, Ղրղզստանի Հանրապետությունում, Թուրքմենստանում և Տաջիկստանի Հանրապետությունում:

Այս հետազոտության համար հետաքրքիր են նաև «ՀՈՒՎԵՅ ՏԵՔՆՆՈՒՈՋԻԶ ԿՈ., ԼՏԴ.» և «ԶՏԵ Կորպորեյշն» ընկերությունների գործունեության համեմատական բնութագրերը Բելառուսի Հանրապետությունում և նորարարական տեխնոլոգիաների համընդհանուր մակարդակի և հայտային ակտիվության առումով: «ՀՈՒՎԵՅ ՏԵՆՆՈՒՈՋԻԶ ՔՈ., ԼՏԴ.» 1995 թվականին իր մշակումների արտոնագրման պահից են իր նորարարական գործունեության մեջ զգալի ներդրումներ կատարելուց ի վեր հանդիսանում է ավելի քան 100 000 ակտիվ արտոնագրերի իրավատեր՝ ավելի քան 40 000 արտոնագրային ընտանիքներում ամբողջ աշխարհում: Ընկերությունը ակտիվ հայտատու է ՉԺՀ-ում,

¹¹ Էլեկտրական ավտոբուսների համար սուպեր կոնդենսատորների արտադրության գործարանը բացվել է «Մեծ Քարում» // ԲԵԼՏՄ՝ Բելառուսի նորություններ. կայք: URL: <https://belta.by/economics/view/zavod-po-proizvodstvu-superkondensatorov-dlja-eklektrobusov-otkrylsja-v-velikom-kamne-315788-2018/> (դիմելու ամսաթիվը. 31.01.2025):

Աղյուսակ 1:

միջազգային արտոնագրային դասակարգման դասեր

Table 1.
IPC classes

Միջազգային արտոնագրային դասակարգման դաս	Գյուտ
H03՝ էլեկտրոնային սխեմաներ H04՝ էլեկտրոնային կապի տեխնիկա	Բեռնային կողի ապածածկագրման մեթոդներ եւ ապածածկագրման սարքավորում:
G02՝ օպտիկա H04՝ էլեկտրոնային կապի տեխնիկա	Ալիքի երկարության ընտրողական անջատիչ, օպտիկական սարք եւ կապի մեթոդ
H04՝ էլեկտրոնային կապի տեխնիկա	Տվյալների փոխանցման եղանակներ եւ էլեկտրոնային սարք
H01՝ էլեկտրական սարքավորման տարրեր H05K՝ տպագիր սխեմաներ; էլեկտրական սարքերի կորպուսներ կամ մասեր; էլեկտրական սարքավորումների տարրերի բլոկերի արտադրություն	էլեկտրոնային սարք, էլեկտրոնային համակարգ եւ դրանց տալիչ պլատանների փոխկապակցության ճարտարապետություն

Կազմվել է հեղինակի կողմից:

ինչպես նաեւ ԱՄՆ-ում (մտնում է ամենաշատ թվով արտոնագրեր ստացող 20 լավագույն ընկերությունների մեջ) եւ Եվրոպական միությունում (արտոնագրերի ստացման երկրորդ խոշորագույն հայտատու)¹²: «ՋՏԵ Կորպորեյշն» ընկերությունը համարժեք է հայտային ակտիվության ծավալներով ՉԺՀ-ում (բոլոր տրված արտոնագրերից 41%), ԱՄՆ-ում (համապատասխանաբար 23%) եւ Եվրոպական արտոնագրային գերատեսչությունում (13%)¹³: Վերջին ժամանակներում «ՋՏԵ Կորպորեյշն» ընկերության բարձր տեխնոլոգիական մշակումների հիմնական ուղղություններն են դարձել 5G տեխնոլոգիան, ռադիո-էլեկտրոնային պայքարն ու կլիմայի փոփոխությունը, որոնց ընդհանուր մշակումների ծավալով ներկայացվել է 33% հայտեր եւ ստացվել է 31% արտոնագրեր: «ՀՈՒԱՎԵՅ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԶ ԲՈ., ԼՏՂ.» համար առաջատար դարձան լավագույն գյուտերը 5G տեխնոլոգիայի, շարժական սարքերի եւ խելացի էկոհամակարգերի ոլորտում, ինչպես նաեւ Միջազգային արտոնագրային դասակարգման դասերում (աղյուսակ 1):

Բելառուսի Հանրապետությունում նմանատիպ տվյալների մշակումներ տվյալ ընկերությունների կողմից չեն իրականացվում:

Նաեւ անհրաժեշտ է նշել, որ նշված ընկերությունների հայտային ակտիվությունը, համաձայն մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության (ՄԱՀԿ) տվյալների, բոլորովին այլ բնույթ է ցույց տալիս, քան Բելառուսի Հանրապետությունում: «ՀՈՒԱՎԵՅ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԶ ԿՈ., ԼՏՂ.» ընկերության հայտային ակտիվությունը՝ ՄԱՀ համակարգի միջոցով նրան դարձրել է հայտատուների առաջատար (1-ին տեղը աշխարհում, 6494 հայտ 2023թ. համար) եւ ըստ Մադրիդյան համակարգի՝ ապրանքային նշանների գրանցման հայտատուների առաջին տասնյակում (9-րդ տեղը աշխարհում, 78 հայտ 2023թ. համար)¹⁴:

Ավելին, համաձայն ՄԱՀԿ 2024 թվականի Գլոբալ ինովացիոն ինդեքսի վերջին հրապարակված տվյալների, «ՀՈՒԱՎԵՅ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԶ ԿՈ., ԼՏՂ.» հոլդինգի մասնագիտացված գիտահետազոտական ստորաբաժանումը Huawei Investment & Holding-ը ունի 5-րդ վարկանիշը գլոբալ կորպորատիվ ներդրողների կատեգորիայում Գիտահետազոտական աշխատանքների ԳՀԱ/ԳՀՓԿԱ-ի անցկացման համար [8]: Ներկա պահին որեւէ նույնական համատեղ չին-բելոռուսական նախագծերի իրականացման համար նման ներդրումներ չկան:

Տեխնոլոգիական նորարարությունները՝ ցանկացած հասարակության տնտեսական աճի եւ կյանքի ստանդարտների բարձրացման անվիճելի կատալիզատորն են: Նորարարական միտումները ներկա պահին բնութագրվում են տարբեր հատկանիշներով, օրինակ՝ ազգային, պատմական, տեխնոլոգիական, արմատական, բարելավող, փոփոխական, առաջընթացային կամ ՄԱԿ-ի կայուն զարգացման նպատակներին համապատասխանությամբ օժտված հատկանիշներով: Այս դասը հիմնականում բաղկացած է գործընթացային նորարարություններից, որոնք առավել կարիքավոր երկրներին հնարավորություն են տալիս ստանալ նոր ծառայություններ, արտադրական գործընթացներ, արտադրության կազմակերպման մեթոդներ, կազմակերպչական կառուցվածքներ, կառավարման համակարգեր տեխնիկական օգնության ծրագրերի եւ նախագծերի իրականացման շրջանակներում: Սակայն, համաձայն ՄԱՀԿ կողմից անցկացված վերջին հետազոտության արդյունքների՝ The Geography of Innovation: Local Hotspots, Global Networks, նորարարական գործընթացներում հայտնվում են աշխարհագրական բաշխման նոր հստակ նշաններ՝ կախված շուկայական միտումներից, ակադեմիական միջավայրի ներուժի կուտակումից եւ արտադրական ցիկլից, նոր գիտելիքների գեներացումից եւ հոսքից, հայտային ակտիվության պահանջից եւ նորարարությունների տեղից տեղ տեղափոխվող բնույթից՝ որպես նորարարական բիզնեսի, ստարտափների եւ սպին-օֆֆ ընկերությունների համագործակցության հետեւանք խոշոր բարձր տեխնոլոգիական ընկերությունների եւ համընդհանուր ներդրողների հետ, ինչպես նաեւ նորարարական արտադրանքների առետրայնացումից՝ տեխնոլոգիաների փոխանցման արդյունքում, ինչը ցիկլիկ

¹² Respecting and Protecting Intellectual Property: The Foundation of Innovation. White Paper on Innovation and Intellectual Property / Huawei. կայք: URL: <https://www.huawei.com/en/ipr>. (դիմելու ամսաթիվը. 13.03.2025):
¹³ ZTE sees highest patent filings and grants during April in Q2 2024 / Verdict. կայք: URL: <https://www.verdict.co.uk/zte-patent-activity/?cf-view>. (դիմելու ամսաթիվը. 13.03.2025):
¹⁴ WIPO Statistical Data Centre. IP Facts and Figures // WIPO. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.wipo.int/en/ipfactsandfigures/patents>. (դիմելու ամսաթիվը. 14.03.2025):

կերպով բերում է արտոնագրային հայտային ակտիվության աճի [9]: Այսպիսով, աշխարհագրորեն տեղայնացված նորարարական կենտրոնները, արդյունաբերական պարկերը, տեխնոպարկերը, թեքնոհաբերը, կապված լինելով կոնկրետ հողային վայրի հետ՝ իր բնական, մարդկային, շուկայական ռեսուրսներով եւ այդ ենթակառուցվածքի ունակությամբ ինտեգրվել համաշխարհային շուկային՝ գոյություն ունեցող իրացման շուկաների ընդլայնման կամ նոր շուկաների ստեղծման համար, նորարարական արտադրանքի դուրսբերման համար սպառողին հետագա վաճառքի նպատակով, արտադրանքի վերաբերյալ նոր հետազոտությունների անցկացման եւ նոր համատեղ արտադրությունների ստեղծման համար դառնում են գիտական եւ տեխնիկական նորարարությունների տեղական կենտրոններ՝ հնարավոր տարածաշրջանային կամ նույնիսկ համընդհանուր ներուժով: Սա տնտեսական զարգացման բոլորովին նոր միտում է, որը բացատրվում է արտադրության մասշտաբի էֆեկտի տնտեսական տեսությամբ: Տվյալ դեպքում ծախսերի նվազեցման եւ գործունեության մասշտաբավորման համար օգտագործվող ռեսուրսներն ոչ միայն նյութական ռեսուրսներն են, այլեւ մասնագիտական հմտությունները, անձնակազմի կրթությունը, գիտական եւ արտադրական միգրացիայի հնարավորությունները, նորարարական նախագծերում ներգրավված ընկերությունների քանակն ու որակը, գիտելիքների հոսքի ծավալը լեզվական արգելքի բացակայության պատճառով, օրինակ՝ նորարարական բիզնեսի տեխնիկական հագեցվածությունը, մրցակիցների անալոգային գործունեությունը, նորարարական նախագծի բնույթի ռեկոմբինանտության աստիճանը:

Եզրակացություններ

«Մեծ քար» նորարարական նախագծի ստեղծումն ու գործարկումը գտնվում է իր սկզբնական փուլում, այն ունի մեծ ներուժ, բոլոր շահագրգիռ կողմերը ցուցաբերել են բարձր շահագրգռվածություն, եւ բելոռուսական ու չինական կողմերից տրամադրվել են լուրջ իրավական եւ ֆինանսական երաշխիքներ:

Հիմնական առաջարկը, որը վերաբերում է պարկի գործունեության հետագա զարգացմանը՝ ըստ կատարված հետազոտության, դա աշխարհագրորեն տեղայնացված նորարարական կենտրոնների զարգացման համար ՄՍՀԿ մեթոդաբանության կիրառումն է: Սա կարող է դառնալ այս նախագծի հետագա զարգացման ուղղություններից մեկն ու բերել հայտային ակտիվության բարձրացմանը՝ Բելառուսի Հանրապետությունում եւ երասիական տարածքում պարկի ռեզիդենտ ընկերությունների համար: Ինչպես արդեն նշվել էր, այնպիսի հսկա մայր ընկերություններ, ինչպիսիք են «ՀՈՒՎԵՅ ՏԵԽՆՈԼՈՂՈՋԻԶ ԿՈ., ԼՏՂ.» եւ «ԶՏԵ Կորպորեյշն» Տեղեկատվական եւ հաղորդակցական տեխնոլոգիաների (ՏՀՏ) ոլորտում, ZOOMLION (ՍՊԸ «ԶՈՒՄԼԻՈՆ ԲԵԼՈՒՍ») ինժեներական եւ գյուղատնտեսական տեխնիկայի արտադրության ոլորտում, Xinzhu Corp. («ՉԵՆԴՈՒ ՍԻՆՉՈՒ ՄԻՊՈՒՅԹԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ» ՍՊԸ) երկաթուղային տրանսպորտի նախագծման եւ արտադրության ոլորտում, ZHEJIANG YONGKANG HAFES IMPORT & EXPORT CO., LTD («ՍՍՍ Ինդասթրիալ» ՍՊԸ) ռադիատորների արտադրության ոլորտում եւ այլն, ՄՍՀԿ մեթոդաբանության օգնությամբ կարող են լրացուցիչ ազդակ հաղորդել ընկերությունների

զարգացմանը պարկում, միավորել բարձրագույն կրթության հաստատությունների եւ գիտահետազոտական ինստիտուտների ջանքերը, իրականացնել պակասող ներդրումները տրանսպորտային եւ այլ ենթակառուցվածքներում եւ այդպիսով առավելագույն օգտագործել պարկի կլաստերի եւ Բելառուսի Հանրապետության իրավասության մեջ գտնվող ընկերությունների ազլոմերացիոն տեղակայման հնարավորությունները: ՄՍՀԿ տվյալ մոտեցումը, որը օգտագործում է նորարարական արտադրանքի մշակման եւ աշխարհագրական տեղայնացման առավելությունները, ներկայացնում է եզակի հնարավորություն կոնկրետ կազմակերպությունների եւ նրանց նախորդ գործունեության շարունակականության համար՝ տարածաշրջանում նորարարական ձեռնարկատիրության զարգացման, տնտեսական գործունեության նոր տեսակների եւ նոր տնտեսական հնարավորությունների ստեղծման համար՝ ամբողջովին նոր նորարարական արտադրանքի կյանքի ցիկլի կառուցման նպատակով:

Գրականության ցանկ

1. Лю, С. Ц. Технопарки в мировой экономике: особенности развития и регулирования в Китайской Народной Республике: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.14 / С. Ц. Лю. Минск, 2020. 24 с.
2. Креативные технопарки в постиндустриальной трансформации экономики Китая / С. А. Титов, А. О. Кокорина, П. А. Быков [и др.] // Пространственная экономика. – 2019. – Т. 15, № 3. – С. 125–146. – DOI 10.14530/se.2019.3.125–146.
3. Балашова, М. А. О создании технопарков в целях развития инновационного производства страны: опыт Китая / М. А. Балашова, И. В. Цвигун, М. Н. Юсупова // Российско-китайские исследования. – 2023. – Т. 7, № 1. – С. 36–48. – DOI 10.17150/2587–7445.2023.7(1).36–48.
4. Сахарова, Л. А. Становление индустриальных парков в российской экономике / Л. А. Сахарова // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – 2015. – Т. 11, № 39 (324). – С. 17–26.
5. Егорова, А. А. Географические особенности функционирования индустриальных парков в России / А. А. Егорова // Социально-экономическая география: теория, методология и практика преподавания: материалы Всероссийской научно-практической конференции, Москва, 19 мая 2023 года. – Москва: ООО «Сам Полиграфист», 2023. С. 55–63.
6. Петров, А. Тенденции и инновации на IT-рынке, которые повлияют на будущее отечественных компаний // Агроинвестор: сайт. – URL: <https://www.agroinvestor.ru/column/artem-petrov/41284-tendantsii-i-innovatsii-na-it-rynke-kotorye-povliyayut-na-budushchee-otechestvennykh-kompaniy/> (дата обращения: 10.05.2025).
7. Юньлун, Л. Сравнительный анализ деятельности Китайско-Белорусского индустриального парка «Великий камень» и свободных экономических зон в Республике Беларусь / Л. Юньлун // Вести

Института предпринимательской деятельности. – 2023. – № 1 (28). – С.57–62.

8. China ranking in the Global Innovation Index 2024. Global Innovation Index 2024 (2024), available at <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/china> (Accessed: 14.03.2025).
9. Crescenzi, Riccardo & Iammarino, Simona & Ioramashvili, Carolin & Rodríguez-Pose, Andrés & Storper, Michael. (2023). The Geography of Innovation: Local Hotspots and Global Innovation Networks. SSRN Electronic Journal. 10.2139/ssrn.4424262.

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Նատալյա Ադելի Մաալուֆ, միջոցառումների կազմակերպման եւ միջազգային համագործակցության վարչության առաջատար մասնագետ, մտավոր սեփականության Ազգային կենտրոն (Մինսկ, Կոզլովի փողոց, շենք 20); SPIN-կոդ. 9687-0332; n.maaluf@ncip.by

References

1. Liu, S.C. (2020), Technoparks in the global economy: features of development and regulation in the People's Republic of China, Abstract of Ph.D. dissertation, Belarus State Economic University, Minsk, Republic of Belarus.
2. Titov, S. A. et al (2019), Creative technology parks in the post-industrial Transformation of China's Economy, «Spatial Economics» (Prostranstvennaya ekonomika), vol, 15, no. 3, pp. 125–146.
3. Balashova, M. A., Tsvigun, I. V., and Yusupova M. N. (2023), On the creation of technology parks in order to develop the country's innovative production: China's experience, Russian and Chinese Studies, Vol. 7, no. 1, pp. 36–48.
4. Sakharova, L. A. (2015), The formation of industrial parks in the Russian economy, National Interests: Priorities and Security, vol. 11, no. 39, pp. 17–26.
5. Egorova, A. A. (2023), «Geographical features of the functioning of industrial parks in Russia», *Socialno-ekonomicheskaya geografiya: teoriya, metodologiya i praktika*

prepodavaniya: materialy Vserossijskoj nauchno-prakticheskoy konferencii [Proc. of the All-Russian Scientific and Practical Conference «Socio-economic geography: theory, methodology and teaching practice»], Moscow, 19 May 2023, pp. 55–63.

6. Petrov, A. (2023), «Trends and innovations in the IT market that will affect the future of domestic companies», available at: [https://www.agroinvestor.ru/column/artem-petrov/41284-tendentsii-i-innovatsii-na-it-rynke-kotorye-povliyayut-na-budushchee-otechestvennykh-kompaniy/](https://www.agroinvestor.ru/column/artem-petrov/41284-tendentsii-innovatsii-na-it-rynke-kotorye-povliyayut-na-budushchee-otechestvennykh-kompaniy/) (Accessed: 10 May 2025).
7. Junlun, L. (2023), «Comparative analysis of the activities of the Chinese-Belarusian industrial park «Great Stone» and free economic zones in the Republic of Belarus», «*Vesti Instituta predprinimatelskoj deyatel'nosti*», no (28), pp. 57–62.
8. China ranking in the Global Innovation Index 2024. Global Innovation Index 2024 (2024), available at <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/china> (Accessed: 14.03.2025).
9. Crescenzi, Riccardo & Iammarino, Simona & Ioramashvili, Carolin & Rodríguez-Pose, Andrés & Storper, Michael. (2023). The Geography of Innovation: Local Hotspots and Global Innovation Networks. SSRN Electronic Journal. 10.2139/ssrn.4424262.

Information about the author

Natalia A. Maaluf, Lead Specialist of the Protocol and International Cooperation Department, National Center of Intellectual Property Republic of Belarus (Minsk, Kozlova str., bld 20); SPIN-code: 9687-0332; n.maaluf@ncip.by

Հեղինակը հայտարարում է շահերի բախման բացակայություն մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ընդունվել է խմբագրություն 07.04.2025

Լրամշակվել է գրախոսումից հետո 06.06.2025

Ընդունվել է հրատարակման 09.06.2025

4

ԱՐՏՈՆԱԳՐԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 347.771
EDN: <https://elibrary.ru/qlyyzo>

Ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների վերաբերյալ տվյալների բազաների իրավական, տեխնիկական եւ տեղեկատվական անվտանգության վերլուծություն՝ հաշվի առնելով մտավոր սեփականության Համաշխարհային կազմակերպության նոր դրույթները

Օլեգ Պյոտոռի Ներեսին, Աննա Անատոլիի Պոլյակովա^Բ, Նիկոլայ Բորիսի Լիսկով, Նիկոլայ Վադիմիիրի Ջարյանով
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
^Բapolyakova@rupto.ru*

Անոտացիա. ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների վերաբերյալ տեղեկատվության մատչելիությունը, ինչպես նաեւ դրանց իրավական պաշտպանությունը մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության ամենամյա նստաշրջանների շրջանակներում առավել քննարկվող թեմաներից են: Դա կապված է այն բանի հետ, որ գոյություն ունեն արդեն իսկ տրված արտոնագրերի վիճարկման եւ դրանց անվավեր ճանաչման դեպքեր՝ դրանցում բացահայտված տեղեկությունների հայտնիության պատճառով աղբյուրներից, որոնք պարունակում են տվյալներ ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների մասին: Տվյալ հոդվածի շրջանակներում ուսումնասիրվել է Համաշխարհային մտավոր սեփականության կազմակերպության աշխատանքը ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների պաշտպանության ոլորտում, այն է միջազգային փաստաթուղթ, որում ստորագրած երկրները սահմանում են պահանջ՝ պահպանելու պայմանը, որ արտոնագրերի հայտերում նշվեն այն տեղեկատվության աղբյուրները, որոնցում բացահայտված են հայտում օգտագործվող ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների վերաբերյալ տվյալները: Ուսումնասիրվել է Փարիզյան կոնվենցիայի մասնակից երկրների իրավական եւ տեխնիկական պատրաստվածությունը Համաշխարհային մտավոր սեփականության կազմակերպության նշված պահանջին: Կատարվել է ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների առկա տվյալների բազաների վերլուծություն, այդ թվում՝ առանձին Ռուսաստանի Դաշնության տվյալների բազաների; ուսումնասիրվել են դրանց որոնման հնարավորությունները, բացահայտվել են դրանց առավելություններն ու թերությունները: Կազմվել են առաջարկություններ՝ ուղղված Ռուսաստանի Դաշնությունում ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների տվյալների բազաների տեխնիկական եւ տեղեկատվական ապահովվածության հետ կապված թերությունների վերացմանը: Աշխատանքի արդյունքները հաստատում են ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների ունիվերսալ որոնողական զանգվածների ստեղծման անհրաժեշտությունը, ինչպես նաեւ թույլ կտան ամրապնդել Ռուսաստանի Դաշնության պատրաստվածությունը Համաշխարհային մտավոր սեփականության կազմակերպության նոր պահանջներին:

Բանալի բառեր: ավանդական գիտելիքներ, գենետիկ ռեսուրսներ, Ռուսաստանի Դաշնություն, տեղեկատվության բացահայտում, մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն, տեղեկատվության աղբյուրներ, տվյալների որոնում, դեղաբույսեր, տվյալների բազաներ:

Մեջբերման համար՝ Ներետին Օ. Պ., Պոլյակովա Ա. Ա. Լիսկով Ն. Բ., Ջարյանով Ն. Վ. Իրավական, տեխնիկական եւ տեղեկատվական ապահովվածության վերլուծություն ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների տվյալների բազաների վերաբերյալ՝ հաշվի առնելով Համաշխարհային մտավոր սեփականության կազմակերպության նոր դրույթները // ԱՄԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 4, № 2 (12): էջ 160–170: **Շնորհակալություն.** հետազոտությունը կատարվել է «Ավանդական գիտելիքների համակարգի ճարտարապետության կոնցեպտուալ մոդելավորում» գիտահետազոտական աշխատանքի տեղեկատվական համակարգի շրջանակներում:

Analysis of the legal, technical and informational background of databases on traditional knowledge and genetic resources, taking into account the new provisions of the World Intellectual Property Organization

Oleg P. Neretin, Anna A. Polyakova[✉], Nikolay B. Lyskov, Nikolay V. Zaryanov

Federal Institute of Industrial Property

[✉]apolyakova@rupto.ru

Abstract: the availability of information on traditional knowledge and genetic resources, as well as their legal protection, are among the most discussed topics at the annual sessions of the World Intellectual Property Organization. This is due to the fact that there are cases of challenging already issued patents and their cancellation due to the known nature of the information disclosed in sources containing information on traditional knowledge and genetic resources. This work examines the results of the work of the World Intellectual Property Organization in the field of protection of traditional knowledge and genetic resources, namely, an international document in which the signatory countries establish a requirement for compliance with the condition of indicating in patent applications the sources of information that disclose the information used in the application on traditional knowledge and genetic resources. The legal and technical readiness of the member countries of the Paris Convention for this requirement of the World Intellectual Property Organization is studied. An analysis of existing databases on traditional knowledge and genetic resources, including separately the databases of the Russian Federation, is carried out; their search capabilities are studied, their advantages and disadvantages are identified. Recommendations have been drawn up to eliminate shortcomings related to the technical and information support of databases on traditional knowledge and genetic resources in the Russian Federation. The results of the work will provide creation of universal search arrays on traditional knowledge and genetic resources and strengthen the readiness of the Russian Federation to meet the new requirements of the World Intellectual Property Organization.

Keywords: traditional knowledge, genetic resources, Russian Federation, information disclosure, World Intellectual Property Organization, information sources, information search, medicinal plants, databases.

For citation: Neretin O. P., Polyakova A. A., Lyskov N. B., Zaryanov N. V. Analysis of the legal, technical and informational background of databases on traditional knowledge and genetic resources, taking into account the new provisions of the World Intellectual Property Organization // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 160–170 (In Russ.).

Acknowledgments: the study was carried out within the framework of the research project «Conceptual modeling of the architecture of the information system of traditional knowledge».

Ներածություն

Արտոնագրային պրակտիկայում գոյություն ունեն դեպքեր, երբ արդեն տրված արտոնագրերը վիճարկվում են եւ անվավեր ճանաչվում նորույթի կամ գյուտարարական մակարդակի բացակայության պատճառով, քանի որ դրանցում բացահայտված տեղեկատվությունը հայտնի էր ավանդական գիտելիքներին (ԱԳ), մշակույթի ավանդական արտահայտումներին (ՄԱԱ) կամ գենետիկ ռեսուրսներին (ԳՌ) վերաբերող աղբյուրներից: Օրինակ, միայն ավանդական գիտելիքների TKDL (Traditional Knowledge Digital Library՝

Ավանդական գիտելիքների թվային գրադարան) տվյալների բազայի հիման վրա մինչեւ 2022 թվականի մարտ ամիսը ներառյալ նկարագրվել է 265 դեպք, երբ վիճարկվել են արտոնագրերը [1], ինչը հաստատում է վերը նշված խնդրի արդիականությունը: Այս առնչությամբ ԱԳ եւ ԳՌ վերաբերյալ տվյալների հասանելիությունը, ինչպես նաեւ դրանց իրավական պաշտպանությունը քննարկվող թեմաներ են մտավոր սեփականության ոլորտի գիտական գրականության մեջ, ինչպես նաեւ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության (ՄՍՀԿ) ամենամյա հատուկ նստաշրջանների

շրջանակներում, մասնավորապես 2022¹, 2023² եւ 2024³ թվականների սեսիաներում: Սույն աշխատանքի շրջանակներում ուսումնասիրվել են ՄՍՀԿ աշխատանքի արդյունքները տվյալ ուղղությամբ, ինչպես նաեւ տարբեր ազգային տվյալների բազաների իրավական, տեխնիկական եւ տեղեկատվական ապահովվածությունն ըստ ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ՝ ՄՍՀԿ նոր պահանջներին համապատասխանելու նպատակով:

Հետազոտության նյութեր եւ մեթոդներ

ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ վերաբերյալ գիտական գրականության որոնումն տվյալների շտեմարաններում իրականացվել է eLibrary, PubMed, ScienceDirect եւ Google Scholar համապատասխան բանալի բառերով, ինչպես նաեւ Google-ի եւ Yandex-ի ունիվերսալ որոնման տողերով: ՄՍՀԿ-ի ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ հատուկ ամենամյա նստաշրջանների նյութերի որոնումը կատարվել է ՄՍՀԿ-ի պաշտոնական կայքում: ԱԳ եւ ԳՌ տվյալների բազաների աշխատանքի վերլուծությունը կատարվել է համապատասխան ինտերնետային ռեսուրսների հիման վրա, որոնց վրա դրանք հիմնված են: ՌԴ արտոնագրերի որոնումը կատարվել է RUPTO տվյալների բազայում՝ ԱՄԴԻ պաշտոնական կայքում:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ ՄՍՀԿ դիրքորոշմամբ՝ Փարիզյան կոնվենցիայի մասնակից երկրների իրավական եւ տեղեկատվական ապահովվածության վերլուծություն՝ ավանդական գիտելիքների եւ գենետիկ ռեսուրսների վերաբերյալ տեղեկությունների առումով:

2024 թվականին ՄՍՀԿ-ի հատուկ նստաշրջանում աշխատանքի հիմնական արդյունքը դարձավ այն եզրակացությունը, որ ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ պետք է միջազգային մակարդակով կարգավորվող իրավական պահպանություն ունենան: Այս առնչությամբ ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ վերաբերյալ տվյալների բազաների ստեղծումն արդիական խնդիր է, քանի որ, նախ, այդ տվյալների բազաները կապահովեն ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ վերաբերյալ տեղեկությունների հասանելիությունն ու կծառայեն որպես տեղեկատվության աղբյուրներ արտոնագրային որոնման նպատակով, եւ երկրորդ, կապահովեն այն հասկացողությունը, թե ինչ տեղեկատվություն է վերաբերում ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ-ին եւ ունի իրավական պահպանություն՝ դրանց անօրինական օգտագործումը բացառելու նպատակով: ՄՍՀԿ-ի աշխատանքի արդյունքը դարձավ մտավոր սեփականության ոլորտում ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ օգտագործումը կարգավորող փաստաթղթի նախագիծը⁴:

Հիմնական եւ կարեւոր պահանջը՝ մշակված փաստաթղթի նախագծում նշված է, որ այն դեպքերում, երբ արտոնագրային հայտում հայտարարված գյուտը հիմնված է ԳՌ-ի վրա, յուրաքանչյուր պայմանավորվող կողմ պահանջում է հայտատուներից բացահայտել՝ (ա) այդպիսի ԳՌ-ի ծագման երկիրը կամ, (բ) եթե (ա) ենթակետում նշված տեղեկատվությունը հայտատուին անհայտ է կամ եթե (ա) ենթակետը չի կիրառվում, այդպիսի ԳՌ-ի աղբյուրը: Բացի այդ, այն դեպքերում, երբ արտոնագրային հայտում հայտարարված գյուտը հիմնված է ԳՌ-ի հետ կապված ԱԳ-ի վրա, յուրաքանչյուր պայմանավորվող կողմ պահանջում է հայտատուներից բացահայտել՝ (ա) բնիկ ժողովուրդների կամ տեղական համայնքի մասին տեղեկատվություն, որոնք տրամադրել են ԳՌ-ի հետ կապված ԱԳ, կամ (բ) եթե (ա) ենթակետում շարադրված տեղեկատվությունը հայտատուին անհայտ է կամ եթե (ա) ենթակետը չի կիրառվում, ԳՌ-ի հետ կապված ԱԳ-ի աղբյուրը: Միեւնույն ժամանակ, եթե ԱԳ-ի եւ ԳՌ-ի մասին տվյալ տեղեկատվությունը հայտատուին հայտնի չէ, յուրաքանչյուր պայմանավորվող կողմ նման հայտատուից պահանջում է կատարել համապատասխան հայտարարություն:

ՄՍՀԿ հատուկ նստաշրջանի շրջանակներում պետություններին առաջարկվում է աջակցել ավանդական գիտելիքների տվյալների բազաների ստեղծմանը: Պատշաճ պաշտպանության միջոցների առկայության դեպքում նման տվյալների բազաները կարող են հասանելի լինել մտավոր սեփականության գերատեսչություններին՝ մտավոր սեփականության իրավունքների ոչ ճշգրիտ տրամադրումը կանխելու նպատակով:

ՄՍՀԿ հատուկ նստաշրջանի շրջանակներում⁵ պետություններին առաջարկվում է աջակցել ավանդական գիտելիքների տվյալների բազաների ստեղծմանը: Պատշաճ պաշտպանության միջոցների առկայության դեպքում նման տվյալների բազաները կարող են հասանելի լինել մտավոր սեփականության գերատեսչություններին՝ մտավոր սեփականության իրավունքների ոչ ճշգրիտ տրամադրումը կանխելու նպատակով: Բացի այդ, նման տվյալների բազաները կարող են օգտագործվել թափանցիկության, հուսալիության, պահպանման եւ/կամ անդրսահմանային համագործակցության նպատակներով, ինչպես նաեւ համապատասխան դեպքերում՝ ավանդական գիտելիքների ստեղծման, դրանց փոխանակման,

¹ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության քառասունհինգերորդ նստաշրջանի նյութերը // ՄՍՀԿ . պաշտոնական կայք: URL: https://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=73489 (ղիմելու ամսաթիվը . 26.01.2025):
² Քառասունյոթերորդ նստաշրջանի նյութերը ՄՍՀԿ // ՄՍՀԿ . պաշտոնական կայք: URL: https://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=75419 (ղիմելու ամսաթիվը . 26.01.2025):
³ Դիվանագիտական համաժողովի նյութերը գենետիկ ռեսուրսների եւ դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ // ՄՍՀԿ . պաշտոնական կայք: URL: <https://www.wipo.int/diplomatic-conferences/ru/genetic-resources/> (ղիմելու ամսաթիվը . 26.01.2025):
⁴ Միջազգային իրավական փաստաթղթի տեքստի նախագիծը, որը վերաբերում է մտավոր սեփականությանը, գենետիկ ռեսուրսներին եւ գենետիկ ռեսուրսների հետ կապված ավանդական գիտելիքներին // ՄՍՀԿ: 2023: էջ. 35: էլեկտրոնային տարբերակ URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/ru/wipo_grtkf_ic_ss_ge_23/wipo_grtkf_ic_ss_ge_23_2.pdf. Հրատարակման ամսաթիվ՝ 30.06.2023:

⁵ Հաշվետվություն հեռավար խորհրդակցությունների անցկացման մասին՝ համաձայն կոմիտեի քառասուներեք երրորդ նստաշրջանի որոշման // ՄՍՀԿ: 2023: էջ. 13: էլեկտրոնային տարբերակ URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/ru/wipo_grtkf_ic_ss_ge_23/wipo_grtkf_ic_ss_ge_23_inf_2.pdf. Հրատարակման ամսաթիվ՝ 23.06.2023:

տարածման եւ հասանելիության հեշտացման ու խրախուսման համար:

Միջազգային մակարդակում ՄՍՀԿ նման մոտեցումը որոշակի պատրաստվածություն է պահանջում արդյունաբերական սեփականության պահպանության վերաբերյալ Փարիզյան կոնվենցիայի մասնակից առանձին երկրների կողմից, կապված իրենց ունեցած ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ-ի հետ: Այս նպատակով ՄՍՀԿ հարցում անցկացրեց Արդյունաբերական սեփականության պահպանության մասին Փարիզյան կոնվենցիայի մասնակից երկրների շրջանում, որտեղ անդրադարձ կատարվեց տեղեկատվական համակարգերի եւ ԳՌ, ԱԳ, եւ ՄԱԱ տվյալների բազաների վերաբերյալ, ինչպես նաեւ դրանց պահպանության հետ կապված իրավական տեսանկյուններին:

ՄՍՀԿ կողմից Արդյունաբերական սեփականության պահպանության մասին Փարիզյան կոնվենցիայի մասնակից երկրներին ուղղված հիմնական հարցերից մեկը վերաբերում էր իրավական փաստաթղթերի առկայությանը, որոնք առկա տեղեկատվական համակարգերի շրջանակներում կապված են ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ պաշտպանության եւ օգտագործման հետ, ինչպես նաեւ ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ վերաբերյալ առկա տեղեկատվական համակարգերի ստեղծման եւ պահպանման հետ:

Վերլուծելով երկրների պատասխանները հարցի վերաբերյալ, որը կապված է պաշտոնական ազգային իրավական համակարգի կամ սովորական իրավունքի համակարգի գոյության հետ, որը պատվիրագրում է կամ առնվազն առնչվում է ԳՌ, ԱԳ, ՄԱԱ տեղեկատվական համակարգի ստեղծման եւ/կամ պահպանման աշխատանքին, հարկ է նշել, որ երկրների մեծամասնությունը, բացի Չեխիայից եւ ՌԴ-ից, չեն տրամադրել կոնկրետ իրավական փաստաթղթեր, որոնք կապված են հենց ԳՌ, ԱԳ եւ ՄԱԱ տեղեկատվական համակարգերի աջակցման կամ ստեղծման հետ: Երկրների մեծամասնության կողմից տրամադրված տեղեկությունները, որպես կանոն, ավելի շատ վերաբերում են ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ պահպանմանն ու օգտագործմանը, քան դիտարկվող հարցին:

Լրացուցիչ պետք է նշել, որ ՌԴ-ում առկա է «Ռուսաստանի Ղաշնության էթնոմշակութային ժառանգության դաշնային պետական գրանցամատյան», որը կարգավորվում է 2022 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 402-ՖԶ «Ռուսաստանի Ղաշնության ոչ նյութական էթնոմշակութային ժառանգության մասին» Ղաշնային օրենքով: Բացի այդ, Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինը ստորագրել է երկրում գենետիկ տեղեկատվության բազայի ստեղծման մասին օրենքը⁶:

Բացի այդ, ՄՍՀԿ ներկայացրեց հարց որեւէ տեղեկատվական համակարգերի (տվյալների բազաների, գրանցամատյանների, կատալոգների) առկայության մասին, որոնք թույլ են տալիս պահպանել տեղեկություններ ԱԳ, ՄԱԱ եւ ՌԳ մասին:

Ինչպես հետևում է պատասխաններից, երկրների մեծամասնությունը ունի ազգային ներքին տվյալների բազաներ ԱԳ, ՄԱԱ եւ ՌԳ համար, ընդ որում որոշ պետություններ ունեն մի քանի տվյալների բազաներ: Նման իրավիճակը ցույց է տալիս, որ ԱԳ համակարգման եւ նրանց, ինչպես նաեւ ՄԱԱ եւ ԳՌ տվյալներին հասանելիության ապահովման աշխատանքները, իրականացվում են գրեթե բոլոր պետություններում: Սակայն,

տվյալների բազաների ներկայիս վիճակը չի կարող բավարարել որոնողական տվյալների բազաների նկատմամբ պահանջները, որոնց միջոցով հնարավոր կլիներ իրականացնել արդյունավետ տեղեկատվական որոնում, քանի որ բոլոր տվյալների բազաները լցված են խիստ սահմանափակ բովանդակությամբ, ունիվերսալ չեն, եւ նույնիսկ մեկ երկրի շրջանակներում ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ վերաբերյալ տեղեկատվությունը համակարգված չէ, այլ ցրված է տարբեր տվյալների բազաներում: Բացի այդ, բացակայում է ունիվերսալ տվյալների բազա, որը ստեղծված է՝ հնարավորություն տալով որոնել տեղեկատվություն համաշխարհային ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ վերաբերյալ մեկ որոնման հարցման շրջանակներում [2]:

Վերլուծելով ՄՍՀԿ առցանց հարցումը վերոնշյալ հարցերի վերաբերյալ, որոնք վերաբերում են ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ տվյալների բազաների վերաբերյալ իրավական եւ տեխնիկական կողմերին, պետք է նշել, որ նշված հարցում ՌԴ հետևում է առաջատար միտումներին: Ի տարբերություն այլ երկրների, ՌԴ-ում գոյություն ունեն նորմատիվ իրավական ակտեր ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ գրանցամատյանների ստեղծման վերաբերյալ, ինչպես նաեւ անմիջականորեն կատարվում է աշխատանք համապատասխան տվյալների բազաների ստեղծման ուղղությամբ, ինչի մասին վկայում են արդեն առկա տվյալների բազաները, ինչպես նաեւ տվյալների բազաների ստեղծման նոր ծեսավորվող եւ կատարելագործվող նախագծերը:

Սակայն, անհրաժեշտ է աշխատանք տանել այս տվյալների կառուցվածքավորման ուղղությամբ, որը կօգնի լուծել խնդիրը, կապված գիտելիքների պահպանման հետ, եթե չկա լայն հասանելիություն ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ վերաբերյալ տեղեկություններին: Հաշվի առնելով նշվածը, անհրաժեշտ է ստեղծել համապատասխան ազգային տվյալների բազաներ եւ գրանցամատյաններ, որոնք հասանելի կլինեն տեղեկատվության արդյունավետ որոնման, ծանոթացման եւ ըմբռնման համար, ինչպես նաեւ հետազայում զանազան ազգային տվյալների բազաները միասնական համակարգում՝ ինչպիսիք են Espacenet կամ Patentscope, տեղադրելու հնարավորությամբ:

Մյուս կողմից, երբ ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ հասանելի են, առանց դրանց պաշտպանությունը ապահովող համապատասխան իրավական հիմքերի, դրանց պահպանությունը չի ապահովվում, քանի որ ցանկացած անձ կարող է օգտվել այդ տեղեկատվության

Ի տարբերություն այլ երկրների, ՌԴ-ում գոյություն ունեն նորմատիվ իրավական ակտեր ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ գրանցամատյանների ստեղծման վերաբերյալ, ինչպես նաեւ անմիջականորեն կատարվում է աշխատանք համապատասխան տվյալների բազաների ստեղծման ուղղությամբ, ինչի մասին վկայում են արդեն առկա տվյալների բազաները, ինչպես նաեւ տվյալների բազաների ստեղծման նոր ծեսավորվող եւ կատարելագործվող նախագծերը:

⁶ Սովինա, Մ. Պուտինը հանձնարարել է գենետիկ տեղեկատվության բազա ստեղծել Ռուսաստանում / Մ. Սովինա // Լենտա.ռու. էլեկտրոնային պարբերական իրատարակություն: 2022: URL: https://lenta.ru/news/2022/12/29/rus_bas/. Հրատարակման ամսաթիվ՝ 29.12.2022:

հասանելիությունից սեփական նպատակներով: Այս խնդրի լուծման համար ՄՍՀԿ իրականացնում է իրավական և տեխնիկական կարգավորում, այն է՝ միաժամանակ կազմակերպում է ԱԳ, ՄԱԱ և ԳՌ գրանցամատյաններ և տվյալների բազաներ և պատրաստում է իրավական փաստաթղթեր, որոնք ապահովում են դրանց պահպանությունը:

Նման խնդրի լուծման արդյունքը, ինչպես նշված է վերևում, իրավական փաստաթղթերի ուղղումներն են՝ դրանց տարբերակների համաձայնեցման միջոցով: Ընդ որում, գոյություն ունի ՄՍՀԿ մտավոր սեփականության, գենետիկ ռեսուրսների և գենետիկ ռեսուրսների հետ կապված ավանդական գիտելիքների⁷ մասին պայմանագիր, որը բաց է ցանկացած իրավասու կողմի ստորագրման համար ժնեում դիվանագիտական համաժողովում, իսկ այնուհետև մեկ տարվա ընթացքում՝ ՄՍՀԿ շտաբ-բնակարանում:

Պայմանագիրը դիտարկում է գենետիկ ռեսուրսներն ու ավանդական գիտելիքները մտավոր սեփականության տեսանկյունից: Սույն պայմանագիրը միջազգային իրավունքում նոր պահանջ կառուցման տեղեկատվության բացահայտման վերաբերյալ այն հայտատուների համար, որոնք գյուտերը հիմնված են գենետիկ ռեսուրսների և/կամ դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների վրա:

Այսպիսով, արվել են առաջին քայլերը՝ միջազգային մակարդակով ԱԳ, ՄԱԱ և ԳՌ վերաբերյալ իրավական փաստաթղթերի ստեղծման ուղղությամբ: Միեւնույն ժամանակ, տվյալ կոնտեքստում ԱԳ, ՄԱԱ և ԳՌ վերաբերյալ ունիվերսալ տվյալների բազայի ստեղծումը ՄՍՀԿ համաժողովների շրջանակներում դեռևս չի դիտարկվում:

Միեւնույն ժամանակ անհրաժեշտ է նշել, որ ԱԳ-ի վերաբերյալ աշխարհում առկա տվյալների բազաները (ՏԲ) չեն միավորված ունիվերսալ տվյալների բազայի մեջ նույնիսկ մեկ երկրի շրջանակներում, ինչպես նաև չունեն ընդհանուր որոնման ինտերֆեյս կամ ընդհանուր որոնման տող, ինչպես Google Scholar-ը, որը թույլ կտար որոնում կատարել զանազան ազգային ԱԳ-ների մեջ մեկ որոնողական հարցման շրջանակներում: Այսպիսի իրավիճակը առաջացնում է անհրաժեշտություն ստեղծելու ունիվերսալ միասնական ազգային բազաներ ԱԳ-ների համար, որոնք թույլ կտան միավորել մեկ պետության ԱԳ-ները մեկ որոնողական հարթակի շրջանակներում՝ հետագայում տարբեր պետությունների ԱԳ-ները միավորելու հեռանկարով մեկ որոնողական տվյալների բազայում:

ՌԴ-ում ՏԿՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱԶՆԵՐ ԸՍՏ ԱԳ և ԳՌ

Գոյություն ունեցող ՏԲ մեջ ըստ ԱԳ չհայտնաբերվեցին ռուսական հասանելի որոնողական ՏԲ, որոնք պարունակում են ՌԴ տարածքում բնակվող ժողովուրդների և ազգերի փոփոք, գիտելիքներն ու այլ տեղեկություններ: Այլ երկրների հայտնաբերված տվյալների բազաները վերաբերում են միայն այն ԱԳ-ին, որոնք պատկանում են իրենց տարածքում բնակվող ժողովուրդներին և չեն պարունակում տեղեկություններ, որոնք վերաբերում են ՌԴ ԱԳ-ին:

Միեւնույն ժամանակ, ռուսական տվյալների բազաների հիշատակումները, որոնք պարունակում են տեղեկություններ դեղաբույսերի մասին, առկա են Ինտերնետում, սակայն դրանց մի մասը բաց հասանելիություն չունի Ինտերնետում, նույնիսկ այն դեպքում, երբ դրանք գրանցված են Ռուսաստանում կամ

ընդհանրական հոդվածներ ունեն գիտական ամսագրերում (տես, օրինակ, «Ռուսաստանի դեղաբույսեր» ՏԲ⁸), իսկ մյուս մասը պարունակում է միայն ժամանակակից գիտական գիտելիքներ և չի պարունակում տեղեկություններ դեղաբույսերի հետ կապված ԱԳ մասին (տես, օրինակ, «Ռուսական Ֆարմակոպեայի բույսերից ֆիտոկոմպոնենտներ» ՏԲ⁹):

ԱԳ մասին տվյալները ՌԴ-ում ներկայացված են առանձին տեղեկատվական աղբյուրների տեսքով, օրինակ՝ տեղեկագրերի, հանրագիտարանների, կատալոգների և գրանցամատյանների, գիտական հոդվածների, մենագրությունների, դասագրքերի, դիսերտացիաների, դիպլոմային աշխատանքների և այլ որակավորման աշխատանքների տեսքով, որոնք չունեն որոնման ավտոմատացված հնարավորություններ դրանցում պարունակվող տեղեկատվության վերլուծության համար: Ավելին, տեղեկատվության աղբյուրների մեծամասնությունը էլեկտրոնային ձև չունի և ներկայացված է միայն տպագիր հրատարակություններում, ինչը ստեղծում է ավելի մեծ դժվարություն անհրաժեշտ տեղեկատվության հայտնաբերման համար [2]: Սակայն, վերջերս այս ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվում, քանի որ ինտերնետում հայտնվում են գիտական աշխատանքներ և ինտերնետ ռեսուրսներ ՌԴ առանձին ժողովուրդների ԱԳ վերաբերյալ:

Շատ դեպքերում ինտերնետում ավանդական գիտելիքները առավել ամբողջական բացահայտմամբ առկա են հանրագիտարանների և տեղեկատուների կազմում [3, 4]: Ընդ որում, դրանցում տեղեկատվությունը ներկայացված է «միակտոր» տեսքի տեսքով՝ բովանդակությամբ և այբբենական ցուցիչով, այսինքն՝ ոչ որպես որոնողական տվյալների բազա, որը թույլ է տալիս անհրաժեշտ տեղեկությունների «նեղ» որոնում իրականացնել:

Հարկ է նշել, որ նման տեղեկատուներն ու հանրագիտարաններն արժեքավոր և լայնածավալ գիտելիքներ են պարունակում ԱԳ-ի մասին: Մասնավորապես, դեղաբույսերի և ժողովրդական բժշկության վերաբերյալ հայրենական գրականության մեջ ներկայացված է մեծ քանակությամբ ոչ արտոնագրային գրականություն, որը, եթե տեղեկատվությունը փոխակերպվի միասնական համակարգված տվյալների բազայի տեսքով, մտավոր սեփականության ոլորտում կարող է դառնալ կարեւոր որոնողական և տեղեկատվական գործիք:

ԱԳ-ի մասին տվյալները հանդիպում են նաև գիտական հոդվածներում: [5] հոդվածում նկարագրվում է հուշանվերային գլխարկների կառուցվածքների և դեկորատիվ ձևավորման տվյալների բազան: Հարկ է նշել, որ նման աշխատանքը առաջինը չէ ավանդական հագուստի նախագծման ոլորտում, և գոյություն ունեն այլ տվյալների բազաներ, որոնք հիմնված են նույն կառուցման սկզբունքների վրա (տես, օրինակ, [6]), և այդ տվյալների բազաները ավելի շատ վերաբերում են արտադրանքի արտաքին տեսքին, քան որևէ տեխնիկական լուծումներին մտավոր սեփականության տեսանկյունից:

⁷ ՄՍՀԿ պայմանագիր մտավոր սեփականության, գենետիկ ռեսուրսների և գենետիկ ռեսուրսների հետ կապված ավանդական գիտելիքների մասին // ՄՍՀԿ: 2024: էջ. 12: էլեկտրոնային տարբերակ URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/ru/gratk_dc/gratk_dc_7.pdf. Հրատարակման ամսաթիվ. 24.05.2024:

⁸ Մալխազովա Ա. Մ., Միկլայեա Ի. Մ., Լեոնովա Ն. Բ., Կրայնով Վ. Ն. Ծրագրային ապահովման իրավունքի գրանցման վկայական, «Ռուսաստանի դեղաբույսեր» տվյալների շտեմարանի // Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ (ԱՍԳԻ): Մոսկվա: 2018: URL: <https://istina.msu.ru/certificates/158496103/>. Հրատարակման ամսաթիվ. 09.11.2018:

⁹ Nikita, Ionov & Druzhilovskiy, Dmitry & Filimonov, Dmitry & Porikov, Vladimir. (2023). Phyto4Health: Database of Phytochemicals from Russian Pharmacopoeia Plants. Journal of chemical information and modeling. 63. 10.1021/acs.jcim.2c01567.

Աշխատանք [7]-ում քննարկվում է դադստանյան ժողովրդական հագուստի գեղարվեստական եւ կոնստրուկտորական կառուցման տվյալների բազայի մշակումը:

Բացի այդ, կան աշխատանքներ, որոնցում նշվում են որոշ տվյալների բազաներ ԳՌ վերաբերյալ կամ դեղաբույսերի եւ դրանց տարածման ատլասների ու բուժիչ աղբյուրների վերաբերյալ տվյալների բազաներ ստեղծելու անհրաժեշտությունը [8, 9]: Չնայած այն հանգամանքին, որ հենց աշխատանքներում է պարունակվում դեղաբույսերի հետ կապված ավանդական գիտելիքների մասին տեղեկատվությունը, ինտերնետում բացակայում են այնպիսի տվյալների բազաներ, որոնք պարունակում են տեղեկություններ դեղաբույսերի հետ կապված ավանդական գիտելիքների մասին:

Ռուսաստանում ստեղծվում են ինտերնետ-պորտալներ, որոնք դասակարգվում են որպես ոչ նյութական մշակութային ժառանգության գրանցամատյաններ եւ կատալոգներ: Նման ինտերնետ-պորտալները, մշակույթի ավանդական արտահայտումների մասին տեղեկություններից բացի, նաեւ պարունակում են առանձին տեղեկություններ ԱԳ արհեստների ու այս եւ այն արտադրանքների արտադրության տեխնոլոգիաների մասին:

ՌԴ-ում ստեղծվում են ինտերնետ-պորտալներ, որոնք դասակարգվում են որպես ոչ նյութական մշակութային ժառանգության գրանցամատյաններ եւ կատալոգներ: Նման ինտերնետ-պորտալները, մշակույթի ավանդական արտահայտումների մասին տեղեկություններից բացի, նաեւ պարունակում են առանձին տեղեկություններ ԱԳ արհեստների ու այս եւ այն արտադրանքների արտադրության տեխնոլոգիաների մասին:

Այսպես, «Ռուսաստանի Դաշնության ժողովուրդների ոչ նյութական մշակութային ժառանգության օբյեկտներ»¹⁰ պորտալը պարունակում է տարբեր տեխնոլոգիաներ, որոնք կիրառվում են ՌԴ զանազան տարածաշրջաններում: Գլխավոր էջում գրանցամատյան անցնելիս բացվում է մենյու՝ հետաքրքրող տարածաշրջանը ընտրելու հնարավորությամբ: Հասանելի է նաեւ ընդլայնված որոնման մենյուն, որտեղ, բացի Ռուսաստանի Դաշնության ժողովուրդների աշխարհագրությունից եւ պատկանելությունից, հնարավորություն է տրվում ընտրել կատեգորիա, այդ թվում՝ ՌԴ ժողովուրդների ծեսեր, խոհանոց, արհեստներ եւ այլն: Բացի դրանից, առկա է տերմիններով որոնման հնարավորությունը: Հարկ է նշել, որ նշված ինտերնետ-պորտալի բովանդակությունը հիմնականում

կապված է մշակույթի ավանդական արտահայտումների, այլ ոչ թե ԱԳ-ի հետ: Լրացումը կազմում է ընդամենը մոտ 100 դիրք:

«Կուլտուրա.ռֆ» ինտերնետ-պորտալը¹¹ պարունակում է տեղեկություններ ՌԴ ժողովուրդների ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին: Կայքի մենյուում նախատեսված է «Ռչ նյութական մշակութային ժառանգություն» բաժնի ընտրությունը, որտեղ գրաֆիկական նյութերով ցուցակով արտացոլվում են ՌԴ ժողովուրդների ԱԳ եւ ՄԱԱ մասին տվյալները: Պորտալում կա զտիչներից օգտվելու հնարավորություն: Մասնավորապես, «Ավանդական տեխնոլոգիաներ» բաժինը ընտրելիս զտիչների պատուհանում հայտնվում են կայքում առկա տեխնոլոգիաները, այն է՝ շինարարություն, արհեստներ, հագուստի պատրաստում, սննդի պատրաստում եւ այլն: Հետաքրքրող դիրքը ընտրելիս՝ բացվում է դրա հետ կապված տեղեկատվությունը: Այսպիսով, ինտերնետ-պորտալը նույնպես տվյալների որոնման բազա չէ, որտեղ հնարավոր է որոնում կատարել տերմիններով՝ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը հայտնաբերելու համար: Որոնումը նշված ինտերնետ-պորտալում իրականացվում է զտիչներով սահմանափակման միջոցով, մասնավորապես՝ տեխնոլոգիայի, արհեստի տեսակով, եւ այլն, հետագա բոլոր տրամադրված դիրքերի մեթոդական հաջորդական ուսումնասիրությամբ, ինչը սահմանափակում է պորտալի որոնողական հնարավորությունները:

Բացի նշված պորտալներից, գոյություն ունեն ոչ նյութական մշակութային ժառանգության տարածաշրջանային պորտալներ, որոնք նույնպես պարունակում են համապատասխան տարածաշրջանների ԱԳ մասին տեղեկատվություն: Նման տարածաշրջանային ինտերնետ-պորտալներից են, օրինակ, «Չեչենական Հանրապետության ոչ նյութական էթնոմշակութային ժառանգության էլեկտրոնային կատալոգը»¹², «Օմսկի մարզի ոչ նյութական էթնոմշակութային ժառանգությունը»¹³, «Խանտի-Մանսիյսկի Յուգրի ինքնավար շրջանի ժողովուրդների ոչ նյութական էթնոմշակութային արժեքների գրանցամատյանը»¹⁴, «Վորոնեժի մարզի ոչ նյութական մշակութային ժառանգության օբյեկտների կատալոգը»¹⁵ եւ այլն: Տվյալ տարածաշրջանային ինտերնետ-պորտալները, ինչպես նաեւ նշված ՌԴ ժողովուրդների ինտերնետ-պորտալները, պարունակում են տեղեկատվություն տարածաշրջանային ԱԳ-րի մասին, սակայն ունեն նույն թերությունները՝ սահմանափակ չափով լրացված լինելը, տերմինների որոնման եւ այլ որոնողական գործիքների բացակայություն:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը, ՌԴ-ում ներկայացված ԱԳ մասին տեղեկատվության աղբյուրներից ոչ մեկը չի հանդիսանում ավտոմատացված որոնողական տվյալների բազա, որի միջոցով հնարավոր է արդյունավետ որոնել հետաքրքրող տեղեկատվությունը տրված թեմայի վերաբերյալ, ինչը

¹⁰ Ռուսաստանի ժողովուրդների ոչ նյութական մշակութային ժառանգության օբյեկտների գրանցամատյան. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.rusfolknaledie.ru/#> (դիմելու ամսաթիվը. 26.01.2025):

¹¹ Կուլտուրա.ռֆ. կայք / հիմնադիր՝ «Թվային մշակույթ» ԴԴՀ: Մոսկվա, 2013: Թարմացվում է մեկ օրվա ընթացքում: URL: <https://www.culture.ru/> (դիմելու ամսաթիվը. 26.01.2025):

¹² Չեչենական Հանրապետության ոչ նյութական մշակութային ժառանգության օբյեկտների էլեկտրոնային կատալոգ. պաշտոնական կայք. URL: <https://konkchr.ru/> (դիմելու ամսաթիվը. 26.01.2025):

¹³ Օմսկի շրջանի ժողովրդական ստեղծագործության պետական կենտրոն. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.omsk-gcni.ru/nematerialnoe-kulturoe-naledie/> (դիմելու ամսաթիվը. 26.01.2025):

¹⁴ Հանտի-Մանսիյսկի ինքնավար շրջանի ժողովուրդների ոչ նյութական էթնոմշակութային ժառանգության օբյեկտների գրանցամատյան՝ Յուգրի. պաշտոնական կայք: URL: <https://ugra-dostoyanie.ru/> (դիմելու ամսաթիվը. 26.01.2025):

¹⁵ Վորոնեժի մարզային ժողովրդական ստեղծագործության եւ կինոյի կենտրոն. պաշտոնական կայք: URL: <https://www.vrnfolk.ru/cultural> (դիմելու ամսաթիվը. 26.01.2025):

Մյայ տարածաշրջանային ինտերնետ-պորտալները, ինչպես նաեւ նշված ՌԴ ժողովուրդների ինտերնետ-պորտալները, պարունակում են տեղեկատվություն տարածաշրջանային ԱԳ-ների մասին, սակայն ունեն նույն թերությունները՝ սահմանափակ չափով լրացված լինելը, տերմինների որոնման եւ այլ որոնողական գործիքների բացակայություն:

չափազանց կարեւոր է մտավոր սեփականության ոլորտում: Մասնավորապես, էլեկտրոնային տեսքով ՌԴ ժողովուրդների մասին հանրագիտական տեղեկատվություն տեղեկատվության բացակայությունը, որոնցով հնարավոր է տերմիններով որոնում իրականացնել, թույլ չի տալիս արագ եւ արդյունավետ գնահատել որեւէ կոնկրետ տվյալների հայտնիությունը: Տեղեկատվության ներկայացումը կատալոգների, աղյուսակների կամ ինտերնետ-պորտալների տեսքով, որոնք հնարավորություն չեն տալիս որոնել տեղեկատվությունը բանալի բառերով, չունեն որոնման տողեր եւ ընդլայնված որոնման կարգավորումներ, նույնպես թույլ չի տալիս հաղթահարել այս թերությունը: Բացի այդ, լրացուցիչ խնդիր է հանդիսանում նման կատալոգների, աղյուսակների եւ ինտերնետ-պորտալների սահմանափակ լրացված լինելը, քանի որ հաճախ նման տվյալների բանկերը պարունակում են ոչ ավելի, քան 100 միավոր լրացվածություն: Ավելին, այն փաստը, որ ամբողջ տեղեկատվությունը ԱԳ մասին պարունակվում է տարբեր աղբյուրներում, որոնք միավորված չեն մեկ որոնողական զանգվածի շրջանակներում, գրեթե անհնար է դարձնում կոնկրետ տվյալներով լիարժեք եւ որակյալ որոնումը:

Այնուամենայնիվ, ԱԳ վերաբերյալ էլեկտրոնային տեսքով տվյալներ հայտնվելու դրական դինամիկան, ինչպես նաեւ կատալոգների, աղյուսակների եւ գրանցամատյանների տեսքով ԱԳ մասին տվյալների բազաների անալոգների ստեղծումը թույլ է տալիս եզրակացնել, որ ՌԴ-ում կան ռեսուրսներ եւ հնարավորություններ ԱԳ տվյալների բազաների ստեղծման համար, որոնք ապագայում կարող են միավորվել միասնական որոնողական բազայի մեջ:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը, այս պահին ՌԴ ԱԳ տեղեկատվական բազաների առավել ընդունելի տարբերակներն են ոչ նյութական մշակութային ժառանգության ինտերնետ-պորտալները: Ընդ որում, դրանց լրացման ավելացման եւ ընդլայնված որոնման հնարավորությունների ներդրման դեպքում ստացված ինտերնետ-պորտալները կարող են ծառայել որպես հարմար որոնողական տվյալների բազա՝ ԱԳ արդյունավետ եւ լիարժեք որոնման համար:

ՌԴ-ում նույնպես գոյություն ունեն ազգային տվյալների բազաներ ԳՌ վերաբերյալ:

ՌԴ-ում գոյություն ունեցող ԳՌ վերաբերյալ տվյալների բազաները ներկայացված են բավականին մեծ քանակությամբ եւ վերաբերում են ԳՌ զանազան տեսակներին: Տվյալների բազաների մեծամասնության հիմնական թերությունն այն է, որ դրանք քիչ են լրացված, ինչպես նաեւ սահմանափակ որոնման

հնարավորություններ ունեն, քանի որ որոշ տվյալների բազաներում բացակայում են հիմնական որոնողական գործիքները, ինչպիսիք են, օրինակ, տերմիններով որոնումը:

Բացի այդ, ՌԴ-ում ԳՌ տվյալների բազաների հետ կապված հիմնական խնդիրն այն է, որ նշված բոլոր տվյալների բազաները չեն ընդգրկվում որեւէ մեկ որոնողական զանգվածում եւ չեն պատկանում որեւէ ընդհանուր որոնողական տողին, ինչի հետեւանքով անհնար է մեկ որոնողական հարցումով իրականացնել որոնում բոլոր նշված տվյալների բազաներում:

Սույն աշխատանքի շրջանակներում վերը նշված ԳՌ տվյալների բազաներում տեղեկատվական որոնում է անցկացվել արտոնագրերի հայտերի վերաբերյալ կոնկրետ օրինակներով: ՌԴ ԳՌ տվյալների բազաների որոնողական հնարավորությունների վերաբերյալ անցկացված վերլուծությունը թույլ է տալիս եզրակացնել, որ հնարավոր է իրականացնել որոնում ըստ համապատասխան պրոֆիլային դիրքերի: Ընդ որում, ՌԴ ԳՌ վերաբերյալ առկա տվյալների բազաների հիմնական թերություններն են սահմանափակ լրացված լինելն ու սահմանափակ որոնողական հնարավորությունները: Բացի այդ, բոլոր գոյություն ունեցող բազաները միավորված չեն որեւէ մեկ ունիվերսալ որոնողական հարթակի շրջանակներում, որի շրջանակներում, օգտագործելով որոնողական գործիքներ, օրինակ՝ տերմիններ կամ դասակարգման բաժիններ, հնարավոր է դառնում իրականացնել տեղեկատվության որոնում զանազան ԳՌ մասին մեկ որոնողական մատաշրջանի ընթացքում

ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Վերլուծելով վերը ներկայացված բոլոր արդյունքները, որոնք հայտնաբերվել են տեղեկատվական եւ գրական որոնման ընթացքում, կարելի է անել հետեւյալ եզրակացությունները:

ՄՄՀԿ իսկապես ներմուծում է իրավական փաստաթղթեր միջազգային մակարդակով, որոնք ապագայում կկատարեն ԱԳ եւ ԳՌ պահպանության գործառնությունը: Այս փուլում ՄՄՀԿ մտցրել է ԱԳ եւ ԳՌ վերաբերող պայմանագիր, որը բաց է ստորագրման եւ քննարկման համար, այսինքն՝ Փառիզյան կոնվենցիայի ոչ բոլոր մասնակից երկրներն են պարտավոր այն ստորագրել: Համաձայնագրի հիմնական դրույթը, որը վերաբերում է ըստ էության հայտերի փորձաքննությանը, այն է, որ պետք է բացահայտվի տեղեկատվության աղբյուրը, որտեղ ներկայացված են ԱԳ եւ ԳՌ մասին տվյալները, եթե դրանք օգտագործվում են գյուտի շրջանակներում: Օգտագործվող ԱԳ եւ ԳՌ աղբյուրների մասին այդպիսի տեղեկությունները բացահայտ կերպով ցույց են տալիս հայտատուի կողմից այն փաստը, որ նրան հայտնի են այդ տեղեկություններն եւ որ նա դրանք օգտագործում է դիտավորյալ, ինչպես նաեւ դրանք թույլ են տալիս հաստատել տեխնիկայի մակարդակից հայտնի տեղեկությունների օգտագործման փաստն ու, եթե դա նախատեսված է, հաշվի առնել որեւէ կերպ այն կողմի շահերը, որին պատկանում են նշված տեղեկությունները ԱԳ-ից եւ ԳՌ-ից:

Հաշվի առնելով ՌԴ-ում ԱԳ վերաբերյալ տվյալները, ինչպես արդեն նշվել է վերեւում, քանի որ ոչ մի համաշխարհային տվյալների բազա չի պարունակում ՌԴ-ում ԱԳ վերաբերյալ տվյալներ, տեղեկատվական որոնման տեսանկյունից առավել ընդունելի են երկու որոնման տարբերակներ: Առաջին տարբերակը նշվել էր մեր կողմից ավելի վաղ եւ ներառում է որոնում ունիվերսալ որոնման տողերով, ինչպես Google եւ Yandex, անհրաժեշտ տեղեկությունների որոնումը տերմիններով, ինչը թույլ է տալիս

հայտնաբերել ԱԳ մասին տեղեկատվության աղբյուրները, որոնք առկա են ինտերնետում էլեկտրոնային տեսքով, օրինակ՝ հանրագիտարաններ եւ տեղեկատուներ: Այս մոտեցումը ներկայումս առավել հասանելի է, բայց միեւնույն ժամանակ ժամանակավոր եւ սահմանափակ որոնողական հնարավորությունների տեսանկյունից: Երկրորդ տարբերակն ավելի նախընտրելի է եւ կայանում է նաեւ, ԱԳ մասին տեղեկություններ պարունակող, ոչ նյութական մշակութային ժառանգության առկա գրանցամատյանների օգտագործման մեջ: Նշված գրանցամատյանների օգտագործումը թույլ կտա կառուցվածքավորել ամբողջ տեղեկատվությունը ԱԳ մասին մեկ որոնողական հարթակի շրջանակներում եւ մեկ որոնողական հարցման միջոցով լիարժեք տեղեկատվական որոնում անցկացնել: Արդյունքների լիարժեք ներկայացման եւ որոնողական հնարավորությունների տեսանկյունից առավել նախընտրելի է «Ռուսաստանի Ղաշնության ժողովուրդների ոչ նյութական մշակութային ժառանգության օբյեկտների գրանցամատյանը»: Ընդ որում, նշված երկրորդ տարբերակն ունի լուրջ թերություն, կապված գրանցամատյանների լրացման հետ, որը ներկայումս խիստ սահմանափակ է: ՌԴ պրոֆիլային ինստիտուտների գրանցամատյանների օգտագործումը, որոնք զբաղվում են ԱԳ-ով կամ այն ոլորտով, որին պատկանում են նշված ԱԳ-ները, թույլ կտա համակարգել եւ ներբեռնել տեղեկատվությունը նշված գրանցամատյաններում՝ ԱԳ վերաբերյալ տեղեկատվության ամբողջականությունը մեկ որոնողական հարթակի շրջանակներում ապահովելու համար:

ԳՌ տվյալների մասին, հարկ է նշել, որ ՌԴ-ում գոյություն ունեն ԳՌ վերաբերյալ որոնողական տեղեկատվական տվյալների լիարժեք բազաներ: Այնուամենայնիվ, ինչպես ԱԳ դեպքում, գոյություն ունի դրանց սահմանափակ չափով լրացված լինելու խնդիրը: Բացի այդ, հաշվի առնելով, որ ՌԴ-ում զանազան ԳՌ համար գոյություն ունեն մի քանի տվյալների բազաներ, տվյալ դեպքում առավել նախընտրելի է ստեղծել մեկ ունիվերսալ տվյալների բազա՝ համապատասխան բաժիններով, տեղմիններով եւ այլն որոնման համար: ՌԴ-ում ԳՌ վերաբերյալ առավել խոշոր բազաները, որոնք ուսումնասիրվել են այս աշխատանքի շրջանակներում, արդեն հիմա կարող են ներառվել որպես արտաքին հղում կամ որոնողական տողի ինտեգրման միջոցով, ինչպես դա արվել է ոչ արտոնագրային գրականության համար, Ռոսպատենտի հարթակում: Խոշորագույն օտարերկրյա ԳՌ տվյալների բազաները, օրինակ՝ NCBI, EMBL եւ այլն, նույնպես կարող են ընդգրկվել: ՌԴ ԳՌ տվյալների բազաների լրացվածության վերաբերյալ հետազա մշակումը, ինչպես նաեւ դրանց կառուցվածքայինությունն ու կենտրոնացումը մեկ միացնող հարթակի շրջանակներում կբարելավի դրա որոնողական հնարավորություններն ու կօգնի տեղեկատվական որոնման իրականացմանը մեկ որոնողական նստաշրջանի շրջանակներում՝ ըստ արտոնագրային եւ ոչ արտոնագրային, այդ թվում՝ ԳՌ-ն ԱԳ վերաբերող, գրականության:

ԱԳ եւ ԳՌ վերաբերյալ ունիվերսալ տվյալների բազաների ստեղծման ուղղությամբ որեւէ գործողության բացակայությունը կհանգեցնի նրան, որ ՌԴ-ում ԱԳ եւ ԳՌ վերաբերյալ տվյալների պաշտպանության ուղղությամբ որեւէ աշխատանք չի իրականացվի, այն դեպքում, երբ մտավոր սեփականության ոլորտում համաշխարհային միտումը ցույց է տալիս հակառակ պրակտիկան: Նման իրավիճակը կարող է հանգեցնել նրան, որ եթե միջազգային մակարդակով ընդունվեն ՄՍՀԿ նոր պահանջները՝ կապված արտոնագրային փաստաթղթերում օգտագործվող ԱԳ, ԳՌ եւ ՄԱԱ վերաբերյալ աղբյուրների բացահայտման հետ, ապա

ՌԴ-ում ԳՌ վերաբերյալ առավել խոշոր բազաները, որոնք ուսումնասիրվել են այս աշխատանքի շրջանակներում, արդեն հիմա կարող են ներառվել որպես արտաքին հղում կամ որոնողական տողի ինտեգրման միջոցով, ինչպես դա արվել է ոչ արտոնագրային գրականության համար, Ռոսպատենտի հարթակում:

Ռուսաստանը լիովին պատրաստ չի լինի այդ փոփոխություններին, քանի որ չի ապահովի կամ չի բարելավի ավանդական ԱԳ եւ ԳՌ վերաբերյալ տեղեկությունների հասանելիությունը:

Տվյալ փաստը կարող է հաստատվել հետեյալ կոնկրետ օրինակներով:

1. Գյուտի արտոնագրի RU 2319499 C1, 20.03.2008 բանաձեւը պարունակում է հետեյալ տվյալները .

«Ղեղաբույսերի հավաքածու՝ ավերգիկ վիճակով բարդացած պարողոցնոսի հիվանդությունների կանխարգելման ու բուժման համար, որը ներառում է բուսական հումք, տարբերվող նրանով, որ այն պարունակում է վաղեմակի ծաղիկներ, մատուտակի արմատներ, կատվալեզվի խոտ, խնկածաղկի խոտ, հազարատերեւուկի խոտ, մատնունու ընդերացողուններ, արյունախմիկի ընդերացողուններ եւ արմատներ...»

Միեւնույն ժամանակ, հայտի նյութերում նշված են տվյալ դեղաբույսերի հավաքածուի առանձին բաղադրիչների հատկությունները ժողովրդական բժշկության տեսանկյունից՝ առանց հղում կատարելու համապատասխան տեղեկատվական աղբյուրներին, որտեղ բացահայտված են նշված ԳՌ հետ կապված ԱԳ, մասնավորապես՝ բժշկական նպատակներով օգտագործվող բույսերի ցանկը՝ վաղեմակի ծաղիկներ, մատուտակի արմատներ, կատվալեզվի խոտ, խնկածաղկի խոտ, հազարատերեւուկի խոտ, մատնունու ընդերացողուններ, արյունախմիկի ընդերացողուններ եւ արմատներ, ինչպես նաեւ դրանց համապատասխան ազդեցությունները օգտագործման ժամանակ:

2. SU 1836098 A3, 23.08.1993 արտոնագրով, գյուտի հայտի նյութերը պարունակում են հետեյալ տեղեկությունները:

«Կորալ» անվանված միզասեռական համակարգի թարախային-բորբոքային հիվանդությունների բուժման համար նախատեսված հավաքը պարունակում է (ըստ քաշի) .

- չորածաղիկ ճահճային՝ 200 գ,
- երիցուկ դեղատնային՝ 300 գ,
- կանթեղախոտ մեծ՝ 100 գ,
- հովվամախաղ սովորական՝ 150 գ,
- սովորական կաղնու կեղեւ՝ 400 գ,
- կալենդուլա դեղատու՝ 100 գ»:

Ընդ որում, հայտի նյութերում նշված են տվյալ դեղաբույսերի հավաքի առանձին բաղադրիչների հատկությունները ժողովրդական բժշկության տեսանկյունից՝ առանց հղում կատարելու համապատասխան տեղեկատվական աղբյուրներին, որտեղ բացահայտված են նշված ԳՌ հետ կապված ԱԳ-րը:

Վերոնշյալ 1 եւ 2 օրինակներում ներկայացված բանաձեւն ու նկարագրությունը այդպիսի տեսքով թույլ չեն տալիս որոշել

արտոնագրի շրջանակներում օգտագործված գենետիկ ռեսուրսների համապատասխանությունը տեխնիկայի մակարդակի աղբյուրներին, որոնցում նրանք բացահայտված են, ինչը չի համապատասխանում ՄՍՀԿ նոր պահանջներին: ՄՍՀԿ պահանջը պահպանելու համար, անհրաժեշտ է առանձին որոնում կատարել համապատասխան բժշկական տեղեկատվություն բուժիչ բույսերի վերաբերյալ, որտեղ բացահայտված են օգտագործվող ԳՌ հատկություններն ու դրանց հետ կապված ԱԳ-ը: Ընդ որում, ինչպես նախկինում էր ցույց տրված, որոշ տեղեկություններ կարող են չներկայացվել էլեկտրոնային կամ որեւէ այլ ձևով, որը հասանելի է որոնման համար հիմնական արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տվյալների բազաներում, ինչը բարդացնում է տեղեկատվական որոնման իրականացումը, երկարացնում է դրա տևողությունը, իսկ որոշ դեպքերում անհնար է դարձնում նշված ՄՍՀԿ պահանջի կատարումը՝ ԱԳ բացահայտման վերաբերյալ:

3. Արտոնագրի RU 2538116 C2 10.01.2015 բանաձևի անկախ 1 կետը, արտահայտված է հետևյալ կերպ.

«Կենսաբանական ակտիվ համալիր, որը որպես բջջազուրկ պրոբիոտիկ պարունակում է *Lactobacillus plantarum* բակտերիաների 8 ՈԱԶ/PA3 շտամ (ԱՄՀՀ № B-11007) և *Bacillus subtilis* շտամ Մ-8 (ԱՄՀՀ № B-1948) ստերիլ կուլտուրային հեղուկների խառնուրդը՝ 1:1 ծավալային հարաբերակցությամբ, որպես պրոբիոտիկ՝ *Fusarium sambucinum* սնկի միցելիումի հեղուկ ստերիլ ավտոլիզատը՝ շտամ MKF-2001-3 (ԱՄՀՀ № F-867), իսկ որպես չոր կենսաբանական ակտիվ հավելում՝ *Fusarium sambucinum* սնկի չոր կենսազանգվածը՝ շտամ MKF-2001-3 (ԱՄՀՀ № F-867)»:

Այս տեսքով գյուտի բանաձևի արտահայտումը թույլ է տալիս հաստատել արտոնագրի շրջանակներում օգտագործված գենետիկ ռեսուրսների համապատասխանությունը տեխնիկայի մակարդակի տեղեկատվության աղբյուրներին, որոնցում դրանք բացահայտված են: Տվյալ դեպքում դա ԱՄՀՀ (Արդյունաբերական միկրոօրգանիզմների համառուսական հավաքածու) տվյալների բազան է: Հետևաբար, ՄՍՀԿ պահանջը տվյալ դեպքում պահպանվում է:

Սակայն, հաշվի առնելով, որ ԱՄՀՀ տվյալների բազան առանձին որոնողական զանգված է և չի գտնվում որեւէ ունիվերսալ որոնողական հարթակների կազմում, դրա միջոցով տեղեկատվության որոնումը պահանջում է առանձին որոնողական նստաշրջան և արդյունքների առանձին վերլուծություն, ինչը բարդացնում է տեղեկատվական որոնումն ու երկարացնում դրա տևողությունը:

4. Արտոնագրի 2233672 C1, 10.08.2004 բանաձևի անկախ 1 կետը, արտահայտված է հետևյալ կերպ.

«B և D վիրուսային հեպատիտի պրկախտի և դիֆտերիայի իմունապրոֆիլակտիկայի համար համակցված պատվաստանյութը, որը պարունակում է հեպատիտ B վիրուսի (HBsAg), դիֆտերիայի և պրկախտի հակածիններ, մերտիոյատ, այլումինի հիդրօքսիդի գել և լուծիչ, որը տարբերվում է նրանով, որ որպես հեպատիտ B վիրուսի հակածին պատվաստանյութը պարունակում է HBsAg/պա, ստացված *Pichia angusta* VKM Y-2924D խմորիչի շտամի կուլտիվացմամբ և/կամ HBsAg/adw, ստացված *Hansenula Polymorpha* VKPM Y-2412 խմորիչի շտամի կուլտիվացմամբ, իսկ որպես լուծիչ՝ 0,9%-անոց նատրիումի քլորիդի լուծույթ...»

Այս տեսքով գյուտի բանաձևի արտահայտումը թույլ է տալիս հաստատել արտոնագրի շրջանակներում օգտագործված գենետիկ ռեսուրսների համապատասխանությունը տեխնիկայի մակարդակի տեղեկատվության աղբյուրներին, որոնցում դրանք

բացահայտված են: Տվյալ դեպքում դա ԱՄՀՀ (Միկրոօրգանիզմների Համառուսական հավաքածու) և ԱՄՀՀ տվյալների բազաներն են: Հետևաբար, ՄՍՀԿ պահանջը տվյալ դեպքում պահպանվում է:

Սակայն, քանի որ, տվյալ դեպքում, որպես տեղեկատվության աղբյուրներ օգտագործվում են միանգամից երկու տվյալների բազաներ՝ ԱՄՀՀ և ԱՄՀՀ, որոնք առանձին որոնողական զանգվածներ են և չեն գտնվում որեւէ ունիվերսալ որոնողական հարթակների կազմում, միանգամից երկու առանձին տվյալների բազաներում տեղեկատվության որոնումը պահանջում է առանձին որոնողական նստաշրջաններ և արդյունքների վերլուծություն, ինչը բարդացնում է տեղեկատվության որոնումն ու երկարացնում դրա տևողությունը:

5. RU 2022133295 A, 19.06.2024 գյուտի համար հայտի բանաձևում առկա են հետևյալ հատկանիշները.

«1. Մետաբիոտիկ կոմպոզիցիա, որը ներառում է կենսաբանական ակտիվ նյութեր, ներառյալ *Bacillus subtilis* մետաբոլիտների համալիրն ու պաթոգենների իզոլյատորը...

6. Մետաբիոտիկ կոմպոզիցիա ըստ 1 կետի, որը տարբերվում է նրանով, որ պաթոգենի իզոլյատորը ներառում է լոռամրգի:

7. Մետաբիոտիկ կոմպոզիցիա ըստ 8 կետի, որը տարբերվում է նրանով, որ լոռամրգին իրենից ներկայացնում է ամբողջական հատապտուղներից ստացված փոշի:

Ընդ որում, հայտի նյութերում բացակայում են հղումներ համապատասխան տեղեկատվական աղբյուրներին, որտեղ բացահայտված են բանաձևում նշված ԳՌ և դրանց հատկությունները:

Նման տեսքով բանաձևի և նկարագրության ներկայացումը թույլ չի տալիս հաստատել արտոնագրում օգտագործված գենետիկ ռեսուրսների համապատասխանությունը տեխնիկայի մակարդակի տեղեկատվության աղբյուրներին, որոնցում դրանք բացահայտված են: ՄՍՀԿ պահանջները կատարելու համար անհրաժեշտ է առանձին որոնում համապատասխան տվյալների բազաներում, մասնավորապես միկրոօրգանիզմների շտամների տվյալների բազայում, ինչպես նաև բուժական բույսերի բժշկական տեղեկատվություն, որտեղ բացահայտված են լոռամրգի հատկությունները որպես պաթոգենի իզոլյատոր, ինչը բարդացնում է տեղեկատվական որոնումն ու երկարացնում դրա տևողությունը:

Հաշվի առնելով նշված օրինակները, պետք է պարզաբանել, որ ԱԳ և ԳՌ հետ կապված տեղեկատվության աղբյուրներին հղումը կարող է ներառել մի քանի տվյալների բազաներ, ինչը պայմանավորում է այդ տվյալների բազաները մեկ ունիվերսալ որոնողական հարթակում ներառելու անհրաժեշտությունը, քանի որ ԱԳ և ԳՌ վերաբերյալ տեղեկատվության աղբյուրների բացահայտման մասին ՄՍՀԿ նոր պահանջի պահպանման համար, ինչպես հայտատուի, այնպես էլ արտոնագրային փորձագետի համար, այդպիսի որոնողական բազաների հետ փոխգործակցությունը աշխատանքի անհրաժեշտ և մշտական մաս կլինի:

Հաշվի առնելով, որ հայտի նյութերում միշտ չէ, որ նշված են տեղեկատվության աղբյուրների հղումները համապատասխան ԱԳ և ԳՌ համար, որոնումը այդ դեպքում իրականացվում է մի քանի առանձին պրոֆիլային տվյալների բազաներում, ինչպես նաև պրոֆիլային ոչ արտոնագրային գրականության մեջ, որտեղ պետք է բացահայտված լինեն նշված տեղեկությունները ԱԳ և ԳՌ մասին: Միեւնույն ժամանակ, հաճախ նման տեղեկատվությունը էլեկտրոնային տեսքով բացակայում է (օրինակ, դեղաբույսերի վերաբերյալ բժշկական տեղեկատվություն)

կամ դրանց հասանելիությունը սահմանափակ է (փակ կամ վճարովի հրատարակություններ), ինչը հետագա աշխատանք է պահանջում նման տվյալների փոխանցման ուղղությամբ՝ դրանք տվյալների բազաների մեջ ներառելու եւ ունիվերսալ որոնողական հարթակներում ընդգրկելու համար:

ԵԶՐԱՀԱՆՈՒՄ

ՄՍՀԿ հատուկ նստաշրջանների նյութերը վերլուծելիս հարկ է նշել, որ ՌԴ հետեւում է առաջատար միտոմներին ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ տվյալների բազաների տեղեկատվական եւ տեխնիկական ապահովման մասով: ՌԴ-ում գոյություն ունեն նորմատիվ իրավական ակտեր ԱԳ, ՄԱԱ եւ ԳՌ գրանցամատյանների ստեղծման վերաբերյալ, ինչպես նաեւ անմիջականորեն աշխատանք է տարվում համապատասխան տվյալների բազաների ստեղծման ուղղությամբ:

ՌԴ-ում գոյություն ունեցող ԱԳ գրանցամատյաններից եւ կատալոգներից տեղեկատվական որոնման համար առավել ընդունելի են ոչ նյութական մշակութային ժառանգության գրանցամատյանները: ԳՌ համար ՌԴ-ում առկա բոլոր տվյալների բազաները ընդունելի են, եւ դրանց օգտագործման նպատակահարմարությունը կախված է որոնման թեմայից:

ԱԳ վերաբերյալ հայտնաբերված ոչ նյութական մշակութային ժառանգության գրանցամատյանների որոնողական հնարավորությունների ու ԳՌ տվյալների բազաների վերաբերյալ անցկացված վերլուծությունը ցույց տվեց, որ գոյություն ունեցող տվյալների զանգվածների հիմնական թերությունը նրանց սահմանափակ լրացված լինելն է: Այնուամենայնիվ, հայտնաբերված համակարգերն առաջարկվում են որպես հիմք ԱԳ եւ ԳՌ ունիվերսալ տվյալների բազաների ստեղծման համար՝ հետագայում համապատասխան թեմաներով տեղեկատվության աստիճանական լրացմամբ եւ որոնման հնարավորությունների կատարելագործմամբ: Միեւնույն ժամանակ հնարավոր է Ռուսպատենտի հարթակում արտաքին հղումների ներառումը հայտնաբերված տվյալների բազաների վրա կամ դրանց անմիջական ինտեգրումը հարթակում՝ հայտատուներին եւ փորձագետներին միջոցներ եւ գործիքներ տրամադրելու նպատակով՝ ԱԳ եւ ԳՌ վերաբերյալ տեղեկատվության աղբյուրների բացահայտման վերաբերյալ ՄՍՀԿ նոր պահանջի պահպանման համար: Նման որոնողական հարթակի փոփոխությունը կհանգեցնի դրա որոնողական հնարավորությունների ընդլայնմանն ու կստեղծի արդյունավետ տեղեկատվական-տեխնոլոգիական միջավայր, որը կկարողանա իրականացնել տեղեկատվական որոնում մեկ որոնողական նստաշրջանի շրջանակներում՝ արտոնագրային եւ ոչ արտոնագրային գիտական գրականության մեջ, այդ թվում՝ ԱԳ եւ ԳՌ տեղեկությունների վերաբերյալ: Բացի այդ, նման փոփոխությունը կապահովի տեխնիկայի մակարդակից ստացված տվյալների կենտրոնացվածությունը, համակարգվածությունն ու կառուցվածքավորումը, որոնք վերաբերում են ԱԳ-ին եւ ԳՌ-ին:

Գրականության ցանկ

1. Steps taken to protect ancient and traditional knowledge of indigenous medicinal systems (2022), Electronic Resources: PIB Delhi, AYUSH [Online], available at: <https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1809661> (Accessed 26 Jan 2025).
2. Традиционные знания, традиционные выражения культуры и генетические ресурсы в качестве сведений,

необходимых для экспертизы заявок на изобретения / Н. Б. Лысков, А. А. Полякова, И. Б. Никитина, Н. В. Зарянов // Интеллектуальная собственность как базовое условие обеспечения технологического суверенитета Российской Федерации: Сборник докладов XXVI Международной научно-практической конференции Роспатента, Москва, 29 сентября 2022 года / Выпускающий редактор Е. Г. Царёва. – Москва: Федеральное государственное бюджетное учреждение «Федеральный институт промышленной собственности», 2022. – С. 54–58.

3. Энциклопедия коренных малочисленных народов Севера, Сибири и Дальнего Востока Российской Федерации / В. А. Тураев [и др.]; Центр содействия коренным малочисленным народам Севера / Российский учебный центр коренных народов / ЦС КМНС / РИТЦ. – Москва: ЦС КМНС / РИТЦ, 2013. – 463 с., [1] с.: ил., карты, портр. – (Библиотека коренных народов Севера). – ISBN 978–5–904781–24–8.
4. Энциклопедия нематериального культурного наследия России: Посвящается Году культурного наследия народов России / Российский научно-исследовательский институт культурного и природного наследия им. Д. С. Лихачева. – Москва: Институт наследия, 2022. – 576 с. – ISBN 978–5–86443–396–6. – DOI 10.34685/НИ.2022.58.44.003.
5. Королева, Л. А. Разработка базы данных конструкций и декоративного оформления сувенирных головных уборов / Л. А. Королева, И. А. Слесарчук, Т. А. Зайцева // Территория новых возможностей, 2023. – Т. 15, № 4. – С. 150–163. – DOI: 10.24866/VVSU/2949–1258/2023–4/150–163.
6. Лисиенкова, Л. Н. Разработка базы данных модуля «ОР-НАМЕНТ» для автоматизированного проектирования моделей одежды на основе традиционного костюма Южного Урала / Л. Н. Лисиенкова, Н. М. Хворонова // Швейная промышленность. – 2008. – № 6. – С. 33–34.
7. Серова, Т. М. Классификация системных составляющих костюмных комплексов коренных народов Дагестана: диссертация... кандидата искусствоведения: 17.00.06 / Серова Татьяна Михайловна; [Место защиты: Рос. гос. ун-т им. А. Н. Косыгина]. – Москва, 2017. – 333 с.: ил.
8. Латушко, Ю. В. Лекарственные растения в жизни современных нанайцев (по материалам полевого исследования) / Ю. В. Латушко, И. Е. Пантюхина, А. С. Демина // Труды ИИАЭ ДВО РАН. – 2020. – Т. 28, № 3. – С. 45–68. – DOI: 10.24411/2658–5960–2020–10034.
9. Современное состояние и перспективы использования целебных ресурсов Камчатки / Леонова Н. Б., Микляева И. М., Рябова Н. В., Малхазова С. М. // Вестник Московского университета. – 2018. – Серия 5. География, № 6. – С. 10–17.

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին
Օլեգ Պյոտոռի Ներեսին, տնտեսագիտության դոկտոր, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ»

ԴՊԲՀ տնօրեն (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1);
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1370-6008>, SPIN-կոդ. 1961-2721; neretin@rupto.ru

Աննա Անատոլիի Պոլյակովա, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԲՀ տնօրեն (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1); ORCID: <https://orcid.org/0005-0005-2238-6420>; SPIN-կոդ. 1987-4039, apolyakova@rupto.ru

Նիկոլայ Բորիսի Լիսկով, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԲՀ քիմիայի, կենսատեխնոլոգիայի եւ բժշկության Կենտրոնի պետ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1); SPIN-կոդ. 9975-5097; otd1463@rupto.ru

Նիկոլայ Վադիմի Զարյանով, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԲՀ մտավոր սեփականության առաջատար պետական փորձագետ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1); SPIN-կոդ. 2271-3259; nikolai.zarianov@rupto.ru

Համահեղինակների հայտարարված ներդրումը

Բոլոր համահեղինակները զգալի ներդրում են ունեցել հայեցակարգի մշակման, ուսումնասիրության անցկացման եւ հոդվածի պատրաստման գործում, եւ մինչեւ հրատարակումը կարդացել եւ հաստատել են վերջնական տարբերակը:

Օ. Պ. Ներետին՝ կոնցեպտուալիզացիա, ուսումնասիրությամբ ուղեցույց:

Ա. Ա. Պոլյակովա՝ մեթոդաբանություն, հետազոտության կատարում, ձեռագրի ստեղծում եւ դրա խմբագրում:

Ն. Բ. Լիսկով՝ մեթոդաբանություն, հետազոտության կատարում, ձեռագրի ստեղծում եւ դրա խմբագրում:

Ն. Վ. Զարյանով՝ հետազոտության կատարում, ձեռագրի ստեղծում եւ դրա խմբագրում:

References

- Steps taken to protect ancient and traditional knowledge of indigenous medicinal systems (2022), Electronic Resources: PIB Delhi, AYUSH [Online], available at: <https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1809661> (Accessed 26 Jan 2025).
- Lyskov, N. B. et al (2022), Traditional knowledge, traditional cultural expressions and genetic resources as information necessary for the examination of applications for inventions, Intellectual property as a basic condition for ensuring the technological sovereignty of the Russian Federation, Collection of reports of the XXVI International Scientific and Practical Conference of Rospatent, Federal Institute of Industrial Property, Moscow, pp. 54–58.
- Turaev, V. A. et al (2013), Encyclopedia of Small Indigenous Peoples of the North, Siberia and the Far East of the Russian Federation, CSKMNS/RITZ, Moscow, Russia.
- Encyclopedia of the Intangible Cultural Heritage of Russia: Dedicated to the Year of Cultural Heritage of the Peoples of Russia (2022), D. S. Likhachevs Russian Scientific Research Institute of Cultural and Natural Heritage, Moscow, Russia.
- Koroleva, L. A., Slesarchuk, I. A, and Zaitseva, T. A. (2023), «Development of a database of designs and decorative decoration of souvenir hats», The Territory of New

Opportunities, The Herald of Vladivostok State University, Vol. 15, no 4. pp. 150–163.

- Lisienkova, L. N. and Khvoronova, N. M. (2008), «Development of the database of the ORNAMENT module for computer-aided design of clothing models based on the traditional costume of the Southern Urals», Shvejnaya promyshlennost, no. 6, pp. 33–34.
- Serova, T. M. (2017), Classification of the systemic components of costume complexes of the indigenous peoples of Dagestan, Ph.D. Thesis, Russian State University named after A. N. Kosygin, Moscow, Russia.
- Latushko, Y. V., Pantyukhina, I. E. and Demina, A. S. (2020), Medicinal plants in the life of modern Nanai people (based on field research materials), Proceedings of the IAE Far Eastern Branch of the Russian Academy of Sciences, Vol 28, no. 3, pp. 45–68.
- Leonova, N. B et al (2018), «The current state and prospects of using Kamchatka's healing resources», Series 5 Geography, Bulletin of the Moscow University, no. 6, pp. 10–17.

Information about the author

Oleg P. Neretin, Dr. Sci. (Economics), Director of the Federal Institute of Industrial Property Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1370-6008>, SPIN-code: 1961–2721; neretin@rupto.ru;

Anna A. Polyakova, Deputy Director of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); ORCID: <https://orcid.org/0005-0005-2238-6420>; SPIN-code: 1987–4039; apolyakova@rupto.ru

Nikolay B. Lyskov, Head of the Center for Chemistry, Biotechnology and Medicine of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); SPIN-code: 9975–5097; otd1463@rupto.ru

Nikolay V. Zaryanov, leading state expert on intellectual property of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); SPIN-code: 2271–3259; nikolai.zarianov@rupto.ru.

Contribution of the authors

All the authors made a significant contribution to the development of the concept, research and preparation of the article, read and approved the final version before publication.

O. P. Neretin – conceptualization, research management.

A. A. Polyakova – methodology, research implementation, manuscript preparation and editing.

N. B. Lyskov – methodology, research implementation, manuscript preparation and editing.

N. V. Zaryanov – carrying out research, writing and editing the manuscript.

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interests.

Ընդունվել է խմբագրության 30.01.2025

Լրամշակվել է գրախոսումից հետո 06.06.2025

Ընդունվել է հրատարակման 09.06.2025

«ՀԱՋՈՂ ԱՐՏՈՆԱԳԻՐ» ՄՐՑՈՒՅԹ ՆՈՐ ՓՈՒԼ, ՆՈՐ ՄԱՍՇՏԱԲ ՀԱՅՏԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՄԵԿՆԱՐԿ

Հրավիրում ենք մասնակցելու ամենամյա մրցույթին հայրենական ընկերություններին եւ հաստատություններին, որոնք հաջողությամբ ներդրել են արտոնագրված տեխնոլոգիաներ տնտեսության տարբեր ոլորտներում եւ 2024 թվականի արդյունքներով ստացել են դրական փորձ առեւտրայնացման ոլորտում:

Յուրի Ստեփանյի ԶՈՒԲՈՎ,
մանկավարժական գիտությունների
թեկնածու, մտավոր սեփականության
հարցերով Ղազնային ծառայության
ղեկավար (Ռոսպատենտ), Մոսկվա.

«Փորձագետները նշում են «Հաջող արտոնագիր» մրցույթին ստացված հայտերի բարձր մակարդակը»: Ներկայացված գյուտերն աշխատում եւ շահույթ են բերում իրենց տերերին: Այս նորարարական մշակումները ամրապնդում են երկրի տեխնոլոգիական ինքնիշխանության հիմքը»:

Օլեգ Պյոտտոյի ՆԵՐՇԻՆ,
տնտեսագիտության դոկտոր,
Արդյունաբերական սեփականության
դաշնային ինստիտուտի (ԱՄԴԻ)
տնօրեն, Մոսկվա.

«Մրցույթը հասել է Համառուսական մասշտաբի: Մենք ակնկալում ենք մեր երկրի բոլոր մարզերից մասնակիցների ակտիվության բարձր մակարդակ: 2025 թվականը պատմության մեջ նոր փուլ կդառնա ոչ միայն Ռոսպատենտի եւ ԱՄԴԻ-ի, այլեւ «Հաջող արտոնագիր» հարյուրավոր մասնակիցների համար:

Մասնակիցներին սպասվում է մրցույթի անցկացման կանոնակարգի փոփոխություն. եզրափակիչ փուլի մասնակիցների համար իրենց զարգացումները փորձագիտական ժյուրիին ներկայացնելու հնարավորություն, մտավոր սեփականության պաշտպանությանը նվիրված փակ միջոցառումներին մասնակցելու հրավեր, ներքին նորարարական գործունեության դեսպան դառնալու առաջարկ եւ այլ հնարավորություններ Ռոսպատենտից, ԱՄԴԻ-ից եւ մեր մրցույթի գործընկեր «Ռուսաստան» Ազգային կենտրոնից:

Մրցույթի ժյուրիի կազմում են Ռուսաստանում գիտության, բիզնես կառույցների, մտավոր սեփականության ոլորտում հասարակական կազմակերպությունների հայտնի ներկայացուցիչներ:

«Հաջող արտոնագիր» մրցույթի մասին մանրամասները՝ Ռոսպատենտի կայքում են <https://rospatent.gov.ru/ru/successful-patent-2025>

**ՄԻԱՅՆ 10 ԱՐՏՈՆԱԳԻՐ ԿԴԱՌՆԱ ԴԱՓՆԵԿԻՐ:
Ձեր գյուտը կարող է լինել դրանց թվում:**

5

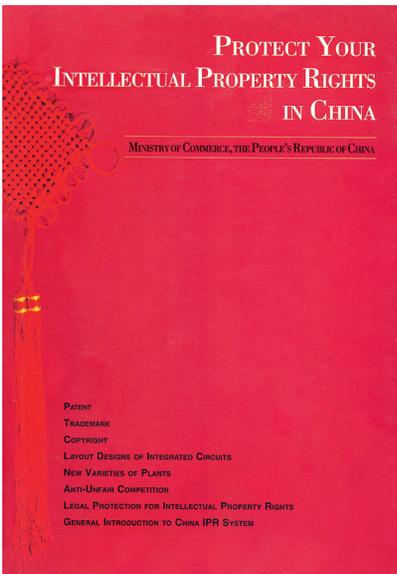
ՀԱՏԳ X-ՖԱՅԼԵՐ

EDN <https://elibrary.ru/fxqbbe>

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆՅՈՒԹԵՐ ՀԱՏԳ ՖՈՆԴԻՑ

Չինաստանը դարեր շարունակ եղել է գիտնականների, նկարիչների, գրողների հատուկ ուշադրության արժանի: Դրա պատճառները բազմաթիվ են՝ հարուստ պատմություն, երոպականից տարբերվող մշակույթ, հին փիլիսոփայություն: Վերջին տասնամյակներում ուշադրության կենտրոնում է Չինաստանի տնտեսության պայթուցիկ աճը, ինչպես նաև գիտության և տեխնիկայի ոլորտում առաջընթացը: Չինաստանի հաջողության գաղտնիքը մեծապես կապված է Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունում մտավոր սեփականության պաշտպանության համակարգի կատարելագործման հետ: Առաջարկում ենք ծանոթանալ հրատարակություններին, որոնք կօգնեն կողմնորոշվել Չինաստանի օրենսդրության և դատական պրակտիկայի մեջ այս ոլորտում: Նրանցից մի մասը պատրաստված է չինացի հեղինակների կողմից, ինչը ապահովում է տեղեկատվության ստացումը առաջին ձեռքից:

Այսօր Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետությունը առաջատար է այն երկրների շարքում, որոնք գիտական մշակումները վերածում են նորարարությունների, և զբաղեցնում է վերին հորիզոնականները գիտական և տեխնիկական հրապարակումների և գրանցվող արտոնագրերի թվով: Չինաստանի տեխնոլոգիական հաջողության հիմնական միտումները. գիտության և կրթության ուղղվածությունը վերջնական արդյունքին; գիտության պետական աջակցություն և վերահսկողություն; հետազոտությունների և մշակումների ֆինանսավորման ավելացում; վենչուրային ներդրումներ հեռանկարային տեխնոլոգիաներում: Պատասխանը այն հարցին, թե ինչպես պաշտպանել մտավոր սեփականությունը Չինաստանում, կարելի է գտնել Չինաստանի Առևտրի նախարարության ուղեցույցում՝ երկրի մտավոր սեփականության (ՄՍ) օբյեկտների իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ:

Գիրքը տալիս է ընդհանուր պատկերացում Չինաստանի մտավոր սեփականության իրավունքների համակարգի, մտավոր սեփականության օբյեկտների, հեղինակային իրավունքի և անբարեխիղճ մրցակցության հարցերի մասին: Հրատարակությունը հարմար է ընկալման համար, հիմնական տեքստն ուղեկցվում է դրվագումներով, որտեղ սպառիչ կերպով լրուսաբանված են առանձին հարցեր նկարագրողումներով:

Protect Your Intellectual Property Rights in China / Ministry of Commerce, the People's Republic of China. – [s. l.]: China Commerce and Trade Press, [s. a.]. – 191 p.: լրուսակար, իլ., աղյուսակ:

Պաշտպանեք ձեր մտավոր սեփականության իրավունքը Չինաստանում: Հրատարակության ծածկագիր: 2.001; P 93

Տեղեկատվություն գրքերի և հոդվածների մասին պարբերական հրատարակություններում, որոնք վերաբերում են մտավոր սեփականության տարբեր հարցերին, ինչպես նաև հրապարակումների ամբողջական տեքստերն ու այլ տեղեկատվական ռեսուրսները, կարելի է գտնել ՀԱՏԳ ԱՄԴԻ էլեկտրոնային գրադարանում՝ <https://irbis.fips.ru/web/index.php?LNG=&C21COM=F&I21DBN=FIPS&P21DBN=FIPS>

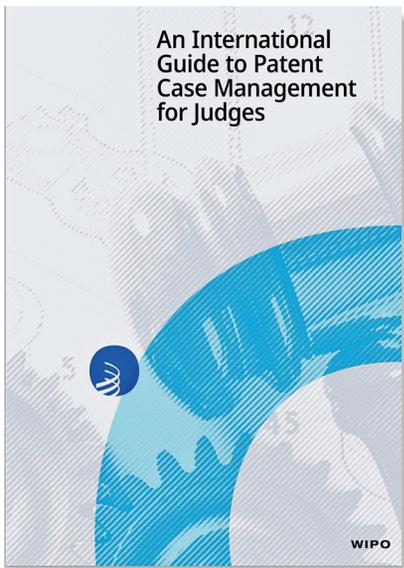

Ցանկացած օրենսդրությունն ու դրա իրավական առանձնահատկությունները պետության մշակույթի, սովորույթների եւ ինքնատիպության արտացոլումն են: Միջազգային ռուս-չինական նախագծի շրջանակներում 2011 թվականին մշակվել են առաջարկություններ Ռուսաստանի Դաշնությունում եւ Չինաստանում մտավոր սեփականության պաշտպանության վերաբերյալ: Հրատարակությունը ծանոթացնում է երկու երկրների օրենսդրությամբ մտավոր գործունեության արդյունքների պաշտպանության ձեւերին; հետազոտությունների եւ մշակումների արդյունքների ստեղծմանն ու առետրայնացման իրավական կարգավորման մոտեցումների առանձնահատկություններին, արտահանման վերահսկման համակարգերին, տրված են առաջարկություններ համաձայնագրերի եւ արտոնագրային պայմանագրերի կնքման վերաբերյալ:

Գործնական առաջարկությունները կարող են հետաքրքրություն ներկայացնել այն ձեռնարկատերերի եւ ղեկավարների համար, ովքեր զարգացնում են համատեղ բարձր տեխնոլոգիական բիզնես:

Ռուս-չինական առաջարկություններ մտավոր սեփականության պահպանության եւ տեխնոլոգիաների առետրայնացման վերաբերյալ / Ն. Ի. Չոլտոխիս, Ա. Դ. Կորչագին, Բ. Պ. Սինոնով, Գ. Պ. Կուրապով, Յան Լինսուն, Յան Տզինցի, Դեն Իչձի, Ու Պին: Մոսկվա. [ՄԱԴԻ ՊՂՀ], [2011]: – 250 էջ:

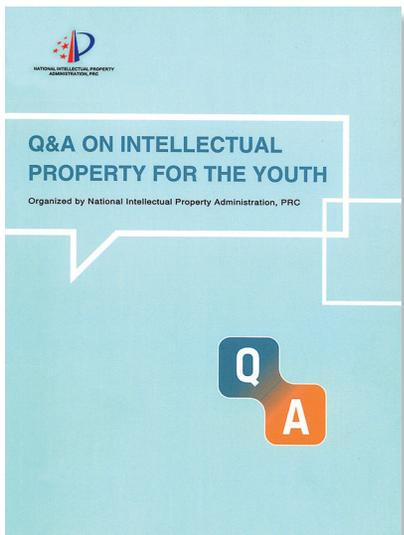
Հրատարակության գաղտնագիր. 2.000; P 76

Տարբեր արտոնագրային վեճերի ուղեցույցը, որը պատրաստվել է Կալիֆորնիայի համալսարանի Բերկլիի իրավական Դպրոցի եւ Բերկլիի Դատական ինստիտուտի աջակցությամբ, ներառում է տեղեկատվություն արտոնագրային գերատեսչությունների դերի մասին արտոնագրի վավերականության գնահատման եւ որոշման ընդունման գործընթացում, ինչպես նաեւ դատական կառույցների մասին, որոնք պատասխանատու են արտոնագրային վեճերի լուծման համար տասը բարձր արտոնագրման մակարդակ ունեցող իրավասություններում (Ճապոնիա, Ավստրալիա, Բրազիլիա, Չինաստան, Գերմանիա, Հնդկաստան, Կորեայի Հանրապետություն, Մեծ Բրիտանիա, ԱՄՆ եւ ԵԱԳ): Առանձին գլուխների կառուցվածքը հիմնված է քաղաքացիական իրավունքի խախտումների վերաբերյալ արտոնագրային դատավարության տարբեր փուլերի վրա, ներառյալ հայցի կազմումը, գործերի վարումը վաղ փուլում, ժամանակավոր միջոցների ընդունումը, պարզեցված կարգով որոշումների կայացումը, տեղեկատվության եւ ապացույցների հայտնաբերումն ու հավաքումը, դատական քննությունն ու իրավական պաշտպանության միջոցները:

An International Guide to Patent Case Management for Judges / World Intellectual Property Organization. – Geneva: WIPO, 2023. – XXIV, 565 p.: il. – Անգլերեն լեզու:

Միջազգային ուղեցույց դատավորների համար՝ կապված արտոնագրային գործերի վարման հետ: Հրատարակության գաղտնագիր. 6.004.2; A53

Հանրայնացումը եւ գիտելիքների տարածումը մտավոր սեփականության ոլորտում, իրավական եւ տնտեսական գրագիտության բարձրացումը երիտասարդության շրջանում նպաստում են երիտասարդների խթանմանը զբաղվելու գյուտարարությամբ եւ ինժեներական ու տեխնիկական ստեղծագործությամբ՝ հետագա արտոնագրմամբ եւ իրենց մշակումների առետրայնացմամբ:

Հարցերի եւ պատասխանների ձեւաչափով հրատարակությունում ներկայացված են մտավոր սեփականության վերաբերյալ հիմնական տեղեկությունները, տրված են արտոնագրային եւ հեղինակային իրավունքի հիմնական դրույթները, ինչպես նաեւ լուսաբանված են մտավոր սեփականությանը վերաբերող այլ տեսանկյուններ: Տեղեկագիրը պատրաստվել է Չինաստանի Ազգային մտավոր սեփականության վարչության (անգլերեն՝ National Intellectual Property Administration, CNIPA) կողմից:

Q&A on Intellectual Property for the Youth / National Intellectual Property Administration, PRC. – թղթային մոդել. Intellectual Property Publishing House, [2024]. – 149 p.: il., լուսանկար գունավոր՝ Անգլերեն լեզու:

Հարցեր եւ պատասխաններ երիտասարդների համար մտավոր սեփականության վերաբերյալ: Հրատարակության գաղտնագիր. 2.000; Q37

6

ԳՐԱԴԱՐԱԿ

Ուսումնական ձեռնարկի անոտագիա

Education guidance abstractt

EDN <https://elibrary.ru/fkojsx>

«Բժշկության և առողջապահության ոլորտում մշակումների առևտրայնացում»: «Ղեկավարի սեղանի գիրք»

Խմբագրությամբ՝ Տ. Վ. Սեմյոնովայի, Վ. Վ. Կոսենկոյի, Օ. Պ. Ներետինի
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի հրատարակչություն

«Commercialization of developments in the field of medicine and healthcare. Chief’s Desk Book»

Eeditors: T. V. Semenova, V. V. Kosenko, O. P. Neretin
Prepared by the Federal Institute of Industrial Property

դրված է բժշկության և առողջապահության ոլորտում տեխնոլոգիաների պահպանության և առևտրայնացման մեխանիզմների տեսանկյունների վրա:

Շնորհիվ այն բանի, որ տեղեկատվությունը ներկայացված է ալգորիթմների, սխեմաների, ստուգաթերթերի, փաստաթղթերի ձևանմուշների տեսքով, մտավոր սեփականության կառավարման գործընթացները հասկանալի դարձել է ավելի դյուրին: Ալգորիթմներն ու սխեմաներն օգնում են ավելի հեշտ յուրացնել նյութն ու կիրառել այն պրակտիկայում: Ստուգաթերթերն ու փաստաթղթերի ձևանմուշները պարզեցնում են անհրաժեշտ փաստաթղթերի պատրաստումն ու թույլ են տալիս խուսափել սխալներից, ինչպես նաև նպաստում են նոր դեղամիջոցների և բժշկական սարքերի շուկա դուրսբերմանն ուղղված նախագծերի հաջող իրականացմանը:

Նյութերը կարող են օգտագործվել բարձրագույն և լրացուցիչ մասնագիտական կրթության ծրագրերի իրականացման ժամանակ, մասնավորապես առհասարակ մտավոր սեփականության կառավարման կամ տեխնոլոգիաների փոխանցման ոլորտում:

Ուսումնական ձեռնարկը պատրաստվել է հեղինակների միավորման կողմից՝ Ռուսաստանի Առողջապահության նախարարության «Բժշկական միջոցների կիրառման փորձաքննության գիտական կենտրոն» ԴԴԲՀ և «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ մասնագետների կողմից և նախատեսված է բժշկության և դեղագործության ոլորտում մտավոր

սեփականության հետ աշխատող ղեկավարների և մասնագետների համար: Գրքում ներկայացված տեղեկատվության օգտագործումը կօգնի բարձրացնել առողջապահական կազմակերպություններում մտավոր սեփականության կառավարման համակարգի արդյունավետությունը: Ձեռնարկի առանձնահատկությունը ճյուղային մասնագիտացումն է, շեշտը

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ ԱՍԴԻ ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ. ԱՐԴԻԱԿԱՆ Է ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՐԺՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ

ԱՐԱԳ ԶԱՐԳԱՑՈՂ ԱՍԴԻ ԱՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄ՝ ԳԻՏԱԿԱՆ-ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԸ՝ ՄՏԱԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՈՐՏՈՒՄ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՐԱՊԱՏՐԱՍՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԾՐԱՍՏԱՎԱՐՏՆԵՐԻ ԹԿՈՎ ՈՒՄԱՍՏԱՆՈՒՄ ՀԱՅՏՆԿԵԼ Է ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂՈՒՄ: ԴԱ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆ Է.

→ ուսուցման թեմատիկայի արդիական ընտրության,

→ ոլորտի առաջատար մասնագետներին՝ պրակտիկներին, դասավանդման մեջ ներգրավման,

→ Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության հանձնարարությամբ անցկացվող լայնածավալ կրթական նախագծերին մասնակցության:

ՀՐԱԿԻՐՈՒՄ ԵՆՔ ԱՅՆ ՊՍԿԵՐՈՎ ՈՐԱԿԱՎՈՐՄԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՄԱՆ ՈՒ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՐԱՊԱՏՐԱՍՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԻ, ԻՍԿ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻՑ՝ ՈՒ «ՆՈՐԱՐՈՐԹՅՈՒՄ» ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՈՒՄՈՒՑՄԱՆ:

Ծրագրերի առաջին բլոկը ուղղված է հայտատուի և արտոնագրային գերատեսչության փոխգործակցությանը.

- Մտավոր սեփականության օբյեկտների հայտի ձևակերպումն ու փորձաքննությունը (գյուտեր, օգտակար մոդելներ, արդյունաբերական նմուշներ, ապրանքային նշաններ) ըստ ճյուղային ուղղությունների: Դասընթացի ավարտից հետո ունկնդիրները կարող են ինքնուրույն հայտեր ձևակերպել Ռոսպատենտում՝ ՄՍ օբյեկտների գրանցման համար:
- Հայտի ձևակերպում և փորձաքննություն մտավոր սեփականության օբյեկտների համար: Արտոնագրային հարաբերությունների իրավական կարգավորում:
- Արտոնագրային իրավունք:
- Արտոնագրային որոնում:
- Անհատականացման միջոցներ՝ ապրանքային նշաններ, ապրանքների ծագման վայրերի անվանումներ և աշխարհագրական նշումներ և այլն:

Ծրագրերի երկրորդ բլոկը նվիրված է արտոնագրային հետազոտությունների, արտոնագրային վերլուծության, մտավոր գործունեության արդյունքների պահպանության և առևտրայինացման հարցերին.

- Արտոնագրային վերլուծություն:
- Արտոնագրային հետազոտությունների մեթոդաբանական հիմքերը:
- Առաջարկություններ Ռուսաստանի Դաշնության տարածաշրջաններում մտավոր գործունեության արդյունքների և անհատականացման միջոցների իրավունքների կառավարման վերաբերյալ:
- ՄԳԱ իրավունքների կառավարման վերաբերյալ առաջարկություններն են այլն:

ՀԻՇԵՑՆՈՒՄ ԵՆՔ:

Բացի հաստատված և այլանային կարգով իրականացվող ծրագրերից, մենք պատրաստ ենք ձեր հանձնարարությամբ մշակել և իրականացնել սեղմ ժամկետներում ու բարձր որակով հատուկ ծրագրեր՝ հաշվի առնելով ոլորտային և տարածաշրջանային առանձնահատկությունները:

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ. «ԻՆՏԵԼԵԿՏՈՒԱԼ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԳՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԵՏՊԱՏՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՆԿԱՍԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎՈՐՈՒՄ» ԾՐԱԳԻՐԸ ԲԱՆԿԱՑԱԾ Է ԳՈՐԾԱԿԻՑՆԵՐԻՑ.

- Հայտի ձևակերպում մտավոր սեփականության օբյեկտների համար ըստ ոլորտային ուղղությունների:
- Արտոնագրային իրավունք:
- Արտոնագրային որոնում:
- ՄԳԱ-ի իրավունքների կառավարման վերաբերյալ առաջարկություններ:
- Արտոնագրային հետազոտությունների մեթոդաբանական հիմքերը:
- Անհատականացման միջոցներ. ապրանքային նշաններ, ապրանքների ծագման տեղանուններ և աշխարհագրական նշումներ:

Առկա և հեռակա ծրագրի տեղողությունը՝ 330 ակ. ժամ (2 շաբաթ տեղողությամբ 2 նստաշրջան և վերջնական ատեստավորում): ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՄ

Մագիստրատուրայի ծրագիր 27.04.05 «Իննովատիկա»

Ծրագիրը իրականացնում են բարձրակարգ պրոֆեսորադասախոսական կազմը՝ մեծ փորձ ունեցող գործակալ գործունեության մեջ, հնարավոր գործատուները, օրենսդիր և գործադիր իշխանությունների ղեկավարները, բիզնես համայնքի ներկայացուցիչները:

Ծրագիրն ունի պետական հավատարմագրում:

Ուսուցման ձեռք հեռակա ուսուցումն է (հեռավար տեխնոլոգիաների կիրառմամբ)՝ առցանց սեմինարների անցկացմամբ և խորհրդատվություն ստանալու հնարավորությամբ:

Ուսման տեղողությունը երկու տարի հինգ ամիս է:

Թեժ ԳՏԻ ՀԵՏԱՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ՝ ԱՍԴԻ ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ՀԱՐՑԵՐՈՎ (ՏԵՂԵՎԱՆՔՆԵՐ, ԳՐԱՆՑՈՒՄ ԾՐԱԳՐԵՐԻՆ).

+7 995 920 0595

ԲԱԶՄԱԿՎՊՈՒԴԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐ. **+7 (499) 243 7391**

ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ. 4292, 2123, 2103, 2102, 4021

ՄԱԳԻՍՏՐԱՏՈՒՐԱ. 2170

ԷԼԵԿՏՐՈՆԱԿԱՆ ՓՈՍՏ ՀԱՅՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ.

FIPS_OBR@RUPTO.RU

ԾՐԱԳՐԻ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԻ ՈՒ ՈՒՄԱՆ ԿԱՐԶԻ ԿԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՏԵՂԵՎԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՍՆՆԵԼԻ Է ՔՐ-ԿՐՈՎ

ՀՐԱԿԻՐՈՒՄ ԵՆՔ ՁԵՉ ՄՏԱԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՈՐՏՈՒՄ ԴԱՌՆԱԼ ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՐԺ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐ: ՄԵՆՔ ՍՊԱՍՈՒՄ ԵՆՔ ՀԵՆՑ ՁԵՉ:

**Ամսագիր
«ԱՍԴԻ Տեղեկագիր»**

**ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)**

Թողարկող խմբագիր՝
Ցարյովա Ելենա Գեննադիի՝
ԱՍԴԻ ԴԴԲՀ (Մոսկվա, Ռուսաստան)
vestnik_fips@rupto.ru

Պատասխանատու քարտուղար՝
Անաստասիա Ալեքսանդրի Լոմակինա՝
ԱՍԴԻ ԴԴԲՀ (Մոսկվա, Ռուսաստան)
vestnik_fips@rupto.ru

Խմբագրում եւ համակարգչային էջատում.

«ՊՐՍԲ գրուպ» ՍՊԸ.
Էլմիրա Մագոմեդեմինի Տրուբնիկովա,
Օլգա Յուրիի Վոլվաչևա,
Ելենա Ալեքսանդրի Գորշկովա,
Անաստասիա Սերգեյի Պոլոմարենկո,
Անաստասիա Բորիսի Դոլժենկո

ԱՍԴԻ թարգմանիչներ.
Սերգեյ Վիտալիի Ռուբանով
(1 կարգի թարգմանիչ),
Պյոտր Նիկոլայի Յարոշենկո (թարգմանիչ)

Լուսանկար.
Ս. Յու. Գլազեւի անձնական արխիվից:

Ստորագրվել է տպագրության՝ 18.08.2025
Ձեռագրի՝ 205x290 մմ
Տպագրություն՝ գունավոր (օֆսեթային, 4/4)
տպաքանակը՝ 500 օրինակ: Պատվեր. № 252

Տպագրություն.
Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն
«Արդյունաբերական սեփականության դաշնային
ինստիտուտ»
125993, Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ.,
շենք 30, մասնաշենք 1 Գ-59, ԳՍՊ-3

**«Bulletin of Federal Institute
of Industrial Property» journal**

**ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)**

Managing editor:
Elena Tsareva –
FGBU FIPS (Moscow, Russian Federation)
vestnik_fips@rupto.ru

Executive editor
Anastasiia Lomakina –
FGBU FIPS (Moscow, Russian Federation)
vestnik_fips@rupto.ru

Editing and Desktop publishing:

PRCB Group LLC:
Elmira Trubnikova,
Olga Volvacheva,
Elena Gorshkova,
Anastasiya Polomarenko,
Anastasiya Dolzhenko

FIPS translators:
Andrey Moscalenko
(Lead Translator)
Petr Iaroshenko (Translator)

Photo:
From the personal archive of Glaziev S.Yu.

Signed to print: 12.08.2025
Format: 205x290 mm
Printing: full-colour (offset ink, 4/4)
500 copies; Order: № 252

Printing house:
Federal State Budgetary
Institution «Federal Institute of Industrial Property»
Berezhkovskaya nab. 30–1, Moscow, G-59,
GSP-3, 125993, Russian Federation

ՀԱՐՁԵԼԻ՝ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐ, ԶՄՈՒԱՆԱՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԿԵԼ «ԱՍԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐԻՆ»

Բաժանորդագրվելով դուք մշտական հասանելիություն կստանաք մտավոր սեփականության վերաբերյալ արդի տեղեկատվությանն ու եզակի վերլուծական տվյալներին:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԿԱՐԱՑՆԵԼ
ԿԱՍ ԱՅՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԶԵՎԱԿԵՐՊԵԼ
ԿԱՐԵԼԻ Է «ՊՈՉՏԱ ՌՈՍՍԻԻ»
ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՈՒՄ ԿԱՍ ԱՌՑԱՆՑ ԸՍՏ
ԿԱՏԱԼՈԳՆԵՐԻ.

• «Ռուսաստանի Մամուլ»
www.pressa-rf.ru կայքում
Բաժանորդագրման դասիչ՝ 85599

• «Կնիգա-Սերվիս»
գործակալություն
www.akc.ru կայքում
Բաժանորդագրման դասիչ՝ E 85599

Բոլոր վերջին նորությունները
մտավոր սեփականության
աշխարհից`

VK Վկոնտակտ
Ռուսաստան

VK Վկոնտակտ
ԱՄԴԻ